

کارنامه
فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران
(دسال ۱۴۰۱)

هنر گیتیه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کارنامه فرنگستان، نشر جمهوری اسلامی ایران
(در سال ۱۴۰۱)

هنر و فرهنگ

فهرست مطالب

آغازه / ۹

فصل نخست: متن آفرینی / ۱۳

مقدمه

- ۱- پیشنهادات و طرح‌های سیاستگذارانه
- ۲- طرح‌های پژوهشی آماده انتشار
- ۳- همایش‌ها و هم‌اندیشی‌ها
- ۴- نشست‌های تخصصی و راهبردی

کتابخانه و مرکز اسناد فرهنگستان هنر

مقدمه

- ۱- فراهم آوری و تأمین منابع
- ۲- فناوری اطلاعات و منابع دیجیتال
- ۳- پژوهش و آموزش

فصل دوم: رویداد آفرینی / ۳۷

مقدمه

- ۱- نمایشگاه‌ها
- ۲- جشنواره‌ها
- ۳- بزرگداشت‌ها
- ۴- عصرانه‌های آسمان
- ۵- تاریخ شفاهی
- ۶- کارگاه‌های آموزشی پژوهشی و هنری

فصل سوم: تألیف، نشر و ترجمه / ۵۹

مقدمه

- ۱- آماده‌سازی و چاپ
- ۲- مجموعه مقالات
- ۳- نشریات
- ۴- معرفی و رونمایی از برخی کتاب‌های منتشره هنری
- ۵- شرکت در رویدادها
- ۶- افتخارات

فصل چهارم: گزارش‌ها / ۸۳

- ۱- گزارش آسیب‌شناسی آموزش هنر در ایران (در دوسطح آموزش پایه و عالی)
- ۲- گزارش پایش آموزش عالی هنر در ایران (ویراست نخست)
- ۳- تأملی بر اهمیت نظام استاد-شاگردی در آموزش هنرها
- ۴- پیشنهادات فرهنگستان هنر برای اصلاح آئین‌نامه ارتقاء اعضای هیئت علمی گروه هنر

◆ آغاز

نگاهی کلان به فعالیت‌های فرهنگستان هنر در سال ۱۴۰۱

فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران در تحقق اهداف و وظایف اساسنامه‌ای خود و با در نظر گرفتن سایر اسناد سیاستی بالادستی، با بهره‌مندی از تجارب استادان و هنرمندان فرهیخته کشور، طرح‌ها و برنامه‌های گوناگونی را در شاخه‌های مختلف هنری در سال ۱۴۰۱ تعریف و اجرا کرده است. این سال برای فرهنگستان هنر، سال تثبیت و گسترش ساختارها و فعالیت‌هایی بود که در سال ۱۴۰۰ طراحی و آغاز شد. مدیریت‌های معاونت پژوهشی و هنری فرهنگستان در قالب شش گروه پژوهشی، پس از کادرپردازی‌های لازم، فعالیت‌های منطبق با اساسنامه خود را آغاز کردند و برنامه‌های کوتاه مدت و میان مدت را به اجرا درآوردند. همچنین این معاونت، اقدام به راه‌اندازی دبیرخانه گروه‌های تخصصی کرد تا بتواند جلسات و مصوبات این گروه‌ها را که از ارکان اصلی فرهنگستان محسوب می‌شوند، به‌طور نظام‌مند پیگیری و بررسی نمایند. ارتباط تنگاتنگ میان گروه‌های سیاست‌گذار تخصصی و گروه‌های مدیریت پژوهشی معاونت پژوهشی و پژوهشکده هنر و همچنین مجموعه آسمان، و مؤسسات متن و صبا، دستاوردهای مناسبی به همراه داشته است.

برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگستان هنر در حوزه‌های مختلف پیشنهاد سیاست‌گذاری؛ نظریه‌پردازی؛ الگوسازی و الهام‌بخشی؛ گفت‌وگوسازی؛ توانمندسازی آموزشی را می‌توان در دو مقوله کلی «متن‌آفرینی» و «رویدادآفرینی» بررسی و تحلیل کرد.

متن آفرینی:

فرهنگستان هنر به‌عنوان یک نهاد آکادمیک بیش از هر چیزی به سوی تألیف و متن آفرینی در حوزه‌های اصلی مأموریت‌های خود پیش رفت. متن‌ها ویژگی و امتیازات خاص خود را دارند، زیرا متن‌ها قابلیت استقلال از مولفان خود را دارند و در محورهای زمانی و مکانی می‌توانند به راحتی تکثیر شوند. سرشت متن‌ها سرشتی لحظه‌ای و آنی نیست بلکه بیشتر بر ماندگاری و تکثیر تأکید دارد. یک متن می‌تواند به شکل‌های گوناگون خود را تکثیر نماید و در اختیار علاقه‌مندان قرار دهد. متن‌هایی که در سال ۱۴۰۰ در فرهنگستان تألیف شد از صورت‌بندی‌ها و دسته‌بندی‌های گوناگونی به شرح زیر تشکیل شده است:

● متن‌های راهبردی

- متن‌های سیاست‌گذارانه (در حوزه سیاست‌های آموزش عمومی و آکادمیک و غیره)
- متن‌های ساختارشناسانه (صدور ۶ بیانیه و گزارش برای حفظ بیشتر میراث ملی و حمایت و تقویت نگارخانه‌داران و تشکل‌های هنرهای سنتی، راهکارها و پیشنهادهایی به مراجع ذی‌ربط ارائه شده است.
- متن قانون‌گذارانه (پیشنهاداتی برای تکمیل بخش هنر در برنامه هفتم توسعه)
- متن‌های آینده‌پژوهانه (آینده‌پژوهی موسیقی در افق ۱۴۱۰)

● متن‌های فراپژوهشی

- وضعیت‌شناسی پژوهش‌های هنری
- آسیب‌شناسی پژوهش‌های هنری
- توسعه پژوهش‌های هنری و برون‌سپاری ۱۹ طرح پژوهشی
- نظریه‌ها و رویکردهای نقد

● متن‌ها و پژوهش‌های بنیادین

- دانشنامه‌ها: مانند دانشنامه گنجینه هنرهای از یاد رفته
- پژوهش‌های هویتی: غالباً از اصطلاح منابع دست اول استفاده می‌شود

● متنها و پژوهش‌های توسعه‌ای

- پژوهش‌های بینارشته‌ای: فلسفه هنر، جامعه‌شناسی هنر،
- پژوهش‌های پیرارشته‌ای: وسایل، ادوات، تکنولوژی هنر.

● متنها و پژوهش‌های الگویی

رویداد آفرینی:

گونه دیگری از فعالیت‌ها به رویدادها و برنامه‌ها مربوط می‌شود. نحوه برگزاری این برنامه‌ها به صورت حضوری و مجازی، هم همزمان و هم ناهمزمان بوده است. فعالیت‌های رویدادمحور خود از انواع دسته‌های ریزتر یا زیرگونه برخوردار است. برخی از مهمترین آنها با مصداق‌های مخصوص به شرح زیر است:

● آفرینش‌های فاخر و الگویی

- اهدای نشان فر فرهنگستان هنر به آثار فاخر و برجسته

● آفرینش‌های توسعه‌ای

- نمایشگاه آثار هنرآموزان هنرستان‌ها و هنرمندان شهرستان‌ها

● آفرینش‌های مناسبی و موضوعی

- مناسبت‌های مذهبی مانند غدیر، رمضان و اربعین
- مناسبت‌های انقلابی: مانند نمایشگاه‌های دهه فجر، سوم خرداد و آزادسازی خرمشهر
- مناسبت‌های ملی: مانند نمایشگاه نوروز

● رویدادهای آموزشی

- برگزاری کارگاه‌های سفال، قلم زنی

● رویدادهای پژوهشی

- مانند برگزاری همایش‌هایی چون روایت شهرها و شهر روایت‌ها، و همایش اقتباس و هنر
- هم‌اندیشی: بررسی آرای یوری لوتمان در نشانه‌شناسی ایران، آموزش طراحی صنعتی
- نشست تخصصی: برگزاری ۱۹ نشست تخصصی و وینار
- کارگاه: برگزاری ۱۰ عنوان کارگاه تخصصی در زمینه‌های خلاقیت هنری، دوتارنوازی و غیره

● رویدادهای بزرگداشتی

- بزرگداشت استاد صادق بیرانی و استاد محمد مهدی هراتی

● خدمات پژوهشی

- تجهیز منابع پژوهشی کتابخانه و رونمایی و معرفی کتاب

فعالیت‌های انتشاراتی

بخش مهم دیگر که می‌توانست در دل فعالیت‌های متن‌محور قرار گیرد، اما به دلیل اهمیت آن به‌طور جداگانه مطرح می‌شود، مربوط به انتشار متون پژوهشی و هنری در سه ساحت تألیف، ترجمه و بازنشر نسخه‌های نفیس و مصور هنری است. با این رویکرد، به‌منظور گسترش فرهنگ و هنر متعالی ایرانی اسلامی و ارتقای سطح علمی و فرهنگی و هنری جامعه در شاخه‌های گوناگون هنر، فرهنگستان نسبت به تألیف و چاپ ۱۵ عنوان کتاب جدید، تجدید چاپ ۱۹ عنوان کتاب، چاپ ۳ جلد مجموعه مقالات و همچنین چاپ ۴ شماره از فصلنامه کیمیای هنر با رویکرد فلسفه و حکمت و زیبایی‌شناسی هنر اقدام کرده است.

نوشتار پیش رو گزارشی است از اقدامات، طرح‌ها و برنامه‌های فرهنگستان هنر در سال ۱۴۰۱ که در سه بخش به تفکیک؛ فعالیت‌های پژوهشی، رویدادهای هنری و تألیف، ترجمه و نشر؛ به اختصار به آن اشاره می‌شود.

فصل نخست:
متن آفرینی

فرهنگستان هنر در دوره جدید مدیریتی در دولت سیزدهم، به بازنگری و بازتعریف اهداف و مأموریت‌های خود پرداخت و با اصلاح شرح وظایف گروه‌های تخصصی و واحدهای سازمانی، زمینه را برای تحقق اهداف، وظایف اساسنامه‌ای و ایفای نقش به‌عنوان مرکز پایش تحولات کیفی هنر و اتاق فکری برای پیشنهاد سیاست‌های مرتبط با هنر فراهم ساخت. فرهنگستان هنر در این دوره با ساختاری چابک و روزآمد هماهنگ با تغییر در نگرش‌ها، راهبردها و فعالیت‌های پژوهشی و هنری در راستای به ثمر رساندن اهداف مندرج در اساسنامه خود، و با در نظر گرفتن سند چشم‌انداز بیست ساله، طرح‌ها و برنامه‌های گوناگونی را با تأکید بر هنر ملی و بومی، هویت هنر ایرانی و اسلامی، تعریف و پیش‌بینی کرده و در دست اجرا دارد. وضعیت‌شناسی، رصد کاستی‌ها و آسیب‌شناسی و الگوپردازی در سه حوزه آموزش عالی، آموزش پایه و آموزش عمومی هنر از مهمترین موضوعات مورد توجه فرهنگستان هنر در دوره جدید مدیریتی است. این پژوهش‌ها به‌منظور گسترش، تعمیق و سامان‌بخشی فعالیت‌های علمی و پژوهشی منطبق بر نیازها و چالش‌های هنر کشور در جهان معاصر و آینده، بر وضعیت‌شناسی، آسیب‌شناسی، سیاست‌پردازی، مطالعه تطبیقی تجربیات دیگر کشورها و الگوسازی در حوزه‌های پژوهش، آموزش و آفرینش هنری متمرکز بوده است. حاصل این پژوهش‌ها پس از بررسی در قالب کتاب و مقاله، و گزارش‌های سیاستی و بیانیه‌ها تهیه شده و بازنشر می‌یابد. در سال ۱۴۰۱ بالغ بر صد عنوان طرح پژوهشی و پیشنهاد ترجمه از سوی پژوهشگران، گروه‌های تخصصی و گروه‌های پژوهشی به معاونت پژوهشی ارسال و بررسی شد که از آن میان هفتاد و پنج عنوان پس از بررسی برای تألیف و ترجمه مورد تأیید قرار گرفت. نوشتار پیش رو گزارشی است اجمالی از متن‌آفرینی و فعالیت‌های پژوهشی. تلاش بر آن بوده تا براساس اهداف و وظایف مطرح اساسنامه‌ای و شناسایی درست مقتضیات هنر و نیازهای جامعه هنری، با الگوسازی و سیاست‌پردازی و نظریه‌پردازی گام‌های مؤثری در این حوزه برداشته شود. در ادامه به جزئیات این برنامه‌ها اشاره می‌شود.

۱. پیشنهادات و طرح‌های سیاستگذارانه

فرهنگستان هنر در راستای وظایف اساسنامه‌ای و با هدف پیشنهاد سیاستگذاری برای حفظ و توسعه هنر اسلامی و ملی، نیازمند بررسی، خوانش و شناخت همه جانبه از وضعیت موجود هنرها در کشور است تا بتواند با ارائه پیشنهادات و راهکارهای مناسب و موثر به متولیان و سازمان‌های مسئول، برای ترسیم آینده نقش مطلوبی ایفا کند. رصد وضعیت هنر کشور و پیشنهادات و بیانیه‌های گروه‌های تخصصی، در این راستا نقش مهمی دارند برخی از مهم‌ترین بیانیه‌ها و یا پیشنهادات ارائه شده در سال ۱۴۰۱ به شرح زیر است:

۱-۱. پیشنهادات فرهنگستان هنر برای اصلاح برنامه هفتم توسعه در حوزه هنر

خلاصه طرح و بیان مسئله: قوانین برنامه‌های توسعه از قوانین بسیار مهم بالادستی کشورند که برنامه‌ها و سازوکارهای تحقق اهداف نظام را در افق پنج‌ساله مشخص می‌کنند و فرصت‌هایی ویژه برای پیشرفت و ارتقا در بخش‌های مختلف جامعه و کشور محسوب می‌شوند. در اغلب برنامه‌های توسعه، متأسفانه، به حوزه هنر کم‌توجهی شده است و این غفلت می‌تواند خسارت‌هایی جبران‌نشده در پی داشته باشد چرا که توسعه بدون توجه به فرهنگ و هنر ناقص بوده است و نمی‌تواند به اهداف خود نائل شود. از این رو فرهنگستان هنر در آستانه تدوین برنامه هفتم توسعه، پس از بررسی برنامه‌های توسعه و قوانین حوزه هنر و جلسات متعدد با گروه‌های تخصصی و پژوهشی فرهنگستان و همچنین متخصصان این حوزه در مکاتباتی با ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی، و مجمع تشخیص مصلحت نظام، پیشنهادهایی در خصوص بخش هنر ارائه کرده است.

هدف: تلاش برای برنامه‌ریزی و بهبود جایگاه هنر در برنامه هفتم توسعه با توجه به افق پیش روی کشور؛ از این رو دو ماده به شرح زیر تهیه و پیشنهاد شد:

«همه دستگاه‌های هنری و بخش خصوصی کشور مکلفند در شش ماه اول اجرای برنامه هفتم در حوزه تخصصی خود نسبت به تهیه برنامه جامع توسعه هنر با هدف رشد ۵۰ درصدی بخش خصوصی در زمینه تولید و توزیع عادلانه و مصرف محصولات هنری مبتنی بر ارزش‌های ایرانی اسلامی، شناخت ظرفیت‌ها و امکانات بالقوه و تقویت اقتصاد هنر مطابق بندهای مورد اشاره در اسناد توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به شرح زیر اقدام و پس از تصویب نهایی در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به‌عنوان متولی فرهنگ کشور نسبت به اجرای آن اقدام کنند. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری فرهنگستان هنر از طریق شورای فرهنگ عمومی موظف است ضمن دریافت برنامه دستگاه‌های هنری، هر ساله گزارش عملکرد آن‌ها را تهیه و به شورای انقلاط فرهنگی برای ارزیابی ارائه نماید. سازمان برنامه و وزارت اقتصاد نیز موظف‌اند که تمام شرایط و امکانات لازم برای اجرایی‌شدن این حکم از قبیل تخصیص بودجه، معافیت‌های مالیاتی و تخفیف حقوق گمرکی، اختصاص تسهیلات ارزان قیمت، و پرداخت یارانه را فراهم سازد به طوری که سهم فرهنگ از بودجه عمومی از حدود ۴ درصد به ۶ درصد و سهم هنر از فرهنگ به یک چهارم آن بالغ گردد».

«ماده ۱۰۴ و ماده ۱۱۳ از برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مصوب ۱۳۸۳/۰۶/۱۱ و بندهای الف، ب، چ و ح از ماده ۹۲. از برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۶/۰۱/۱۶».

وضعیت اجرا: ارائه شده در ۷ شهریورماه ۱۴۰۱.

۱-۲- پیشنهادات فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران در ارتباط با آئین‌نامه ارتقاء اعضای هیأت علمی گروه هنر

خلاصه طرح و بیان مسئله: از چالش‌های اصلی حوزه آموزش عالی جذب و ارتقاء هیأت علمی است و یکی از مهم‌ترین دلایل ایجاد این چالش یکسان‌بودن آئین‌نامه ارتقاء برای تمامی دانشگاه‌ها و گروه‌های تحصیلی است. براساس بررسی‌های به‌عمل آمده از روسا، معاونان آموزشی و اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های مادر هنر ایران یکی از مشکلات اصلی اعضای هیأت علمی این حوزه، ناکارآمدی آئین‌نامه ارتقاء در سنجش و ارزیابی آفرینش‌های هنری اعضای هیأت علمی است. از دیگر چالش‌های مهم این آئین‌نامه پژوهش محور بودن و فقدان توجه کافی به آفرینش هنری، روند کند تبدیل وضعیت اعضای هیأت علمی هنر، یکسان‌نگری به اعضای هیأت علمی هنر با مرتبه مربی همانند مربیان سایر گروه‌های تحصیلی است. در این طرح پیشنهاداتی در راستا رفع چالش‌های موجود ارائه شده است.

ضرورت: عدم تناسب آئین‌نامه ارتقاء با دروندادها و فعالیت‌های اعضای هیأت علمی هنر یکی از چالش‌های موجود در نظام آموزش عالی هنر است.

هدف: بهینه‌سازی آئین‌نامه ارتقاء برای اعضای هیأت علمی هنر و رفع چالش‌های موجود.

وضعیت اجرا: مراتب طی نامه از طریق فرهنگستان هنر به معاونت پژوهشی وزارت علوم و تحقیقات و شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه شد.

۱-۳- پیشنهادات فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران در ارتباط با به‌کارگیری نظام استاد شاگردی در آموزش هنرها

خلاصه طرح و بیان مسئله: نظام آموزش سنتی ایران که مبتنی بر شیوه استاد شاگردی است، پیشینه چند صد ساله دارد. بررسی محاسن و معایب و امکان انطباق و به‌روزرسانی این نظام برای تربیت هنرمند از مباحثی است که در این طرح به آن پرداخته شده است. در این رابطه ابتدا پیشینه و محاسن این شیوه آموزشی بررسی شد و سپس پیمایشی برای بررسی توفیق حرفه‌ای و مدرک تحصیلی هنرمندان در حوزه کارگردانی و بازیگری در سطح ملی و بین‌المللی و در بازه زمانی چهل ساله (۱۳۶۱-۱۴۰۰) صورت گرفت که نشان داده‌شد نظام آموزش عالی در این رابطه توفیق لازم را نداشته است. در ادامه با توجه به پیشینه و مبانی نظری الگوی استاد شاگردی، مزایا و کاستی‌های این نظام در مقایسه با نظام آموزشی حاضر، پیشنهاداتی ارائه شد.

هدف: کاستی‌های موجود در نظام آموزش هنر، به‌کارگیری الگوهای موثر را در آموزش هنرها ضروری می‌سازد. شناخت و به‌کارگیری الگوی استاد-شاگردی می‌تواند به بسط و توسعه و ارتقای کیفی آموزش هنر یاری رساند.

وضعیت اجرا: این گزارش با عنوان «تأملی بر اهمیت استاد شاگردی در آموزش هنرها» به صورت کتابچه منتشر و در قالب پیشنهاد سیاستی، در شورای هنر شورای عالی انقلاب فرهنگی مطرح گردید و شیوه‌نامه «نظام استاد شاگردی در آموزش هنر» در مقطع کارشناسی، در رشته نگارگری، به صورت اجرای دوره آزمایشی در دانشگاه هنرهای اسلامی ایرانی استاد محمود فرشچیان تصویب و کارگروه تخصصی استاد شاگردی در وزارت علوم تشکیل شد.

۱-۴- بیانیه اصطلاح پیش‌نویس ماده ۱ تا ۳ قانون ثبت آثار ملی

ارائه‌دهنده: گروه تخصصی معماری و شهرسازی

خلاصه طرح و بیان مسئله: قانون ثبت آثار ملی مصوب سال ۱۳۰۹، از گذشته تاکنون مورد استناد و بهره‌برداری بوده است با توجه طرح این موضوع در مجلس شورای اسلامی، گروه تخصصی معماری و شهرسازی ضمن بازنگری این قانون ضمن بررسی کاستی‌ها و نواقص قانون مذکور، پیش‌نویس جدیدی برای رفع نواقص قانونی ثبت آثار ملی تهیه و تنظیم کرد که برای مرکز پژوهش‌های مجلس ارسال شد.

هدف: اصلاحیه قانون برای سیاستگذاری جهت حفظ میراث ملی.

وضعیت اجرا: بیانیه تدوین و از طریق فرهنگستان هنر به مرکز پژوهش‌های مجلس برای بررسی و تصمیم‌گیری نهایی ارسال شد.

۱-۵- بیانیه مشکلات نگارخانه‌ای

ارائه‌دهنده: گروه تخصصی معماری و شهرسازی

خلاصه طرح و بیان مسئله: هیئت مدیره انجمن صنفی نگارخانه‌داران تهران با نگرش نامه‌ای مشکلات صنفی خود را اعم از حقوقی، اقتصادی، اسکان و ... به فرهنگستان هنر ارائه کردند. این نامه در گروه تخصصی معماری و شهرسازی مطرح و برای رفع مشکلات استقرار این نگارخانه‌ها در مراکز مسکونی، مراتب طی نامه‌ای به شهرداری اعلام شد.

هدف: حمایت از هنرمندان و ایجاد و تقویت فضای فرهنگی و امکان ادامه فعالیت نمایشگاهی و عدم برخورد با این مراکز به‌عنوان مراکز تجاری.

وضعیت اجرا: مراتب طی نامه از طریق فرهنگستان هنر به شهرداری ارسال شد.

۱-۶- بیانیه اصناف و تشکل‌های هنرهای سنتی و صنایع دستی

هم‌زمان با روز جهانی صنایع دستی و اجتماع هنرمندان و تشکل‌های صنایع دستی در مراسم کلک خیال‌انگیز در اختتامیه این مراسم، اصناف هنرهای سنتی و صنایع دستی؛ مشکلات، دغدغه‌ها و پیشنهادات خود را برای بهبود وضعیت تشکل‌های هنرهای سنتی و صنایع دستی در قالب بیانیه تهیه و تدوین کردند. بیانیه مذکور در اختیار فرهنگستان هنر قرار گرفت که طی مکاتبه به دفتر ریاست محترم جمهوری اسلامی ارائه شد.

۱-۷- گزارش رصد و آسیب‌شناسی آموزش هنر در کشور در دو سطح آموزش پایه و عمومی و آموزش عالی

خلاصه طرح و بیان مسئله: در راستای بررسی کاستی‌های نظام آموزشی کشور در زمینه هنر و پیشنهاد به مراجع ذی‌ربط در این گزارش به اهم آسیب‌های شناسایی شده در دو سطح آموزش پایه و عمومی و آموزش عالی اشاره شده است. آسیب‌های شناسایی شده در بخش آموزش پایه و عمومی عبارتند از: فقدان الگوی مطلوب برنامه درسی هنر در مقطع ابتدایی، عدم تأمین نیروی متخصص در آموزش هنر، عدم توجه به سن طلایی در آموزش هنر در مقطع ابتدایی، فقدان امکانات و فضای آموزشی، فقدان کتاب آموزش هنر در مقطع ابتدایی، ضعف محتوای کتاب‌های درسی در رابطه با بهره‌گیری از امکانات هنر در ارتقاء سطح آموزش کشور و بی‌توجهی به تلفیق هنر با آموزش علوم.

در بخش آموزش عالی اهم چالش‌های شناسایی شده، عبارتند از: عدم توجه به بومی‌سازی الگوهای آموزش هنر در کشور، عدم تناسب داده‌های آماری نظام آموزش عالی هنر با شاخص‌های قانون برنامه پنجساله ششم توسعه، عدم توزیع رشته‌های

هنر و مراکز آموزش عالی هنر در کشور بر مبنای اصل توسعه عدالت آموزشی، عدم تدوین شاخص پذیرش دانشجوی هنر متناسب با بازار اشتغال، مهارت‌افزایی و کارآفرینی، فقدان نظام تضمین کیفیت در دانشگاه‌های هنر و بی‌توجهی به کیفیت آموزش، عدم توجه به گسترش رشته‌های هنر با توجه به آمایش سرزمینی، عدم تناسب شیوه‌نامه ارتقاء هیأت علمی با ماهیت رشته‌هنر و مهارت‌های اعضای هیأت علمی هنر، ناکارآمدی نظام سنجش و پذیرش دانشجوی هنر و فقدان نظام تقاضامحور بودن پایان‌نامه‌ها و رساله‌های هنری.

ضرورت: ضمن ارائه فهرست چالش‌های موجود به تصمیم‌گذاران این حوزه، بستر مناسب برای ارائه پیشنهادات سازنده فراهم می‌آورد.

هدف: وضعیت‌شناسی و رصد آسیب‌های موجود در نظام آموزش هنر در دو سطح عمومی و پایه و پیشنهاداتی برای بهبود وضعیت آموزش و نیل به الگوی بومی و اسلامی.

وضعیت اجرا: این گزارش در قالب کتابچه منتشر شده و در اختیار مسئولان قرار گرفت است.

۱-۸- گزارش پایش آموزش عالی هنر در ایران

خلاصه طرح و بیان مسئله: بررسی کاستی‌های نظام آموزشی کشور در زمینه هنر، این گزارش در دو بخش تنظیم شده است. بخش اول بر چالش‌های شناسایی‌شده در حوزه آموزش عالی هنر تمرکز دارد که عبارتند از: کم توجهی به بومی‌سازی الگوهای آموزش هنر در کشور، عدم تناسب داده‌های آماری نظام آموزش عالی هنر با شاخص‌های قانون برنامه ششم توسعه، کم توجهی به توزیع متناسب رشته‌های هنر و مراکز آموزش عالی هنر در کشور بر مبنای اصل توسعه عدالت آموزشی، عدم تدوین شاخص پذیرش دانشجوی هنر متناسب با بازار اشتغال، مهارت‌افزایی و کارآفرینی، نبود نظام تضمین کیفیت در دانشگاه‌های هنر و ضعف کیفیت آموزش، کم توجهی به گسترش رشته‌های هنر با توجه به آمایش سرزمینی، عدم تناسب شیوه‌نامه ارتقای مرتبه اعضای هیأت علمی با ماهیت رشته هنر و مهارت‌های اعضای هیأت علمی هنر، ناکارآمدی نظام سنجش و پذیرش دانشجوی هنر، کم توجهی به تقاضامحور بودن پایان‌نامه‌ها و رساله‌های هنری. در بخش دوم اطلاعات آماری حوزه آموزش عالی هنر شامل جمعیت دانشجویی و پراکنش جغرافیایی، آمار مراکز آموزش عالی هنر و پراکنش جغرافیایی، آمار اعضای هیأت علمی هنر بر اساس مرتبه علمی، دانش‌آموختگان، وضعیت اشتغال و آمار رشته‌های هنر در مقاطع مختلف و میزان ظرفیت پذیرش آن‌ها به‌طور تحلیلی ارائه شده است.

ضرورت: تصمیم‌گیری در حوزه نظام آموزش عالی هنر و ارائه پیشنهادات سازنده برای بهبود وضعیت آن در گرو داشتن تصویری شفاف از وضعیت متغیرهای موجود در این نظام است. فقدان اطلاعات کافی در خصوص وضعیت شاخص‌های نظام آموزش عالی هنر از بدو ایجاد تاکنون، ارائه گزارش‌های وضعیت‌شناسی در این حوزه را ضروری می‌سازد.

هدف: وضعیت‌شناسی، آسیب‌شناسی نظام آموزش عالی هنر و ارائه الگوی متناسب بر اساس امکانات بومی.

وضعیت اجرا: گزارش تدوین شده، در قالب کتابچه منتشر شد.

۱-۹- گزارش عدم تناسب مرتبه علمی اعضای هیأت علمی پیشکسوت هنر با کیفیت زیبایی‌شناسی آثار هنری، خدمات و تأثیرگذاری آن‌ها

خلاصه طرح و بیان مسئله: ناکارآمدی آیین‌نامه ارتقاء در سنجش و ارزیابی فعالیت‌های اعضای هیأت علمی گروه هنر که اغلب هنرمند هستند نه پژوهشگر، سبب شده که بین مرتبه علمی و آفرینش‌های هنری بسیاری از اساتید هنر که از نخبگان و پیشگامان عرصه‌های مختلف هنری کشور هستند، تناسبی وجود نداشته باشد. این گزارش ضمن معرفی اساتید پیشکسوت هنر و ارائه رزومه فعالیت‌های هنری آنها، پیشنهاداتی برای ارتقاء رتبه علمی برخی از پیشکسوتان هنر ارائه کرد.

هدف: پاسداشت خدمات اساتید پیشکسوت هنر و بهینه‌سازی آیین‌نامه ارتقا برای اعضای هیأت علمی هنر و هنرمندان.

وضعیت اجرا: این گزارش در قالب پیشنهاد سیاستی، در شورای هنر شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه شد.

هدف: هنرها در بستر زندگی جمعی و گفتگوهای عمومی شکل می‌گیرند و کارکردهای اجتماعی و معناهای فرهنگی شان بر ساخت می‌شوند. این پژوهش تلاشی است برای درک و دریافت هنر از بطن تحولات جامعه و جامعه‌شناسانه و اندیشیدن درباره هنر و کمک می‌کند تا حساسیت فرهنگی و هنری ما به‌وجوه نازیبایی‌شناسانه هنرها و فعالیت‌های زیبایی‌شناسانه بیشتر شده و به‌شناخت و دریافت بهتری از فهم امور پیچیده‌ای چون هنرها نائل آییم.

۲-۱- «مقدمه‌ای بر فهم بنیادین تاریخ معماری»

مجری پژوهش: مهرداد قیومی بیدهندی

خلاصه طرح و بیان مسأله: تاریخ معماری به‌منزله یک رشته مستقل دانشگاهی سابقه‌ای بیش از یکصد سال ندارد و در ایران، این سابقه بیش از پانزده سال نیست. تفکر و پژوهش در تاریخ معماری پیوندی استوار با علوم انسانی دارد و بلکه از سنخ علوم انسانی شمرده می‌شود. با این حال، در ایران بیشتر کسانی که قرار است با این حوزه پژوهشی مواجه شوند، دانشجویان و دانش‌آموختگان معماری، پیشینه تحصیلی و مطالعات مرتبط با این حوزه از دانش را ندارند.

افزون بر این، تاریخ‌نویسی معماری نه تنها نیازمند تفکر درباره معماری است؛ بلکه خود نوعی از تفکر درباره معماری است. برای این‌که اندیشیدن درباره معماری در ایران از قید تقلید برهد و بنیادهایی اصیل بیابد، لازم است دانشجویان و دانشوران و پژوهشگران معماری در ایران از مسیری درست به عرصه اندیشه و سخن معماری وارد شوند و بتوانند خود مبتکرانه در آن بیندیشند. در این صورت، هم تحقیق‌های تاریخ و تئوری معماری استوارتر خواهد شد و هم دانشجویان معماری در مقاطع گوناگون کارشناسی و کارشناسی‌ارشد و دکتری خواهند آموخت که چگونه درباره معماری تفکر کرده و به بیراهه نروند.

ضرورت: نقد و تفکر و تاریخ‌نویسی معماری در ایران تقریباً راکد است و به‌استثنای فعالیت‌هایی که در دوره کارشناسی‌ارشد مطالعات معماری ایران در پانزده سال اخیر انجام گرفته است، آشفته و عمدتاً مقلدانه است. با تمهید و تحکیم مبانی فکری لازم برای ورود به تفکر و تفکر تاریخی درباره معماری، امید است که بابتی برای اصلاح این معضل گشوده شود.

هدف: هدف از این تحقیق آشناکردن خواننده با سیر اندیشه و طرز مطرح‌کردن پرسش درباره معماری و تحقق تاریخی آن و مبانی و مبادی ورود به اندیشیدن تاریخی درباره معماری است که از مظاهر فرهنگ در بستر تاریخ محسوب می‌شود و همچنین فراهم‌آمدن منبع و مرجعی برای پژوهشگران و دانشگاهیان برای اندیشه‌ورزی و نظریه‌پردازی در تاریخ معماری است.

۲-۲- «هنر و مسکوکات موحدون»

مجری پژوهش: مهدی موحد، مصطفی گودرزی

خلاصه طرح و بیان مسئله: پرداختن به مسئله هنر و معماری دوره اسلامی به‌خصوص نخستین سال‌های شکل‌گیری آن و تحولات این عرصه از ضروریات مطالعه تاریخ و هنر اسلامی است که نیاز به پژوهش و تحلیل‌های بسیار دارد و سلسله موحدون یکی از دوره‌های تاریخی است که به‌رغم تأثیرگذاری در هنر اسلامی، فقدان منابع پژوهشی درباره آن بسیار بارز است.

ضرورت: در مورد تاریخ و هنر و معماری سلسله موحدون به‌عنوان یکی از سلسله‌های حکومتی هنر اسلامی در مغرب و اندلس منابع پژوهشی موجود نیست. در حالی که برخی از تحولات و نوآوریهای هنری در زمان موحدون اتفاق افتاده و پس از آن به دوره‌های بعد تسری یافته است.

هدف: این کتاب دسته‌بندی مناسبی از هنر و مسکوکات موحدون و شناخت ویژگی‌های هنرهای مختلف آن ارائه می‌دهد که تاکنون موضوع هیچ پژوهشی در کشور نبوده است و می‌تواند به‌عنوان مرجعی مهم بخش از خلاء پژوهشی و شناختی درباره هنر نخستین سده‌های اسلامی برای پژوهشگران را برطرف کند.

۲-۳- «عیار بیست نگاهی به هنر زرگری سنتی یزد»

مجری پژوهش: محمدحسین صالحی

خلاصه طرح و بیان مسأله: زرگری سنتی شهر یزد یکی از اصیل‌ترین و فاخرترین هنرهای فلات مرکزی ایران است که آوازه و شهرت تولیدات آن مرزهای جغرافیایی را درنوردیده و گاه تا منتهی‌الیه مرزهای فرهنگی ایران نیز پیش‌رفته است. میراث زرگری سنتی شهر یزد چنان ارزنده است که می‌توان آن را عصاره‌ای از هنر زرگری ایرانی دانست، به طوری که از شیوه‌های متعدد و متنوع زرگری ایرانی در ادوار مختلف نمونه‌هایی درخشان در گنجینه زرگری یزد به‌یادگار مانده است. این هنر گرانبه‌شک حاصل سخت‌کوشی، تفکر، تیزهوشی، خردمندی، خردورزی و تعامل سازنده هنرمندان یزدی است. متأسفانه روش‌ها و سنن ساخت و هنرمندان این هنر مغفول مانده است و چه بسا آثاری که امروزه در دسترس نیست و چه بسیار استادان که می‌توانستند راوی و راهنمای زرگری یزد باشند و دیگر در قید حیات نیستند. این اثر گامی است برای معرفی زرگری یزد تا بتواند به حفظ و احیای این هنر یاری رساند.

ضرورت: در فرهنگ اسلامی و ایرانی، این سنت رایج بوده که صنعتگران و هنرمندان، مبانی نظری و اصول و اسلوب فنی کار خود را به‌نگارش در نمی‌آورده‌اند. از این‌رو گاه سنت‌های هنری مغفول مانده و از بین می‌رفت. فقدان میراث مکتوب در مبانی نظری و صنایع و هنرها از یک‌سو، و از سوی دیگر انقطاع فرهنگ مدرن از سنت‌های شفاهی، شناخت اصول فنی و هنری امروزی ما را از وجوه مختلف هنر استادان و نادره‌کاران روزگاران پیشین ناقص گذاشته است. زرگری سنتی یزد از این فنون و هنرهاست که شناخت کافی از وجوه مختلف آن ضرورت دارد.

اهداف: پژوهش مذکور در پی ارائه شناسنامه‌ای جامع از پیشینه و میراث هنری زرگری سنتی یزد است. مشاهده، تحلیل و مقایسه ویژگی‌ها و مختصات واقعی زرگری سنتی یزد و ثبت و ضبط این میراث ماندگار باعث حفظ، احیا و معرفی این روش‌ها برای آیندگان است.

۲-۴- «فرهنگ بصری دیجیتال: تکنوفرهنگ و ژانر علمی تخیلی»

مجری پژوهش: معصومه تقی‌زادگان

خلاصه طرح و بیان مسئله: فرهنگ بصری محصول انبوه تصاویر تولید و مصرف شده است. در واقع این فرهنگ ناشی از پیوند چندگانه تکنولوژی - فرهنگ یا تکنوفرهنگ است. در عصر تکنوفرهنگ روابط پیچیده و درهم تنیده علم و فرهنگ مطالعه می‌شود؛ ژانر علمی تخیلی از تجربه‌هایی است که در آن علم و فرهنگ درهم آمیخته می‌شوند.

داستان‌های علمی تخیلی بیانگر خیال و آرزوی انسان، و نشانگر تصویر انسان از آینده است. اکنون انیمیشن‌ها و فیلم‌های آینده‌گرا در ژانر علمی تخیلی با قهرمان‌های سایبورگ بخش مهمی از مصرف رسانه‌ای مردم به‌ویژه نسل نوجوان شده است. این زبان بصری جدید برای نسل پیشین نه تنها آشنا نیست بلکه شاید قابل اعتنا هم نباشد. در ایران چندان توجهی به ژانر علمی تخیلی به‌مثابه تکنوفرهنگ نداشته‌اند. در این پژوهش تلاش می‌شود به ابعاد مختلف تکنوفرهنگ پرداخته شود.

ضرورت: ژانر علمی تخیلی به‌عنوان نمودی از پیوند درهم پیچیده تکنوفرهنگ، مفاهیم اجتماعی و دلالت‌های فرهنگی را در خود دارد. در این راستا مطالعه چگونگی باورها و آرزوهای نسل جدید با رمزگان تصویری و فرهنگ بصری دیجیتال ضرورت می‌یابد تا ذائقه‌شناسی بخشی از نسل آینده مکشوف شود. تاثیر داستان و فیلم به‌ویژه بازی‌های رایانه‌ای در فضای علمی تخیلی تاثیر چندگانه بر هوش هیجانی، خلاقیت، سرعت پردازش الگوریتمی و مهارت‌های رسانه‌ای نوجوانان دارند.

هدف: تاثیر روانشناختی و هویت‌بخش ژانر علمی-تخیلی بسیار زیاد است اما مطالعه در باره آن در ایران محدود است؛ اغلب مطالعات محدود به تحلیل ساختار روایی یا تکنیک‌های ساخت انیمیشن، بازی و فیلم است؛ اما از منظر اجتماعی و فرهنگی کمتر تاثیرات این ژانر بحث شده است. لذا ضرورت دارد که ژانر علمی تخیلی به‌عنوان حوزه میان‌رشته‌ای بیشتر واکاوی و جایگاه آن در فرهنگ بصری معاصر بیشتر مطالعه شود. ژانر علمی تخیلی با طرح «آینده محتمل» یا «آینده مشروط» تصویری متفاوت از آینده می‌سازد. پژوهش حاضر تلاشی در این مسیر و با تأکید بر ضرورت توسعه ادبیات نظری این ژانر است برای مطالع و سیاست‌گذاری به‌منظور آموزش و ارتقای ذائقه هنری نسل جوان ایران.

۲-۵- «سیاستگذاری مطالعات طراحی»

مجری پژوهش: بابک امرایی

خلاصه طرح و بیان مسأله: طراحی یک فعالیت ذهنی چندبعدی است و در ابعاد فرهنگی، هویتی و سبک زندگی هر جامعه‌ای، نقشی تعیین‌کننده دارد. هرگز جامعه و فرهنگی بدون سنت‌های طراحی، وجود نداشته است. و شناخت جوامع و مقاطع تاریخی از طریق همین مستندات طراحی صورت می‌پذیرد.

طراحی می‌تواند در دو بعد به پیشرفت یک ملت کمک کند، در بعد رقابت اقتصادی در بازارهای جهانی و دیگر در بعد صیانت فرهنگی، زیرا تغییر الگوهای طراحی می‌تواند به تغییر الگوهای سبک زندگی منجر شود. از این رو به‌کارگیری و بومی‌سازی دانش روز دنیا در حوزه‌های تخصصی این رشته از یک سو و ایجاد یک دیدگاه و استراتژی خودباورانه، مبتنی بر آموزه‌های دینی و فرهنگی اهمیت دارد. متأسفانه به علت ضعف ساختار و خلاء حمایتی و فقدان برنامه‌ریزی امروزه حوزه طراحی در وضعیت و رتبه بسیار نامناسبی قرار دارد.

ضرورت و اهمیت: در بیان و ضرورت پرداختن به آسیب‌ها و فرصت‌های مطالعات طراحی به موارد ذیل اشاره کرد:

۱. دانش بومی طراحی، به تقویت تولید داخلی و صنعت ملی می‌انجامد. تجربه کشورهایمانند ایالات متحده آمریکا، ایتالیا، آلمان و ژاپن نشان می‌دهد که آن‌ها در دوران بحران‌های اقتصادی، از طراحی به‌منزله یک ابزار استراتژیک برای برون رفت از بحران بهره گرفته‌اند.

۲. الگوها و روش‌های طراحی بر شکل‌گیری سبک زندگی، هویت فرهنگی و حتی سبک ادراک و فکری یک جامعه تأثیر عمیق و ناخودآگاه دارند. این تأثیر بسیار فراتر و ژرف‌تر از مؤلفه‌های فرمی و ظاهری است و به شکل‌گیری زیرساخت ادراکی و ادراک فرهنگی مردم منجر می‌شود. لذا هر تلاشی برای ارتقاء فرهنگی و هنری، بدون در نظر گرفتن زیرساخت‌های حاصل از طراحی، کم‌نتیجه خواهد بود (اگر نگوئیم بی‌نتیجه...).

۳. توسعه مطالعات و روش‌های طراحی مبتنی بر نیازها و شرایط بومی، لازمه آموزش نیروهای متخصص و حتی پرورش نسل‌های جوان خلاق و مبتکر خواهد بود.

هدف: این پژوهش ضمن توصیف وضعیت فعلی مطالعات طراحی، شناسایی کاستی‌ها و چالش‌های موجود و علل این وضعیت به شناسایی و ایجاد راهکارهایی برای بهبود وضعیت موجود و ترسیم یک وضعیت مطلوب و راه‌های رسیدن به آن می‌پردازد.

۲-۶- «عنوان جامعه‌شناسی استعاره لنز انتقادی در عکاسی هنری ایران»

مجری پژوهش: حامد طاهری‌کیا

خلاصه طرح و بیان مسئله: عکاسی هنری ایران از همان زمان پیدایشش - در نیمه دوم دهه هفتاد - تا امروز درگیر تکرار حضور جان‌سخت نیروهایی است که از امکان‌های بروز جریان‌های خلاقانه ممانعت می‌کنند و در این زمینه موقعیت‌های رشد و تغییر، با مصائب و سختی‌های بسیار همراه شده‌اند؛ از این رو، برنامه‌ریزی و سیاست‌هایی ضروری به‌نظر می‌رسند که سبب ایجاد انگیزه و حرکت‌دادن به میدان عکاسی هنری ایران می‌شوند

ضرورت: سیاستگذاری جمهوری اسلامی ایران به‌دنبال ایجاد قدرت نرم است که تولید آن، ترویج زبان و ادبیات، تبلیغ آرمان‌ها و ارزش‌های اسلامی-ایرانی، مناسبات و مبادلات فرهنگی، کسب جایگاه علمی پیشرفته و فناوری‌های نوین، توان اقتصادی بالا، قدرت شکل‌دهی و کنترل افکار عمومی، قدرت نفوذ در باورها و نگرش‌هاست. یکی از آسیب‌های مهم در نظام سیاستگذاری فرهنگی ایران که به اثربخش نبودن سیاست‌های فرهنگی منجر شده است، ضعف در شناخت و تعریف مسائل فرهنگی جامعه و در نتیجه وضع‌شدن سیاست‌ها براساس نیازهای واقعی اکثر جامعه است که باعث می‌شود علی‌رغم تلاش‌های زیاد، مسائل فرهنگی جامعه به‌درستی حل نشود. در این پژوهش به بررسی رابطه فرهنگ و هنرهای تجسمی به‌ویژه عکاسی پرداخته می‌شود تا تصویری از وضعیت موجود و پیشنهاداتی برای بهبود وضعیت ارائه شود.

هدف: هدف این پژوهش تولید ادبیات و پژوهش‌های علمی در حوزه عکاسی، و شناسایی وضعیت آموزش عکاسی در ایران، بررسی

چالش‌های میدان‌های سیاستگذاری فرهنگی دربارهٔ عکاسی هنری و موقعیت‌های ارتباطی و فراسازمانی و مدیریتی در عکاسی ایران و چالش‌های فقدان نظام‌های گفتمانی در این حوزه است. در نهایت نقشه‌ای از روابط شکل‌دهندهٔ وضعیت عکاسی هنری ایران در تئیدگی با وضعیت اجتماعی را ترسیم و پیشنهادهای برای بهبود وضعیت و مشارکت سازمانی و فراسازمانی ارائه می‌کند.

۷-۲- «رسانه‌های عامه‌پسند و فرهنگ شهرت در ایران»

مجری پژوهش: عبدالله بیچرانلو

خلاصه طرح و بیان مسئله: امروزه با گسترش رسانه‌های اجتماعی، فرهنگ شهرت و تماشای سلبریتی‌ها به‌منابه منظره‌های دیدنی، تشدید شده است. فرهنگ شهرت همه را احاطه کرده و حتی هجوم آورده است و تفکرات و همین‌طور روش برخورد، سبک و رفتارها را تغییر داده است. این فرهنگ نه تنها به‌وسیله هواداران دو آتشه، بلکه همچنین به‌وسیله کل جمعیتی که زندگی آن‌ها از جامعه تولیدکننده به جامعه مصرف‌کننده و یا حتی آرزومند تغییر یافته، تحت تأثیر قرار می‌گیرد این پژوهش نشان می‌دهد که چگونه و با چه اهدافی رسانه‌ها به سلبریتی‌شدن و الگوسازی یاری می‌رساند.

ضرورت: مناسبات فرهنگی، اجتماعی و ذائقهٔ مصرف برآمده در جامعهٔ ایران، نتایجی را به‌بار آورده است که در بلندمدت در تضاد کامل با رهیافت‌های پیشین تلویزیون بوده است و در هم‌افزایی با فضای حاکم بر برخی رسانه‌های اجتماعی هم‌چون اینستاگرام، بخشی از جامعهٔ ایران را به‌سمت مصرفی شدن سوق داده است. در چنین فضایی، در لحظه زندگی کردن (و دم را غنیمت شمردن) اشتیاق و گرایش غالب است، یعنی زندگی برای خودتان و نه برای پیشینیان یا پسینیان. ما به سرعت حس تداوم تاریخی، حس تعلق به زنجیره‌ای از نسل‌ها را که در گذشته ریشه دارد و در آینده گسترده می‌شود، از دست می‌رود. براساس آنچه گفته‌شد ضرورت دارد با بررسی مسائل مطروحه راهکارهایی برای برون رفت از این وضعیت ارائه کرد.

هدف: در این ایده، در نظر است به ابعاد فرهنگی- اجتماعی گسترش سلبریتی‌سازی در جامعه ایران پرداخته و پیشینهٔ نقش آفرینی رسانه‌های عامه‌پسند سینما و تلویزیون و نیز مجلات عامه‌پسند در گسترش فرهنگ شهرت در ایران، مرور شود. مفاهیم «قهرمان»، «ستاره» و «سلبریتی»؛ که در عرصه‌های مختلف فرهنگ عامه‌پسند به‌ویژه سینما و مطالعات مربوط به این رسانه، بدون ایجاد تمایز مفهومی به-کاربرده می‌شوند پیامدهای اجتماعی و فرهنگی در خوانش مخاطبان تولیدات رسانه‌ای عامه‌پسند را دارد و باعث می‌شود سلبریتی‌ها در جایگاه قهرمان برای مخاطبان این محصولات رسانه‌ای، وجهی مثبت بگیرند و مورد ستایش و احترامی باشند که لزوماً در خور و شایستهٔ آن نیستند.

۸-۲- «کتاب پردگیان قاجاری در بازار تهران»

مجری پژوهش: مریم عمارلو

خلاصه طرح و بیان مسئله: امروزه یافتن ارتباطی بین حضور زنان در بازار تهران و معماری بازار سهل و ممتنع است. جستن حضور نیمی از جمعیت شهر در مکانی به‌وسعت و اهمیت بازار تهران به‌نظر آشکار و در دسترس است. اما حضور زنان در دوره قاجار و در بازار دارالخلافه غالباً بخشی از زندگی روزمره محسوب می‌شد که چندان چشمگیر و درخور توجه و نوشتن برای اهل قلم در آن زمان نبود و در نتیجه با منابعی به غایت محدود مواجه‌ایم. حال اگر بخواهیم نسبت‌هایی که حضور زنان و معماری بازار با یکدیگر داشتند را بیابیم با پیچیدگی بیشتری مواجه هستیم؛ از یک سو، حضور زنان در بیرون از خانه، گرچه اتفاق می‌افتاد اما چندان موجه و پذیرفته‌شده نبود پس چگونه چنین حضور ناخوانده‌ای می‌توانست بر صورت صلب معماری که از بطن ثروت و قدرت برمی‌خیزد، تأثیر بگذارد؟ از سوی دیگر، با وجود نهی و موانع، زنان بسیاری به بازار می‌رفتند و خرید می‌کردند و برای بعضی کالاها و خدمات، مشتریان هدف بودند یعنی ناخواسته و ناخودآگاه قدرت داشتند، پس ممکن است تمهیداتی برای حضور راحت‌تر زنان در بازار، از ابتدای ساخت آن یا در طی بهره‌برداری اندیشیده شده باشد؟ حضور زنان، در جایگاه جنس دوم و شاید به‌عنوان مهمان ناخوانده و مخاطب غیرقابل انتظار، چگونه بر معماری بازار تأثیر می‌گذاشت؟

ضرورت: آشنایی با فراز و فرود معماری در تقابل یا تعامل با فرهنگ و نسبت جنسیت با فضاهای عمومی معماری.

هدف: هدف اصلی این کتاب یافتن نسبت‌های حضور زنان در بازار و نسبت با معماری بازار است. جستن و یافتن مناسبات

بین معماری بازار تهران و حضور زنان در این بازار بیش از هر چیز از امید به راه یافتن تاریخ جنسیت در تاریخ معماری ناشی می‌شود؛ نگارش تاریخ معماری‌ای که با شکستن برخی کلیشه‌ها و پرهیز از ارائه روایتی مردمدار، جایگاه و نقش زنان را نیز در خوانش مکان‌ها در نظر بگیرد. چنین روایت‌هایی شاید بتواند گامی در راستای درک تازه‌ای از مکان‌های تاریخی باشد و حتی در شناخت وضعیت امروز معماری یا مکان‌های عمومی رهگشا باشد.

۲-۹- «آسیب‌شناسی وضعیت موزه‌های هنری در ایران»

مجری پژوهش: سجاد باغبان ماهر

خلاصه طرح و بیان مسئله: در جهان معاصر، با توجه به اهمیت نهاد موزه در امور پژوهشی و آموزشی، موزه‌های هنری یکی از تأثیرگذارترین مراکز در پیدایش، تقویت و تضعیف جریانات هنری هستند و ارتباط مستقیمی با جهان هنر در هر جامعه‌ای دارند. مطالعه و بررسی نحوه عملکرد آن‌ها، آسیب‌شناسی وضعیت موزه‌های هنری و تطبیق وضعیت موجود با استانداردها و با الگوهای موفق جهانی و ارائه راهکارهای موثر برای بهبود وضعیت موزه‌های هنری، می‌تواند اقدامی سازنده در جهت ارتقا سطح کیفی موزه‌های کشور و به‌طور اخص موزه‌های هنری باشد.

ضرورت: از زمان شکل‌گیری موزه در مفهوم امروزی آن در حدود سیصد سال گذشته، موزه‌هایی با رویکردها و موضوعات بسیار متنوع در زمینه‌های مختلف طبیعی، علمی، فرهنگی و تاریخی تاسیس شده است. اما همواره پیوندی ناگسستنی میان موزه و هنر وجود داشته است. این تمایل به گردآوری و حفاظت از آثار نفیس هنری، تاریخی به طول عمر انسان دارد و شواهدی از کهن‌ترین روزگار، نشان‌دهنده این علاقه است. از این رو مهم‌ترین و مشهورترین موزه‌های جهان، مملو از آثار هنری هستند. از سوی دیگر موزه‌های تخصصی هنری جزو تأثیرگذارترین نهادها در ظهور و اعتلای جریانات هنری هستند و از طریق ارزیابی و ارزش‌گذاری خویش، بر روند بازار هنر و سرنوشت جنبش‌های هنری موثرند. با توجه به این جایگاه، مطالعه و بررسی نحوه عملکرد؛ آسیب‌شناسی وضعیت موجود؛ تطبیق آن با استانداردها و الگوهای موفق جهانی؛ و دست‌آخر ارائه راهکارهای موثر برای بهبود وضعیت موزه‌های هنری، با هدف ارتقا سطح کیفی موزه‌های تخصصی هنری، می‌تواند اقدامی کلیدی جهت بهبود شرایط جامعه هنر باشد.

هدف: تعریف استانداردهای موزه‌ها و ارزیابی عملکرد موزه براساس چهار مؤلفه فیزیکی، مدیریتی، ارائه خدمات تخصصی و مؤلفه‌های مدیریتی و ارائه راهکارها و پیشنهادات برای بهبود وضعیت موزه‌ها در هر یک از محورهای چهارگانه.

۲-۱۰- «تدوین برنامه راهبردی مکان‌های سوم در محدوده مرکزی شهر تهران»

مجری پژوهش: مریم فراش خیابانی

خلاصه طرح و بیان مسئله: این پژوهش به شکل‌گیری فضاهایی به‌عنوان مکان سوم می‌پردازد (مانند کافه‌ها و رستوران‌ها در خانه‌های قدیمی، یا کتابفروشی‌ها و گالری‌ها، یا خانه‌های فرهنگ و هنر خصوصی) که عملکردی چندگانه بر عهده دارند. من‌جمله ارتقای حوزه عمومی شهر. شناسایی عمیق ویژگی‌های این فضاها، از کالبد فیزیکی تا روح حاکم بر فضا، مشکلات مربوط به کاربری‌ها و مغایرت‌های احتمالی، دغدغه‌های کاربران فضا و نقش این فضاها به‌عنوان محافل فرهنگی-هنری، از دغدغه‌های اصلی این پژوهش است. با توجه به وسعت شهر تهران و تعدد این فضاها این پژوهش محدوده مرکزی شهر تهران را به‌عنوان الگو بررسی می‌کند که می‌تواند در دیگر مناطق هم تعمیم یابد.

ضرورت: گسترش فضاهای عمومی خصوصاً کافه‌ها و اقبال عمومی از این فضاها به‌ویژه از سوی جوانان، از یک سو و ضعف حوزه عمومی در فضای واقعی از سوی دیگر، سبب ضرورت توجه به مسئله این فضاها است. از آنجایی که فضاهای مورد بحث، از گفتمان غالب فاصله می‌گیرند، در آینده نزدیک شکاف عمیق‌تری در حوزه فرهنگی جامعه اتفاق می‌افتد. همچنین ابهاماتی که پیرامون مجوزهای برخی از این فضاها وجود دارد، سبب سردرگمی متولیان آن‌ها شده است. پرداختن به این حوزه در ابتدا نیازمند شناسایی عمیق‌تر این فضاها و نیازهای آن‌ها و سپس تدوین راهبردها و سیاست‌هایی برای تعامل مثبت نهادهای بالادستی با متولیان این فضاهاست. تدوین این سند می‌تواند در سیاستگذاری‌های آتی نهادهای شهری و فرهنگی نیز کمک‌کننده باشد.

اهداف:

- شناسایی ویژگی‌ها و کارکردهای مکان‌های سوم و شبکه اجتماعی- فضایی- مکانی پیونددهنده؛
- واکاوی مشکلات و مسائل پیش‌رو برای متولیان، نهادهای مسئول و کاربران مکان‌های سوم؛
- فهم نقش مکان‌های سوم در تقویت حوزه عمومی مرکز شهر تهران؛
- ارائه راهبردهایی برای حفظ پویایی و توسعه مکان‌های سوم (از منظر بصری و کالبدی، اجتماعی و فرهنگی)؛
- ارائه راهبردها و سیاست‌هایی برای تاسیس و توسعه مکان‌های سوم در مرکز شهر تهران؛
- ارائه راهبردهایی برای بهره‌گیری از ظرفیت مکان‌های سوم در تقویت حوزه عمومی؛

۲-۱۱- «کتاب نقاشی‌های توکل اسماعیلی»

مجری پژوهش: زهرا شیخ‌الحکمایی

خلاصه طرح و بیان مسئله: در این طرح برای نخستین بار نقاشی‌ها و طراحی‌های توکل اسماعیلی معرفی می‌شود. هنرمندی خودآموخته که پیش از این تنها به‌عنوان آثار و مجسمه‌های حجمی شهرت داشته است. ضرورت: آشنایی و معرفی وجوه مختلف یکی از هنرمندان خودآموخته معاصر ایران. هدف: هدف اصلی از انتشار این کتاب آشنایی نسل جوان، هنرجویان رشته‌های هنرهای تجسمی و علاقمندان با کارهای ارزشمند طراحی و نقاشی هنرمند خودآموخته، توکل اسماعیلی است.

۲-۱۲- «تعامل مرمت و تاریخ معماری در ایران»

مجری پژوهش: ذات‌اله نیکزاد

خلاصه طرح و بیان مسئله: رابطه تاریخ معماری و مرمت بر اساس معرفت استوار شده است. مرمت نه تنها شواهد معماری گذشته را حفظ می‌کند بلکه به خدمت تعمیق فهم ما از آن معماری درمی‌آید. فهم عمیق‌تر از معماری گذشته هم به مرمت‌های درست‌تر می‌انجامد؛ و این چرخه ژرفایابنده پیوسته ادامه می‌یابد. ضرورت: میراث تمدنی ایرانیان با همه تنوع و گوناگونی، امروز در معرض تهدیدهای بی‌شمار قرار دارد که اغلب به دلیل درست نشناختن ماهیت آن است. اصول صحیح حفاظت و مرمت راهی است برای پایدار نگه‌داشتن، تداوم زندگی و ماندگاری آثار و میراث فرهنگی در طول زمان و سرمایه و امانت تکرار ناشدنی به نسل‌های بعد برسد. هدف: معرفی پیوند و نسبت میان مرمت و تاریخ معماری که در منابع نوشتاری به آن اشاره نشده است. و نقش و تاریخ مرمت به‌عنوان منبعی مستند که می‌تواند فهم ما را از تاریخ معماری ایران زمین گسترده‌تر و ژرف‌تر کند.

۲-۱۳- «گفتمان هنر اسلامی مدرن (مطالعه جامعه‌شناختی هنر مدرن و معاصر در سرزمین‌های اسلامی)»

مجری پژوهش: محمدرضا مریدی

خلاصه طرح و بیان مسئله: هنر اسلامی اغلب به‌عنوان سبکی تاریخی مورد مطالعه قرار می‌گیرد و کمتر به هنر اسلامی در دوران مدرن و معاصر به‌ویژه در کشورهای اسلامی پرداخته شده و فراز و فرودها و تحولات هنر معاصر این کشورهای اسلامی مغفول مانده است. ضرورت: هنر اسلامی در حال استفاده شدن به‌عنوان راهبردی برای عرضه یک گفتمان جهانی بزرگ و هویت‌مند با پایتختی یک یا چند کشور اسلامی و منطقه‌ای در جهان است. از این‌رو بررسی تطبیقی و منطقه‌ای و شناخت هنر معاصر جهان اسلام برای فهم جوامع جدید اسلامی و نقش هنر ایشان در سیاست‌گذاری‌های جهانی بسیار اهمیت دارد. هدف: برای این‌که ایران بتواند داشتن نقش تأثیرگذاری در هنر منطقه و جهان اسلام داشته باشد نیاز دارد که نخست شناخت دقیق و تحلیل مناسبی از گفتمان‌های معاصر هنر در کشورهای اسلامی داشته باشد. این پژوهش معرفی جامعی از تحولات

هنر معاصر در کشورهای ترکیه، عراق، مصر و دیگر کشورهای عربی همزمان با ایران ارائه داده و تجربه‌های هنرمندان معاصر این کشورها را با نگاه به زمینه‌های سیاسی و اجتماعی تحلیل گفتمانی می‌کند.

۲-۱۴- «درآمدی بر سیاستگذاری موسیقی در جمهوری اسلامی ایران، وضع موجود و راهکارها»

مجری پژوهش: نادر جعفری هفت‌خانی

خلاصه طرح و بیان مسئله: با وجود اهمیت روزافزون پدیده موسیقی و افزایش فزاینده تقاضا و مصرف محصولات موسیقایی در جامعه‌ی ایران به‌ویژه از سوی جوانان، متأسفانه برای ساماندهی پدیده فرهنگی با اهمیت موسیقی، اقدامی درخور صورت نگرفته، تدوین سند جامع موسیقی کشور هنوز در اولویت مسؤولان فرهنگی نظام قرار ندارد و سازمان‌های مسئول نیز عموماً به تکالیف خود عمل نکرده‌اند. از این رو مطالعه وضع موجود برای ارائه راهکارهایی برای سیاستگذاری مناسب اهمیت دارد. ضرورت: مصرف روزافزون موسیقی در میان مردم خصوصاً جوانان و نوجوانان، این هنر را به یکی از تأثیرگذارترین و پراهمیت‌ترین هنرها تبدیل کرده است. این در حالی است که عدم وجود یک سیاست واحد از سوی حاکمیت در قبال موسیقی موجب ایجاد وضعیتی پیچیده برای این هنر شده و تعدد سلاقی و بی‌توجهی به موسیقی فاخر و سنتی ایران از مهم‌ترین ضروریات این پژوهش است.

هدف: هدف اصلی این پژوهش، تبیین مسیر سیاستگذاری موسیقی در کشور و شناسایی مسائل اصلی حاکم بر آن از نگاه کارشناسان و هنرمندان این عرصه است که با بررسی وضعیت اسناد سیاستی موسیقی از یک سو و شناسایی و دسته‌بندی مسائل سیاستی موسیقی تهیه شده و لازم است برای برنامه‌ریزی توسط سیاستگذاران فرهنگی از آن‌ها استفاده شود.

۲-۱۵- «جندق کهن: گذری بر تاریخ و معماری جندق»

مجری پژوهش: مریم حیدری

خلاصه طرح و بیان مسئله: شهرهای کهن ایران زمین به دلایل مختلف طبیعی از بین رفته‌اند و بافت‌های معماری و آثار معدودی هنوز می‌توان از این شهرها بازیافت. جندق کهن نیز از چنین آثاری است که خوشبختانه با مستندنگاری انجام شده، می‌توان فهم درستی از ویژگی‌های بومی معماری این بخش دریافت.

ضرورت: آشنایی با سنت‌ها و ویژگی‌های معماری بومی ایران زمین و مستندنگاری جندق کهن به‌عنوان بخشی از تاریخ معماری کهن ایران زمین.

هدف: هدف اصلی این کتاب شناخت ویژگی‌های یکی از زیست‌گاه‌های معماری بومی ایران زمین و مستندنگاری و روستا قلعه جندق کهن و ثبت اطلاعات این مجموعه برای درج در حافظه تاریخ معماری ایران و جهان و معرفی ویژگی‌های این مجموعه است.

۲-۱۶- «مجموعه مقالات همایش شهر سوخته»

مجری پژوهش: سیدمنصور سجادی

انطباق با بند اساسنامه: و بر اساس بند ۴ و ۱۰ و ۱۱ اساسنامه؛

خلاصه طرح و بیان مسئله: شهر سوخته به‌عنوان یکی از مهم‌ترین محوطه‌های باستان‌شناسی جهان در هزاره سوم پیش از میلاد محسوب می‌شود که حقایق بسیاری از تاریخ تمدن جهان و ایران را در خود محفوظ داشته است که مغفول مانده و به‌درستی ویژگی‌های هنر و معماری آن توجه نشده است.

ضرورت: برای تکوین سیر تاریخ هنر به‌صورت عام نمی‌توان از نتایج کار باستان‌شناسان غافل ماند. با تکیه بر کشفیات و مطالعات باستان‌شناسانه می‌توان به بسیاری از زوایای مرتبط با یک جامعه انسانی کهن پی‌برد. از طرفی آثار باستانی یک سرزمین مانند برگ‌های شناسنامه‌هایی هستند که در گذشت زمان پاره و پراکنده شده‌اند و بایستی به‌عنوان اسناد هویتی برای

آگاهی و استفاده آیندگان حفظ شوند. امروز کشورهای تازه تاسیس می‌کوشند به هر نحو و با استفاده از راه‌های گوناگون با مصادره این اسناد و مدارک هویتی برای خود اعتبار تاریخی فرهنگی تازه‌ای به‌دست آورند. لذا حفظ و پاسداری و معرفی میراث هنر اسلامی و ملی از ضروریات مهم فرهنگی محسوب می‌شود.

هدف: شهر سوخته به‌دلیل ارزش و جایگاه منحصر به‌فردش در تشکیل نظام‌های شهرنشینی در تاریخ بشر یکی از مهم‌ترین محوطه‌های باستان‌شناسی جهان و محل تلاقی فرهنگ‌ها و تجارب انسانی بوده است. انتشار محتوای علمی درباره محوطه باستانی شهر سوخته در راستای پژوهش‌های بنیادین تاریخ هنر به قلم مهم‌ترین پژوهشگران ایرانی و خارجی، می‌تواند اطلاعات بدیع و مهمی از تاریخ هنر ایران را به جهانیان اعلام کند.

۲-۱۷- «مجموعه مقالات همایش فرش، سنت، هنر»

مجری پژوهش: تورج ژوله

خلاصه طرح و بیان مسئله: این مجموعه شامل ۱۳ مقاله، از مؤلفان برجسته و پژوهشگران حوزه فرش است که از جوه مختلف به فرش به‌عنوان یک هنر صنعت که واجد و انتقال‌دهنده سنت‌های هویت ملی و فرهنگی است، و از قابلیت جهانی شدن برخوردار است توجه نشان می‌دهد.

ضرورت: فرش با توجه به سابقه طولانی و پرارزش آن در ایران که نشان از کارکردش در طول سالیان در فرهنگ و تمدن کشور دارد به-همراه کیفیتی قابل توجه که در بخش‌های مختلف تولید، مبتنی بر فرهنگ کهن و تمدن بومی اقوام ایرانی و حاصل آمیختگی تنگاتنگ هنر و سنت‌های ایرانی است، امروز نیازمند مطالعه و تحقیق در حوزه‌های مختلف است تا امکان به‌روز شدن و استمرار تولید بر پایه قواعد ذکر شده و مناسب با بازار مصرف در جهان معاصر را حفظ کند و توسعه دهد.

هدف: لزوم احیاء این هنر کهن ایرانی و تلاش برای تولید منابع و محتوای مکتوب و ایجاد زمینه مطالعه، نقد و تحلیل در حوزه‌های مختلف هنر فرش (هنر صنعت فرش)، حائز اهمیت و نیازمند توجه بیشتری است و با تولید محتوای پژوهشی در موضوع فرش ایران، می‌تواند در شناسایی و رفع مشکلات و خلاهای این حوزه مفید واقع شود و منبعی تخصصی و مؤثری برای پژوهشگران این عرصه فراهم آورد و مأموریت خود را در پاسداشت هنرهای ایرانی به انجام رساند.

۲-۱۸- «امکان سنجی ایجاد رشته‌های جدید دانشگاهی در زمینه آموزش هنرهای مبتنی بر فناوری‌های جدید با بررسی پنج کشور منتخب (کره جنوبی، مالزی، ترکیه، انگلستان، امریکا)»

مجری پژوهش: یونس سخاوت

خلاصه طرح و بیان مسئله: آموزش دانشگاهی هنرهای دیجیتال، هنرهای چند رسانه‌ای و به‌طور کلی هنرهای مرتبط با فناوری‌های جدید در بسیاری از کشورهای جهان در چند سال اخیر رونق بسیار زیادی گرفته است. برنامه‌ریزی درست حاکمیتی در زمینه آموزش نیروی انسانی متخصص در زمینه هنرهای دیجیتال و هنرهای چند رسانه‌ای نیازمند بررسی تجارب موفق کشورهای موفق در آموزش این حوزه و سپس ارایه مدلی بر اساس مقتضیات بومی کشور با در نظر گرفتن این تجربیات است. پژوهش حاضر بر روی پنج کشور منتخب متمرکز است که از یک سو توسعه خوبی در این موضوع داشته و از سوی دیگر شباهت‌های بیشتری به زیست بوم آموزش صنعت بازی در کشور ما دارند. به این منظور، آموزش دانشگاهی در کشورهای کره جنوبی، مالزی و ترکیه به دلیل شباهت بیشتر با زیست بوم آموزش در ایران و کشورهای انگلستان و آمریکا به دلیل تنوع برنامه‌های آموزشی و پیشگام بودن در امر آموزش و صنعت مربوط به این حوزه مورد توجه قرار خواهند گرفت.

ضرورت: در سال‌های اخیر، ظهور فناوری‌های جدید موجب ایجاد تغییرات شگرفی در حوزه هنر شده است. هنرهای دیجیتال به عنوان یکی از انواع محتوای چند رسانه‌ای که نقش به‌سزایی در شکل‌گیری هویت فرهنگی همه اقشار جامعه دارند شناخته می‌شوند. در این میان توجه به توسعه رشته‌های مرتبط با هنرهای دیجیتال و هنرهای چند رسانه‌ای در دانشگاه‌های کشور جهت ایجاد زیرساخت توسعه نیروی انسانی فعال در کشور از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

هدف: هدف این پژوهش بررسی و تحلیل برنامه‌های آموزشی و دانشگاه‌های فعال در زمینه آموزش هنرهای مبتنی بر فناوری‌های جدید، هنرهای دیجیتال و هنرهای چندرسانه‌ای در کشورهای منتخب فعال در این حوزه و تحلیل و بررسی محتوای آنها از جنبه‌های مختلف جهت ارائه پیشنهاداتی برای توسعه این رشته‌ها در کشور بر اساس ملاحظات بومی و فرهنگی است.

۳. همایش‌ها و هم‌اندیشی‌ها

معاونت پژوهشی و هنری با توجه به وظیفه اساسنامه‌ای و با هدف بیان رویکردها و موضوعات نوین در رشته‌های تخصصی هنر اقدام به برگزاری همایش‌ها و هم‌اندیشی‌های مختلف نموده است. برگزاری چنین همایش‌ها و هم‌اندیشی‌ها یکی از آشناترین روش‌های جمع‌آوری و تبادل اطلاعات و یافته‌های نوین در خصوص یک موضوع تخصصی است. در سال ۱۴۰۱ سه رویداد محقق شده است:

۳-۱- همایش «روایت شهرها، شهر روایت‌ها»

دبیر علمی: دکتر احمد شاکری

زمان برگزاری: ۲۵ تیرماه ۱۴۰۱

خلاصه و ضرورت طرح: در این همایش، با هدف مطالعه و بهره‌گیری از نظریه‌های جدید هنر به خوانش‌های متفاوت از مفهوم شهر و روایت‌های پیرامون آن و همچنین مواجهه روش‌شناختی با پدیده شهر، از بوطیقای شهر تا نقد جغرافیایی و نظریه‌های متأخر این حوزه، پرداخته شد.

هدف: بررسی وجوه مختلف روایت‌ها از شهر و مشکلاتی که در این روایت‌ها بازتاب می‌یابد برای ارائه پیشنهاداتی جهت زیست بهتر شهری. تا نشان داده شود که «شهر در روایت‌های مختلف هنرمندان، نویسندگان و پژوهشگران چه جایگاهی دارد و چگونه بازنمایی می‌شود و چه تعریفی از رابطه انسان با جهان پیرامونش ارائه می‌دهد؟»، «روایت‌های مرتبط با مسائل شهری چگونه می‌تواند در اصلاح سبک زندگی شهروندان دگرگونی ایجاد کرده و باعث زیست بهتری در شهر شود؟».

۳-۲- همایش «اقتباس و هنر»

دبیر علمی: دکتر بهمن نامور مطلق

زمان برگزاری: ۲ اسفندماه ۱۴۰۱

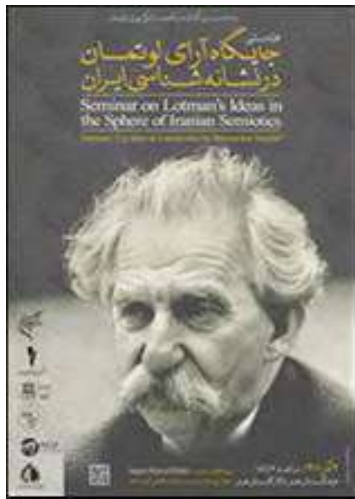
خلاصه و ضرورت: اقتباس یکی از کهن‌ترین و مهم‌ترین شیوه‌های گسترش و تکثیر متن و توسعه و تعالی هنر و ادبیات محسوب می‌شود. این روش تولید متنی امروزه از مفاهیم، رویکردها و نظریه‌ها و گونه‌های مخصوص برخوردار است. متاسفانه در ایران به خلق و مطالعه آثار و متون اقتباسی کمتر توجه شده است. حال آن‌که ایران یکی از مهم‌ترین خاستگاه‌های اسطوره‌های متن‌های بزرگ و کم‌نظیر فرهنگی است که می‌تواند الهام‌دهنده و هویت‌بخش متن‌های جدید باشند. اما متاسفانه هنرمندان و محققان ما نتوانسته‌اند به‌نحو شایسته از این منابع غنی، بهره ببرند و اقتباس‌های ارزشمند از این میراث ارزشمند بسیار کم هستند که از دلایل آن ناآشنایی به دانش و روش‌های اقتباس است.

هدف: شناخت نظریه‌ها و گونه‌های اقتباس، ترغیب هنرمندان به دانش اقتباس به خصوص از آثار فاخر فرهنگی و هویت‌ساز ایرانی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های هنر و ادبیات غنی ایرانی اسلامی و تکثیر آن به نسل امروز.

۳-۳- هم‌اندیشی «جایگاه آرای لوتمان در نشانه‌شناسی ایران»

دبیر علمی: دکتر آریتا افراشی

زمان برگزاری: ۲ آذرماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح و بیان مسئله: به مناسبت بزرگداشت یک‌صدسالگی «یوری لوتمان» نشانه‌شناس و نظریه‌پرداز فرهنگی و همسو با فعالیت‌های بین‌المللی در این راستا، فرهنگستان هنر در همکاری با سازمان یونسکو در ایران این هم‌اندیشی را با حضور اندیشمندان و نظریه‌پردازان ایرانی در دو نشست به صورت حضوری و مجازی برگزار کرد.

هدف: در راستای گسترش ارتباطات بین‌المللی و دیپلماسی فرهنگی و به منظور بهره‌گیری از نظریه‌های جدید هنر، در این نشست آرای «یوری لوتمان» توسط نظریه‌پردازان ایرانی معرفی، نقد و تحلیل شد.

۴. نشست‌های تخصصی و راهبردی

نشست‌های تخصصی و راهبردی با هدف ارایه و معرفی مباحث و یافته‌های جدید در حوزه‌های مختلف هنر، افزایش تبادل اطلاعات علمی، کمک به رشد و گسترش عرصه‌های مختلف هنری، تبیین، نقد و اصلاح داده‌ها و نظریه‌های موجود در حوزه‌های مختلف هنر، بر اساس دیدگاه‌ها و آرای مختلف پژوهشگران و متخصصان برگزار می‌شوند. با این رویکرد تعداد ۱۸ نشست در زمینه‌های مختلف در سال ۱۴۰۱ توسط گروه‌های مختلف معاونت پژوهشی و هنری به شرح زیر برنامه‌ریزی و برگزار گردید.

۴-۱- سلسله نشست‌های تخصصی «هم‌افزایی روسای دانشگاه‌های هنر و فرهنگستان هنر»

خلاصه طرح و بیان مسئله: مطابق با بند ۱۰ اساسنامه و به منظور بررسی کاستی‌های نظام آموزشی کشور در زمینه هنر و ارائه پیشنهادها و راهکارهای مناسب برای بهبود و ارتقای جایگاه نظام آموزش هنر جهت ارائه به مراجع ذی‌ربط سلسله نشست‌های هم‌افزایی با روسای دانشگاه‌های هنر و برخی از دانشکدگان هنری و صاحب‌نظران عرصه آموزش عالی هنر تشکیل شده است. در این نشست روسای دانشگاه‌های هنر از جمله دانشگاه هنر تهران، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، دانشگاه هنر اصفهان،

دانشگاه هنر شیراز، دانشکدگان هنر دانشگاه تهران و نمایندگانی از شورای هنر، ستاد علم و فناوری شورای عالی انقلاب فرهنگی، حضور دارند. در هر نشست به یکی از چالش‌های موجود در نظام آموزش عالی هنر متمرکز شده و نتایج آن به عنوان گزارش سیاستی به مراجع ذی‌ربط ارائه می‌شود.

- هدف: بهینه‌سازی وضعیت آموزش عالی هنر از طریق هم‌افزایی با متولیان این حوزه؛
 وضعیت اجرا: تاکنون سه نشست تخصصی با موضوعات زیر برگزار شده است:
- نشست اول: وضعیت‌شناسی و آسیب‌شناسی آموزش عالی هنر؛
 - نشست دوم: چالش‌های آیین‌نامه ارتقاء اعضای هیأت علمی هنر (۲۸ شهریورماه)؛
 - نشست سوم: ماموریت‌گرایی دانشگاه‌های هنر (۱۰ بهمن‌ماه)؛

۴-۲- نشست تخصصی «ارزیابی کیفیت آموزش در گروه تحصیلی هنر» (شانزدهمین همایش بین‌المللی ارزیابی و تضمین کیفیت در نظام‌های دانشگاهی)

زمان برگزاری: ۱۸ آبان‌ماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح و بیان مسئله: فرهنگستان هنر با برگزاری نشست «کیفیت در آموزش هنر» برای نخستین بار در همایش ارزیابی و تضمین کیفیت در نظام‌های دانشگاهی که به صورت سالانه در کشور برگزار می‌شود، حضور یافت و مبحث کیفیت در آموزش هنر را مورد بررسی و توجه قرار داد.

در این نشست، محمدرضا حافظی، رئیس دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی با موضوع «ارزیابی کیفیت در آموزش هنر با تاکید بر رشته معماری»؛ شهاب اسفندیاری، رئیس دانشگاه صداوسیما با موضوع «تعارف» و «تعارض منافع»؛ چالش‌های ارزیابی کیفی آموزش هنر در مدیریت دانشگاهی»؛ و ناهید عبدی، هیأت علمی پژوهشکده هنر در خصوص «کیفیت در آموزش هنر: ضرورت‌ها و چالش‌ها»؛ به سخنرانی پرداختند.

هدف: یکی از چالش‌های نظام آموزش عالی هنر، فقدان نظام تضمین کیفیت در دانشگاه‌های هنر ایران است. با توجه به اهمیت این موضوع در کنار رشد کمی نظام آموزش عالی، تعریف شاخص‌های کیفی آموزش در محور متغیرهای نظام آموزش عالی هنر، از الزامات این حوزه است.

۴-۳- نشست تخصصی «هم‌افزایی معاونان آموزشی دانشگاه‌های هنر کشور و فرهنگستان هنر»

زمان برگزاری: ۱۹ آذرماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح و بیان مسئله: با توجه به نامه درخواست معاونت پژوهشی وزارت علوم در خصوص اعلام رشته‌های مورد نیاز هنری جهت بورسیه، به منظور هم‌افزایی با دانشگاه‌های هنر در این حوزه نشستی با حضور مدیران فرهنگستان هنر و معاونان آموزشی دانشگاه هنر اصفهان، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، دانشکدگان هنرهای زیبای دانشگاه تهران، دانشکده هنر دانشگاه الزهراء، دانشکده هنر دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده هنر دانشگاه شاهد و نماینده دانشگاه

صدا و سیما (رئیس دانشکده تولید رادیو و تلویزیون) برگزار شد. نتایج هم‌افزایی در قالب فهرست رشته‌های پیشنهادی شامل فرارشته‌ای‌ها، میان‌رشته‌ای‌ها و مطالعات سیاست‌گذاری در حوزه هنر به منظور ارائه به وزارت علوم تدوین گردید.
 هدف: روزآمدسازی رشته‌های گروه تحصیلی هنر و شناسایی کاستی‌های موجود در حوزه نیروی انسانی مورد نیاز در رشته‌های هنری مختلف از اهداف برگزاری این نشست بود.

۴-۴- نشست تخصصی «آموزش پژوهش هنر»

زمان برگزاری: ۲۲ آذرماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح و بیان مسئله: در آموزش پژوهش هنر هنرآموز/ پژوهشگر را باید اذعان کرد که هنر و علم و پژوهش، چندان که پیش تر انگاشته می شد، حوزه‌هایی جدا و متمایز نیستند و در بسیاری از موارد نزدیکی و حتی شباهت‌های بسیاری به هم دارند و حاصل یک عمل پژوهشی، به‌ویژه اگر به‌دست یک هنرمند صورت گیرد، چیزی میان اثر هنری و اثر پژوهشی است. به‌عبارتی مفهوم «هنر به‌مثابه پژوهش» خودنمایی می‌کند. از این رو در این نشست به شیوه‌های آموزش پژوهش در هنر و معرفی رویکردهای نوین آموزش پرداخته شد. و محمدعلی رازی با موضوع «جایگاه امر پژوهش هنر»، بهنام زنگی در خصوص «اهمیت مسأله‌محوری در آموزش و پژوهش هنر» و میثم یزدی درباره «آموزش روش‌های جدید تحقیق در هنر»، به ایراد سخنرانی پرداختند.

هدف: ناشناخته ماندن شیوه‌ها، گونه‌ها، فواید و ضرورت‌های آموزش پژوهش در امور هنری برای دانشجویان و متخصصان هنر و شناسایی چالش‌ها و راهبردهای موجود در امر آموزش پژوهش هنر از اهداف برگزاری این نشست بود.

۴-۵- نشست تخصصی «نقش خلاقیت در آموزش هنر»

زمان برگزاری: ۲۹ آبان‌ماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح و بیان مسئله: خلاقیت دارای جایگاهی ویژه میان فلاسفه و هنرمندان است و از آن به‌عنوان یکی از وجوه مهم در آفرینش هنری نام برده‌اند. چپستی خلاقیت و نوع نگاه ما به آن اهمیت بسیار دارد، از نگاه غربی‌ها خلاقیت رکن مهمی از هنر محسوب می‌شود. نقطه مشترک همه تعاریف «نگاه ویژه، نو و ارزشمند داشتن به یک موضوع» است. خلاقیت قوه ممیزه یک انسان توانا محسوب شده و به‌عنوان پیش‌نیاز و پیش‌ران آموزش در هنر در نظر گرفته می‌شود. از این رو کشورهای پیشرفته در برنامه‌ریزی‌های راهبردی به جد به این مبحث توجه می‌کنند. ریشه‌شناسی کلمه خلاقیت از منظر اسلام از رئوس مهم این نشست بود

و سیدمحمدحسین نواب، محمدعلی رازی، عبدالمجید شریف‌زاده در این نشست سخنرانی کرده‌اند. این نشست در راستای گسترش همکاری‌های مشترک میان وزارت آموزش و پرورش و فرهنگستان هنر برنامه‌ریزی و اجرا شده است.

هدف: شناخت موضوع خلاقیت به‌منظور ارتقاء کیفیت آموزش هنر و بررسی نقش خلاقیت در آموزش هنر به کودکان و مدون کردن درس‌گفتارهای هنری برای استفاده آموزش و پرورش به‌ویژه دانشجو- معلمان.

۴-۶- نشست تخصصی «نقش موسیقی در پرورش خلاقیت کودکان»

زمان برگزاری: ۲۷ آبان‌ماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح و بیان مسئله: این نشست به بررسی نسبت میان موسیقی و اهمیت آن برای کودک و تأمین نیازهایشان پرداخت و با طرح روش سه‌گانه آموزشی برای موسیقی و خلاقیت (شامل تشخیص منبع غیرموسیقایی و موسیقایی، تقلیدکردن، و توصیف محتوای انسان‌شناسانه)، روش‌هایی چون

فعالیت و بازی‌های شناختی و خلاقانه موسیقایی در یادگیری را مورد بحث و بررسی قرار داد. در این نشست مینو آیت‌اللهی و محمدعلی مرآتی سخنرانی کردند.

هدف: شناسایی روش‌های پرورش قدرت خلاقه کودکان با هنر و به‌ویژه نقش موسیقی در پرورش خلاقیت کودکان و پرورش خلاقیت از طریق درک و یادگیری موسیقی.

۷-۴- نشست «سنجش و ارزیابی رویکردها و سیاست‌های آموزش و یادگیری اصیل هنر و رسانه‌های دیجیتال در ایران و جهان»

زمان برگزاری: ۲۷ آبان‌ماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح و بیان مسئله: آموزش هنر با ابزار دیجیتال یک چالش بزرگ برای اکثر معلمان هنر و طراحی در مدارس ابتدایی است، در عین حال این امکان که روابط بین هنر، فناوری و خلاقیت به‌وضوح شناسایی شود را نیز فراهم می‌کند. ارائه روشی مدرن برای آموزش هنر با استفاده از ابزارهای دیجیتال در کلاس درس هنر در راستای ارتقای توانایی خلاقیت در دانش‌آموزان، تبیین راهبرد آموزش هنر از طریق فناوری از سر فصل‌های اصلی این نشست بود. در این نشست کاوه بازرگان، فریده مشایخ و فاطمه بنویدی سخنرانی کردند.

هدف: بررسی سیاست‌های آموزش هنر در حوزه رسانه‌های دیجیتال و ارائه روشی مدرن برای آموزش هنر با استفاده از ابزارهای دیجیتال در کلاس درس هنر برای ارتقای توانایی خلاقیت در دانش‌آموزان.

۸-۴- نشست علمی «بررسی وضعیت آموزش هنر در دوره عمومی»

زمان برگزاری: ۹ بهمن‌ماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح و بیان مسئله: مقطع ابتدایی از مهم‌ترین مقاطع تحصیلی برای آموزش است زیرا ذوق و سلیقه زیبایی‌شناسی هنری کودکان شکل می‌گیرد. از این‌رو، تربیت هنری به‌منظور رشد مهارت‌های تفکر، خلاقیت، شکل‌دهی ارزش‌ها و رویکردهای افراد بسیار اهمیت می‌یابد. از این‌رو فرهنگستان هنر با تشکیل کارگروه و برگزاری نشست تخصصی در حوزه‌های مختلف آموزش عمومی هنر بر آن است ضمن رصد وضعیت آموزش هنر با همکاری سازمان‌های ذی‌ربط و ارائه پیشنهادات مؤثر شرایط آموزش هنر ابتدایی را بهبود بخشد. در این نشست مینو آیت‌اللهی؛ رئیس بخش فرهنگ و هنر سازمان

پژوهشی و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش، داوود کیانیان؛ پژوهشگر و مدرس تئاتر کودکان و نوجوانان، محمد شهبازی؛ از اعضای مؤلفان کتاب فرهنگ و هنر، محمد خدادادی مترجم‌زاده؛ رئیس دانشکده هنرهای تجسمی دانشگاه هنر، منیره رضایی؛ دانشیار پژوهشکده تعلیم و تربیت پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، سیدمحمدحسین نواب؛ استادیار گروه فلسفه هنر مؤسسه آموزش عالی هنر، حمید محمدظاهری از اعضای مؤلفان کتاب فرهنگ و هنر و محمدعلی مرآتی؛ از اعضای مؤلفان کتاب فرهنگ و هنر بخش موسیقی سخنرانی کردند.

هدف: بررسی کاستی‌های نظام آموزشی هنر کشور و رصد آموزش هنر در دوره آموزش پایه و عمومی و همکاری با نهادهای ذی‌ربط و پیشنهاد برای بهبود و ارتقاء جایگاه و منزلت آموزش عمومی هنر در دوره عمومی.

۹-۴- نشست تخصصی «رمز بی تا (NFT) و مدل‌های نوین کسب و کار هنر دیجیتال»

زمان برگزاری: ۷ شهریورماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح و بیان مسئله: به منظور اجرای بند سه اساسنامه و در راستای مطالعه و بهره‌گیری از نظریه‌های جدید هنر، این نشست پیرامون کسب و کارهای نوین شکل گرفته در حوزه دیجیتال و چگونگی گردش مالی و وضعیت اقتصادی اموال دیجیتالی به‌ویژه آثار هنری برگزار شد. در این نشست یونس سخاوت؛ رئیس دانشکده چندرسانه‌ای دانشگاه هنر اسلامی تبریز، محمد طهرانی؛ بنیان‌گذار آزمایشگاه بلاکچین دانشگاه خاتم، امیرعباس امامی؛ رئیس هیأت‌مدیره پلتفرم فینوپیا؛ و علی مستوفی‌زاده؛ سخنرانی کردند.

هدف: شناسایی چالش‌ها و تغییرات الگوواره‌هایی که در سال‌های اخیر در حوزه اقتصاد هنرهای دیجیتال و رمز ارزها اتفاق افتاده است و فراهم آوردن بستر مناسب در «NFT» برای معرفی هنر ایرانی و افزایش گردش مالی و اقتصاد هنر در این حوزه.

۱۰-۴- نشست تخصصی «هستی‌شناسی و فلسفه هویت در فراجهان (متاورس)»

زمان برگزاری: ۲۶ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح و بیان مسئله: فراجهان (متاورس) نسل جدید را با محتوایی بدیع درگیر و متناقض‌نمایی (پارادوکسی) بین دنیای فیزیکی و دنیای دیجیتال ایجاد می‌کند. دنیایی کاملاً تخیلی است که آرزو داریم که در آن باشیم. در فراجهان هر کسی می‌تواند خلاقیت داشته، نقش دیگری را ایفا کند و این هویت هویتی سیال است و در این صورت، به آواتاری تبدیل می‌شویم که خیلی کارها از او بر می‌آید. در این نشست یونس سخاوت، مظفر پاسدار، حمید شهریاری و شمس‌الملوک مصطفوی دیدگاه‌های خود را درباره تکثر هویت‌ها و هویت‌سازی در فراجهان به بحث و گفتگو گذارند.

هدف: تبیین و بازشناسی مفهوم هویت در فراجهان (متاورس)، و مطالعات هستی‌شناختی در هویت و چالش‌های فضای مجازی برای شناخت و درک بهتر از چالش‌های این فضا برای برنامه‌ریزی مطلوب.

۱۱-۴- بررسی آسیب‌شناختی-پدیدارشناختی آموزش موسیقی دستگامی در سطح دانشگاه

زمان برگزاری: ۲۹ آذرماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح و بیان مسئله: موسیقی کلاسیک ایرانی در سده حاضر، در هستی‌جدیدی پدیدار شده است. بروز سلايق گوناگون، ژانرهای متعدد، تعامل و تهاجم فرهنگی، فرهنگ‌پذیری در کنار مختصات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی هنرمند و مخاطب و نیز سایر عوامل مشابه، منجر به پدیدار شدن هستی‌نوینی برای موسیقی کلاسیک ایرانی شده‌اند. در این نشست علمی، به تبیین چگونگی و نحوه‌های پدیدارشدن هستی‌جدید موسیقی کلاسیک ایرانی به‌ویژه از منظر آموزش آن در

سطوح دانشگاهی (از کاردانی تا کارشناسی ارشد) پرداخته شده است.
 هدف: شناسایی، نقد و طرح راه حل برای تبیین تهدیدها و فرصت‌های آموزش موسیقی دستگاہی در دوره معاصر.

۴-۱۲ تاریخ‌نگاری بومی هنر ایران

زمان برگزاری: ۲۸ آذرماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح و بیان مسئله: با وجود آنکه سرزمین ایران یکی از مهم‌ترین مراکز گسترش هنر طی ادوار مختلف بوده است اما تاریخ‌نگاری هنر این سرزمین چندان که باید مورد توجه تاریخ‌نگاران بومی هنر قرار نگرفته است. تاریخ‌نگاری‌های هنر ایران عمدتاً محصول پژوهش‌های تاریخ‌نگاران غربی بوده است. و خود این منابع نیز کمتر مورد نقد واقع شده و نقاط ضعف و قوت آنها چندان مورد بررسی قرار نگرفته است. همچنین با گذشت دهه‌ها، اسناد و یافته‌های جدیدی نیز در دسترس قرار گرفته است که تکمیل و خوانش مجدد منابع تاریخ هنر ایران را ضرورت دوچندان بخشیده است.

هدف:

- بررسی ظرفیت‌های بومی در زمینه تدوین و تکمیل تاریخ هنر ایران؛
- مطالعه منابع تاریخ هنر ایران و بررسی کاستی‌های این حوزه؛
- مرور تجربیات گذشته در زمینه تاریخ‌نگاری بومی هنر ایران؛

۴-۱۳- سلسله نشست‌های «نسبت آینده پژوهی و هنر»

خلاصه طرح و بیان مسئله: در انطباق با بند ۱۱ اساسنامه و مطالعه ارتباط بین‌رشته‌ای پژوهش در زمینه هنر و سایر علوم، نظر به نقش کلیدی، مؤثر و کاربردی هنر در آینده تمدنی و فرهنگی بشر به‌عنوان یک پیش‌ران در تحقق اهداف و سیاست‌های کلی در بخش‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در آینده جامعه، ضرورت دارد تا شناخت جامعی از علم آینده پژوهی و نسبت آن با هنر برای شناخت و ترسیم آینده هنرها به‌دست آید. در این راستا سلسله نشست‌های راهبردی برنامه‌ریزی و اجرا می‌شود.

هدف: بررسی و تبیین نسبت آینده پژوهی و هنر در ساحت‌ها و رویکردهای مختلف و تاکید بر اهمیت و ضرورت اندیشیدن و توجه به آینده‌های هنر از منظر معرفت‌شناسی و روش‌شناسی و پیش‌بینی و ترسیم چشم‌اندازهای هنرهای آینده ایران به‌منظور سیاست‌گذاری مناسب درباره هنرها و پیشرفت آن.

وضعیت اجرا: تاکنون دو نشست به‌شرح زیر برگزار شده است:

۱. «هنر آینده‌پژوهی، آینده پژوهی هنر»؛ سخنران: احد رضاییان قیه باشی؛ زمان برگزاری: ۲۲ آذرماه ۱۴۰۱
۲. «درباره آینده هنر چرا و چگونه بیندیشیم؟»؛ سخنران: علیرضا اسدی؛ زمان برگزاری: ۲۴ بهمن‌ماه ۱۴۰۱

۴-۱۴- سلسله نشست‌های راهبردی

خلاصه طرح و بیان مسئله: یکی از مؤثرترین راه‌های شکل‌گیری گفتمان در جامعه، گفت‌وگو در میان کارشناسان، مدیران و

سیاست‌گذاران فرهنگ و هنر است. در این چارچوب، از سال گذشته برگزاری نشست‌های راهبردی در دستور کار خود قرار گرفت تا از منظرهای گوناگون به بررسی آسیب‌ها، سیاست‌ها و مسائل روز جامعه هنری و هنرمندان پردازد. این نشست‌ها در سال جاری نیز ادامه یافته است.

هدف: شناسایی خلأهای موجود و دستیابی به راهبردها و پیشنهادات سیاستی کلان در حوزه هنر.

وضعیت اجرا: تاکنون پنج نشست با عناوین زیر برگزار شده است:

۱. ارائه الگوی مطلوب رصد سازمان‌های هنری در ایران، سخنران: ابراهیم حاجیانی؛ ۳۱ مردادماه ۱۴۰۱؛
۲. بررسی اقدام‌های سازمان آسه‌آن در زمینه سیاست‌گذاری هنری، سخنران: بهاره سازمند؛ ۲۹ شهریورماه ۱۴۰۱؛
۳. مفاهیم و شاخص‌های سنجش پژوهش و پژوهشگران، سخنران: بهروز رسولی؛ ۲۶ مهرماه ۱۴۰۱؛
۴. معرفی کنوانسیون ۲۰۰۳ یونسکو برای پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس: ظرفیت‌های کنوانسیون برای پاسداری از هنرمندان و هنرهای سنتی، سخنران: ژانت بلیک؛ ۲۴ آبان‌ماه ۱۴۰۱؛
۵. شاخص‌های مؤثر بر قلمرو و کارایی نظام حقوق مؤلف: اثر تجاری، هنر صنعتی، سخنران: پژمان محمدی؛ ۲۷ دی‌ماه ۱۴۰۱؛

کتابخانه و مرکز اسناد فرهنگستان هنر

مقدمه

کتابخانه و مرکز اسناد فرهنگستان هنر با چشم‌انداز «نقش‌آفرینی به‌عنوان پایگاه اطلاعات و منابع تخصصی هنر»، و با راهبرد توسعه روش‌های نوین تأمین، اشاعه و بهره‌برداری از اسناد و منابع، و اشاعه‌گزینشی اطلاعات و منابع مورد نیاز فعالیت‌های فرهنگستان هنر (سیاست‌گذاری، الگوپردازی، فرایزه‌پژوهی، آموزش، آفرینش، مدیریت و آینده‌پژوهی هنر)، فعالیت‌های خود را در سال ۱۴۰۱ تداوم بخشیده است.

در سه ماه سوم سال ۱۴۰۱، کتابخانه و مرکز اسناد، علاوه بر انجام مأموریت اصلی خود در خصوص فراهم‌آوری، سازماندهی و اشاعه منابع هنر، در راستای افزایش دانش و مهارت کارشناسان و کتابداران کتابخانه، فعالیت‌هایی را در قالب نشست‌های تخصصی آموزشی و پژوهشی و بازدید از مراکز و کتابخانه‌های بزرگ برنامه‌ریزی و اجرا کرد. در این نشست‌ها و بازدیدها در خصوص فرایندها و فناوری‌های نوین سازماندهی و پردازش اطلاعات و منابع گفتگو شد. همچنین اقدامات مهمی را در خصوص به‌سازی و به‌روزرسانی تجهیزات، رقم زد.

اهم فعالیت‌ها و دستاوردها

۱- فراهم‌آوری و تأمین منابع

- تهیه گزارش از منابع موجود در مخزن
- تأمین منابع پایگاه‌های اطلاعاتی مبادله اهدا (دریافت) اهدا (ارائه)
- تهیه گزارش از منابع موجود در مخزن و تهیه دستورالعمل ساماندهی منابع چاپی انبار
- تهیه خط‌مشی و شیوه‌نامه بخش فراهم‌آوری و تأمین منابع
- برگزاری نمایشگاه
- نمایشگاه قرآن‌های نفیس موجود در کتابخانه
- نمایشگاه کتاب‌های خریداری‌شده از دومین نمایشگاه مجازی

۲- فناوری اطلاعات و منابع دیجیتال

- تهیه ساختار و محتوای وبگاه کتابخانه و مرکز اسناد بر اساس استانداردهای کتابخانه‌های معتبر
- اصلاح و به‌روزرسانی ساختار و محتوای وبگاه موجود
- اصلاح و به‌روزرسانی نرم‌افزار سیم‌رغ
- تهیه فایل پشتیبان روزآمد از پایگاه‌ها و سرورهای کتابخانه در فواصل زمانی معین
- بررسی استانداردهای فراهم‌آوری و سازماندهی منابع دیجیتال

۳- پژوهش و آموزش

۳-۱- اقدامات سازمانی و راهبردی

- آسیب‌شناسی و اصلاح راهبردها، فرایندها و روش‌ها: در تطبیق با کتابخانه‌ها و مراکز اسناد داخلی و خارجی
- عضویت در سامانه ارزیابی استاندارد کتابخانه‌ها (آک): در همکاری با پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات
- برنامه‌ریزی دوره‌های آموزشی تخصصی کارکنان کتابخانه: تهیه نظرسنجی، تهیه نیازسنجی، مذاکره با مراکز برگزارکننده دوره‌ها؛ تهیه نامه برای سازمان
- اصلاح ساختار و به‌روزرسانی وبگاه کتابخانه

۳-۲- نشست‌های تخصصی و هم‌اندیشی

- بررسی نرم‌افزار کتابخانه آذرسا: با حضور مدیران شرکت پارس آذرخش
- استانداردهای فراداده‌ای برای سازماندهی و حفاظت اسناد و منابع دیجیتال: با حضور علیرضا انتهایی
- سازماندهی و توصیف اسناد آرشیوی هنر؛ الگوها و استانداردها: با حضور رضا فراستی
- الگوها و نرم‌افزارهای سازماندهی منابع کتابخانه و اسناد آرشیوی در ایران: با حضور سید ابراهیم عمرانی
- فرایندهای نوین سازماندهی منابع: با حضور دکتر دُرخوش
- بررسی کتاب «مروری بر نظریه‌های زیبایی در زیبایی‌شناسی تجربی و علوم شناختی»: با حضور صالح طباطبایی
- «گذار از کتابخانه‌های سنتی به کتابخانه‌های دیجیتال، چالش‌ها و راهکارها»: با حضور مدیران کتابخانه‌های برگزیده هنر به‌مناسبت روز کتاب، کتابخانه و روز کتابداری

فصل دوم:
رویداد آفرینی

رویدادهای هنری فرهنگستان هنر مرتبط با وظایف اساسنامه‌ای فرهنگستان هنر برگزار می‌شود و علاوه بر خلق اثر در حوزه آفرینش و الگوسازی به معرفی هنرمندان پیشکسوت می‌پردازد. این رویدادها شامل: نمایشگاه، کارگاه، بزرگداشت و گفتگو با هنرمندان پیشکسوت در تمام حوزه‌های هنری می‌باشد. در این بخش به تفکیک به معرفی این برنامه‌ها اشاره می‌شود.

نمایشگاه‌ها

نمایشگاه سالانه صبا (۱۴۰۰۹۰):

زمان: ۱۳ اسفندماه ۱۴۰۰ تا ۲۴ فروردین ماه ۱۴۰۱

در این نمایشگاه بیش از ۵۰ اثر از ۳۸ هنرمند در قالب منتخب سالانه هنری صبا و برگزیده‌های نقاشی و مجسمه‌سازی سه نسل از هنرمندان ایران در دهه ۹۰ به نمایش و فروش گذاشته شدند. دورنمایی از خلاقیت‌ها، پویاها، ایده‌ها و بیان‌های هنری نو در تنوعی از رویکردهای تجسمی و سبک‌ها و شیوه‌های مستقل و منحصر به فرد هنر معاصر کشورمان و حاصل هنرنمایی هنرمندانی؛ از جمله: مهدی حسینی، ناصر اویسی، احمد و کیلی، بهزاد شیشه‌گران، بهروز دارش، رضا بانگیز، مصطفی دشتی، فرشته یمینی شریف، مرحوم نیما پتگر، فرشید ملکی، داریوش حسینی، علی ندایی، محمدعلی بنی‌اسدی، قدرت‌الله عاقلی، جمشید حقیقت‌شناس، مهناز پسیخانی، تارا بهبهانی، مهسا عرب‌زاده، مهتا معینی، و... در معرض دید علاقمندان قرار گرفتند.

نمایشگاه آثار استادان پیشکسوت «عمارت صبا»:

زمان: ۲۶ فروردین ماه تا ۱۲ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱

در این نمایشگاه بیش از ۶۰ اثر از ۳۱ هنرمند ایرانی جریان‌ساز و اثرگذار حوزه هنرهای تجسمی در معرض دید عموم قرار گرفت. جلال شباهنگی، احمد نصرالهی، آنه محمد تاتاری، محمد هادی فدوی، جعفر نجیبی، منوچهر نیازی، یعقوب عمادپس، شهلا حبیبی، حمید پازوکی، محمد معمارزاده، صداقت جباری، محمد حسین جعفری، از جمله هنرمندان صاحب‌نام شرکت‌کننده در این نمایشگاه بودند.

نمایشگاه خوشنویسی «بر آستین وصال»:

زمان: ۹ تا ۲۱ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱

۴۰ اثر از آثار محمد انشائی هنرمند حوزه خوشنویسی و موسیقی در قالب خط نستعلیق با دانگ‌های متنوع قلم از اشعار شیخ مصلح‌الدین سعدی شیرازی هم‌زمان با ایام بزرگداشت این شاعر سخن‌پرور به‌نمایش گذاشته شد.

نمایشگاه عکس و اسناد «به سوی امید»:

زمان: ۲۱ تا ۲۶ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱

نمایشگاه عکس «به سوی امید»، به مناسبت هشتادمین سال میزبانی ایران از مهاجران لهستانی و به رسم تجلیل از ملتمان در موسسه فرهنگی هنری و پژوهشی صبا برپا شد. این نمایشگاه، گوشه‌ای از تاریخ کشور لهستان در جنگ جهانی دوم را به تصویر درآورده که در آن، پیوندهایی عمیق میان دو ملت ایران و لهستان شکل گرفته است؛ تصاویر این نمایشگاه شاید توسط هنرمندان عکاسی نشده، اما روایت‌های نادیده نسلی از انسان‌ها را به نمایش می‌گذارد که به‌رغم مشکلاتی که در آن زمان داشتند، فارغ از مرزهای جغرافیایی و زبانی، آداب مودت و دوستی را در حق میهمانان خود به‌جای آوردند. این نمایشگاه با شروع جنگ و درگیری در لهستان آغاز می‌شود و در پایان، به یادگاری و عکس‌هایی از لهستانی‌های مقیم ایران ختم می‌شود؛ لهستانی‌هایی که امروزه هم‌میهمان ما محسوب می‌شوند.

نمایشگاه دومین مجموعه خوشنویسی کاوه تیموری در ستایش سپیدپوشان حریم سلامت؛

زمان: ۲۲ تا ۳۰ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۱

با هدف تجلیل از مدافعان و تلاشگران حریم سلامت و کادر درمان، ۴۰ اثر از آثار کاوه تیموری به خط نستعلیق ایرانی، آراسته به هنر چشم‌نواز تذهیب و اشعار شاعرانی چون؛ قاسم رسا، افشین علاء، سعید بیابانکی، مهدی الماسی، علی رضایی، بابک نیک طلب، بهجتی شفق، عباس براتی‌پور، سارا جلوداریان و... در معرض دید عموم قرار گرفت.

نمایشگاه «هنرمندان نقاش ایروان در صبا»؛

زمان: ۲۱ تا ۳۰ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۱

در این نمایشگاه، ۲۸ اثر از ۸ هنرمند نوگرای نقاش ایروان در تنوعی از تکنیک‌ها، گرایش‌ها و شیوه‌های هنری از واقع‌گرایی تا انتزاعی، مفهومی، فرم‌گرا و سمبلیک به نمایش درآمد. آرمن آدیله‌خانیان، آشوت آواکیان، آرتورس هاکوبیان، آرمن بابایان، گارو چتچیان، خاچیک هوهانسیان، سرکیس گوگوریان، وارتیترکاراپتیان هشت هنرمند شاخص اهل ایروان ارمنستان هستند که تاریخ، طبیعت، فرهنگ و زندگی ارمنستان و ایروان را به شیوه‌ای نوین به تصویر کشیده و در معرض دید علاقمندان قرار دادند.

دومین نمایشگاه گروهی عکس «های لایت‌ها و ریم‌لایت‌ها»؛

زمان: ۲۱ تا ۳۰ خردادماه ۱۴۰۱

این نمایشگاه با مشارکت «گروه عکاسان ایرانی اهوراهور» به‌عنوان دومین حلقه از نمایشگاه‌های «های لایت‌ها و ریم‌لایت‌ها» و با هدف معرفی سبک جدید «عکاسی شرقی» با ۸۳ اثر از ۲۸ هنرمند به اهتمام داریوش محمدخانی چهره برجسته و نوآور عکاسی جدید و با حضور شاگردان این هنرمند برگزار گردید. غلامحسین امیرخانی، محمدرضا شجریان، حبیب‌الله صادقی، علی نصیریان، شهریار روحانی و... از جمله نام‌آورانی هستند که به شیوه‌ای نوین و خلاقانه در این پروژه چهره‌پردازی شده‌اند.

اولین نمایشگاه گروهی «موزیکالیگرافی»؛

زمان: ۲۳ تیرماه تا ۵ مردادماه ۱۴۰۱

در نخستین نمایشگاه گروهی «موزیکالیگرافی» تعدادی از آثار استاد بهمن پناهی مبدع مکتب هنری در عرصه خط و خوشنویسی معاصر و مدرس هنر مقیم فرانسه به همراه بیش از ۵۰ اثر برگزیده از هنرآموختگان مکتب هنری «موزیکالیگرافی» از سراسر کشور، به نمایش گذاشته شد.

هنرآموختگان شرکت کننده در این نمایشگاه طی دو سال گذشته، پس از یک فراخوان ملی برگزیده و در یک دوره آموزشی مستمر از راه دور و چند کارگاه تخصصی حضوری، موفق به آفرینش آثاری با دو رویکرد «مفهومی» و «حرکتی» در چارچوب آموزه‌های مکتب هنری «موزیکالیگرافی» گردیدند. در آثار به نمایش درآمده در این

نمایشگاه، از تکنیک‌ها، مواد و روش‌های ترکیبی برای رسیدن به فرآیندهای منطبق بر مفاهیم زیبایی‌شناسی، احساس و شاعرانگی خلق اثر بهره برده شده است. همچنین در روز چهارشنبه ۲۹ تیرماه استاد بهمن پناهی در خصوص «مبانی و ساختار مفهوم هنری موزیکالیگرافی در هنر معاصر» در سالن سینماتک مجموعه صبا به ایراد سخنرانی پرداخت. اجرای پر فورمنس با همراهی موسیقی از دیگر برنامه‌هایی بود که در حاشیه برگزاری این نمایشگاه توسط هنرآموختگان به اجرا درآمد.

نمایشگاه ششمین دوره اعطای نشان عکس سال مطبوعاتی ایران؛

زمان: ۲۸ مردادماه تا ۵ شهریورماه ۱۴۰۱

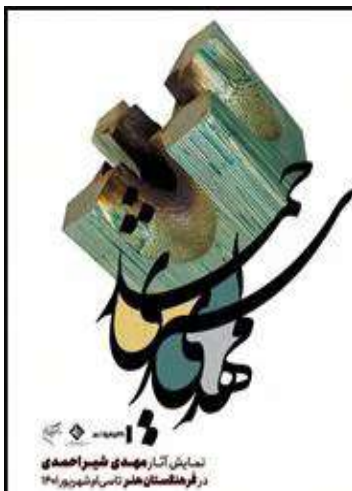

در این نمایشگاه که بزرگترین رخداد سالانه عکس هنری مطبوعات کشور به شمار می رود، ۳۴۷ عکاس با ۲۱۷۵ تک عکس و مجموعه عکس در قالب‌های خبری، مستند اجتماعی و ورزشی شرکت کردند. ویژگی برجسته این دوره، افزوده شدن بخش پروژه‌های بلندمدت به نشان و همچنین استقبال گسترده از بخش مالتی مدیای نمایشگاه بود. در این بخش نیز ۲۶ اثر ۳ تا ۱۰ دقیقه به رقابت پرداختند.

پس از افتتاحیه و معرفی برگزیدگان نشان، نشست‌های تخصصی عکاسی مستند اجتماعی و داستان‌گویی بصری در سالن سینماتک مؤسسه صبا با حضور استادان، صاحب‌نظران و پیشکسوتان این حوزه برگزار شد.

نمایشگاه آثار حجم مهدی شیراحمدی؛

زمان: ۵ تا ۳۰ شهریورماه ۱۴۰۱

در این نمایشگاه مهدی شیراحمدی، هنرمند با سابقه و فعال عرصه هنرهای تجسمی، ۷ اثر حجم با متریال خاتم، استخوان و چوب در قالب هنر تلفیقی ترکیبی و در گرایش مفهومی و انتزاعی، آمیزه‌ای از نقشمایه‌ها و آرایه‌های هنرهای سنتی ایران بعد از سطوح ساده‌سازی شده ملهم از معماری ایرانی اسلامی و پرداختی نو در اجرایی مدرن و معاصر در معرض دید عموم قرار داد. شیوه منحصر به فرد این هنرمند در ارائه سبکی تلفیقی از هنر خاتم‌کاری ایران و هنرهای جدید، مفهومی و تجریدی مدرن، حجم‌های ترکیبی با فرم‌های هندسی، سطوح ساده-سازی شده و پرداختی نو از نقوش خاتم‌کاری در قالب‌های انتزاعی قابل توجه بود.

نمایشگاه گروهی هنرهای تجسمی «منهای صفر»؛

زمان: ۱۷ شهریورماه تا ۵ مهرماه ۱۴۰۱

در این نمایشگاه ۶۵ اثر نقاشی از ۲۷ هنرمند نقاش در انواع گرایش‌های مدرن تا مفهومی و انتزاعی، نگاه هنرمندان جوان و پیشکسوت را به مفاهیم وجودی و هستی‌شناسانه به نمایش گذاشته شد. محمدرضا باقری‌لری، کامبیز برنجی، محمدحسین جعفری، محمدهادی فدوی و ... از جمله هنرمندانی بودند که در این نمایشگاه با مدیریت سیدعلیرضا عباچی حضور داشتند.

نمایشگاه خوشنویسی مسعود کریمایی؛

زمان: ۱۸ شهریورماه ۱۴۰۱

به همت مجموعه فرهنگی هنری آسمان و انجمن خوشنویسان، نمایشگاه خوشنویسی مسعود کریمایی به همراه مراسم رونمایی از باز نشر کتاب ترجیع بند هاتف اصفهانی به خط استاد غلامحسین امیرخانی ۱۸ شهریورماه در مجموعه فرهنگی هنری آسمان برگزار شد.

در این مراسم علاوه بر سخنرانی استاد غلامحسین امیرخانی و پروفیسور حسن امین؛ یکی از نمادهای خوشنویسی رونمایی شد، همچنین این مراسم با افتتاحیه نمایشگاه خوشنویسی مسعود کریمایی همراه بود.

این نمایشگاه شامل ۶۰ اثر خوشنویسی در قالب‌های نستعلیق شکسته، سیاه مشق و رنگی نویسی بود.

نمایشگاه نقاشی گروهی «مهربان با طبیعت»؛

زمان: ۲۸ شهریورماه تا ۱۵ مهرماه ۱۴۰۱

در این نمایشگاه سه نسل از هنرمندان ایران با ۶۱ اثر در شیوه‌ها و گرایش‌های گوناگون و متنوع، روایت‌هایی از طبیعت را در قاب نقاشی در معرض دید علاقمندان قرار دادند. اکبر نیکان‌پور، ضیال‌الدین امامی‌فر، جواد نوبهار، اهورا محمدی، حسن یاقوتی، حسن سلطانی، غلامرضا شاملو، هومن مهری، جمشید ملاپور و ... به همراه ۷۰ هنرمند از استان‌های مختلف ایران از جمله اساتید و افراد شرکت‌کننده در این نمایشگاه هنری بودند.

نمایشگاه آثار «منوچهر موغاری» با عنوان «صداقت»؛

زمان: ۲۵ مهرماه تا ۱۰ آبان‌ماه ۱۴۰۱

در این نمایشگاه «منوچهر موغاری» نقاش و طراح نام‌آشنای کشورمان از جدیدترین مجموعه آثار خود با عنوان «صداقت»، شامل ۷۰ اثر طراحی با مداد در سبک‌های رئالیسم و طبیعت‌گرایی را که حاصل ماه‌ها بوم‌گردی و سفر به مناطق روستایی سرتاسر ایران به‌ویژه مناطق محروم و دورافتاده ایران از جمله سیستان و بلوچستان تا نیشابور و لرستان و ... بود، رونمایی کرد.

نمایشگاه و کارگاه «حکیم نظامی گنجوی»؛

زمان: ۲۰ تا ۲۷ اسفندماه ۱۴۰۱

آیین گشایش نمایشگاه و کارگاه آموزش نگارگری حکیم نظامی به همت معاونت امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز هنرهای تجسمی، مؤسسه توسعه هنرهای تجسمی معاصر و همکاری فرهنگستان هنر با حضور علیرضا اسماعیلی (دبیر فرهنگستان هنر)، محمود شالویی (رئیس انجمن آثار و مفاخر فرهنگی) و محمدعلی رجبی (عضو پیوسته فرهنگستان هنر) و تعدادی از هنرمندان و مدیران هنری به-مناسبت روز نظامی گنجوی، ۲۰ اسفندماه در مؤسسه فرهنگی هنری و پژوهشی صبا گشایش یافت.

در این نمایشگاه، ۱۹ اثر از هنرمندانی چون: امیر طهماسبی، حسین عصمتی، مینا صدری، سلینا پوریا، مهدی فرخی، امیرحسین آقامیری، حمدالله کتال، جمشید سرحدی، فریده فاضلی نژاد، سیدمرتضی حسینی پورشاندیز، نرگس گنمیریان، هادی آقامیری و محمد مرادی به همراه ۴۰ تصویر برگزیده از کتاب شاهنامه خمسه نظامی به کتابت شاه محمود نیشابوری، استاد نستعلیق، و نگارگری استادانی بی‌بدیل چون سلطان محمد، آقا میرک اصفهانی، میرزا علی، میرسیدعلی، مظفر علی و محمد زمان متعلق به گنجینه مؤسسه فرهنگی هنری صبا در گالری لرزاده و نگارخانه استاد محمود فرشچیان این مؤسسه در معرض دید علاقمندان قرار گرفت.

همچنین کارگاه آموزش نگارگری با حضور هنرمندانی چون: مینا صدری، حسین عصمتی، امیر طهماسبی، امیرحسین آقامیری، مهدی فرخی روح‌الله پروین، مسعود قدرتی، امیرحسین قلیچ‌خانی و زهرا پایکار در روزهای ۲۰ و ۲۱ اسفندماه در گالری لرزاده برپا بود.

«آثار تجسمی هنر انقلاب و مقاومت» (موزه هنرهای معاصر فلسطین)

نمایشگاه «انقلاب نقش»؛

زمان: ۲۱ تا ۳۱ فروردین ماه ۱۴۰۱

آیین گشایش نمایشگاه نقاشی با عنوان «انقلاب نقش» با همکاری مؤسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام خمینی (ره) به مناسبت روز هنر انقلاب اسلامی، ۲۰ فروردین ماه در موزه هنرهای معاصر فلسطین برگزار شد. این نمایشگاه با حضور ۱۲ هنرمند و ۲۰ اثر نقاشی از تاریخ ۲۱ تا ۳۱ فروردین ماه ۱۴۰۱ در معرض دید علاقمندان قرار گرفت.

نمایشگاه «سنگ صبور»؛

زمان: ۸ تا ۱۱ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱

آیین گشایش نمایشگاه نقاشی با عنوان «سنگ صبور» با همکاری فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران به مناسبت روز جهانی قدس، هفتم اردیبهشت ماه در موزه هنرهای معاصر فلسطین برگزار شد این نمایشگاه با حضور ۲۰ هنرمند و ۲۸ اثر نقاشی از گنجینه فرهنگستان هنر، از تاریخ ۸ تا ۱۱ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ در معرض دید علاقمندان قرار گرفت.

نمایشگاه «قاب آزادی»؛

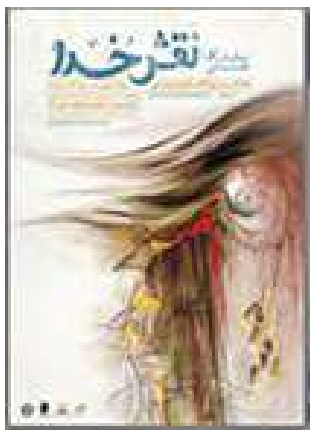
زمان: ۳ تا ۱۰ خردادماه ۱۴۰۱

آیین گشایش نمایشگاه عکس و پوستر با عنوان «قاب آزادی»، با مشارکت اداره کل تبلیغات بنیاد شهید و امور ایثارگران به مناسبت سالروز آزادسازی خرمشهر، دوم خردادماه در موزه هنرهای معاصر فلسطین برگزار شد. این نمایشگاه با حضور ۳۰ هنرمند و ۳۵ اثر شامل «۲۰ عکس و ۱۵ پوستر»، از تاریخ ۳ تا ۱۰ خردادماه ۱۴۰۱ در معرض دید علاقمندان قرار گرفت.

نمایشگاه «نقش خدا»؛

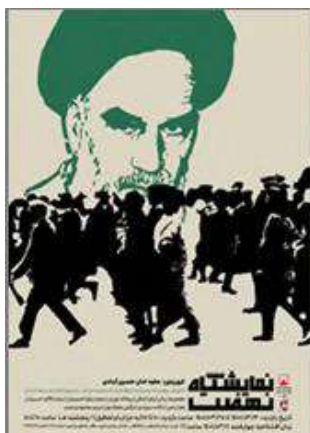
زمان: ۳ تا ۱۰ خردادماه ۱۴۰۱

آیین گشایش نمایشگاه نقاشی با عنوان «نقش خدا» با همکاری بنیاد فرهنگی روایت فتح و انجمن هنرهای تجسمی انقلاب و دفاع مقدس به مناسبت سالروز آزادی خرمشهر دوم خردادماه در موزه هنرهای معاصر فلسطین برگزار شد. این نمایشگاه با حضور گروهی از هنرمندان و ۳۰ اثر نقاشی از تاریخ ۳ تا ۱۰ خرداد ۱۴۰۱ در معرض دید علاقمندان قرار گرفت.

نمایشگاه «نهضت»؛

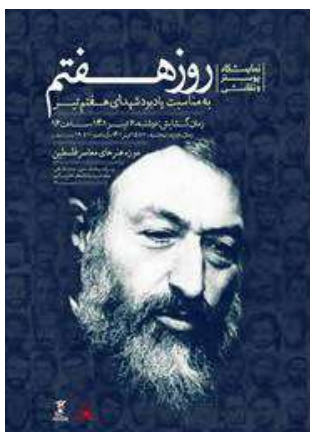
زمان: ۱۲ تا ۲۵ خردادماه ۱۴۰۱

آیین گشایش نمایشگاه تصویرسازی روی چفیه با عنوان «نهضت» با مشارکت بنیاد شهید و امور ایثارگران به مناسبت نهضت و قیام خونین پانزدهم خرداد ۱۱ خردادماه در موزه هنرهای معاصر فلسطین برگزار شد. این نمایشگاه با حضور ۱۰ هنرمند و ۲۵ اثر تصویرسازی شده با تکنیک اکریلیک از تاریخ ۱۲ تا ۲۵ خردادماه ۱۴۰۱ در معرض دید علاقمندان قرار گرفت.

نمایشگاه «روز هفتم»؛

زمان: ۷ تا ۱۵ تیرماه ۱۴۰۱

آیین گشایش نمایشگاه نقاشی و پوستر با عنوان «روز هفتم» با همکاری بنیاد شهید و امور ایثارگران به مناسبت سالروز شهادت شهدای هفتم تیر، ۶ تیرماه در موزه هنرهای معاصر فلسطین برگزار شد. این نمایشگاه با حضور ۱۵ هنرمند و ۱۸ اثر شامل «۱۲ پوستر و ۴ اثر نقاشی»، از تاریخ ۷ تا ۱۵ تیرماه ۱۴۰۱ در معرض دید علاقمندان قرار گرفت.

نمایشگاه «پیاده تا خورشید»؛

زمان: ۲۴ تا ۳۱ شهریورماه ۱۴۰۱

آیین گشایش نمایشگاه عکس با عنوان «پیاده تا خورشید» با همکاری سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی به مناسبت فرارسیدن اربعین حسینی و تجدید عهد عاشقان با حماسه قدسی عاشورا، ۲۳ شهریورماه در موزه هنرهای معاصر فلسطین برگزار شد. این نمایشگاه با حضور ۴۰ هنرمند و ۵۵ اثر عکاسی از تاریخ ۲۴ تا ۳۱ شهریورماه ۱۴۰۱ در معرض دید علاقمندان قرار گرفت.

نمایشگاه «شهدای تکلیف»؛

زمان: ۹ تا ۱۵ آبانماه ۱۴۰۱

آیین گشایش نمایشگاه عکس با عنوان «شهدای تکلیف» با همکاری بنیاد شهید و امور ایثارگران به مناسبت سالروز شهادت محمدحسین فهمیده، روز نوجوان و دانش آموز، ۸ آبانماه در موزه هنرهای معاصر فلسطین برگزار شد. این نمایشگاه با ۹۱ عکس پرتره شهدای دانش آموز به همراه خلاصه‌ای از زندگی‌نامه این شهید، از تاریخ ۹ تا ۱۵ آبانماه ۱۴۰۱ در معرض دید علاقمندان قرار گرفت.

نمایشگاه «عقیق انقلاب»؛

زمان: ۱۳ تا ۲۲ دیماه ۱۴۰۱

آیین گشایش نمایشگاه پوستر با عنوان «عقیق انقلاب» با همکاری بنیاد شهید و امور ایثارگران به مناسبت سومین سالگرد شهادت سردار قاسم سلیمانی با مضمون سردار سرافراز اسلام، سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی، ۱۲ دیماه در موزه هنرهای معاصر فلسطین برگزار شد. این نمایشگاه با حضور ۲۸ هنرمند و ۳۸ اثر شامل «۱۲ پوستر و ۲۶ اثر نقاشی»، از تاریخ ۱۳ تا ۲۲ دیماه ۱۴۰۱ در معرض دید علاقمندان قرار گرفت.

نمایشگاه «مرد میدان»؛

زمان: ۱۳ تا ۲۲ دیماه ۱۴۰۱

آیین گشایش نمایشگاه نقاشی و پوستر با عنوان «مرد میدان» با همکاری بنیاد روایت فتح به مناسبت سومین سالگرد عروج سردار شهید حاج قاسم سلیمانی، ۱۲ دیماه در موزه هنرهای معاصر فلسطین برگزار شد. این نمایشگاه با حضور ۲۵ هنرمند و ۴۰ اثر شامل «۲۱ پوستر و ۱۹ اثر نقاشی»، از تاریخ ۱۳ تا ۲۲ دیماه در معرض دید علاقمندان قرار گرفت.

نمایشگاه «زخم غزه»؛

زمان: ۲۹ دی ماه تا ۵ بهمن ماه ۱۴۰۱

آیین گشایش نمایشگاه نقاشی با عنوان «زخم غزه» با همکاری فرهنگستان هنر در آستانه روز غزه، ۲۸ دی ماه در موزه هنرهای معاصر فلسطین برگزار شد. این نمایشگاه با حضور ۱۸ هنرمند و ۲۴ اثر نقاشی از گنجینه فرهنگستان هنر، از تاریخ ۲۹ دی ماه تا ۵ بهمن ماه در معرض دید علاقمندان قرار گرفت.

نمایشگاه «خط خُطوه»؛

زمان: ۱۲ تا ۲۶ بهمن ماه ۱۴۰۱

آیین گشایش نمایشگاه خوشنویسی و نقاشیخط با عنوان «خط خُطوه» به مناسبت ایام الله دهه فجر، ۱۱ بهمن ماه در موزه هنرهای معاصر فلسطین برگزار شد. در این نمایشگاه ۴۱ اثر خوشنویسی سیدهدایت موسوی با محوریت بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از تاریخ ۱۲ تا ۲۶ بهمن ماه در معرض دید علاقمندان قرار گرفت.

نمایشگاه «ایران عزیز ما»؛

زمان: ۳ تا ۱۰ اسفندماه ۱۴۰۱

آیین گشایش بخش «تجسم هنر» پانزدهمین جشنواره هنرهای تجسمی فجر در استان تهران با عنوان «ایران عزیز ما» به همت مرکز هنرهای تجسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و با همکاری مؤسسه توسعه هنرهای تجسمی معاصر، بنیاد شهید و امور ایثارگران و حوزه هنری انقلاب اسلامی به مناسبت چهل و چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، ۲ اسفندماه در موزه هنرهای معاصر فلسطین برگزار شد. در این نمایشگاه ۱۰۸ اثر تجسمی در رشته‌های پوستر و تصویرسازی، از آثار منتخب هنرمندانی چون؛ ابراهیم حقیقی، امراله فرهادی، کوروش پارسانژاد، نعیمه فاضلی، مهدی فرخی و سپیده حسین جواد که حول مضامینی چون ایران، انقلاب اسلامی، رشد و پیشرفت خلق شده بود از ۳ تا ۱۰ اسفندماه در معرض دید علاقمندان قرار گرفت.

پانزدهمین جشنواره بین‌المللی هنرهای تجسمی فجر؛

زمان: هشتم تا ۲۸ بهمن ماه ۱۴۰۱

مکان: همه نگارخانه‌های (مؤسسه فرهنگی هنری و پژوهشی صبا)

پانزدهمین جشنواره هنرهای تجسمی فجر در دو بخش «طوبای زرین» و «قله‌ها» با ۴۴۰ اثر از ۲۷۴ هنرمند در رشته‌های تصویرسازی، حجم، خوشنویسی، طراحی گرافیک، عکاسی، کارتون و کاریکاتور، نقاشی و نگارگری روز جمعه ۷ بهمن ماه در مؤسسه فرهنگی هنری صبا افتتاح شد. نمایش آثار منتخب هنرمندان حاضر در این جشنواره تا ۲۸ بهمن ماه در این مؤسسه ادامه داشت.

پنجمین جشنواره گرافیک دانشجویی سوره تماشا؛

زمان: ۷ تا ۱۰ اسفندماه ۱۴۰۱

مکان: نگارخانه خیال شرقی (مؤسسه فرهنگی هنری و پژوهشی صبا)

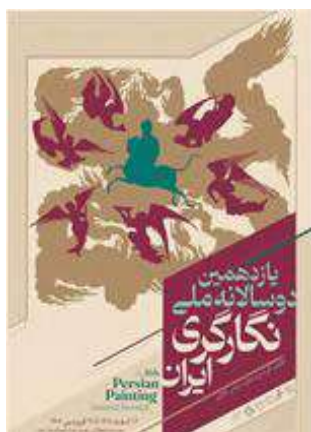

پنجمین جشنواره گرافیک دانشجویی سوره تماشا» با حمایت اداره کل آموزش شهروندی شهرداری تهران، شورای فرهنگی عمومی کشور و دانشگاه سوره برگزار شد. در این جشنواره ۱۰۰ پوستر منتخب دانشجویان گرافیک دانشگاه سوره با محوریت «فرهنگ عمومی و فرهنگ شهروندی» از ۷ تا دهم اسفندماه در نگارخانه خیال شرقی مؤسسه فرهنگی هنری صبا به نمایش درآمد.

یازدهمین دوسالانه نگارگری ایران؛

زمان: ۱۳ اسفندماه تا ۲۰ فروردین ماه ۱۴۰۲

مکان: نگارخانه‌های خیال و آیینه (مؤسسه فرهنگی هنری و پژوهشی صبا)

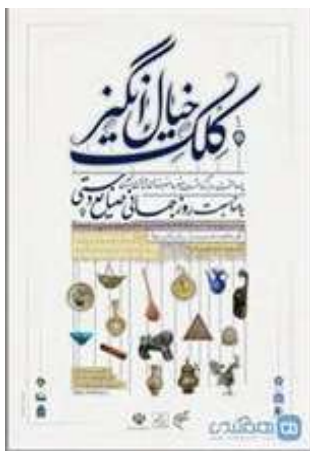
آیین گشایش یازدهمین دوسالانه ملی نگارگری ایران به همت مرکز هنرهای تجسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مؤسسه توسعه هنرهای تجسمی معاصر و با همکاری دانشگاه‌ها و جامعه هنری با هدف توسعه و اعتلای جایگاه نگارگری در ایران و نیز ایجاد زمینه مناسب جهت رشد و شکوفایی آن با حفظ و تداوم اصول بنیادین این هنر و نیز شناخت و حمایت هنرمندان مستعد و خلاق این عرصه، شنبه ۱۳ اسفندماه در مؤسسه صبا برگزار شد. در این نمایشگاه ۲۲۱ اثر از ۱۵۲ هنرمند کشورمان به نمایش گذاشته شد. بر این اساس در گرایش تذهیب، ۷۷ اثر از ۵۵ هنرمند، در گرایش طراحی نگارگری ۲۳ اثر از ۱۲ هنرمند، در گرایش گل و مرغ ۶۳ اثر از ۴۳ هنرمند و در گرایش نگارگری، ۵۸ اثر از ۴۰ هنرمند و ۳۱ اثر نیز از هنرمندان مدعو از ۱۳ اسفندماه تا ۲۵ فروردین ماه ۱۴۰۱ در مؤسسه فرهنگی هنری و پژوهشی صبا در معرض دید عموم قرار گرفت.

تجلیل و بزرگداشت مفاخر و شخصیت‌های تاثیرگذار هنر

فرهنگستان هنر به منظور معرفی مفاخر و شخصیت‌های تاثیرگذار هنر ایران و الگوسازی در آفرینش‌های هنری هر ساله مراسمی برای تجلیل و نکوداشت مفاخر و سرآمدان هنری برگزار می‌کند. این مراسم به‌نوعی الگوسازی و معرفی هنرمندان و شخصیت‌های برجسته هنری است که نقش تاثیرگذاری و جریان‌سازی در آموزش و پژوهش و خلق و نوآوری در آثار هنری داشته‌اند. در این بزرگداشت‌ها، از سویی به زندگی و منش اخلاقی هنرمند و از سوی دیگر به تحلیل و تبیین آثار و سبک هنری او پرداخته می‌شود. دستاوردهای این بزرگداشت‌ها افزون بر سخنرانی‌های علمی، در قالب کتاب پژوهشی، یادنامه و فیلم مستند و برگزاری نمایشگاه ثبت و ضبط شده و در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرد. در این رابطه در سال جاری ۴ عنوان برنامه به شرح زیر برگزار شد.

نمایشگاه و بزرگداشت هنر و هنرمندان سنتی ایران «کلک خیال‌انگیز»؛

زمان: خردادماه ۱۴۰۱

هم‌زمان با روز جهانی صنایع دستی، مراسمی با عنوان کلک خیال‌انگیز در سالن ایران فرهنگستان هنر برگزار شد. در این مراسم که با سخنرانی جمعی از هنرمندان و پژوهشگران این عرصه برگزار گردید از ده نفر از استادان پیشکسوت و اثرگذار هنرهای سنتی به شرح زیر با اهدای لوح تقدیر و هدایایی تجلیل شد: جلال ابراهیم‌زاده اصفهانی، غلامحسین بدیع‌قلم (خیابانی)، شمسی بهروز، مازیار حیدری مقدم، حاج سیدعلی روحانی اصفهانی، محمود روفه‌گر حق، محمدحسین صلاح‌فرد، هراچ مگردون، سیدناصر مرتضوی باروق و محمدحسین منتظری‌هدش.

در ادامه بیانیه نمایندگان اصناف و گروه‌های صنایع دستی و درخواست‌های ایشان قرائت شد. هم‌زمان با این مراسم نمایشگاهی با حدود ۵۰ اثر از آثار هنرمندان پژوهشگر هنرهای سنتی در

حوزه قلم‌زنی، خاتم‌کاری، منبت و معرق، سازهای سنتی، سفال، میناکاری، گچ‌بری و نگارگری در نگارخانه خیال مؤسسه فرهنگی هنری و پژوهشی صبا و لابی فرهنگستان هنر به‌نمایش گذاشته شد. همچنین در حاشیه این نمایشگاه، کارگاه‌هایی به‌منظور آشنایی علاقه‌مندان با نمونه‌سازی سفالگری روی چرخ، قلم‌زنی عکسی، منبت، مینای خانه‌بندی، هنر لاک-کاری (پاپیه ماشه و نقاشی زیر لاک)، خاتم‌کاری، سازسازی سنتی و گچ‌بری در رواق هنر برگزار گردید.

تقدیر از کارگردانان برگزیده آثار پویا نمایی

«آثار خلق شده با تاکید بر هویت ایرانی اسلامی و آثار اقتباسی برجسته»

زمان: خردادماه ۱۴۰۱

به‌منظور معرفی الگوهای شایسته و اثرگذار در آفرینش و عرضه آثار هنری فرهنگستان هنر هم‌زمان با دوازدهمین جشنواره بین‌المللی پویانمایی تهران از ده نفر از کارگردانان جوان که آثار ملهم از آثار متون شاخص هنری و با تاکید بر هویت ایرانی و اسلامی ساخته بودند با اهدای لوح و جایزه تقدیر کرد. این آثار در فرهنگستان هنر به نمایش درآمد.

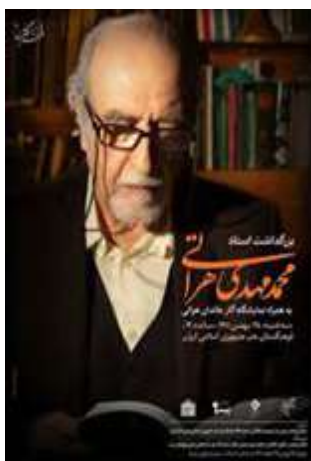
برگزیدگان: اهورا شهبازی با انیمیشن «کلاغ» نفر برگزیده، محبوبه کلایی با انیمیشن «دیوار چهارم»، نفر دوم، انیمیشن «جسم خاکستری» اثر سمانه شجاعی، انیمیشن‌های «خرچنگ» اثر شیوا صادق اسدی، «قدم یازدهم» اثر مریم کشکولی‌نیا، «بزرگترین ماجراجویی گلی» اثر الیکا مهران‌پور، «گذشته» اثر حمید محمدی حجت‌آبادی، «آتش سرخ» اثر مونا عبدالله‌شاهی، «عقل سرخ» اثر حسین مرادی‌زاده و «نهنگ سفید» اثر امیر مهران.

بزرگداشت و نمایشگاه آثار استاد صادق بریرانی، پیش‌کسوت گرافیک نوین ایران زمان: آبان‌ماه ۱۴۰۱

در ادامه مراسم گرامیداشت مقام فرهیختگان و پیشکسوتان هنرهای معاصر ایران، به‌منظور تکریم و تجلیل از تلاش‌ها و جایگاه هنری استاد صادق بریرانی در نقاشی و گرافیک نوین ایران و معرفی و شناساندن منش اخلاقی، سبک هنری و تحلیل و تبیین آثار ایشان، بزرگداشت استاد صادق بریرانی همراه با نمایشگاهی از آثار این هنرمند در نگارخانه خیال مؤسسه فرهنگی هنری و پژوهشی صبا برگزار شد. در این نمایشگاه مجموعه «سیمرغ» شامل ۳۰ تابلو به‌همراه دیگر آثار ایشان از مجموعه‌های شخصی و گنجینه آثار موزه هنرهای معاصر تهران، به نمایش درآمد. تولید ویدئو کلیپ، انتشار مقالات تخصصی و کتاب مجموعه آثار نمایشگاه استاد صادق بریرانی از جمله فعالیت‌های جنبی این برنامه بود.

بزرگداشت و نمایشگاه آثار «استاد محمدمهدی هراتی»؛ زمان: اسفندماه ۱۴۰۱

در ادامه سلسله برنامه‌های گرامیداشت مقام فرهیختگان و پیشکسوتان هنرهای معاصر ایران، به‌منظور تکریم و تجلیل از شخصیت و مساعی استاد محمدمهدی هراتی در بیش از هفت دهه ممارست ایشان در آموزش، پژوهش و خلق آثار هنرهای سنتی و ملی ایران و معرفی و شناساندن منش اخلاقی و تحلیل و تبیین آثار ایشان، بزرگداشت این استاد پیشکسوت هنرهای سنتی همراه با نمایشگاهی از آثار ایشان و حاج محمد هراتی (پدر استاد محمدمهدی هراتی)، الهام هراتی و شیرین هراتی در نگارخانه‌های لرزاده و محمود فرشچیان مؤسسه فرهنگی هنری و پژوهشی صبا برگزار شد. در این نمایشگاه حدود صد اثر هنری در حوزه‌هایی چون نگارگری، نقاشی، لایه‌چینی و تصویرسازی پوستر و ده‌ها اثر تألیفی و منتشره ایشان به‌معرض نمایش گذاشته شد. انتشار ویژه‌نامه و تولید ویدئو کلیپ از جمله فعالیت‌های جنبی این برنامه بود.

به‌منظور ارتباط سازنده با هنرمندان در مجموعه آسمان و با توجه به مشورت‌های انجام گرفته با استادان و هنرمندان، برنامه‌هایی با عنوان عصرانه‌های آسمان طراحی شده است.

برنامه‌های مجموعه فرهنگی هنری آسمان برای ایجاد فضایی کنشگرانه در دیدار با هنرمندان، تشکل‌های هنری و انجمن‌ها و پاسداشت شخصیت‌های هنری و فرهنگی شکل گرفته است. بخش مهمی از این فعالیت‌ها در قالب عصرانه‌های آسمان صورت گرفته و هم‌چنان در حال انجام می‌باشد. در این برنامه‌ها لوح سپاس و نشان آسمان به بزرگان عرصه هنر و فرهنگ ارایه می‌گردد.

ویژگی‌های عصرانه:

- عصرانه‌های آسمان در رشته‌های مختلف هنری و با همکاری حداقل یک نهاد یا انجمن تخصصی معین در مجموعه آسمان به عدد شانزده رسید.
- عصرانه‌های آسمان با هدف احیای سرمایه اجتماعی و سرمایه هنری در دوره جدید فرهنگستان هنر آغاز شد.
- استادان و هنرمندان رشته‌های مختلف هنری به عصرانه‌های آسمان دعوت شدند و با توجه به اتمام دوره همه‌گیری کرونا این برنامه با استقبال گروه‌های مختلف هنری روبرو شد.
- برنامه عصرانه تقریباً در همه رشته‌های هنری از جمله هنرهای سنتی برگزار شده است.
- نحوه اجرا و برگزاری عصرانه‌ها به صورت خلاق و با توجه به موضوع و رشته هنری و فصل برگزاری کاملاً نو و تازگی اجرا داشته است.
- استمرار و تبدیل شدن به نشان و هویت عملکردی آسمان، از جمله اهداف برگزاری این برنامه است.

«عصرانه‌های آسمان در سال ۱۴۰۱»

ششمین عصرانه‌های آسمان
عنوان عصرانه: کاریکاتورست‌ها
زمان عصرانه: ۲۸ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۱

پنجمین عصرانه‌های آسمان
عنوان عصرانه: طراحان گرافیک
زمان عصرانه: ۳۰ فروردین‌ماه ۱۴۰۱

هشتمین عصرانه‌های آسمان
عنوان عصرانه: موسیقی کلاسیک
زمان عصرانه: ۲۵ خردادماه ۱۴۰۱

هفتمین عصرانه‌های آسمان
عنوان عصرانه: اهل موزه
زمان عصرانه: ۱۱ خردادماه ۱۴۰۱

یازدهمین عصرانه‌های آسمان
عنوان عصرانه: هنرمندان هنرهای سنتی «دوخت‌های سنتی»
زمان عصرانه: ۲۲ تیرماه ۱۴۰۱

نهمین عصرانه‌های آسمان
عنوان عصرانه: موسیقی نواحی «دوتارنوازی شرق خراسان»
زمان عصرانه: ۱ تیرماه ۱۴۰۱

سیزدهمین عصرانه‌های آسمان
عنوان عصرانه: گرامیداشت استاد جواد عقیلی (نقاش و مجوعه‌دار)
زمان عصرانه: ۱۶ شهریورماه ۱۴۰۱

دوازدهمین عصرانه‌های آسمان
عنوان عصرانه: سمفونیک
زمان عصرانه: ۲۹ تیرماه ۱۴۰۱

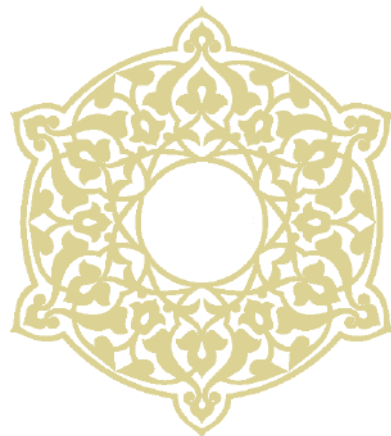
پانزدهمین عصرانه‌های آسمان
عنوان عصرانه: هنرمندان هنرهای سنتی «نگارگری»
زمان عصرانه: ۲۰ دی ماه ۱۴۰۱

چهاردهمین عصرانه‌های آسمان
عنوان عصرانه: هنرمندان هنرهای سنتی «چوب»
زمان عصرانه: ۲ آذرماه ۱۴۰۱

شانزدهمین عصرانه‌های آسمان
عنوان عصرانه: موسیقی نواحی شرق خراسان
زمان عصرانه: ۲۴ بهمن ماه ۱۴۰۱

امروزه تاریخ شفاهی به‌عنوان یکی از ابزارهای مهم و مؤثر در پژوهش مطرح شده‌است. تاریخ شفاهی معمولاً نقاط و موضوعاتی را در حین مصاحبه هدف‌گذاری می‌کند که هم از دید تاریخ و هم تاریخ‌نویسی پنهان شده‌است. ریشه و جان تاریخ شفاهی از خاطره گرفته می‌شود، اما خاطره‌ای که حاصل مصاحبه‌ای فعال و کنش‌گرانه است. این جریان روایی تاریخ با تحقیق و پژوهش هر چه بیشتر مصاحبه‌کننده ارزش بیشتری پیدا می‌کند. پیدایی تحولات مربوط به فناوری در دوره مدرن، ساحت جدیدی در عرصه تاریخ و تاریخ‌نگاری ایجاد کرده‌است. ضبط بی‌واسطه تصاویر و صدا از طبیعت، اشخاص و رویدادها، مستنداتی برای پژوهندگان فراهم کرده که در هزاره‌های گذشته ضبط آنها ممکن نبوده‌است. فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران نیز در سال ۱۳۹۸ گروه تاریخ شفاهی هنر را زیر نظر مدیریت مطالعات کاربردی آفرینش‌های هنری خود ایجاد کرد و اولویت خود را گفتگو با اعضای پیوسته فرهنگستان هنر و تاریخ شفاهی دستگاه سازمانی فرهنگستان هنر برای ثبت و ضبط زندگی‌نامه عمومی و هنری ایشان و البته رابطه آن‌ها با فرهنگستان هنر و اخذ نظرات هنرمندان و اعضای پیوسته فرهنگستان هنر در خصوص جریان‌های هنری و هنر و در قالب «تاریخ شفاهی هنر» و «احوال معاصر هنرمندان» با محوریت مصاحبه قرار داده است.

ویژگی‌های تاریخ شفاهی

- اولین آرشیو تاریخ شفاهی در خصوص شکل‌گیری فرهنگستان هنر از زبان اعضای پیوسته فرهنگستان هنر
- ایجاد و تهیه مصاحبه‌های تصویری اختصاصی از اعضای پیوسته فرهنگستان هنر؛ (از بعضی اعضای پیوسته فرهنگستان هنر هیچ‌گونه اطلاعاتی در خصوص چگونگی انتصاب و ارتباط آن‌ها با این فرهنگستان در دسترس نیست.)؛
- استمرار و سری بودن مصاحبه‌ها؛
- تولید محتوا به فراخور مصاحبه و یا زمان گفتگو؛
- آرشیو گفتگوها برای مرکز اسناد؛
- تهیه و تولید محتوا از بعضی هنرمندان معاصر در قالب احوال معاصر هنرمندان؛

مجموعه فرهنگی هنری آسمان، وابسته به فرهنگستان هنر، در راستای اهمیت تاریخ شفاهی معاصر و سلسله فعالیت‌های پیشین خود با هدف ثبت تاریخ هنر و تبیین و دریافت خرد فردی هنرمندان و صاحب‌نظران طراز اول کشور و همچنین اعضای پیوسته فرهنگستان هنر، در سال ۱۴۰۱ با ۲ «عنوان تاریخ شفاهی» و ۳ «عنوان احوال معاصر هنرمندان» به فعالیت‌های خود در این زمینه ادامه داد.

عناوین «تاریخ شفاهی» و «احوال معاصر هنرمندان»

۱. تاریخ شفاهی احوال استاد مرحوم حبیب‌الله صادقی «نقاش و عضو پیوسته فرهنگستان هنر»؛ ۱۲ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۱
۲. تاریخ شفاهی احوال استاد غلامحسین امیرخانی «خوشنویس و عضو پیوسته فرهنگستان هنر»؛ ۱۳ شهریورماه ۱۴۰۱
۳. احوال معاصر استاد سعید صادقی «عکاس دفاع مقدس»؛ ۲۸ شهریورماه ۱۴۰۱
۴. احوال معاصر استاد محمد بهرامی «نگارگر»؛ دی‌ماه ۱۴۰۱
۵. احوال معاصر استاد محمدرضا ایلدارزاده «سازنده ساز»؛ ۱۴ دی‌ماه ۱۴۰۱

فعالیت‌های انجام‌شده:

۱. تصویر و صدا برداری و ضبط ۲ عنوان تاریخ شفاهی؛ و ۳ عنوان احوال معاصر هنرمندان؛
۲. ساخت پروژه مستند تصویری از ۲ عنوان تاریخ شفاهی و ۳ عنوان احوال معاصر هنرمندان؛
۳. تهیه مستند تصویری کوتاه از ۲ عنوان تاریخ شفاهی و ۳ عنوان احوال معاصر هنرمندان جهت انتشار در سایت فرهنگستان هنر؛

تاریخ شفاهی احوال استاد مرحوم حبیب‌الله صادقی «نقاش و عضو پیوسته فرهنگستان هنر»

تاریخ شفاهی احوال استاد غلامحسین امیرخانی «خوشنویس و عضو پیوسته فرهنگستان هنر»

تاریخ شفاهی احوال معاصر استاد محمد بهرامی «نگارگر»

«کارگاه‌های پژوهشی»

کارگاه‌های تخصصی از جدیدترین روش‌ها و متدهای تجربی و عملی در انتقال اطلاعات و دانش هنری و تجربی است. این کارگاه‌ها برای کسانی که به دنبال تعامل با اساتید و کارشناسان تخصصی و آشنایی با فنون کاربردی و عملی در حوزه مورد نظر هستند، انتخاب مناسبی است. در سال جاری دو عنوان کارگاه متناسب با نیاز پژوهشگران با همکاری با دیگر مؤسسات و سازمان‌ها برگزار شده است:

کارگاه «چگونه گزارش سیاستی بنویسیم؟»

مدرس: سامان یوسف‌وند (معاون دفتر مطالعات اجتماعی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی)

زمان برگزاری: ۷ و ۲۱ خردادماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح و بیان مسئله: در این دوره مقدمات و اجزای اصلی یک گزارش سیاستی تشریح شد. مرور چالش‌های نظام حکمرانی در ایران و جایگاه ارزیابی تاثیر سیاست‌ها و قوانین در ایران از دیگر موضوعات پرداخته شده در این کارگاه آموزشی است. این کارگاه در راستای همکاری میان مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی و فرهنگستان هنر برگزار شد.

هدف: با توجه به این‌که پیشنهاد سیاست‌گذاری در عرصه‌های مختلف هنری از مأموریت‌های اصلی فرهنگستان هنر است آشنایی و فراگیری مهارت نوشتن گزارش سیاستی از وظایف و مأموریت‌های کارشناسان دستگاه‌های سیاستگذار است ضرورت افراد و کارشناسانی برای نگارش موضوعات پژوهشی ضرورت می‌یابد. این کارگاه با مشارکت مؤسسه مطالعات و تحقیقات آموزش عالی برای همکاران و پژوهشگران دو مؤسسه در دو روز برگزار گردید.

کارگاه «آموزش هنر با رویکرد خلاق رجیو امیلیا»

مدرس: علی حسینی‌خواه (عضو هیأت علمی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه خوارزمی)

زمان برگزاری: ۲۴ آذرماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح و بیان مسئله: رویکرد خلاق رجیو امیلیا که در شمال ایتالیا متولد شده با بیش از ۷۰ سال قدمت، خلاق‌ترین و جسورانه‌ترین رویکرد آموزشی جهان در سطح پیش‌دبستان و دبستان محسوب می‌شود تا جایی که در زمینه آموزش اوان کودکی ملقب به استاندارد طلایی است. از جمله سرفصل‌های ارائه شده در این دوره آموزشی: معرفی اجمالی برترین رویکردهای آموزشی در جهان، نمایش و ترجمه فیلم‌های زندگی و آموزش کودکان در مهد و پیش‌دبستان رجیو امیلیا ایتالیا، آشنایی با برنامه آموزشی روزانه رجیو امیلیا، آشنایی با ساختار سازمانی مهد و پیش‌دبستان رجیو امیلیا و... است.

ضرورت: آشنایی و بهره‌گیری از رویکرد خلاق رجیو امیلیا به‌عنوان خلاق‌ترین و جسورانه‌ترین رویکرد آموزشی جهان در سطح پیش‌دبستان و دبستان.

هدف: آموزش معلمان و هنرآموزان برای آشنایی و به‌کارگیری این شیوه در حوزه هنر کودک و تربیت نسلی خلاق.

«کارگاه‌های هنری»

کارگاه تخصصی دوتارنوازی شرق خراسان

مدرس: سعید سروراحمدی

زمان: شروع از اول تیرماه ۱۴۰۱

ویژگی‌های کارگاه:

- حمایت از هنرمندان؛
- حمایت از گردش دانش و اطلاعات هنری؛
- ترویج هنرهای در حال فراموشی؛
- معرفی الگوهای مد نظر هنری؛

کارگاه تخصصی دوتارنوازی شرق خراسان، به‌طور مستمر از اول تیرماه سال ۱۴۰۱ به‌صورت یک هفته در میان با حضور سعید سرور احمدی، نوازنده برجسته دوتار، در مجموعه فرهنگی هنری آسمان فرهنگستان هنر برگزار شد. این کارگاه به تجزیه و تحلیل موسیقی شرق خراسان و آموزش پنجه‌نوازی و مقام‌های این منطقه می‌پردازد. کارگاه موسیقی دوتار نوازی با حضور استاد سعید سرور احمدی، سعی بر آن دارد فضایی خلاق را برای مبادله تجارب حاضر در موسیقی سنتی ایران، میان نسل‌های قدیم و جدید فراهم آورد. در این کارگاه‌ها آموزش‌ها متناسب با ظرفیت و توانایی هر هنرآموز به‌صورت منحصر به‌فرد ارائه می‌شود.

کارگاه «آموزش خوشنویسی نستعلیق و شکسته نستعلیق»؛

مدرس: محمد جعفریان

زمان: ۲۰ فروردین‌ماه تا ۱۵ آذرماه ۱۴۰۱

مکان: حوض‌خانه مجموعه فرهنگی هنری و پژوهشی صبا

ویژگی‌های کارگاه:

۱. آموزش هم‌زمان با خودکار و قلم؛
۲. یادگیری تمامی اسلوب‌های خوشنویسی به‌صورت حرفه‌ای؛
۳. برگزاری در دو سطح: مقدماتی و ممتاز؛

کارگاه «آموزش جامع قلمزنی»؛

مدرس: محمد صحرانورد

زمان: ۲۰ فروردین‌ماه تا ۱۸ اسفندماه ۱۴۰۱

مکان: حوض‌خانه مؤسسه فرهنگی هنری و پژوهشی صبا

کارگاه تخصصی «دوره جامع قالب‌سازی سرامیک»؛

مدرس: عبدالخالق جعفری

زمان: اول خردادماه تا ۳ اسفندماه ۱۴۰۱

مکان: مؤسسه فرهنگی هنری و پژوهشی صبا

محورهای آموزشی:

- آشنایی با مواد اولیه قالب‌سازی و نحوه کار با آنها؛

- آشنایی با متد و مکانیزم روش تولید به صورت صنعتی و سنتی؛
- روش صحیح درست کردن گچ مخصوص قالب گیری؛
- آموزش ساخت قالب های یک تکه؛
- تهیه قالب از مادر قالب؛
- آموزش ساخت قالب های دو تکه (قالب های پیمی و خاری)؛
- آموزش و ساخت قالب های سه تکه؛
- آموزش و ساخت قالب تزئینی؛
- آموزش و ساخت قالب سیلیکون؛
- آموزش و ساخت قالب مادر دو تکه؛
- آموزش ریخته گری انواع قالب ها؛

کارگاه یک روزه راکو؛

مدرس: منصور اسکندری

زمان: ۲۷ بهمن ماه ۱۴۰۱ (ساعت ۱۰ تا ۱۷ بعد از ظهر)

مکان: مؤسسه فرهنگی هنری و پژوهشی صبا

محورهای آموزشی:

- آموزش لعاب در سرامیک شامل: لعاب پایه، شناخت لعاب و انواع ترکیبات لعاب و ...؛
- استفاده لعاب در پخت های ویژه؛
- استفاده لعاب در پخت های ویژه؛
- آموزش و شناخت و ساخت تراسیگیلاتا و استفاده آن؛
- استفاده از ترا سیگیلاتا در بخش های ویژه شامل راکو عوریان- اسموک فایر- ساگار و انواع سازگار و ابوارا (abovara)؛

کارگاه تخصصی «آموزش احیاء- زرین فام- لاستر»؛

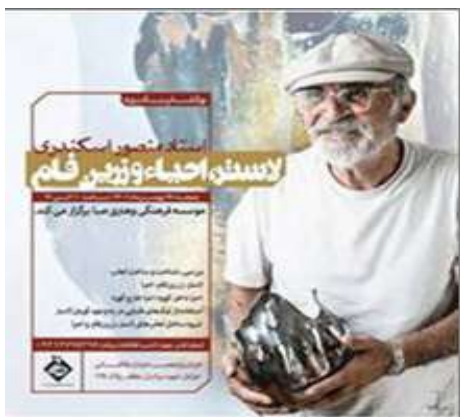
مدرس: منصور اسکندری

زمان: ۲۸ بهمن ماه ۱۴۰۱ (ساعت ۱۰ تا ۱۷ بعد از ظهر)

مکان: مؤسسه فرهنگی هنری و پژوهشی صبا

محورهای آموزشی:

- بررسی، شناخت و ساخت لعاب؛
- لاستر-زرین فام-احیاء-زرین فام-لاستر؛
- احیا داخل کوره-احیا داخل کوره؛
- استفاده از لاک های قلیایی در بوجود آوردن لاستر؛
- طرز ساختن لعاب های زرین فام-لاستر؛

برگزاری سه کارگاه هنری؛ نقاشیخط، طراحی پوستر و نقاشی قهوه‌خانه‌ای؛

زمان: دوشنبه ۲۶ تیرماه ۱۴۰۱ (ساعت ۱۰ صبح الی ۱۹ بعدازظهر)

مکان: رواق هنر فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران

به مناسبت عید غدیر خم با همکاری «حیات هزارافسان» سه کارگاه هنری؛ شامل: کارگاه نقاشیخط توسط «علی تن»، شمس‌الدین مرادی، سلیمان میری و سجاد همتی از هنرمندان نام‌آشنای و صاحب‌سبک این حوزه، کارگاه نقاشی قهوه‌خانه‌ای توسط موحد بیرانوند و کارگاه طراحی پوستر به سرپرستی استاد وحید بهرامی و میرعباس ابراهیمی در رواق هنر فرهنگستان هنر برگزار شد. در این کارگاه هنری بزرگترین تابلو نقاشیخط ثبت‌شده در ایران در ابعاد ۷ در ۱/۳۰ توسط «علی تن» اجرا گردید. همچنین پرده قهوه‌خانه‌ای نیز در اندازه ۴ در ۶ متر توسط استاد بیرانوند اجرا شد.

وبینار

وبینار هنر، برندینگ، سواد رسانه‌ای و ارتباطات عصر دیجیتال؛

زمان: سه‌شنبه ۳۱ تیرماه ۱۴۰۱

مکان: تالار گلستان هنر فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران

این وبینار با حضور محمد بهشتیان کارشناس هنری و چهره حوزه صنعت، بازاریابی و برندینگ روز سه‌شنبه ۲۱ تیرماه ساعت ۱۶ در سالن گلستان هنر به صورت حضوری و مجازی برای علاقمندان (هنرمندان حرفه‌ای و نیمه حرفه‌ای در همه گرایش‌ها و حوزه‌ها) با سرفصل‌ها و محورهای ذیل برگزار شد:

- آشنایی با روندها و تحولات عصر دیجیتال و تأثیرات آن بر زندگی و کسب و کار هنرمندان؛
- شیوه‌ها و راهکارهای معرفی هنرمندان بر اساس تغییراتی که در جهان ارتباطات شکل می‌گیرد؛
- آشنایی با مفاهیم دنیای ارتباطات و برندسازی شخصی؛
- آشنایی با رسانه و مبانی سواد رسانه‌ای؛
- شیوه‌های تصمیم‌گیری و توسعه فعالیت‌ها در دنیای دیجیتال برای معرفی هنرمند؛
- ایجاد ارزش و تعیین استراتژی برای خلق یک برند شخصی؛
- شیوه‌های ساخت و تولید محتوا بر اساس ارزش‌هایی که برای یک برند شخصی در نظر گرفته و طراحی شده است؛

فصل سوم:
تأليف، نشر و ترجمه

◆ مقدمه

انتشارات فرهنگستان هنر، به‌عنوان یکی از بزرگترین ناشران تخصصی پیشرو در حوزه نشر آثار نظری و نفیس هنری، از ابتدای فعالیت خود تاکنون حدود ۵۵۰ عنوان کتاب و نشریه در شاخه‌ها و رشته‌های گوناگون هنری، به پیشگاه هنرپژوهان و علاقه‌مندان عرضه کرده است.

محور اصلی فعالیت‌های انجام شده چاپ و نشر کتاب‌های هنری با تمرکز بر هنر ایرانی - اسلامی و تأکید بر آثار نظری در شاخه‌های گوناگون هنر و نیز اولویت بخشیدن به کتاب‌های تألیفی بوده است.

همچنین توجه به موضوعاتی که به‌رغم اهمیت آن‌ها در تاریخ هنر ایران، به دلایل مختلف، از جمله تخصصی و هزینه‌بر بودن کمتر مورد توجه ناشران خصوصی قرار گرفته‌اند، از اولویت‌های انتشارات فرهنگستان هنر بوده است.

گزارش پیش‌رو اهم فعالیت‌های مؤسسه تألیف، ترجمه و نشر آثار هنری براساس اهداف و وظایف مندرج در اساسنامه و نیز به‌منظور گسترش فرهنگ متعالی ایرانی - اسلامی و ارتقای سطح علمی و فرهنگی فرهنگستان و جامعه از طریق نشر آثار هنری، فرهنگی، دینی و علمی در سال «۱۴۰۱» می‌باشد.

آماده‌سازی و چاپ

نازدهای نشر؛

نظریه هنر و زیبایی‌شناسی از دیدگاه شیخ نجم‌الدین کبری

تألیف: احمد پاکتچی

رقعی، شومیز؛ ۱۸۰ص

زیبایی یکی از مسائلی است که در هر دوره از زندگی انسان، به نحوی ذهن اندیشمند او را درگیر ساخته است. شاید زیبایی‌شناسی به‌منزله حوزه‌ای مدون و تفکیک شده از فلسفه، محصولی از اندیشه‌ورزی مدرن به نظر آید؛ درحالی‌که آخرین جلوه از التفات انسان به زیبایی و پرسشگری او در این باره بوده است. انسان امروز زیستن در جهان سخت را بر جهان زیبا برگزیده است و لطافت‌های جهان زیبا برای بسیاری نادیدنی، و در بهترین حالت برای طیفی از انسان‌ها که بهتر می‌اندیشند و می‌زیند، یک نوستالژی دست‌نیافتنی است. نجم‌الدین کبری یکی از شخصیت‌های اثرگذار و نواندیش در حوزه عرفان اسلامی است که در قلمرو بحث از هنر و زیبایی پای گذاشته و فراتر از آن، گاه به عمق این مباحث راه جسته است. زیبایی از دیدگاه اندیشمندی چون شیخ

نجم‌الدین، نه تنها عینیت دارد که از عینی‌ترین حقیقت‌های عالم هستی است و به همان اندازه که هستی هر موجود در این جهان وابسته به هستی خداوند است، هر زیبایی و هر زیبا نیز جلوه‌ای از زیبایی او شمرده می‌شود. این نوع نگرش زمینه‌ساز الگویی وحدت‌نگر و همگرا به امر زیبایی در جهان هستی است. مقایسه و هم‌سنجی میان اندیشه او و برخی از اندیشمندان مدرن با رویکردی فراتاریخی به سامان‌دادن یک گفت‌وگو بین اندیشمندان با درنوردیدن زمان می‌انجامد. در راستای بازگشت به زیبایی و فراهم آوردن تمهیداتی برای دریافت زیبایی‌ها، بازخوانی اندیشه‌ها و تأملات اندیشمندانی چون نجم‌الدین کبری، نه از آن رو که تنها ادای سهمی از جانب فرهنگ ما به جهان زیبایی‌شناسی باشد، بلکه از آن رو حایز اهمیت است که این اندیشمندان، راه‌هایی را درنور دیده و به مسائلی پرداخته‌اند که مسائل همیشگی انسان و البته از مسائل بشر امروز است.

زهره الارواح بتطريب الاشباح (مجموعه تصانیفی از عهد تیموری و صفوی)

نویسنده: یعقوب بن محمد الحنفی

به اهتمام: بهروز امینی

وزیری، شومیز؛ ۲۷۴ ص

اثر زهره الارواح بتطريب الاشباح، نسخه‌ای منحصر به فرد و ارزشمند از مؤلف ناشناخته‌ای به نام یعقوب بن محمد الحنفی (سده ۱۰ و ۱۱ق) است که در گنجینه مخطوطات کتابخانه ملی ملک محفوظ است. در این کتاب، ۳۲۲ تصنیف از مصنفان ایرانی یا پروردگان استادان ایرانی که در خدمت دربارهای سلاطین تیموری، صفوی و عثمانی بوده‌اند ثبت شده که با توجه به محتوای کتاب و شیوه نگارش متن می‌توان آن را در زمره مجموعه‌های ادوار سلطانی برشمرد. حنفی در دیباچه کتاب علت تدوین این مجموعه را به‌روز فساد در الفاظ و دور شدن از اصل تصانیف بیان نموده و بنابراین دلایل، اقدام به تدوین و تصحیح الفاظ آنها با استناد به شنیده‌های خود از مصنفین آثار و یا راویان معتمد تصانیف نموده است. از وجوه تمایز نسخه ملک با مجموعه ادوار

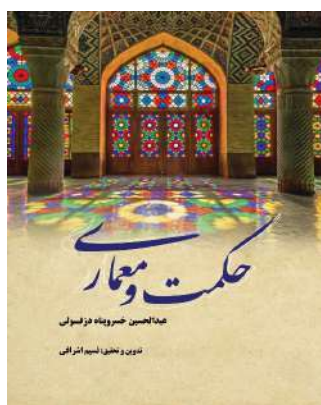
سلطانی، مشخص بودن نام کتاب و مدون آن است و دیگر آن که کتاب حنفی دربردارنده تعداد قابل توجهی تصنیف در فرم «پیشرو» است که در آثار هم‌عصر این کتاب چنین مجموعه ارزشمندی گردآوری نشده است و مهم‌ترین نکته، صحت و دقت بسیار زیاد کاتب در کتابت و سجاوندی کردن متن تصانیف و ترنمات آنهاست که در سایر مجموعه‌ها رعایت چنین امانتداری در نگارش و روایت آثار مشاهده نمی‌شود. از آنجا که تاکنون نمونه‌ای از این دست آثار در کتابخانه‌ها و مجموعه‌های داخلی شناسایی و معرفی نشده است و موارد مشابه موجود در کتابخانه‌های کشورهای دیگر نیز به کیفیت، دقت و صحت نسخه ملک نیستند، معرفی، تصحیح و بررسی آن توسط متخصصین فن کمک زیادی به ترسیم سیر تحولات در حوزه تصنیف‌سازی تاریخ موسیقی ایران خواهد کرد.

حکمت و معماری

تألیف: عبدالحسین خسروپناه دزفولی

تدوین و تحقیق: نسیم اشرافی

رقعی، شومیز؛ ۱۸۸ ص

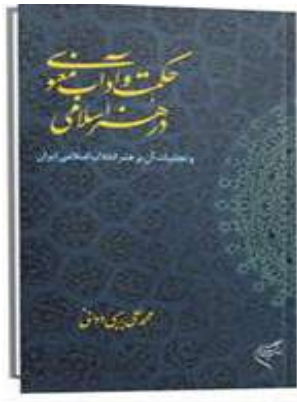
ارتباط حکمت و معماری موضوع جدیدی نیست و پژوهشگران حوزه دانش معماری همواره با ارائه مقالات مختلف بدان توجه ویژه‌ای داشته و کتاب‌های متعددی در این زمینه تدوین کرده‌اند. البته بعضی از پژوهشگران معماری، مفاهیم و گزاره‌های فلسفی و عرفانی را بدون واسطه وارد علم معماری کرده‌اند، در حالی که موضوع این علوم با یکدیگر متفاوت است و بایستی در انتقال مفاهیم فلسفی به هر دانشی دقت بیشتری صورت پذیرد. این نیز وظیفه فیلسوفان است که به تبیین ارتباط حکمت و معماری در جامعه اسلامی بپردازند و با بهره‌گیری از اندیشه‌های حکمی و انتقال آن به دانش معماری، در تغییر جهت دادن حرکت این دانش به سوی معماری اسلامی یا حکمی، پژوهشگران معماری را یاری کنند. کتاب حاضر مجموعه‌ای از گفتارهایی است که در

جلساتی با عنوان «حکمت و معماری» در مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران و در حضور جمعی از استادان معماری ایراد شده است.

حکمت و آداب معنوی در هنر اسلامی «و تجلیات آن بر هنر انقلاب اسلامی ایران»

نویسنده: محمدعلی رجبی دوانی

رحلی، گالینگور؛ ۳۹۲ ص

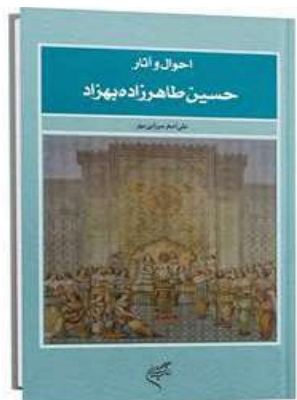

شناخت سنت حسنه آداب معنوی نگارگری اسلامی ایران طریق اهل «فتوت» بوده، شرط لازم به منظور احیاء فضائل فراموش شده این هنر شریف است. آداب معنوی، طریقی است برای سیر از حکمت به مظاهر هنری که عدم عنایت به آن، سنت حسنه هنر از مسیر حکمت خارج شده و از منزلت والایش دور می افتد. در عصر انقلاب اسلامی که تجدید عهد با موازین حکمت اسلامی و طریق فتوت، سر لوحه سلوک و آزادی انسان قرار گرفته، فرصت مغتنمی است تا هنرمندان با تکیه بر این سنت حسنه، هنر خویش را تعالی بخشیده و شکوفا نمایند.

احوال و آثار حسین طاهرزاده بهزاد

نویسنده: علی اصغر میرزایی مهر

رحلی، گالینگور؛ ۲۰۰ ص

کتاب احوال و آثار حسین طاهرزاده بهزاد ذیل پژوهش در احوال و آثار طاهرزاده لاجرم به دو مقوله مهم همسو با عملکرد او نیز می پردازد: یکی پیدایش، فراز و فرود و جایگاه «مدرسه صنایع قدیمه» یا همان «هنرستان عالی هنرهای ملی»، که بنیان گذار و مدیر آن طاهرزاده بود؛ و دیگری کنکاش در چند و چون هنر نگارگری معاصر و تجدید حیات آن که در این راستا نیز طاهرزاده تعیین کننده ترین نقش را داشت. در دو دهه اخیر تلاش های ارجمندی برای تحلیل تاریخ هنر و نقاشی معاصر صورت گرفته و کتاب ها و مقالات مفید بسیاری انتشار یافته است؛ اما منظر عمده این پژوهش ها معطوف به گرایش های مدرنیستی در هنر بوده و مؤلفان کمتر به حوزه هنرهای سنتی به ویژه هنر نگارگری پرداخته اند.

نگارنده به عنوان معلم تاریخ هنر، خلأ چنین مباحثی را در منابع موجود احساس می کردم و این نوشتار (احوال و آثار حسین طاهرزاده بهزاد) تلاشی برای جبران بخشی از این کاستی هاست.

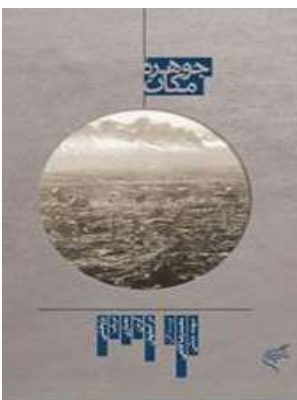
امید که روشنگر زوایایی از تاریخ نقاشی ایران در سرآغاز سده اخیر باشد و تصویر دقیقی از احوال و آثار حسین طاهرزاده بهزاد به دست دهد.

جوهره مکان، پژوهشی در باب معماری کردن در اصفهان

نویسنده: محمدرضا قانعی و سهند منشی

وزیری، شومیز؛ ۳۸۴ ص

این کتاب رویکردهای جهانی در باب پیوند معماری (مکان) با بستر و زمینه اش را بررسی کرده و نشان می دهد که گروهی از معماران معاصر که به اهمیت امتداد سنت عظیم قدمایی ما در معماری پی برده اند چگونه تلاش کردند با اندیشه ورزی دوباره در محیط غنی شهر اصفهان، بناهای معاصر خود را با نبض این موجود زنده هماهنگ کنند. این تلاش ها به دستاوردهایی ختم شده است که بی شک معماران دیگر می توانند از آن بیاموزند و بر آن

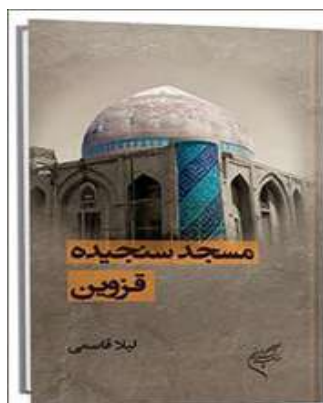

بیافزایند. البته این آموختن و افزودن اگر با نگاه انتقادی همراه نباشد به نظر نمی‌رسد بتواند گسترش یابد و همه‌گیر شود. ساختمان‌ها صرفاً اجسام مجرد مجسمه‌سازی نیستند، بلکه همراه با محیط اطراف خود بخشی از یک ساختار بزرگ‌تر هستند و همیشه عنوان اجسامی در یک زمینه معین که با محیط اطراف خود یک کل جدید را تشکیل می‌دهند، درک می‌شوند. یک ساختمان در حال گفت‌وگوی مداوم با محیط اطراف خود است. محدود کردن چگونگی تأثیر محیط اطراف بر نحوه درک یک ساختمان تنها به آنچه که از نظر بصری درک می‌شود اشتهاب خواهد بود. زمینه نباید فقط به آنچه ساخته شده و فضای اطراف آن خلاصه شود، بلکه زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی، توپوگرافی، اقتصادی و تاریخی نیز باید مدنظر قرار گیرد. نحوه درک یک ساختمان تحت تأثیر همه این نوع محیط‌ها و ویژگی‌های آنهاست و همه آنها هنگام برنامه‌ریزی ساختمان جدید باید در نظر گرفته شوند.

مسجد سنجدیه قزوین

نویسنده: لیلا قاسمی

وزیری، شومیز؛ ۱۸۰ ص

مسجد سنجدیه قزوین بنایی در کنار راه کهن قزوین به ری است و در محله قدیمی راه‌ری قرار دارد.

بخش قدیمی این بنا امروز، گنبدخانه‌ای با درگاه‌های متعدد است که محراب کنار یکی از آنهاست. مشخص نیست صورت اصیل این بنا چگونه بوده، به دستور چه کسی ساخته شده و به چه علت و در چه دوره‌ای تغییر کاربری داده است. در زیر کف گنبدخانه نیز توده‌ای سنگ‌چین کشف شده که بر ابهامات بنا افزوده است. مسجد سنجدیه در دو ضلع مشرف به گذر بوده و در هر ضلع دارای سه راه ارتباطی است. این مسجد دارای گنبدی به سبک سلجوقی، مناره کوتاه و تزیینات مقرنس در زیر گنبد است و دارای سردابه‌ایست که شباهت‌های بسیار زیادی به معابد مهری ایران باستان دارد.

در این کتاب برآنیم تا با بررسی میراث مکتوب، روایت‌های شفاهی، منابع مصور و شواهد کالبدی، به صورت و کاربری اصیل بنا پی ببریم و روایت دیگری از بنای مسجد سنجدیه قزوین را عرضه کنیم.

کتاب نقاشی چینی؛ دریافت روح طبیعت با قلم‌مو

نویسنده: لین تسه

مترجم: نسرين دستان

رقعی، شومیز؛ ۲۱۶ ص

نقاشی سنتی چین (نقاشی چینی دریافت روح طبیعت با قلم‌مو) بخش مهمی از تمدن پنج هزار ساله آن است. این هنر با قلم‌مو، مرکب، کاغذ برنج یا ابریشم به عنوان ابزار اصلی و خطوط و نقطه به عنوان ساختار، دارای هویتی عمیق و سبک قومی منحصر به فردی است. در قرن بیستم نقاشی چینی در روندی از سنت به سوی مدرنیته گام برداشت که نشان‌دهنده پیچیدگی آن در جذب هنر غربی و برخوردها و آمیختگی هنرهای چینی و غربی بود. تسخیر یا دریافت روح طبیعت با قلم‌مو کتابی است که رویکرد منحصر به فرد جهان نقاشی چینی در طول تاریخ را بررسی می‌کند.

این کتاب با تمرکز بر روابط نزدیک میان هنر نقاشی و فرهنگ چینی، داستان‌های پشت شاهکارها، هنرمندان، و سبک‌های نقاشی را بیان می‌دارد.

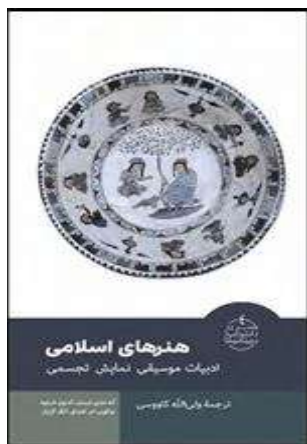
چینی‌ها ضرب‌المثلی دارند که می‌گوید: «از قلب تا بازو، از بازو به دست، از دست تا قلم‌مو و از قلم‌مو تا به کاغذ!» این تجسم، مفهومی از بیان هنرمند چینی با رویکردی خودانگیزخته و رسا از مفهوم نقاشی به سبک دست آزاد است. در این سبک هنرمند عناصر بنیادی و نقوش سنتی سبک ادبی را به تصویر می‌کشد. او می‌خواهد از بازنمایی صرف یک سوژه فراتر رود تا با استفاده از حداقل «چی» یا نیروی حیات، آن را به تصویر درآورد. نقاشی سنتی چینی (نقاشی چینی دریافت روح طبیعت با قلم‌مو) اساساً هنری انتزاعی بود. اگرچه هیچ نقاشی انتزاعی مطلق چینی در معنای اصلی آن وجود نداشت، اشیاء در نقاشی کپی مستقیم جهان طبیعت با پیروی از اصل پرسپکتیو نبودند، بلکه هماهنگی ترکیبی بین دنیای طبیعت و احساسات انسانی، محصول هماهنگی «طبیعت و انسان» است.

هنرهای اسلامی (۴) (ادبیات، موسیقی، نمایش، تجسمی)

نویسنده: آنه ماری شیمبل، آمنون شیلوه، یاکوب ام‌لاندائو، اولگ گرابار

مترجم: ولی‌الله کاووسی

پالتویی، شومیز؛ ۳۵۰ ص

هنرهای اسلامی، هنرهای ادبی، نمایشی، و تجسمی جمعیت عظیم خاورمیانه و جاهای دیگر است که از سده هفتم میلادی به بعد دین اسلام را پذیرفتند. پیروان این دین چنان تنوع نامحدودی از ادبیات و هنرهای نمایشی و هنرهای تجسمی و موسیقی خلق کرده‌اند که عملاً هر تعریف جامعی را به چالش می‌کشد. در معنای محدود، می‌توان گفت هنرهای اقوام مسلمان فقط همان‌هایی است که مستقیماً از معارف اسلامی برمی‌خیزند. با این حال، معمولاً این اصطلاح برای همه هنرهای پدیدآمده به دست مردم مسلمان به کار رفته است، چه با دین آنها مرتبط باشد چه نباشد. موضوع این نوشتار شامل هنرهای پیشااسلامی ایرانیان و عرب‌ها و دیگر اقوام آسیای صغیر و شمال آفریقا است که در نهایت دین اسلام را پذیرفته‌اند.

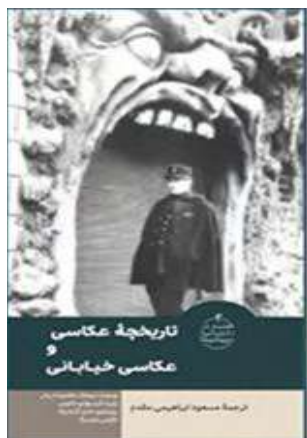
تاریخچه عکاسی و عکاسی خیابانی (۳)

نویسنده: بومونت نیوهال، هلموت اریش، رابرت گرنسهایم، نائومی روزنبلوم، اندی گراندبرگ و نائومی بلومبرگ

مترجم: مسعود ابراهیمی مقدم

پالتویی، شومیز؛ ۱۵۶ ص

در کتاب پیش‌رو، جمعی از مؤلفین برجسته تاریخ‌نگاری عکاسی، تاریخچه عکاسی و عکاسی خیابانی را از آغاز تا دوره معاصر

بررسی می‌کنند. در بخش تاریخچه عکاسی، از چگونگی ابداع و تولید اولین تصاویر غیرثابت در قرن نوزدهم تا عکاسی دیجیتال در قرن بیست و یکم مرور می‌شود. مؤلفین با اشاره به مهم‌ترین جریانات و تحولات عکاسی و همچنین شاخص‌ترین عکاسان و افراد تأثیرگذار در تاریخ عکاسی، سیر تحول این رسانه را در سه مقطع زمانی مورد بررسی قرار می‌دهند؛ از ابتدا تا شروع قرن بیستم، از ابتدای قرن بیستم تا پایان جنگ جهانی دوم و دوره پس از جنگ جهانی دوم تا قرن بیست و یکم. در بخش عکاسی خیابانی، پس از اشاره به اولین نمودهای عکاسی خیابانی در تاریخ عکاسی، تأثیر پیشرفت فن‌آوری‌های عکاسی در گسترش عکاسی خیابانی در طول زمان بررسی می‌شود. همچنین مهم‌ترین عکاسان و جریانات عکاسی خیابانی پس از جنگ جهانی دوم تا به امروز مرور می‌شود.

اندیشیدن با هنر؛ بازاندیشی انتقادی در فرهنگ امروز ایران

نویسنده: نعمت‌الله فاضلی

وزیری، شومیز؛ ۳۱۶ ص

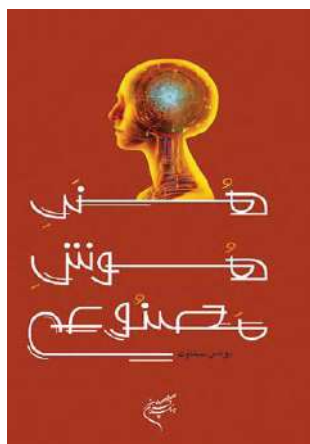

«اندیشیدن با هنر» «تحلیل فرهنگی» است، تحلیلی از جامعه و فرهنگ امروز ایران، تحلیلی از موقعیت اکنون ما از راه ارزیابی برخی قلمروها و آثار هنری. «اندیشیدن با هنر» صحبت کردن درباره هنرهاست، آن‌گونه که در حوزه عمومی به این هنرها می‌پردازند، نه آن‌گونه که منتقدان دانشگاهی براساس نقد نظریه‌محور و مطابق نظریه‌های نشانه‌شناسی، ساختارگرایی، نوتاریخی‌گری، پسااستعماری یا صورت‌گرایی و دیگر نظریه‌ها آثار و متون هنری و ادبی را نقد می‌کنند. «اندیشیدن با هنر»، بخشی از تقلاهای فکری یک معلم دانشگاه است در حوزه عمومی ایران در دههٔ اخیر، دههٔ پایانی سدهٔ چهاردهم هجری شمسی. این گفتارها برای این ارائه نشدند که روزی کتاب شوند، آنها محصول موقعیتی معین بودند و در پاسخ به آن موقعیت، به صورت زنده و پراکنده در فضایی گفت‌وگویی میان جمع پرشماری از افراد با ویژگی‌ها و رشته‌های تحصیلی مختلف ارائه شدند و شکل گرفتند. «اندیشیدن با هنر» در فضای دیجیتالی شدهٔ جامعهٔ ایران شکل گرفت.

هنر هوش مصنوعی

نویسنده: یونس سخاوت

وزیری، شومیز؛ ۳۵۴ ص

در سال‌های اخیر، هوش مصنوعی منجر به تقویت و وسیع توانایی‌های انسانی شده و توانسته است داده‌های پیچیده را به بینشی تبدیل کند که می‌تواند در حل مسئله به انسان کمک کند. بینشی که می‌تواند راهگشای حل مسائلی باشد که صرفاً با تکیه بر قابلیت‌های انسانی قابل انجام نیست. هوش مصنوعی توانسته کیفیت زندگی انسان‌ها را بهبود ببخشد و کمک کند تا درک جدیدی از معنای رابطهٔ انسان و ماشین داشته باشیم. رابطه‌ای که نه در تقابل با انسان، بلکه در همکاری انسان و ماشین است. رایانه‌های مبتنی بر هوش مصنوعی می‌توانند دنیاها را جدید و خارق‌العاده‌ای متشکل از تصاویر جذاب، صداها متنوع و داستان‌های شگفت‌انگیز ایجاد کنند که قبلاً تجربه نکرده‌ایم. شاید مهم‌ترین سوالی که در خصوص هوش مصنوعی و هنر ممکن است مطرح شود، آن است که آیا هوش مصنوعی و به‌طور کلی، ماشین می‌تواند خلاق باشد؟ سوال دیگری که ممکن است مطرح شود، آن است که آیا هنری که توسط یک ماشین ساخته شده، ارزشمند است؟ از سوی دیگر، چگونه می‌توان خلاقیت هوش مصنوعی را ارزیابی کرد؟

هنر مانوی در مجموعه‌های برلین

نویسنده: سوزانا گولاچی

مترجم: سونیا میرزایی

رحلی، گالنیگور؛ ۳۵۲ ص

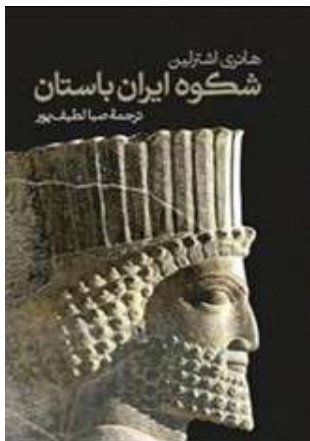
کتاب هنر مانوی در مجموعه‌های برلین به‌خوبی نشانگر چیره‌دستی و استادکاری نگارگران، خوشنویسان، نسخه‌پردازان و صحافان مانوی است و از آموزه‌های به تصویر کشیده شده سخن می‌گوید. این کتاب بر گسترش پژوهش‌های ایرانی و میان‌رشته‌ای نیز تأکید می‌کند؛ یعنی پژوهشگرانی که هم مطالعات هنری و هم تاریخی، دینی و زبانی را موضوع تحقیقات خود قرار داده‌اند.

شکوه ایران باستان

نویسنده: هانری اشترلین

مترجم: صبا لطیف‌پور

رحلی کوچک، ص ۳۰۴

کتاب «شکوه ایران باستان»، دورنمایی از هنر ایران، از اوایل هزاره چهارم پیش از میلاد تا حدود ۶۵۰ ق.م را به تصویر می‌کشد. این کتاب که خلاصه‌ای از آخرین فعالیت‌های تاریخی و باستان‌شناسی مرتبط با اکتشافات اخیر در این سرزمین را ارائه می‌دهد، از چند جهت حائز اهمیت است؛ از جمله می‌توان به شمول آن بر مطالب مهم هنر ایران با تکیه بر تاریخ و نیز تصاویر ارزشمندی اشاره کرد که مؤلف، آن‌ها را طی بازدیدهای خود از مکان‌های مهم تاریخی گرفته است. کتاب «شکوه ایران باستان» به بسیاری از زبان‌های دنیا ترجمه شده و میلیون‌ها نسخه از آن در سراسر جهان به چاپ رسیده است، از این روی جای خالی ترجمه آن به زبان سرزمین خاستگاه آن احساس می‌شد.

کتاب حاضر شامل مقدمه، پیشگفتار و یازده فصل بدین شرح است: ۱: دره هلیل‌رود: یک مرکز فرهنگی بزرگ؛ ۲: سرامیک‌ها و دیگر گنجینه‌ها در شمال ایران؛ ۳: مفرغ‌های لرستان و

جمعیت‌های ماد و پارس؛ ۴: تأثیر یونان بر معماری هخامنشی؛ ۵: کاخ‌های عظیم در تخت‌جمشید؛ ۶: تزئینات حیرت‌انگیز آپادانا و مقبره‌های نقش‌رستم؛ ۷: ماجرای اسکندر کبیر و هلنیزه شدن پارس؛ ۸: پالمیرا: شهری کاروانی میان روم و بین‌النهرین؛ ۹: هترا، گوهر هنر پارتی؛ سرنوشت اندوهبار یک شهر آزاد؛ ۱۰: قدرت نظامی و هنر ساسانیان؛ و ۱۱: تیسفون و طاق‌بستان: شاهکارهای ساسانی.

هنر اورارتویی

نویسنده: مریم دارا

قطع وزیری ص ۲۱۸

انعکاس هنر اورارتوها در آثار برجای مانده از آن‌ها و به‌ویژه در آثار فلزی قابل مشاهده است. آثار فلزی اورارتویی فراوانی تاکنون آزمایش و با نمونه‌های مشابه به‌لحاظ کاربری، شکل و گاهی نقش مقایسه شده‌اند. اما پژوهش بر آثار فلزی اورارتویی به‌دست آمده در ایران و همچنین نقوش و تفسیر آنها و مقایسه هنر اورارتو با مناطق دیگر تاکنون کمتر صورت گرفته است. در این نوشته، نقوش حیوانی، گیاهی و اساطیری پربسامد اورارتویی، به‌ویژه بر آثار اورارتویی در ایران، معرفی و با نقوش سایر مناطق مقایسه شده است. همچنین، اگر مشابهت‌هایی میان عناصر هنر اورارتویی با سایر فرهنگ‌ها وجود دارد، تأثیرگذری و تأثیرپذیری احتمالی آنها پژوهش شده است. تاکنون این‌گونه پژوهش‌ها اندک و به شکل

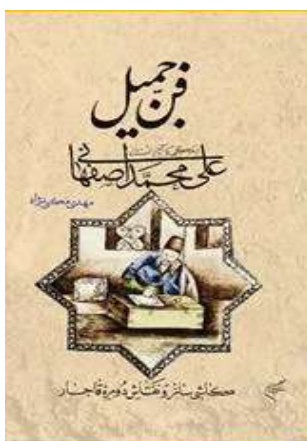
موردی و بیشتر از سوی پژوهشگران غیر ایرانی انجام شده است. نگارنده در این کتاب تلاش دارد ضمن معرفی و تفسیر نقوش پرسامد و تکرارشونده در هنر اورارتویی، آرای گوناگون و نظرات خود را درباره آنها و در مقایسه با سایر فرهنگ‌ها ذکر کند.

تجدید چاپ

فن جمیل، زندگی و آثار استاد علی محمد اصفهانی (کاشی‌ساز و نقاش دوره قاجار) چاپ دوم

به اهتمام: مهدی مکی نژاد

رحلی، شومیز؛ ۱۸۴ ص مصور

استاد علی محمد اصفهانی از هنرمندان دوره قاجار است. او در کاشی‌سازی، نقاشی و معماری تبحر داشت. در سال ۱۳۰۱ ه.ق از اصفهان به تهران عزیمت و کارخانه‌ای در دارالخلافه تأسیس کرد و مدت ده سال فعالیت مستمر هنری داشت. آثار هنری او در داخل و خارج از ایران شناخته شده و در اکثر موزه‌های مهم آثاری از این هنرمند دیده می‌شود. تلاش استاد علی محمد برای احیای هنر کاشی‌کاری نفیس ایران به ثمر نشست و با حضور خود در پایتخت، نهضتی از نقاشی روی بوم کاشی راه انداخت. او رساله‌ای در فن کاشی به سال ۱۳۰۵ ه.ق نوشت. متأسفانه از زندگی ایشان هیچ اطلاعی در دست نیست. این کتاب نخستین کتابی است که به طور مستقل در خصوص زندگی و آثار یک هنرمند کاشی‌ساز منتشر می‌شود.

اقتصاد هنر معاصر؛ بازارها، راهبردها و نظام ستاره‌سازی؛ چاپ دوم

نویسنده: السیا زرلونی

مترجم: حمیدرضا شش جوانی و لیلا میرصفیان

وزیری، شومیز؛ ۲۶۴ ص

السیا زرلونی دانش‌آموخته اقتصاد از دانشگاه سیتی لندن و استاد اقتصاد هنر در دانشگاه آیوی‌لام ایتالیا است. وی در این کتاب با الهام از مدل‌های اقتصاد خرد به بررسی نظام اقتصادی دنیای هنر معاصر پرداخته و سعی دارد با ترکیب اطلاعات حوزه‌های متفاوت از پس پیچیدگی‌ها و تفاوت بازار هنر در مقابل سایر بازارهای متعارف برآید. بخش عمده کتاب حاضر برگرفته از پژوهش نویسنده از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۲ با حمایت بورس ماری کوری اتحادیه اروپاست که آن را به زبان ایتالیایی نوشته و سپس به کمک جولیا روسو به انگلیسی بازنویسی کرده است. کتاب اقتصاد هنر معاصر از یک سو حاوی اطلاعات تخصصی نظام نهادی بازار هنر معاصر جهان (شامل کارنها، نمایشگاه‌ها، گالری‌ها، حراجی‌ها، صندوق‌های سرمایه‌گذاری هنر، رسانه‌های بازار هنر، بانک‌ها، بورس‌های

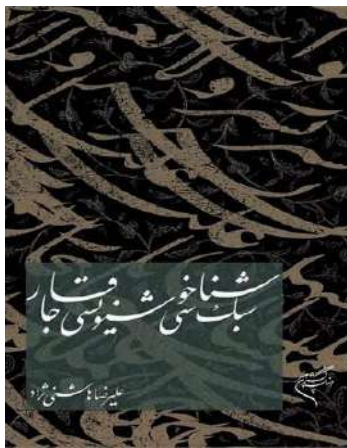
هنر و موزه‌های هنری معتبر) است و از سوی دیگر به تحلیل رفتار بازیگران اصلی نظام هنر معاصر، هم در طرف تقاضا (بازدیدکنندگان، مجموعه‌داران و شرکت‌های خصوصی) و هم در طرف عرضه (هنرمندان، دلالان هنر، حراجی‌ها و نمایشگاه‌ها) می‌پردازد. یکی دیگر از مزیت‌های این کتاب این است که با استفاده از مدل‌های نظری و تحلیل تجربی، اقتصاد صنعتی را در رشته‌هایی مانند تاریخ هنر، بازاریابی و مالی وارد کرده تا بازار هنر معاصر را از دیدگاهی بینارشته‌ای تحلیل و تبیین کند. این کتاب

بی آن که دستورنامه‌ای سفت و سخت باشد، مراحل اصلی زنجیره تولید در بخش هنر را مرور می‌کند، خلاصه‌ای مفید و مختصر از بازیگران نظام هنر معاصر ارائه می‌دهد و یافته‌هایش را با اتکا به اطلاعات و داده‌های مفهومی و عملی تأیید می‌کند. بنابراین، دانشجویان مشتاق می‌توانند از این کتاب برای درک عوامل پیچیده حاکم بر بازار هنر معاصر استفاده کنند. همچنین کارشناسان فرهنگ، مجموعه‌داران و سرمایه‌گذاران احتمالی یا هنردوستانی که برای مشاوره سریع، تنها به مرجعی نیاز دارند که اطلاعات پایه را در اختیارشان بگذارد، همگی می‌توانند از این کتاب بهره‌مند شوند.

سبک‌شناسی خوشنویسی قاجار؛ چاپ دوم

تألیف: علیرضا هاشمی نژاد

وزیری، شومیز؛ ۲۸۶ ص

مراد از سبک‌شناسی طبقه‌بندی، نقد و تحلیل ویژگی‌های مشترک یا شاخصه‌های قطعی در آثار هنرمندان آن سبک مشخص است؛ به تعبیر دیگر شناخت و تحلیل تغییرات شکلی در اندازه حروف، نحوه ترکیب، کرسی و نحوه اتصالات و... در قالب‌های مختلف یک قلم، که بر اساس شاخصه‌های قطعی و مورد توافق ایجاد می‌شود و نیز لازم است که این ویژگی‌ها از پیوندی درونی و ارتباطی انداموار برخوردار باشند، موضوع سبک‌شناسی خوشنویسی است.

در دوره قاجار از میان اقلام سته، مهم‌ترین تحولات سبک‌شناسی در نسخ ایجاد می‌شود. از قرن یازدهم به بعد خوشنویسان پیرو سبک نسخ ایرانی هستند، شیوه‌های مختلف آن در شهرهای شیراز، تبریز، اصفهان و تهران، با ویژگی‌های خاص رایج است. در خط ثلث دوره قاجار آنچنان حرفی برای گفتن ندارد. کیفیت کتیبه‌نویسی

کاهش می‌یابد و در مجموع خوشنویس صاحب سبک و مبتکری در خط ثلث در این دوره نداریم. خطوط توقیع و رقاغ در این دوره تحولات سبکی قابل بحث ندارند اما تحول و تلفیق این دو خط رقاغ را برای مصارف خاص زنده نگه می‌دارد. در نستعلیق، دوره قاجار شاهد ظهور چهار سبک است، که بر اساس زمان تاریخی و مبدعین نامگذاری می‌شود. سبک دوره اول پیروان میرعماد، سبک دوره دوم که در آثار میرزا غلامرضا و میر حسین ترک متجلی است. این سبک متأثر از شیوه سیدعلی حسینی تهرانی حکاک (پدر میرحسین خوشنویس) است. کتیبه‌نویسی نستعلیق در این سبک به اوج می‌رسد. سبک چهارم منسوب به میرزای کلهر است که بر پایه یافته‌های محقق تحولی رو به پیش در خط نستعلیق نیست. خط شکسته دوره قاجار ادامه سبک درویش است و پیدایش خط تحریری و ظهور خوشنویسانی مانند گلستانه و... و کاربردهای خط شکسته در کتابت و... مهم‌ترین تحولات این خط در این دوره هستند. کوفی و برخی خطوط تفنی و خط تعلیق تحولات سبکی نداشته‌اند.

هنر نقالی در ایران؛ چاپ دوم

نویسنده: سهیلا نجم

وزیری، شومیز؛ ۴۶۰ ص

نقالی از دو عنصر مهم، یعنی «روایت - حافظه» و «پیش‌بینی - انتظار»، تشکیل شده است و به همین دلیل، از زمان‌های بسیار کهن، یعنی پیش از پیدایش خط، تا به امروز، که داستان اساس همه نوع ادبیات روایتی و نمایشی است، مهم‌ترین عامل ارتباطات انسانی بوده و هست.

صدای نقال همه جا به گوش می‌رسد؛ در آیین‌ها و اساطیر باستانی با منشأ آسمانی، پشت

صحنه‌های کارزار، پای گاهواره‌های کودکان، میان حلقه‌های تماشاگران، از صفحه تلویزیون و پرده سینما. کتاب هنر نقالی در ایران در صدد معرفی هنر و تکنیک نقالی در ایران و چگونگی بهره‌گیری از زاینده‌گی وجودی این هنر و مناسب روز شدن اشکال مختلف آن است و در آن به بررسی و تجزیه و تحلیل گسترده‌ای از نقالی در ایران از زوایای گوناگون پرداخته شده است.

همچنین تقسیم‌بندی جامعی از انواع نقالی در ایران بر اساس جنبه‌های گوناگون آن ارائه گردیده است؛ از جمله نقالی مذهبی، حماسی و زیرگونه‌های آن و نقالی منطقه‌ای، که اشکال مختلف آنها از نظر آیینی، فضای اجرا، متن و جنبه‌های نمایشی و تکنیک‌های اجرایی بررسی شده است.

نویسنده در این اثر ابتدا تعریفی از نقال و نقالی ارائه داده و سپس به بررسی تاریخچه هنر نقالی در ایران و چگونگی گسترش و اجرای آن پرداخته و انواع نقالی در ایران را بر اساس «فضا»، «تعداد اجراکنندگان»، «لوازم یا شکل اجرا»، «جنسیت نقال» و «مضمون و محتوا»، معرفی کرده و به دنبال آن انواعی از نقالی در ایران را همچون «نقالی مذهبی»، «نقالی منطقه‌ای»، «نقالی حماسی» (و زیرگونه‌های آن) معرفی کرده است. «جنبه‌های نمایشی و تکنیک نقالی»، «مکان و فضای صحنه‌ای در نقالی حماسی» و «تکنیک‌های نقالی حماسی» از دیگر سرفصل‌های این کتاب است. همچنین، این کتابی شامل تصاویری رنگی از اجراهای مختلف نقالی و پرده‌خوانی در ایران، و گفت‌وگوهای نویسنده با نقالان و پرده‌خوانان و پژوهشگران این عرصه است.

تاریخ زیبایی؛ چاپ هفتم

نویسنده: امبرتو آکو

مترجم: هما بینا

وزیری، شومیز؛ ۲۳۲ ص

این کتاب زیر نظر امبرتو آکو نوشته شده است. مقدمه و نه فصل از این کتاب را خود آکو و بقیه فصول را جورلامو دو میلکه نوشته است. در مروری برای یافتن تعریف‌ها و تأویل‌هایی از زیبایی، آکو و همکارش کوشیده‌اند دیدگاه خود را با تکیه بر مدارک علمی، تاریخی، هنری یا فلسفی بیان نمایند و برای تکمیل آن نیز متن را با تصاویری همراه کرده‌اند؛ در هفده فصل این کتاب به بررسی این مطالب پرداخته شده است: آرمان زیبایی شناسی در یونان قدیم، آپولونی و دیونیسوسی، زیبایی در قالب تناسب و هماهنگی، نور و رنگ در قرون وسطا، زیبایی هیولاها، از شعر روستایی تا زن فرشته‌سان، زیبایی سحرآمیز از سده پانزدهم تا شانزدهم، بانوان و قهرمانان، از ملاححت تا زیبایی ناآرام، استدلال و زیبایی، امر شکوهمند، زیبایی رمانتیک، کیش زیبایی، شیء جدید، زیبایی ماشین‌آلات، از فرم‌های انتزاعی تا اعماق مواد، زیبایی رسانه‌ها؛ افزون بر این، هر کدام از این فصول موضوعات علمی و جذاب متنوعی را در ذیل خود دارند که بسیار مفید است.

تاریخ زشتی؛ چاپ پنجم

نویسنده: امبرتو آکو

مترجمان: هما بینا و کیانوش تقی‌زاده انصاری

وزیری، شومیز؛ ۴۲۲ ص

امبرتو آکو، هنرنویس، رمان‌نویس، فیلسوف و مترجم ایتالیایی پس از نگارش کتاب تاریخ

زیبایی، نوشتاری را نیز به تاریخ زشتی اختصاص داده است که اصل آن به زبان ایتالیایی است. نسخه پیش رو از ترجمه نه چندان روان و آسان فهم انگلیسی، به فارسی برگردانده شده است. اکو در این «کتاب زیبا» کوشیده است در هیئت یک نشانه‌شناس، فیلسوف، و مورخ ایده‌ها و مفاهیم گوناگون زشتی را در ادوار مختلف گردآوری کند. هنگام خواندن این کتاب احساس می‌کنید در یک نمایشگاه قدم می‌زنید، چون در خلال فصل‌هایی که یکی پس از دیگری می‌آیند، گزیده‌هایی دوگانه گنجانده شده‌اند: متون ادبی و شاعرانه، و آثار هنری با نمایشی پُرشکوه. وی با سبک خیزی قلمش، بزرگترین دشواری‌ها را با چنان سهولتی ابراز می‌کند که فضل و دانش، صورتی دلچسب و ساده به خود می‌گیرد.

درس گفتارهای زیبایی‌شناسی و فلسفه هنر؛ فلسفه و حکمت ۳؛

گزیده زیبایی‌شناسی هگل / چاپ پنجم

نویسنده: محمود عبادیان

درس گفتارهای زیبایی‌شناسی و فلسفه هنر؛ فلسفه و حکمت ۵؛

فلسفه تحلیلی هنر / چاپ پنجم

نویسنده: علی رامین

درس گفتارهای زیبایی‌شناسی و فلسفه هنر؛ فلسفه و حکمت ۸؛

هنر از دیدگاه مارتین هایدگر / چاپ پنجم

نویسنده: محمدرضا ریخته‌گران

مجموعه کتاب‌های فلسفه و حکمت حاصل سلسله سخنرانی‌هایی درباره زیبایی‌شناسی فلسفی و فلسفه هنر است که به همت گروه فلسفه و حکمت فرهنگستان هنر برای پژوهشگران، دانشجویان و علاقه‌مندان به این‌گونه مباحث برگزار شده است.

انتشارات فرهنگستان هنر به منظور گسترش و ترویج مباحث فلسفی و نظری هنر اقدام به چاپ و انتشار این درس‌گفتارها در قطع جیبی کرده است که نه شماره از آنها در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفته است.

ادامه چاپ

با توجه به میزان تورم در صنعت چاپ و به‌طور ویژه در بخش کاغذ، موسسه تصمیم گرفت تا برای تأمین هزینه‌ها، تیراژ کتاب‌ها را محدود و در صورت تقاضای مخاطبان نسخه‌های جدیدی را دوباره چاپ نماید. لذا در این بخش کتاب‌هایی که با تقاضای متقاضیان ادامه چاپ پیدا کرده معرفی می‌گردد.

کتابشناسی توصیفی فلسفه هنر

به اهتمام: تقی اکبرزاده

وزیری، شومیز؛ ۵۷۰ ص

اثر حاضر با عنوان کتاب‌شناسی توصیفی فلسفه هنر، اولین کتاب‌شناسی مستقل درباره

فلسفه هنر به زبان فارسی است که به معرفی ۵۴۹ عنوان کتاب در این زمینه می‌پردازد و می‌تواند ابزاری کارآمد در خدمت استادان، پژوهشگران و دانشجویان باشد. در حال حاضر در عموم بانک‌های اطلاعاتی داخلی کتاب، تنها به اطلاعات نشرشناختی کتاب‌ها بسنده شده است و بخش‌بندی محتوای متنی در بیشتر بانک‌های مذکور وجود ندارد. در این کتاب‌شناسی با روش طبقه‌بندی موضوعی، و ارزیابی دقیق محتوای کتاب‌ها - که وجه تمایز این کتاب‌شناسی است - مداخل به دو بخش تقسیم شده‌اند: بخش اول دربردارنده ۳۹۷ عنوان در زمینه کلیات فلسفه هنر است و در بخش دوم دیگر گونه‌های هنری قرار دارند که به ترتیب ۲۹ عنوان به فلسفه هنرهای تجسمی، ۵۳ عنوان به فلسفه معماری و شهرسازی، ۷ عنوان به فلسفه تئاتر، ۱۴ عنوان به فلسفه موسیقی، و ۴۹ عنوان به فلسفه سینما اختصاص دارد. از آن‌جا که میان مباحث نظری هنر مانند فلسفه هنر، جامعه‌شناسی هنر، روان‌شناسی هنر، تاریخ هنر و... تأثیرات متقابل وجود دارد و نمی‌توان مرز دقیقی بین حوزه‌های مذکور ترسیم کرد، برای استفاده هرچه بیش تر مخاطبان و علاقه‌مندان این حوزه برخی منابع مرتبط با فلسفه هنر نیز به این کتاب‌شناسی افزوده شده است. این اثر بررسی توصیفی تمامی کتاب‌های چاپ‌شده در زمینه فلسفه هنر را تا پایان سال ۱۳۹۰ در بر می‌گیرد.

فرار از مدرسه؛ بررسی احوال و آثار محمدکریم پیرنیا از منظر تاریخ‌پژوهی معماری ایران

تألیف: محمدمهدی عبدالله‌زاده
وزیری، شومیز؛ ۲۸۸ ص

در طی سالیان، مدح بی‌حساب پیرنیا یا بهره‌گیری ابزاری از او از یک سو و نقد منصفانه او از سوی دیگر، چهره او و اندیشه‌اش را معوج و پنهان و غبارآلود کرده است. برای این‌که این چهره آشکار شود، باید با پیرنیا همدل شد؛ باید موقعیت او را درک کرد؛ درد او را فهمید؛ و راه او و ادب راه پیمودن او را کشف کرد. در این صورت است که نقد و سنجش او و پیش تر رفتن از او ممکن خواهد شد. کتاب حاضر در زمره نخستین تلاش‌ها برای فهم و نقد

پیرنیا به‌چنین شیوه‌ای است. امیدوارم این قبیل تحقیق‌ها درباره کلیات و جزئیات اندیشه پیرنیا و همه پروژه‌های کامل و ناقص او ادامه یابد و راهی برای ایجاد نشاط در تحقیق درباره معماری ایران و گذشته آن گشوده شود.

مناسبات معماری و علوم در ایران دوران اسلامی

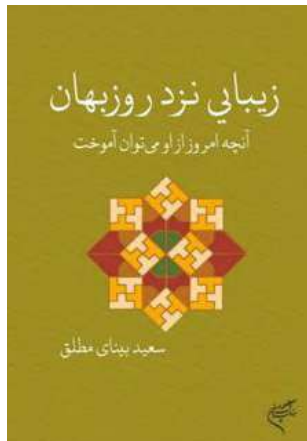
تألیف: روح‌الله مجتهدزاده
وزیری، شومیز؛ ۲۳۰ ص

پیشه‌ورزانه بودن و غلبه سنت شفاهی در آموزش و انتقال معماری گذشته کشورمان اغلب موجب این سوءتعبیر شده که معماری تاریخی ایران سنتی فاقد دانش است که دستاوردهای خیره‌کننده آن نیز از منابعی غیر از علم (چون تجربه، شهود و نظایر آن) حاصل آمده؛ اما آیا به‌راستی تمام دستاوردهای شکوهمند معماری گذشته می‌توانسته فارغ از دانشی نظام‌مند حاصل آید؟ معماری گذشته ما چه نسبتی با نظام علمی زمانه خود داشت؟ علوم چه نقشی در نظام معماری و مراتب صنفی آن داشتند؟ این پرسش و پرسش‌هایی از این دست سؤالاتی است که کتاب حاضر تلاش کرده به آنها بپردازد و به‌جای فروکاستن نسبت علم و معماری به نسبت عالمان و معماران، که تقلیلی رایج است، با در نظر گرفتن این دو به‌مثابه دو حوزه مستقل معرفت در تمدن اسلامی، به پاسخی درخور برای این پرسش‌ها دست یابد.

هنر و زیبایی نزد روزبهان

تألیف: سعید بینای مطلق
رقعی، شومیز؛ ۲۰۸ ص

پیش این کتاب پژوهشی تاریخی نیست. نویسنده سر آن ندارد که به تحول معنای زیبایی نزد روزبهان بپردازد. اصلاً چنین نگرشی با سرشت اندیشه او سازگاری ندارد. بی گمان، شیوه تاریخی به جای خود سودمند است، اما همه جا به کار نمی آید. تاریخی دیدن، همانا جزء به جزء پیش رفتن است. آنچه در این میان قربانی می شود، همان نفس امر یا چیستی شیء است. شیء را نمی توان با ترکیب و کنار هم گذاری اجزا آن تعریف کرد. صورت چیزی بیش از صرف ترکیب است. زیبایی نیز، از جمله نزد روزبهان، چنین است.

کتاب آرای قرآن، جلوه ای از هنر عصر قاجار: شناخت صفحه آرای و ارزش های تصویری قرآن های چاپ سنگی موجود در کتابخانه ملی

تألیف: شبینم فراس، دکتر مریم لاری
وزیری، شومیز؛ ۲۳۸ ص

کتاب حاضر تحقیق کامل و جامعی درباره ویژگی ها، تذهیبات و نقوش سه قرآن برگزیده از میان کتاب های چاپ سنگی در بخش کتب خطی کتابخانه ملی ایران است که از لحاظ ظاهر، نحوه صفحه آرای، نقوش به کار رفته در آنها و نوع تزیینات از دیگر قرآن ها برجسته تر بودند. نگارنده ابتدا مطالب مشروحو درباره آغاز هنر کتاب آرای در ایران و نیز کتابت و تذهیب قرآن از آغاز تا دوره قاجار و در ادامه توضیحاتی درباره چاپ سنگی و روش کار آن در ایران و دلایل برتری آن بر چاپ سربی بیان کرده و سپس به تجزیه و دسته بندی صفحه آرای و نقوش به کار رفته در سه قرآن مذکور پرداخته است. در انتهای کتاب نیز مجموعه کاملی از نقوش متنوع قرآن ها، در قسمت ضمایم، گنجانده شده است که می تواند برای طراحان گرافیک منبع الهام بخشی در خلق نقوش باشد.

مداومت در اصول موسیقی؛ گام ها و دستگاه های موسیقی

تألیف: مهدی برکشلی
رقعی، شومیز؛ ۲۰۲ ص

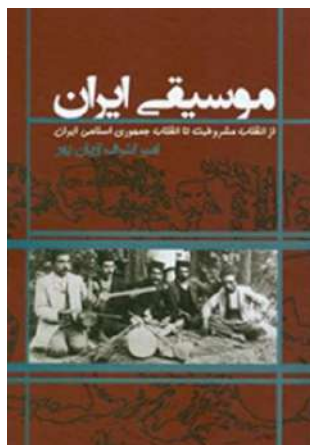

در پیش درآمد کتاب مداومت در اصول موسیقی ایرانی آمده است: «موضوع این کتاب، گام ها و دستگاه های موسیقی، از زمان های پیشین مورد توجه خاص دانشمندان و فیلسوفان بوده است که درباره موسیقی تحقیق کرده و کتاب نوشته اند و در آثار خود فصل های خاصی به آن اختصاص داده اند. نظر فارابی در این باره به عنوان سرآغاز این کتاب آمده است. نگارنده عقیده راسخ دارد که هر موسیقی شناس، آهنگساز، نوازنده یا خواننده که در زمینه موسیقی غربی یا شرقی در راه تخصص و مهارت کار می کند، باید علاوه بر آگاهی عملی و تمرین های روزانه، به گام ها و دستگاه های موسیقی ایرانی نیز آشنایی نظری داشته باشد.

موسیقی ایران، از انقلاب مشروطیت تا انقلاب جمهوری اسلامی ایران

تألیف: امیر اشرف آریان پور

وزیری، شومیز؛ ۳۹۴ ص

در این کتاب نگارنده که خود از پیشکسوتان حوزه موسیقی است به بررسی وضعیت موسیقی ایران از انقلاب مشروطه تا انقلاب اسلامی و نیز نقل خاطرات خود پرداخته است. سر فصل‌های اصلی کتاب عبارتند از: اوضاع اجتماعی، سیاسی و هنری دوران قاجار، شکل‌گیری نهادهای موسیقی و دگرگونی موسیقی ایران، آواز و اپرا در ایران، انجمن فیلامونیک تهران، ارکستر سمفونیک تهران، مجله موسیقی (دوره‌های سوم و چهارم)، گروه‌ها و برنامه‌های آواز جمعی، هنرستان موسیقی، کنسرواتوار آزاد تهران، نام‌آوران هنر ایران (از دهه ۳۰ تا دهه ۴۰)، نگاهی به آواز در ایران، هنرجویان ایرانی در وین، موسیقی در رادیو و تلویزیون ایران، موسیقی در تالار رودکی، موسیقی در جشن‌های فرهنگ و هنر، موسیقی در جشن هنر شیراز، پونس موزیکال ایران، موسیقی در جشنواره توس.

رساله در علم موسیقی ترجمه الادوار فی الموسیقی

تألیف: عمادالدین یحیی بن احمد الکاشی

تصحیح، تحشیه و تعلیقه: کاوه خورابه

وزیری، شومیز؛ ۱۲۸ ص

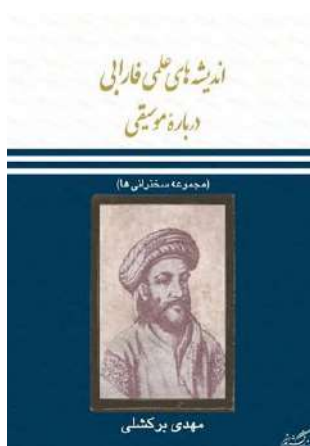

بی‌شک صفی‌الدین عبدالؤمن بن یوسف بن فاخر الاموی البغدادی، نقشی مانا و پایدار در تاریخ موسیقی سرزمین‌های دوره اسلامی بالخصوص ایران دارد و بی‌مناسبت نخواهد بود که پیدایی چون اوئی را چونان مؤسس، بنیانگذار و نقطه عطفی بدانیم که به وساطت تألیف دو اثر گرانقدر الادوار فی الموسیقی و الرساله الشرفیه فی النسب التالیفه مهر و نشان خود را بر اخلاف خود تا به امروز بر جبین طرب‌دوستان نغمه‌پرداز بر جای گذاشته است. رساله ادوار در نسخه‌های مختلف با نام‌هایی چون «الادوار و ایقاع»، «الادوار فی معرفه النغم و نسبت ابعاد و ادوار ایقاع»، «الادوار فی معرفه النغم والوتار»، «مختصر فی معرفه النغم»، «الادوار فی الموسیقی» نامیده شده است. در اهمیت کتاب ادوار همین بس که بزرگان و دانشوران بعد از او اساس تدریس و شالوده تألیفات و تفاسیر خود را بر پایه این کتاب بنا نهاده‌اند. رساله حاضر را مترجم به درخواست شیخ ابواسحاق اینجو از عربی به پارسی برگردانده است.

اندیشه‌های علمی فارابی درباره موسیقی

تألیف: مهدی برکشلی

رقعی، شومیز؛ ۱۶۶ ص

این کتاب از آثار مهم و تأثیرگذار مرحوم دکتر مهدی برکشلی، موسیقیدان فقید ایران و حاصل تحقیقات مفصل وی در زمینه اندیشه‌های فارابی درباره موسیقی است که ابتدا پیش از انقلاب به صورت سخنرانی ارائه شد و سپس از سوی پژوهشگاه موسیقی‌شناسی چاپ و منتشر گردید، ولی اکنون به دلیل نایاب شدن نسخه‌های آن و با توجه به جایگاه و اهمیت آن به همت فرهنگستان هنر مجدداً چاپ و منتشر شده است. دکتر برکشلی در کتاب حاضر با نظری اجمالی به کتاب موسیقی فارابی، به بیان شرح حال وی و مقایسه

موسیقی او و موسیقی ایرانی می‌پردازد و سپس مطالبی دربارهٔ طنبور خراسانی و موسیقی فارابی و طنبور خراسان، اصول اولیه علم موسیقی از نظر فارابی، درجات ملایمت فواصل موسیقی از نظر فارابی و در نهایت به ذکر گام‌های موسیقی زمان فارابی و گام‌های پیشنهادی او می‌پردازد.

مروری بر نگارگری ایرانی

نویسنده: اولگ گرابار

مترجم: مهرداد وحدتی دانشمند

وزیری، شومیز؛ ۲۲۴ ص

این کتاب ترجمه‌ای است از اثر گرانقدر اولگ گرابار، مورخ بلندآوازه هنر اسلامی، که خواننده را با نگارگری ایرانی آشنا می‌سازد. نویسنده ابتدا با ذکر تاریخچه‌ای مختصر و معرفی خاستگاه‌ها و زمینه‌های تاریخی و فرهنگی نگارگری ایرانی مقدمات ورود به مباحث جدی‌تر را فراهم می‌کند، سپس به مضامین اصلی نقاشی ایرانی می‌پردازد و زمینه‌های تاریخی، دینی و ادبی آن را شرح می‌دهد. فصل آخر درآمدی است بر زیبایی‌شناسی نقاشی ایرانی که دریچه‌ای بر مباحث انتقادی آتی می‌گشاید و تلاشی است در جهت تدوین نظریه‌ای برای نقد نگارگری ایرانی. گرابار نشان می‌دهد که چگونه ویژگی‌های پیشینه تاریخ نگارگری ایرانی موجد خصایصی منحصر به فرد چون رنگ‌های جالب، ماده‌زدایی از فرهنگ، تجدید احساسات، تجدید خاطرات ظریف و ترکیبی توأمان از رزم و بزم شده‌اند.

نظام‌نگ قرآن ائتلاف لفظ و معنا در کلام وحی

تألیف: ابوالفضل خوش‌منش

وزیری، شومیز؛ ۲۴۰ ص

زبان ریشه در اعماق روح و فطرت انسان دارد و همانند دیگر اجزای هستی با نظم نجومی نظام و «ناقور کل» هماهنگ است. بر روی بستر ضخیمی از همانندی‌ها، هر زبان را آهنگی است که از نظم و نسبت و جنس و چینش حروف، کلمات، عبارات و جملات پدید می‌آید. همچنین میان معانی و فیزیک و آهنگ حروف و الفاظ و عبارات همخوانی و هماهنگی‌های طبیعی پیدا و پنهانی برقرار است که انتقال و تثبیت معانی را تسهیل می‌کند. قرآن مجید زبان خدای زبان آفرین، فاطر هستی، واضع قوانین زیبایی و قواعد ادراک آن، و معدن چنین قاعده بزرگی است، بلکه این بُعد هنری و جمالی، از شاخصه‌های خطاب انسانی و جهانی قرآن است. تحلیل این بُعد آوایی قرآن به سبب همین خصوصیت فطری و خلوص خدایی، مهم و بیش از پیش نمایانگر بهره‌هایی از لطایف و ظرایف قرآن است.

مجموعه مقالات هم‌اندیشی «هنر و رسانه‌های ارتباطی در عصر کرونا»

دبیر علمی: عبدالحسین لاله

قطع: رقعی

در این کتاب آمده است: آنچه امروزه برای متخصصان ارتباطات و حوزه مطالعات رسانه‌ای بسیار مهم و حیاتی است اهمیت پدیده کروناویروس به‌عنوان یک اصل بنیادی در تغییر سبک زندگی انسان معاصر است، به‌گونه‌ای که می‌تواند صدر بسیاری از جریان‌های اطلاعاتی، تخصصی، علمی و پژوهشی رسانه‌های دنیا باشد. به عبارتی، این همه‌گیری آسیب‌زا روی همه مناسبت‌های جهانی، به‌ویژه رسانه‌های ارتباطی، تأثیری شگرف داشته که می‌توان گفت حوزه ارتباطات و رسانه‌ها را به دو بخش پیش و پس از کرونا تقسیم کرده است، و باید اذعان کرد که بستر اغلب رسانه‌ها، پس از این همه‌گیری با پیش از آن بسیار متفاوت است. در این مجموعه با مقاله‌ها و نوشتارهایی آشنا می‌شوید که این پدیده همه‌گیر را از دیدگاه و بینش‌های کمی و کیفی به‌واکوی و واریسی گذاشته است.

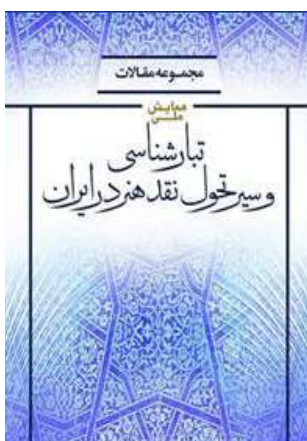
کتاب حاضر شامل مقالات مختلفی بدین شرح است:

- مقدمه دبیر علمی / غلامرضا آذری؛
- نقش تحول‌ساز رسانه‌های جمعی شبکه‌های اجتماعی در دوره اپیدمی کرونا در جامعه / نصرالله جهانگرد؛
- بررسی تأثیر کرونا در هنر- صنعت - رسانه بازی‌های رایانه‌ای / بهروز مینایی؛
- تحول در آموزش دانشگاهی مبتنی بر رسانه‌های دیجیتال در عصر کرونا / یونس سخاوت؛
- استفاده از ظرفیت‌های انیمیشن برای آگاهی‌بخشی جامعه، در ایام کرونا / سیدعلیرضا گلپایگانی؛
- تأثیر طنز در آموزش مجازی هنر برای کودکان در دوران همه‌گیری کرونا / سارا والانیا؛
- تحلیل ظرفیت‌های اینستاگرام در توسعه بازار آثار هنری در دوران محدودیت‌های ناشی از همه‌گیری کووید ۱۹ / پرناز گودرزپوری؛
- مشکلات آموزش مجازی در مدارس: ناشی از پاندمی کرونا / سارا عابدینی؛
- نقش هنرمندان در آگاهی‌سازی اجتماعی، تطبیق دو دوره آنالوگ و دیجیتال / عسل ناجیان؛
- تأثیر شیوع جهانی کووید ۱۹ بر استفاده هنرمندان ایرانی از اینستاگرام؛ مطالعه موردی صفحه «دست‌سازهای شینا» / نفیسه لاله؛
- نقش فناوری‌های ارتباطی در سلامت فردی عصر کرونا / نسرين سيدابوالقاسم خان؛

مجموعه مقالات همایش ملی تبارشناسی و سیر تحول نقد هنر در ایران

دبیر علمی: حسن بلخاری

قطع: رقعی

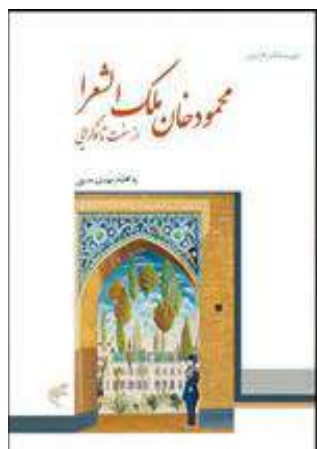

در این کتاب آمده است: پرسش از چیستی نقد به‌طور عام و نقد هنر به‌طور خاص پرسشی بنیادین و بحث‌برانگیز است که پاسخ‌های متنوع و موشکافانه‌ای را دریافت می‌کند. امروزه شمار قابل‌توجهی از پژوهشگران به موازات مطالعات و پژوهش‌های تاریخ هنر و زیبایی‌شناسی، به نقد هنر روی آورده‌اند، اما به‌نظر می‌رسد هیچ توافق فراگیری در خصوص ماهیت نقد و به‌ویژه نقد هنر، در میان منتقدین هنر نتوان یافت.

تبارشناسی به‌مثابه سنت و روشی فلسفی در مطالعه خاستگاه‌ها و زمینه‌های شکل‌گیری وضعیت فرهنگی و اجتماعی معاصر، یکی از راه‌های بازخوانی و بررسی جریان‌ها و رویکردهای جدید نقد هنر است؛ روشی که با مطالعه علل و عوامل پیدایش و روند تحولات رویدادهای هنری و نقد آنها، فهم چالش‌ها و تبیین مسائل و پاسخ به پرسش‌های امروز را ممکن می‌سازد. نویسندگان مقالات در این مجموعه تلاش کرده‌اند تا خاستگاه‌ها و زمینه‌های شکل‌گیری و همچنین وضعیت نقد هنر در ایران را بررسی و تحلیل نمایند.

کتاب حاضر شامل ده مقاله پژوهشی به‌شرح ذیل است:

- ضرورت نقد در حوزه هنر و ادب (گشودگی اثر و حفاظت از ذات هنر) / حسن بلخاری قهی؛
- نقد اخلاقی در سرآغاز هنر تئاتر در دوره قاجار و مبانی فکری - فلسفی آن؛ تحلیلی تبارشناختی / شهاب پازوکی؛
- نقد تک‌زبانی حاکم بر نقد هنری / مجید پروانه‌پور؛
- فراتحلیل جایگاه نقد هنر در مقالات فصلنامه‌ها؛ مطالعه موردی: مقایسه مقالات دهه ۱۳۹۰ فصلنامه‌های علمی - پژوهشی با فصلنامه‌های علمی - ترویجی در رشته هنر / مریم پیکری علمداری؛
- درآمدی بر شکل‌گیری و سیر تحول نقد آثار هنرهای تجسمی ایران از ۱۳۲۰ تا ۱۳۵۷ / ادهم ضرغام و الناز دستیاری؛
- تأثیر نقد فلسفه دکارت در شکل‌گیری نظریه‌های نوین پدیدارشناسی: رویکردی به ادراک چندحسی معماری معاصر ایران / نیر طهوری و محمدامین شریفیان؛
- ساختاردهی نقد هنری بر پایه رویکردهای اخلاقی / پرناز گودرزپوری؛
- گفتمان مسلط بر نقد سینما در ایران / عبدالحسین لاله؛
- هنرهای سنتی؛ بازتابی از نقد زندگی اجتماعی / مهران هوشیار و عبدالکریم عطارزاده؛
- نگاهی به روند تحول زمینه‌ها و رویکردهای نظری و فلسفی نقد هنر و ادبیات / حسینعلی نوزری؛

مجموعه مقالات هم‌اندیشی محمودخان ملک الشعراء؛ از سنت تا نوگرایی

دبیر علمی: مهدی حسینی

رقعی، شومیز؛ ۱۹۰ ص

کتاب حاضر شامل برگزیده مقالات هم‌اندیشی محمودخان ملک الشعراء به همراه کتابشناسی و آلبوم آثار موجود این هنرمند در کاخ گلستان است که گوشه‌ای از تلاش‌های بی‌وقفه و پیوسته این هنرمند را نمایان می‌کند.

نشریات

«فصلنامه کیمیای هنر»

فصلنامه کیمیای هنر، از نخستین نشریات علمی کشور در زمینه انتشار مقالات تألیفی پژوهشگران و صاحب‌نظران در خصوص مطالعات و پژوهش‌های مرتبط با فلسفه و حکمت هنر است. در این راستا، فصلنامه پذیرای مقالات میان‌رشته‌ای با تأکید بر نظریه‌های هنر و زیبایی‌شناسی، فلسفه هنر، فلسفه تاریخ هنر، و سایر حوزه‌هایی است که به نحوی با رویکردهای فلسفی به هنر مرتبط هستند.

۱- چهل و دومین شماره فصلنامه علمی «کیمیای هنر»

فهرست مقالات:

- فکرتِ زیبایی با تکیه بر حیث التفاتی / بهزاد عبدالتاج‌دینی، حبیب‌الله عباسی، حسن بلخاری قهی، داریوش پیرنیاکان؛
- واکاوی نسبت «اشیاء» و «انسان» در فرم معماری از دیدگاه هستی‌شناسی ابژه محور؛ مطالعه موردی: خانه‌های مکعبی و

- پردیس ملت / روشینا شاه‌حسینی، وحید شالی‌امینی، امیرمسعود دباغ، هما بهبهانی؛
- اقتباس و کوه‌نگاشت از متون ادبی در نگارگری؛ مطالعه موردی: تحلیل سه روایت و نگاره منتخب از خمسه نظامی شاه طهماسبی / علی تقوی؛
- تحلیل عناصر روایی قالیچه داستان حضرت موسی (ع) براساس نظریه تک‌اسطوره جوزف کمبل / محمد افروغ؛
- تحول تاریخی مضمون روایی «ترک‌کردن آریادنه» در نقاشی اروپایی / مقدار جاویدصباغیان، هدی رفاهی، اسدالله غلامعلی؛
- بررسی نمودهای پویانماییانه در پاره‌ای از شخصیت‌های نگاره‌های سلطان محمد نقاش / سیدمحمد طاهری‌قمی؛
- سینما و مخاطب به‌مثابه دیگری و نظم گفتمانی فرافیلیم «وقتی همه خوابیم» بهرام بیضایی / جلال نصیری‌هانیس، نادر شایگان‌فر؛

۲- چهل و سومین شماره فصلنامه علمی «کیمیای هنر»

فهرست مقالات:

- تحلیل زیورآلات معاصر هند با رویکرد گفتگومندی میخائیل باختین (مطالعه موردی: زیورآلات سال ۲۰۲۰م) / شهریار شکرپور، زهرا مهدی‌پور مقدم؛
- گونه اجتماعی در مرقع بهرام میرزا با تأکید بر نظریه ژرار ژنت / سیده نفیسه ضرغامی، حسن بلخاری قهی، بهمن نامور مطلق؛
- زیبایی‌شناسی زندگی روزمره / لیلا امینی، علی مرادخانی، جلال‌الدین سلطان‌کاشفی، محمد شگری؛
- مشروعیت بخشی به هنر در دیباچه‌های مرقع تیموری و صفوی / حنیف رحیمی پردنجانی، عبدالله آقایی؛
- مقایسه نگارگری مکتب گورکانی و مکتب هرات بر مبنای اندیشه کوماراسوامی / سید محسن موسوی؛
- زیبایی‌شناسی با تمرکز بر مفهوم اخلاق از منظر یوریکو سایتو / حبیبه رضوانی آهنگرکلایی، حسین اردلانی؛
- بررسی ابعاد فرهنگی تأثیرات جهانی شدن بر قالی دستباف ایرانی در دوره قاجار / علیرضا مرادی، سحر دیانتی؛

۳- چهل و چهارمین شماره فصلنامه علمی «کیمیای هنر»

فهرست مقالات:

- تحلیل هنر تعاملی براساس نظریه فراواقعیت بودریار؛ مطالعه موردی: چیدمان تعاملی دیجیتالی / راشنو همایون‌فر، شمس‌الملوک مصطفوی، حسین اردلانی؛
- خوانشی از هنر مدافع حیوانات از منظر اخلاق و اقتصاد سیاسی / فیروزه شیبانی‌رضوانی؛
- مطالعه گسست در پیکرنگاری درباری عصر قاجار براساس نظریه قدرت میشل فوکو / محمدعلی عبدالمحمدی، نادر شایگان‌فر؛
- حکمت و هنر مقدس مندلّه؛ تحلیل نقشه واستو پوروشه مندلّه و تأثیر و ارتباط آن در ساختار معماری آتشکده‌ها / احمد حیدری؛
- رسته‌بندی شدن «صنایع دستی ایران» در تضارب گفتمان‌های «غرب‌گرایی» و «شرق‌شناسی» در دوره قاجار / بهروز سهیلی اصفهانی، زینب صابر؛
- واسازی زبان و بیان در سینمای کیارستمی؛ مطالعه موردی: فیلم «شیرین» / الهه فخریان لنگرودی؛

۴- چهل و پنجمین شماره فصلنامه علمی «کیمیای هنر»

فهرست مقالات:

- پژوهشی در دراماتورژی بازیگر براساس ساختار درونی (نیروی ارگانیک) و ساختار بیرونی (نیروی دینامیک) اجرا در تئاتر پست مدرن / حمیدرضا افشار، سپهر سلیمی؛
- تأثیر فلسفه زیبایی طبیعی بر اخلاق محیطی با تأکید بر ارزش آموزشی فیلم مستند طبیعت / مریم بختیاران؛
- چگونگی بازتعریف کمال الملک در مجله هنر و مردم دهه ۴۰ و ۵۰ و نسبت آن با جریان مدرنیسم / علی اکبر جهادگر، محبوبه شیخی؛
- از کنش‌گری تا ناکنش‌گری: تحلیل نشانه معنانشناختی فرایند فروپاشی سوژه در آثار نقاشی واقع‌گرای ایران معاصر در دو دهه اخیر / ویدا قاسمی، حمیدرضا شعیری، مجید ضیائی؛
- مطالعه مؤلفه‌های هویتی هنر مطلوب انقلاب اسلامی با تمرکز بر بیانیه امام خمینی (ره) در سال ۱۳۶۷ خطاب به هنرمندان (بررسی نقاشی‌های منتخب از ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۷) / زینب مظفری خواه؛
- مطالعه تطبیقی در باب معرفت‌شناسی هنر در ایران و اروپا با تأکید بر جایگاه اجتماعی هنرمند / مینا محمدی وکیل؛

معرفی و رونمایی از برخی کتاب‌های منتشره هنری

به‌منظور معرفی، بررسی و نقد و تحلیل برخی از آثار منتشره فرهنگستان هنر، برنامه‌های رونمایی کتاب، در فرهنگستان هنر برگزار می‌شود. در این رابطه در سال جاری دو عنوان از کتاب‌های تازه منتشره مؤسسه متن در فرهنگستان هنر طی مراسمی رونمایی و منتشر شده است.

رونمایی کتاب «حسین طاهرزاده بهزاد تبریزی

نویسنده: علی اصغر میرزایی مهر

زمان: ۳۰ آبان‌ماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح: این پژوهش به‌شرح احوال و آثار هنرمند پرآوازه ایرانی حسین طاهرزاده بهزاد می‌پردازد. شخصیتی چندوجهی که در عرصه‌های مختلف جستجوگری، تجربه و اندیشه‌ورزی کرده است. هنرمندی که هم در زمینه پژوهش هنر و هم در حوزه‌های متنوعی چون نقاشی، مصورسازی کتاب و کاریکاتور، تذهیب، طراحی فرش و کاشی، مرمت آثار

هنری فعالیت داشته؛ افزون بر آن که مدیر هنری آگاه و صاحب‌ظرف بوده است. اهتمام وی در تشکیل موزه نمایشگاه‌ها و بنیان‌گذاری، مدیریت و سازماندهی و رهبری نیروی انسانی و تدریس در مدرسه صنایع قدیمه یا هنرستان عالی هنرهای ملی، موجب رونق و حیاتی دوباره در هنرهای ملی شد و توانست بسیاری از سنت‌های تصویری و هنری که به محاق می‌رفت، را در قالبی نوین، حفظ و اشاعه نماید.

ضرورت: این پژوهش در راستای مطالعه تحولات یک‌صد ساله هنر معاصر ایران است. تا متنی مستند و سودمند برای معرفی بخشی از نگارگری معاصر و تحولات آن ارائه نماید و فرصت مناسبی برای تحقیق و پژوهش هنری به‌ویژه برای هنرپژوهان و دانشجویان و علاقه‌مندان این عرصه را فراهم آورد تا با تدبر و بازخوانی هنر گذشته و رجوع به سرچشمه‌ها و گنجینه‌های هنر و معماری و مفاخر این عرصه، زمینه‌ای برای تداوم سنت‌های هنری در دوران معاصر ارائه کند.

هدف: معرفی هنرمندی کمتر شناخته شده و پیشرو؛ از مفاخر و شخصیت‌های تأثیرگذار که هویت و سنت‌های برجسته هنری گذشتگان را به هنر و هنرمندان معاصر منتقل کرده و آموزش داده است.

رونمایی و واکاوی کتاب «حکمت و هنر آداب معنوی در هنر اسلامی»

نویسنده: دکتر محمد رجیبی دوانی

زمان: ۲ بهمن ماه ۱۴۰۱

خلاصه طرح و بیان مسئله: در سنت هنر اسلامی، هنر تجلی و بازتاب انوار الهی در مقام محبوب لایزال است. هنرمند در این سیر دل آگاهانه چنان در حقیقت ذوب می‌شود که غیر را نمی‌بیند. این موهبت را می‌توان در طریقت و سنت آموزش «استاد-شاگردی» دریافت. در این طریق هنرمند از ابتدای تعلیم تا ابداعات هنری‌اش را «مشقی» می‌داند که از سرمشق ازلی جاری شده و بر قلب وی نشسته است. هنرمندان در این مرتبه از سلوک، هر آنچه را دریافتند از عنایات ربانی بوده و عمل خویش را در راستای رضای حق دانستند. این باور و شیوه نگرش در هنر انقلاب نیز قابل مشاهده است. به عبارتی هنر انقلاب اسلامی در بستر سنت‌های هنر اسلامی ایرانی شکل گرفته و وامدار همان اندیشه است.

ضرورت: شناسایی منابع و راهکارهای استادان و پیران قدیم برای کسب احراز قابلیت مقام هنرمندی و جلوگیری از هر کج‌راه‌های، بیش از پیش ضرورت دارد. «آداب معنوی» حلقه واسطه بین حکمت و کار هنری است. زیرا هر علم و معرفتی، دارای ظاهر و باطنی است که برای شناخت از مظاهر به باطن، بدون طی طریق، شناخت میسر نخواهد شد. علوم ظاهری هنر که در مدارس هنری آموزش داده می‌شود، برای سیر از سبب به مسبب، آدابی مترتب است که بی وجود آنها، حکمت هیچ هنری معلوم هنرمند نمی‌شود و لازم آن تبیین این اصول در هنر معاصر انقلاب است که ریشه‌تر سنت‌های ایرانی اسلامی دارد.

هدف: برای درک هر چه بیشتر هنر ایرانی اسلامی، هنر انقلاب اسلامی و هنر معاصر ایرانی رجوع به سرچشمه‌ها و مبانی فکری و اندیشگانی ضرورت می‌یابد تا فلسفه این هنر درک و دریافت شود. در سیر این مطالعه معلوم می‌شود که آنچه در هنرهای دینی و خصوصاً هنر اسلامی ظهور نموده تجلی همان ودایع و امانات الهی در منظری توحیدی و در مقام قرب به درگاه معبود بوده است که نیاز به نظریه-پردازي ویژه خود را دارد و برای نقد و تحول در این هنرها نباید از روش‌های بیگانه متأثر بود. پژوهش حاضر تحلیل مناسبی برای فهم و دریافت هنر معاصر انقلاب اسلامی در سیر منطقی سنت‌های ایرانی اسلامی برای شناخت پژوهشگران ارائه می‌کند.

شرکت در رویدادها

حضور در سی و سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

یکی از مناسب‌ترین راه‌های برقراری ارتباط مستقیم با مخاطبان اصلی کتاب، حضور در مهم‌ترین رویداد فرهنگی کشور یعنی شرکت در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران است که در نیمه اول هر سال برگزار می‌شود.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با شعار «با کتاب سلامتیم» از تاریخ ۲۱ تا ۳۱ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ در مصلاي امام خميني (ره) برگزار شد. در این نمایشگاه ۲۸۰۰ ناشر داخلی، ۱۴ کشور و ۷ انجمن دوستی شرکت داشتند.

مؤسسه متن فرهنگستان هنر در غرفه‌ای به مساحت ۲۱ متر مربع و با عرضه ۲۴۸ عنوان کتاب برای پانزدهمین بار در سی و سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بصورت حضوری و مجازی شرکت کرد.

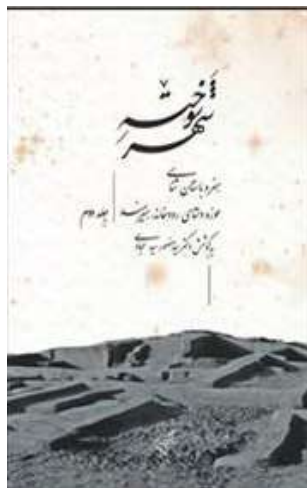
حضور در نمایشگاه «دستاورهای پژوهش و فناوری کشور»

پژوهشکده هنر در سال ۱۴۰۱ به منظور ارتباط بیشتر با سازمان‌ها و نهادهای پژوهشی و همچنین شناساندن فعالیت‌های خود به دیگر نهادهای آموزشی و پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، در نمایشگاه «دستاورهای پژوهش و فناوری کشور»، که توسط وزارت علوم در نمایشگاه بین‌المللی تهران از تاریخ ۱۹ الی ۲۲ آذرماه برگزار شد، شرکت کرد. در این نمایشگاه پژوهشکده هنر دستاوردهای پژوهشی خود، اعم از کتاب‌ها، طرح‌های پژوهشی، نشریه کیمیای هنر را در معرض دید جامعه پژوهشی قرار داد.

افتخارات

کتاب شهر سوخته (هنر و باستان‌شناسی حوزه دلتای رودخانه هیرمند)

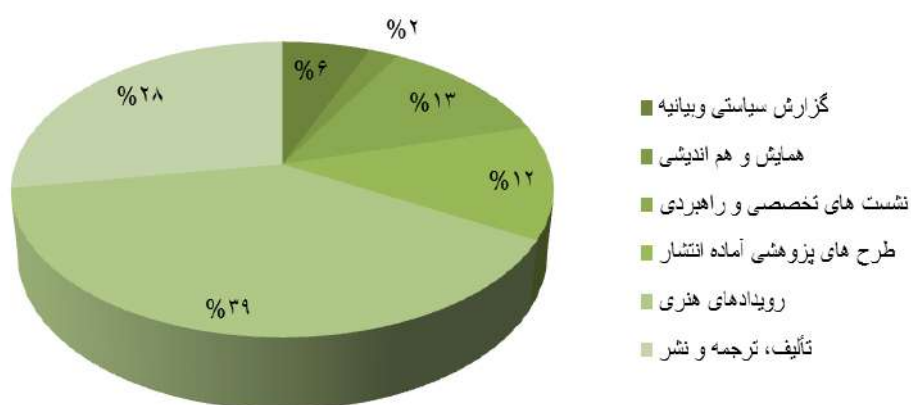
کتاب شهر سوخته (هنر و باستان‌شناسی حوزه دلتای رودخانه هیرمند) در سیزدهمین دوره جشنواره فارابی شایسته تقدیر شد.

برنامه‌های فرهنگستان هنر در سال ۱۴۰۱ به روایت آمار

ردیف	عنوان برنامه	تعداد
۱	گزارش سیاستی و بیانیه	۹
۲	همایش و هم‌اندیشی	۳
۳	نشست‌های تخصصی و راهبردی	۱۸
۴	طرح‌های پژوهشی آماده انتشار	۱۸
۵	رویدادهای هنری	۵۷
۶	تألیف، ترجمه و نشر	۴۰

برنامه‌های فرهنگستان هنر در سال ۱۴۰۱ «به روایت آمار»

فصل چهارم: گزارش‌ها

۱. گزارش آسیب‌شناسی آموزش هنر در ایران
(در دو سطح آموزش پایه و عالی)
۲. گزارش پایش آموزش عالی هنر در ایران
(ویراست نخست)
۳. تأملی بر اهمیت نظام استاد-شاگردی
در آموزش هنرها
۴. پیشنهادات فرهنگستان هنر برای اصلاح
آئین‌نامه ارتقاء اعضای هیئت علمی گروه هنر

گزارش آسیب‌شناسی آموزش هنر در ایران (در دو سطح آموزش پایه و عالی)

یکی از ماموریت‌های فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک مرجع تاثیرگذار در عرصه سیاست‌گذاری هنر کشور، رصدکاستی‌های نظام آموزشی کشور در زمینه هنر و ارائه پیشنهادات سیاست‌پردازانه به مراجع ذی‌ربط است. برای تحقق این هدف، معاونت پژوهشی و هنری فرهنگستان هنر درصدد است در دو محور آموزش پایه و عمومی و آموزش عالی با اتکاء به اسناد بالادستی وضعیت‌شناسی و آسیب‌شناسی آموزش هنر در کشور را در دستور کار خود قرار داده تا با ارائه پیشنهادات مناسب و کاربردی در بهبود شرایط آموزش هنر در کشور موثر واقع شود.

آسیب‌ها

اهم آسیب‌های شناسایی شده در دو سطح آموزش پایه و عمومی و آموزش عالی به شرح زیر است:

الف) آموزش پایه و عمومی در مقطع ابتدایی

براساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، تمام دستگاه‌ها و نهادها موظفند در چارچوب این سند، همکاری لازم با نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی را برای تحقق اهداف تحول بنیادین آموزش و پرورش معمول دارند. گزارش نحوه و میزان همکاری دستگاه‌ها به صورت سالانه توسط وزیر آموزش و پرورش به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه خواهد شد. یکی از اولویت‌های آموزش و پرورش براساس سند تحول، تربیت چندساحتی دانش‌آموزان است و یکی از این ساحت‌ها تربیت هنری قلمداد شده است. از دیگر سو فرهنگستان هنر نیز براساس ماده ۲، بند ۱ اساسنامه خود مکلف به طرح پیشنهادات در حوزه سیاست‌گذاری و بر اساس ماده ۲، بند ۱۰ اساسنامه مکلف به بررسی کاستی‌های نظام آموزشی کشور در زمینه هنر و پیشنهاد به مراجع ذی‌ربط است. از اهداف کلان فرهنگستان هنر در حوزه آموزش پایه و عمومی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: دیده‌بانی آموزش هنر در دوره آموزش عمومی با همکاری نهادهای ذی‌ربط و اظهار نظر کارشناسی و به موقع در مورد مسائل کلان و اساسی حوزه آموزش و تلاش برای ارتقاء جایگاه و منزلت آموزش عمومی هنر.

یکی از مسائل مهمی که در نظام آموزش عمومی کشور از آن غفلت شده «آموزش هنر در دوره آموزش عمومی در مقطع ابتدایی» است. از دید صاحب نظران، این مقطع تحصیلی مهم‌ترین مقطع برای آموزش است چرا که ذوق و سلیقه زیبایی‌شناسی هنری کودکان شکل می‌گیرد. همچنین با توجه به بیانیه یونسکو در سال ۲۰۰۶، جوامع نیازمند شهروندانی برخوردار از هوش‌های منعطف، قابل اعتماد و نیز مهارت‌های خلاق کلامی و غیرکلامی ارتباطی، تفکر انتقادی و تخیلی، فهم میان فرهنگی و تعهد همدلانه نسبت به تنوع فرهنگی است. دستیابی به قابلیت‌های شخصی یاد شده از طریق فرایند یادگیری و کاربست زبان‌های هنری میسر و تسهیل کننده است. از این رو، تربیت هنری در رشد مهارت‌های تفکر، خلاقیت، شکل‌دهی ارزش‌ها و رویکردهای افراد مفید و مؤثر ارزیابی شده است. طی مطالعات انجام شده معضلات کنونی آموزش هنر در دوره آموزش عمومی در مقطع ابتدایی به شرح ذیل است:

● فقدان الگوی مطلوب برنامه درسی هنر در مقطع ابتدایی

با توجه به اهمیت و جایگاه تربیت هنری و لزوم دستیابی به جایگاه ویژه برای هنر در برنامه درسی دوره ابتدایی می‌توان تأکید کرد که تدوین و طراحی الگوی برنامه درسی هنر در دوره ابتدایی ایران نه تنها ضروری است بلکه باید به صورتی منسجم و ساختارمند مورد توجه دست اندرکاران و تصمیم‌گیرندگان نظام آموزشی کشور قرار گیرد. به عبارتی، از آنجا که تلاش جهت شکوفایی قابلیت‌های هنری و زیبایی‌شناختی دانش‌آموزان از جمله کارکردهای آموزش و پرورش است تدوین الگوی مطلوب برنامه درسی هنر در مقطع ابتدایی می‌تواند مختصات این کارکرد را محقق سازد.

● عدم تأمین نیروی متخصص در آموزش هنر

تربیت آموزگاران فرهیخته و با درک هنری برای دوره ابتدایی و دبیران متخصص با مهارت‌های هنری برای دوره متوسطه اول شاید مهم‌ترین و کارآمدترین و قابل دسترس‌ترین گزینه در برنامه درسی ملی پرورش معلمان متخصص باشد. متأسفانه آمار رسمی از کمبود دبیران متخصص هنر وجود ندارد. اما آمارهای غیررسمی نشان می‌دهد کمبود معلم هنر در مناطق شهری و روستایی بسیار شدید است. با این وجود تأمین نیروی انسانی آموزش و پرورش اولویتی برای تأمین نیروی متخصص هنر ارائه نمی‌دهد. شایان ذکر است، از آنجا که هر سال دانشجویان هنر در رشته‌های مختلف هنری دانش‌آموخته می‌شوند، متأسفانه هیچ ساز و کاری در آموزش و پرورش وجود ندارد تا از این دانش‌آموختگان و حتی از سازمان‌های هنری استفاده شود. در حالی که کشورهای دیگر از دانش‌آموختگان خود در راستای آموزش هنر در مقطع ابتدایی استفاده می‌کنند. برای نمونه، در هنگ کنگ، همکاری مدارس و سازمان‌های هنری در ارتقای فعالیت‌های هنری بسیار چشمگیر است. در جمهوری کره، مدارس دانش‌آموزان را حداقل یکبار در هر ترم به بازدید از موزه‌ها می‌برند. در هلند، مدارس ابتدایی متخصصانی را از مؤسسات پشتیبان به خدمت گرفته و در زمینه آموزش هنر از آنها کمک می‌گیرند؛ دبیرستان‌ها نیز با سازمان‌های هنری و هنرمندان در ارتباط‌اند. در سنگاپور، مدارس تورها یا گردش‌های هنری برگزار می‌کنند تا یادگیری دانش‌آموزان و ارج‌گذاری به هنرها را ارتقا دهند. در اسپانیا، نیز مدارس و معلمان هنر برنامه‌هایی را برای بازدید از موزه‌های هنری تنظیم می‌کنند.

● عدم توجه به سن طلایی در آموزش هنر در مقطع ابتدایی

برخلاف بسیاری از کشورهای جهان، در ایران کمترین ساعت تدریس به درس هنر اختصاص دارد و میزان آن یک تا دو ساعت در هفته است که البته این ساعت صرف دیگر دروس می‌شود. در حالی که صاحب‌نظران برنامه درسی معتقدند ساعت تدریس هنر باید بین ۳ تا ۴ ساعت در هفته باشد. لازم به ذکر است، زمان اختصاص یافته به درس هنر در کشورهای دیگر بیشتر است. برای نمونه:

ردیف	نام کشور	زمان اختصاص یافته
۱	اتریش	پایه‌های اول و دوم: ۹۵ ساعت در سال (۲/۵ ساعت در هفته) پایه‌های سوم و چهارم: ۱۲۷ ساعت در سال (۳/۵ ساعت در هفته) پایه‌های پنجم و ششم: ۱۵۸ ساعت در سال (۴ ساعت در هفته)
۲	استرالیا	۱ تا ۲/۵ ساعت در هفته
۳	امریکا	۱۰۰ دقیقه در هفته (۲ جلسه در هفته)
۴	آلمان	پایه‌های اول و دوم: ۳/۵ ساعت در هفته پایه‌های سوم تا ششم: ۴ ساعت در هفته
۵	ژاپن	هنر و کاردستی: ۶۰ ساعت در سال موسیقی: ۶۰ ساعت در سال (در مجموع ۳ ساعت در هفته)

هنرهای تجسمی: ۲ ساعت در هفته هنرهای نمایشی: ۲ ساعت در هفته (در مجموع ۴ ساعت در هفته)	لهستان	۶
هنرهای دستی: ۶۸ ساعت در سال موسیقی: ۴۰ ساعت در سال (در مجموع ۳ ساعت در هفته)	نروژ	۷
هنرهای تجسمی: ۶۰ ساعت در سال موسیقی: ۲۸ ساعت در سال نمایش: ۳۰ ساعت در سال زیبایی‌شناسی: ۸۸ ساعت در سال (در مجموع ۶ ساعت در هفته)	یونان	۸

● فقدان امکانات و فضای آموزشی

سند تحول و برنامه درسی ملی حاوی نظریات و ادبیات آموزش و تربیت هنری، تعاریف، توصیفات و مفاهیم جذاب و راضی‌کننده‌ای است اما به نظر می‌رسد آن چیزی که نبودش بیش از همه به چشم می‌آید، عدم اجرای برنامه‌ها و مصوبات باشد. در عمل آنچه مشاهده می‌شود حاکی از این واقعیت است که وزارت آموزش و پرورش هیچ امکانی برای آموزش هنر در مدارس برنامه‌ریزی نکرده است و ظاهراً قصد ساخت و یا آماده‌سازی محیط‌های مناسب برای آموزش هنر را نیز ندارد. این در حالی است که در کشورهای دیگر به امکانات و منابع آموزشی در درس هنر توجه می‌شود. به‌عنوان نمونه: در استرالیا، طرح معماری فضای مراکز هنری برای دوره ابتدایی در نظر گرفته شده است. یا در هنگ کنگ، ویژگی‌های اندازه اتاق‌ها، لوازم و تجهیزات و ابزارهای تدریس هنر و موسیقی برای کلاس هنر در نظر گرفته شده است. در سنگاپور، هر مدرسه ابتدایی دارای دو اتاق هنر و دو اتاق موسیقی است و دبیرستان‌ها یک اتاق موسیقی، دو اتاق هنر، یک اتاق برای کارهای پروژه‌ای و انبار دارند.

● فقدان کتاب آموزش هنر در مقطع ابتدایی

برخلاف سنوات گذشته که در مقطع چهارم و پنجم دانش‌آموزان کتاب «آموزش هنر» داشتند، در حال حاضر کتابی ویژه دانش‌آموزان وجود ندارد و صرفاً در این مقطع کتابی با عنوان «راهنمای معلمان هنر» ویژه معلمان موجود است. اولین کتاب هنر با عنوان «فرهنگ و هنر» ویژه دانش‌آموزان در مقطع متوسطه اول (هفتم) می‌باشد.

● ضعف محتوای کتاب‌های درسی در رابطه با بهره‌گیری از امکانات هنر در ارتقاء سطح آموزش کشور

در این جهت اقداماتی مفید اما ناکافی انجام شده است. سرفصل‌های آموزشی مشخص شده و کتاب‌های راهنمای معلمان و دبیران منتشر شده، همچنین کتاب‌های فرهنگ و هنر برای دانش‌آموزان متوسطه اول توزیع شده است. به نظر می‌رسد روش آموزشی که در تدوین سرفصل‌ها به‌عنوان زیرساخت به کار گرفته شده است متناسب یا بسیار نزدیک به رویکرد دیسیپلین‌محور باشد. اما به علت فقدان الگو مطلوب برنامه درسی هنر در مقطع ابتدایی محتوای کتاب‌ها به ندرت به روز رسانی شده و یا بازنگری‌های انجام شده ناکافی و تمایز نیافته و ناکارآمد بوده است.

● بی‌توجهی به تلفیق هنر با آموزش علوم

باید توجه داشت که کلیه صلاحیت‌ها و یادگیری‌های مشترک برنامه درسی، به ویژه مهارت‌های ارتباطی و ذهنی به‌طور مستقیم از طریق حوزه یادگیری فرهنگ و هنر و تجربیات تأثیرگذار احساسی ایجاد می‌شود. همچنین ادراک حسی و قوه تخیل دانش‌آموزان در حین فعالیت‌های هنری فردی و گروهی پرورش می‌یابد و به تدریج عمق و غنا می‌یابد و دستیابی به رشد شناختی و ارزش‌های اخلاقی میسر می‌شود. بنابراین می‌توان گفت، بصیرت فرهنگی و تربیت هنری، فرابرمه درسی و روح حاکم بر کل نظام آموزشی است و استفاده از ظرفیت همه حوزه‌های یادگیری، خصوصاً علوم انسانی و مطالعات اجتماعی و زبان و ادبیات را طلب می‌نماید. کارکردهای ثانویه این حوزه از طرق مختلف به تحقق اهداف سایر حوزه‌های یادگیری یاری می‌رساند. در حالی که این مسئله با بی‌مهری مسئولین، معلمان و مدیران نسبت به این درس، آگاه نبودن والدین به اثرات مستقیم و غیرمستقیم هنر در زندگی کودکانشان مواجه شده است.

ب) آموزش عالی

موضوع تحول و نوسازی نظام تعلیم و تربیت در حوزه آموزش عالی به وضوح در راهبرد کلان ۶ سند نقشه جامع علمی کشور تأکید شده است. آمارها نشان می‌دهد ۷ درصد از دانشجویان کشور را دانشجویان گروه تحصیلی هنر تشکیل می‌دهند (نمودار ۱). وضعیت حال حاضر نظام آموزش عالی هنر حاکی از آن است که موضوع هنر به عنوان یک گروه تحصیلی با ویژگی‌های منحصری‌فرد در ساختار نظام آموزش عالی کشور به اندازه کافی مورد توجه قرارنگرفته و این امر سبب بروز چالش‌های جدی در این حوزه شده است که در ادامه به آن اشاره می‌گردد:

• عدم توجه به بومی‌سازی الگوهای آموزش هنر در کشور

توسعه و بومی‌سازی هنر در راهبرد کلان ۱۰ نقشه علمی کشور تصریح شده است. از سوی دیگر، در بند ۲ ماده ۳ نقشه جامع علمی کشور موضوع هنر بومی به عنوان اولویت‌های حوزه هنر در دو بند (الف) و (ب) مورد توجه قرار گرفته است.

- پایش انجام شده در خصوص جذب دانشجوی در دو گروه موسیقی بومی ایرانی و گروه هنرهای سنتی و صنایع دستی به عنوان اولویت‌های موضوع هنر در نقشه جامع علمی کشور، حاکی از عدم توجه به گسترش رشته‌های هنری بر اساس اصل بومی‌سازی و تقویت هنر بومی مندرج در نقشه جامع علمی کشور است.

- براساس پایش صورت گرفته در بازه زمانی ده ساله میانگین جذب دانشجوی هنر در موسیقی بومی ایرانی ۱/۵ درصد و در هنرهای سنتی حدود ۳ درصد از کل سهم جذب دانشجویان هنر است (جدول ۱) و (جدول ۲).

• عدم تناسب داده‌های آماری نظام آموزش عالی هنر با شاخص‌های قانون برنامه پنجساله ششم توسعه

در ماده ۶۶ قانون برنامه ششم توسعه به شاخص‌های آموزش عالی از جمله دانشجو و هیات علمی و نسبت بین آنها اشاره شده است. پایش صورت گرفته بر روی داده‌های آماری حوزه هنر نشان می‌دهد که این شاخص‌ها با وضعیت حال حاضر نظام آموزش عالی هنر تناسب ندارد که در ادامه به برخی از این موارد اشاره می‌شود:

- شاخص نسبت دانشجو به هیئت علمی تمام وقت وابسته وزارت علوم و دستگاه‌های اجرایی: میزان این شاخص در قانون برنامه ششم توسعه برای گروه هنر در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ تقریباً برابر با ۳۶ نفر است در حالیکه در قانون ششم توسعه میزان این شاخص در همان سال ۲۲ نفر، ذکر شده است. این اختلاف نشان‌دهنده عدم تناسب میزان دانشجو و تعداد هیات علمی در حوزه هنر است، که یکی از دلایل آن می‌تواند کمبود نیروی هیئت علمی هنر باشد.

- شاخص نسبت هیئت علمی تمام وقت استادیار به بالا به کل هیئت علمی تمام وقت در دانشگاه‌های وابسته به وزارت علوم: میزان این شاخص برای گروه هنر ۶۰ درصد است در حالیکه در برنامه ششم توسعه برای سال ۱۳۹۹، میزان نسبت این شاخص ۹۰ درصد است، که این اختلاف حاکی از روند کند تبدیل وضعیت هیئت علمی هنر است.

• عدم توزیع رشته‌های هنر و مراکز آموزش عالی هنر در کشور بر مبنای اصل توسعه عدالت آموزشی

موضوع عدالت محوری و دستیابی همگان به خصوص مستضعفان در حوزه علم و فناوری به عنوان یکی از مبانی و ارزش‌های بنیادین نقشه جامع علمی کشور مندرج در بند ۱ ماده ۱ این سند در نظر گرفته شده است.

- پایش‌های انجام شده مبتنی به اصل آمایش سرزمینی، مندرج در سند دانشگاه اسلامی در خصوص پراکنش جمعیت دانشجویی هنر نشان می‌دهد، استان‌های تهران با ۶۹۳۵۹ نفر دانشجو، اصفهان با ۲۰۷۹۷ نفر، خراسان رضوی با ۱۶۳۵۵ نفر دارای بیشترین جمعیت دانشجویی و استان‌های خراسان شمالی با ۱۵۵۳ نفر، ایلام با ۱۰۰۲ نفر و کهگیلویه و بویراحمد با ۶۵۰ نفر کمترین جمعیت دانشجویی را دارا هستند (نقشه ۱).

- همچنین پراکنش مراکز آموزش عالی هنر نیز نشان می‌دهد استان‌های مازندران با ۵۸ مرکز، فارس با ۴۹ مرکز و اصفهان با ۴۷ مرکز دارای بیشترین و استان‌های چهارمحال و بختیاری با ۸ مرکز، خراسان شمالی با ۷ مرکز و کهگیلویه و بویراحمد با ۶ مرکز دارای کمترین مراکز آموزشی می‌باشند (نقشه ۲).

• عدم تدوین شاخص پذیرش دانشجوی هنر متناسب با بازار اشتغال، مهارت افزایی و کارآفرینی

در سیاست های کلی ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری (مدظله العالی) آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار و توأم کردن آموزش و مهارت و جلب همکاری بنگاه‌های اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آنها سفارش شده است (ابلاغ سیاست‌های کلی اشتغال، تیرماه ۱۳۹۰).

- بر اساس نتایج آخرین پایش صورت گرفته در خصوص رصد اشتغال دانش آموختگان آموزش عالی ایران در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ توسط موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی، بیشترین میزان بیکاری در بین گروه‌های تحصیلی مربوط به گروه هنر است. آمار دانش آموختگان گروه تحصیلی هنر ۵۹،۱۸۴ نفر بوده که از این تعداد ۱۸،۴۸۰ نفر شاغل و ۴۰،۷۰۴ نفر غیرشاغل بوده‌اند. در این گروه نسبت افراد غیرشاغل به کل دانش آموختگان این حوزه ۶۸/۷۸ درصد بوده است.

- همچنین بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران، گروه‌های معماری و ساختمان که بیشترین سهم پذیرش را دارا هستند با ۲۶/۱ درصد و هنر با ۲۴/۵ درصد بیشترین درصد بیکاری را داشته است.

• فقدان نظام تضمین کیفیت در دانشگاه‌های هنر و بی توجهی به کیفیت آموزش

نظارت بر ارتقای کیفیت آموزش بر اساس اسناد بالادستی یکی از ضرورت‌های نظام آموزش عالی کارآمد است. بحث نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت نهادهای علمی و فناوری در سند نقشه جامع علمی کشور به عنوان یک اقدام ملی در راهبرد کلان ۶ مورد توجه قرار گرفته است. تضمین کیفیت به مدیریت منظم و رویه‌های ارزیابی پذیرفته شده جهت تضمین دستیابی به کیفیت تعیین شده یا بهبود یافته و فراهم آوردن زمینه اعتماد ذینفعان اصلی به مدیریت کیفیت و بروندادها تاکید دارد. به طور کلی در ارزیابی گروه‌های آموزشی متداول‌ترین رویکرد مورد استفاده، الگوی اعتبارسنجی متشکل از ارزیابی کیفیت درونی و برونی است. فقدان نهاد متولی اعتبارسنجی کیفی و ناکارآمدی فرایندهای نظارتی سبب شده که ارزیابی کیفیت در محورهای نیروی انسانی، فضای آموزشی، سرفصل‌ها و محتوای آموزشی گروه تحصیلی هنر، مورد بی توجهی قرارگیرد.

• عدم توجه به گسترش رشته‌های هنر با توجه به آمایش سرزمینی

بر اساس راهبرد کلان ۷ نقشه جامع علمی کشور جهت‌دهی آموزش، پژوهش و فناوری به سمت حل مشکلات و رفع نیازهای واقعی و اقتضات کشور با توجه به آمایش سرزمین از الزامات بنیادی در امر برنامه‌ریزی و توسعه مراکز دانشگاهی شمرده شده است.

- مطالعه پایش انجام شده در حوزه هنر نشان‌دهنده عدم توجه به آمایش سرزمین در مقاطع مختلف رشته هنر است. برای مثال عدم توجه به راه‌اندازی رشته‌ها با توجه به اقتضاء و استعداد بومی و محلی دیده می‌شود.

- این مهم در عدم تناسب گسترش رشته‌های هنر در مقطع تحصیلات تکمیلی در تطبیق با نقشه جامع علمی کشور و سند دانشگاه اسلامی و فقدان برخی از رشته‌ها در مقطع دکتری در تطبیق با نیازهای کشور نیز مشاهده می‌شود.

- همچنین به فقدان مطالعات میان رشته‌ای متناسب با نیازهای واقعی کشور و مرتبط با سایر رشته‌های علوم انسانی و سایر علوم مندرج در نقشه جامع علمی کشور، مندرج در اولویت‌های بند ب حوزه هنر مانند هنر درمانی، روانشناسی هنر، جامعه‌شناسی هنر، حقوق هنر، اخلاق هنر و مجموعه‌ای از هنرهای وابسته به فناوری دیجیتال می‌توان اشاره کرد.

• عدم تناسب شیوه‌نامه ارتقاء هیئت علمی با ماهیت رشته هنر و مهارت‌های اعضای هیئت علمی هنر

یکی از چالش‌های اصلی حوزه آموزش عالی هنر نظام ارتقاء هیئت علمی است. یکسان بودن آیین‌نامه ارتقاء برای تمامی دانشگاه‌ها و گروه‌های تحصیلی یکی از علل ایجاد این چالش است. در واقع این آیین‌نامه، فعالیت‌های اعضای هیات علمی کلیه گروه‌های تحصیلی را با وجود ماهیت متفاوت آنها، به طور یکسان مورد ارزیابی و سنجش قرار می‌دهد.

- در آیین‌نامه ارتقاء به دلیل سیطره نگاه کمی و عدم توجه به شاخص‌های هنری، فعالیت‌های اعضای هیئت علمی هنر به طور مطلوب مورد ارزیابی قرار نمی‌گیرند.

- اهمیت تولید محتوا در قالب مقاله علمی-پژوهشی و کتاب نسبت به فعالیت‌های هنری در بندهای آیین‌نامه مشهود است.

- هر چند در بند یک ماده یک آیین‌نامه ارتقاء به «تولید آثار بدیع و ارزنده هنری» اشاره شده است، اما علاوه بر ابهام موجود

در ویژگی‌های یک اثر بدیع هنری، سهم آن نسبت به سایر فعالیت‌ها از قبیل نگارش مقاله و تدوین کتاب برای این گروه مشابه سایر گروه‌های تحصیلی است.

- پیش انجام شده نشان می‌دهد، بالغ بر ۴۵ درصد اعضای هیئت علمی هنر در مرتبه مربی است (نمودار ۲). با توجه به سرشت رشته هنر بسیاری از دروس رشته‌های گروه هنر ماهیت کارگاهی دارد و به طور عمده ارائه این دروس بر عهده اعضاء هیئت علمی با مرتبه مربی است، جهت ارتقاء این گروه از مربیان، سازو کار مناسبی در نظر گرفته نشده است.
- یک مربی هنر زمانی می‌تواند ارتقاء داشته باشد که لزوماً دارای مدرک دکتری باشد این در حالی است که با توجه به سرشت رشته هنر و ماهیت فعالیت‌هایی که یک مربی هنر دارد، داشتن مدرک در سطح دکتری الزامی ندارد.
- این روند ارتقاء پیکره بنیادین رشته هنر را متزلزل و بر کیفیت آموزش در مراکز دانشگاهی به شدت اثر گذاشته است به طوری که تولید کارشناس بر تولید هنرمند فائق آمده است.

• ناکارآمدی نظام سنجش و پذیرش دانشجوی هنر

یکی از ملاک‌های داشتن دانشگاه در تراز جهانی داشتن منابع انسانی مستعد است و دانشجویان در زمره مهمترین منابع انسانی در دانشگاه‌ها هستند. رشته‌های هنر آمیخته‌ای از نظر، ایده، مهارت، خلاقیت، آفرینش و زایش هستند و نحوه سنجش و پذیرش آنها بسیار پیچیده‌تر است.

- در شیوه پذیرش دانشجوی هنر مهارت‌ها، خلاقیت‌های هنری و توانایی‌های بالقوه و بالفعل اهمیت بسیاری دارد در حالیکه شیوه پذیرش دانشجو هنر در حال حاضر بدون توجه به توانایی‌های هنری و همانند سایر گروه‌های تحصیلی صورت می‌گیرد.
- پذیرش دانشجو در مقاطع تحصیلات تکمیلی بدون ضابطه و نیازسنجی از دیگر مشکلات موجود در نظام ناکارآمد سنجش و پذیرش دانشجوی هنر است. آمار نشان می‌دهد، در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰، تعداد ثبت نام شدگان دوره دکتری هنر ۱۲۱ نفر و در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ این رقم به ۱۰۴۱ نفر رسیده، به عبارتی دیگر این رقم حدود ۹ برابر میزان اولیه رشد داشته است. از سوی دیگر، آمار دانش آموختگان هنر در مقطع دکتری در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ برابر با ۹۷۶ نفر بوده است.
- حجم فزاینده دانشجوی تحصیلات تکمیلی در مقابل عدم ارتقاء کیفی دیگر متغیرهای نظام آموزش عالی از جمله برنامه درسی، محتوای آموزشی، فضا و تجهیزات دانشگاهی می‌تواند مسبب مسائلی چون انجام پژوهش‌های ناکارآمد در قالب رساله‌های دکتری، عدم تناسب پژوهش‌ها با نیازهای بومی کشور، عدم ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب (به خصوص با وجود فرآیند جذب هیات علمی هنر)، بیکاری و در نهایت مهاجرت نخبگان هنری گردد.

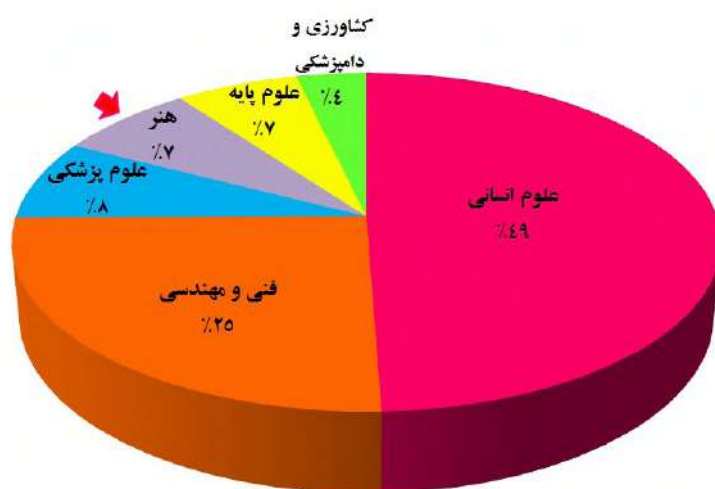
• فقدان نظام تقاضامحور بودن پایان‌نامه‌ها و رساله‌های هنری

اهمیت تقاضا محور بودن پژوهش‌ها در راستای رفع نیازهای کشور به طور صریح در سخنان مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و همچنین سند جامع علمی کشور اشاره شده است. هرچند در سال‌های اخیر سامانه‌های تقاضامحور پژوهش از جمله سامانه اجرایی تقاضا و عرضه پژوهش و فناوری (ساتع) و سامانه ارتباط جامعه و صنعت با دانشگاه (ساجد) راه‌اندازی شده است، ولی نتایج جستجوی موضوعات هنری در فهرست عناوین نیازهای پژوهشی در اغلب موارد بدون نتیجه و یا بسیار محدود است. یکی از دلایل این موضوع می‌تواند ابهام در ساختار طرح ارتباط جامعه و صنعت در موضوعات هنری و روشن نبودن مسائل، نیازها و اولویت‌های موضوع هنر در کشور باشد.

نتیجه‌گیری

گزارش حاضر با هدف ارائه آسیب‌های موجود در آموزش هنر کشور در دو سطح آموزش پایه ابتدایی و آموزش عالی تدوین شده است. آسیب‌های شناسایی شده در بخش آموزش پایه و عمومی عبارتند از: فقدان الگوی مطلوب برنامه درسی هنر در مقطع ابتدایی، عدم تأمین نیروی متخصص در آموزش هنر، عدم توجه به سن طلایی در آموزش هنر در مقطع ابتدایی، فقدان امکانات و فضای آموزشی، فقدان کتاب آموزش هنر در مقطع ابتدایی، ضعف محتوای کتاب‌های درسی در رابطه با بهره‌گیری از امکانات هنر در ارتقاء سطح آموزش کشور و بی‌توجهی به تلفیق هنر با آموزش علوم.

در بخش آموزش عالی چالش‌های موجود عبارتند از: عدم توجه به بومی‌سازی الگوهای آموزش هنر در کشور، عدم تناسب داده‌های آماری نظام آموزش عالی هنر با شاخص‌های قانون برنامه پنجساله ششم توسعه، عدم توزیع رشته‌های هنر و مراکز آموزش عالی هنر در کشور بر مبنای اصل توسعه عدالت آموزشی، عدم تدوین شاخص پذیرش دانشجوی هنر متناسب با بازار اشتغال، مهارت‌افزایی و کارآفرینی، فقدان نظام تضمین کیفیت در دانشگاه‌های هنر و بی‌توجهی به کیفیت آموزش، عدم توجه به گسترش رشته‌های هنر با توجه به آمایش سرزمینی، عدم تناسب شیوه‌نامه ارتقاء هیئت علمی با ماهیت رشته‌هنر و مهارت‌های اعضای هیئت علمی هنر، ناکارآمدی نظام سنجش و پذیرش دانشجوی هنر و فقدان نظام تقاضامحور بودن پایان‌نامه‌ها و رساله‌های هنری. امید است با توجه به اهمیت و جایگاه آموزش هنر در اسناد بالادستی مرتبط با آموزش، زمینه‌های لازم جهت رفع کاستی‌های موجود در نظام آموزش هنر ایجاد شده و آموزش هنر در کشور در سطح مطلوب عرضه گردد.

نمودار ۱. سهم جمعیت تحصیلی دانشجویان هنر از کل دانشجویان کشور تا پایان سال ۱۳۹۹

نمودار ۲. سهم هیات علمی تمام وقت هنر به تفکیک مرتبه علمی تا پایان سال ۱۳۹۹

جدول ۱. آمار کل ثبت نام شدگان رشته‌های گروه هنرهای سنتی (صنایع دستی، هنر اسلامی، فرش، کتابت و نگارگری، هنرهای صناعی)

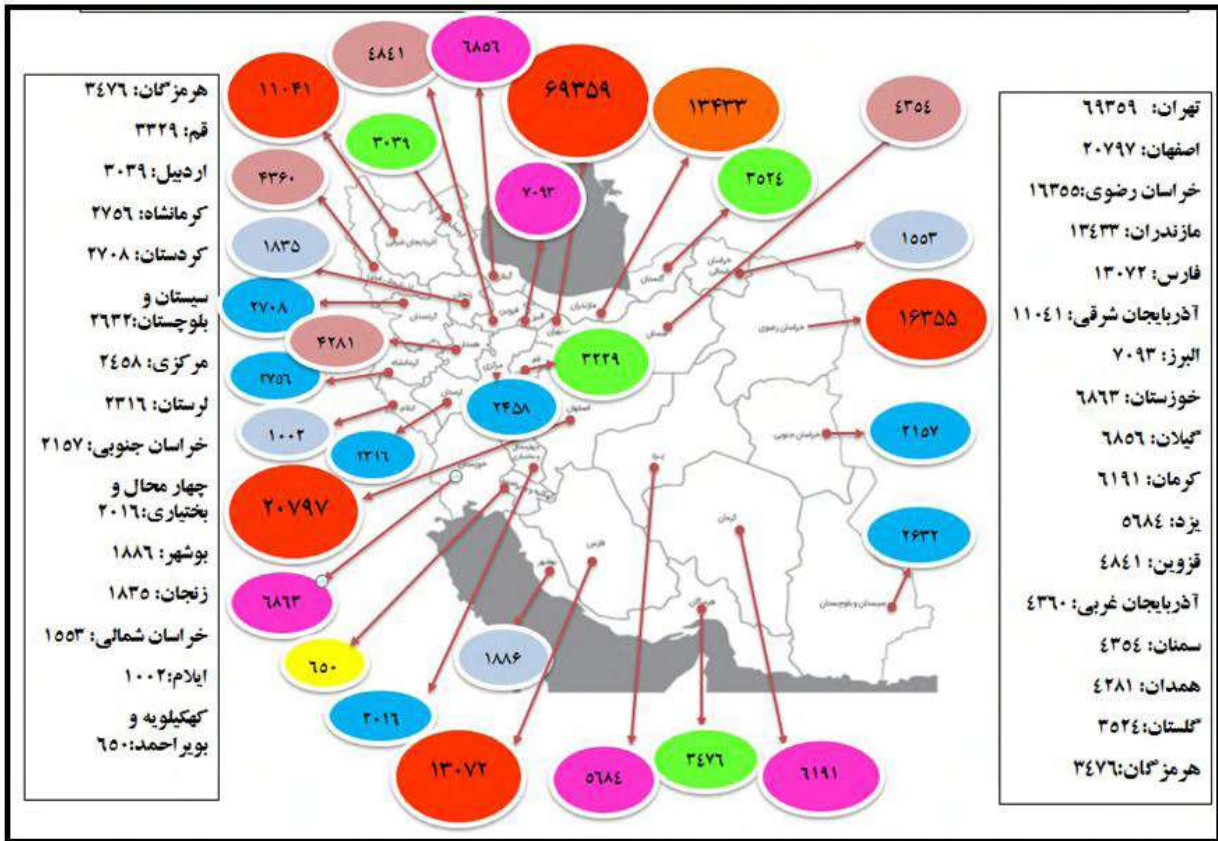
به تفکیک مقطع تحصیلی در بازه زمانی (۱۳۹۹-۱۳۹۰)

ردیف	سال تحصیلی	کل دانشجویان ثبت نام شده در همه رشته‌های هنری	کل دانشجویان ثبت نام شده در هنرهای سنتی	درصد از کل ~	تعداد دانشجویان کاردانی	تعداد دانشجویان کارشناسی	تعداد دانشجویان کارشناسی ارشد	تعداد دانشجویان دکتری
۱	۱۳۹۰-۹۱	۶۸۶۳۶	۳۶۷۲	۵/۳٪	۹۲۸	۲۵۶۶	۱۷۸	۰
۲	۱۳۹۱-۹۲	۹۰۰۶۳	۳۰۳۴	۳/۴٪	۵۰۲	۲۳۳۲	۱۹۷	۳
۳	۱۳۹۲-۹۳	۹۸۵۵۳	۲۹۴۱	۳٪	۵۰۲	۲۱۹۱	۲۴۲	۶
۴	۱۳۹۳-۹۴	۱۰۴۹۴۷	۲۵۱۶	۲/۴٪	۶۱۸	۱۶۸۲	۲۱۶	۰
۵	۱۳۹۴-۹۵	۱۰۲۰۲۰	۲۱۳۰	۲/۱٪	۵۸۰	۱۲۹۸	۲۴۶	۶
۶	۱۳۹۵-۹۶	۸۹۳۵۴	۲۰۶۲	۲/۳٪	۴۲۴	۱۳۰۰	۳۳۱	۷
۷	۱۳۹۶-۹۷	۸۵۱۴۲	۲۰۵۸	۲/۴٪	۳۸۷	۱۳۵۰	۳۰۵	۱۶
۸	۱۳۹۷-۹۸	۵۳۵۲۲	۱۸۳۶	۳/۴٪	۳۷	۱۳۹۷	۳۸۸	۱۴
۹	۱۳۹۸-۹۹	۷۲۶۹۳	۲۲۶۶	۳/۱٪	۱۴۹	۱۷۳۹	۳۶۴	۱۴

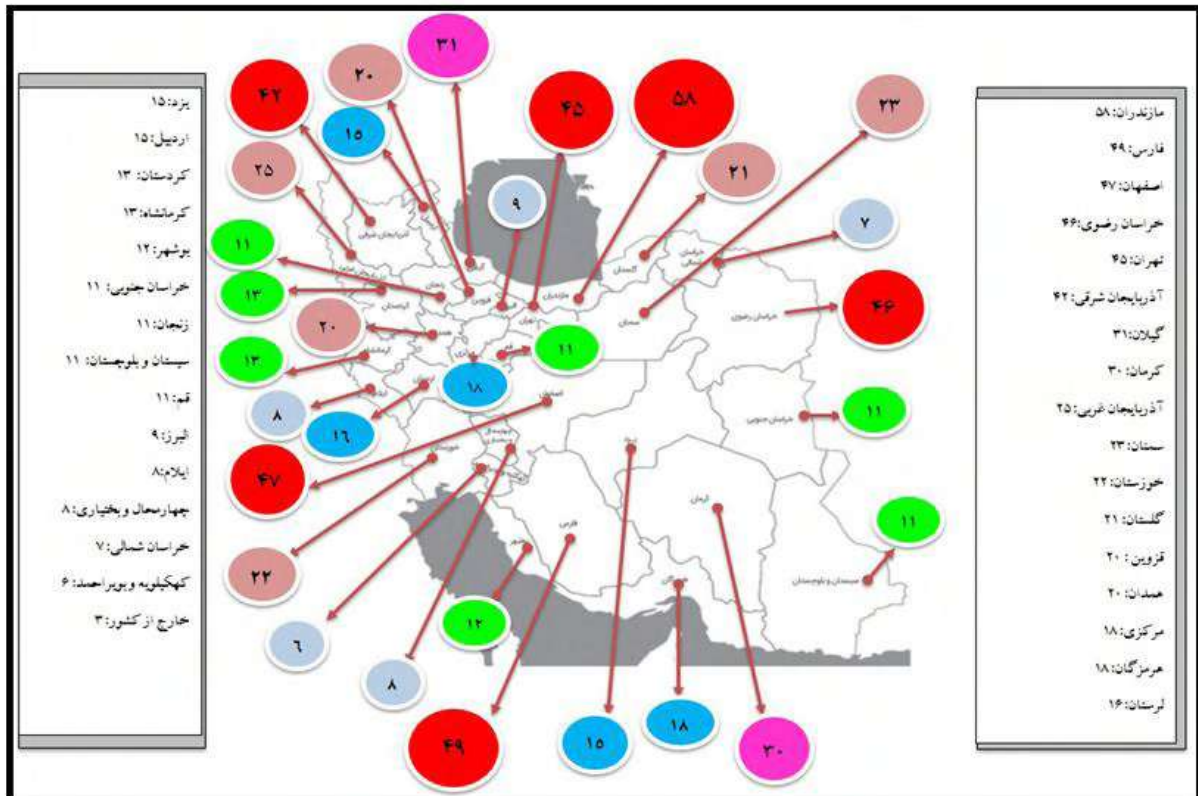
جدول ۲. آمار ثبت نام شدگان رشته‌های گروه تحصیلی موسیقی به تفکیک مقطع تحصیلی در بازه زمانی (۱۳۹۹-۱۳۹۰)

ردیف	سال تحصیلی	کل دانشجویان ثبت نام شده در همه رشته‌های هنری	کل دانشجویان ثبت نام شده در رشته موسیقی	درصد از کل	تعداد دانشجویان کاردانی موسیقی	تعداد دانشجویان کارشناسی موسیقی	تعداد دانشجویان کارشناسی ارشد موسیقی
۱	۱۳۹۰-۹۱	۶۸۶۳۶	۵۰۸	۰/۷٪	۳۷۸	۵۶	۷۴
۲	۱۳۹۱-۹۲	۹۰۰۶۳	۴۵۲	۰/۵٪	۱۱۰	۲۴۱	۱۰۱
۳	۱۳۹۲-۹۳	۹۸۵۵۳	۸۴۹	۰/۹٪	۵۰۳	۲۵۸	۸۸
۴	۱۳۹۳-۹۴	۱۰۴۹۴۷	۱۳۱۸	۱/۳٪	۸۱۵	۳۵۴	۱۴۹
۵	۱۳۹۴-۹۵	۱۰۲۰۲۰	۱۹۶۷	۱/۹٪	۱۲۴۴	۶۴۴	۷۹
۶	۱۳۹۵-۹۶	۸۹۳۵۴	۱۵۰۴	۱/۷٪	۹۰۰	۵۲۹	۷۵
۷	۱۳۹۶-۹۷	۸۵۱۴۲	۱۷۴۰	۲٪	۹۹۹	۶۳۷	۱۰۴
۸	۱۳۹۷-۹۸	۵۳۵۲۲	۱۱۲۴	۲/۱٪	۴۱۹	۵۹۶	۱۰۹
۹	۱۳۹۸-۹۹	۷۲۶۹۳	۲۱۰۲	۲/۹٪	۹۸۷	۹۷۸	۱۳۷

نقشه ۱. پراکنش جمعیت دانشجویی هنر بر اساس منطقه جغرافیایی (فعال تا سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸)

نقشه ۲. پراکنش مراکز آموزش عالی هنر بر اساس منطقه جغرافیایی (فعال تا سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸)

گزارش پایش آموزش عالی هنر در ایران

(ویراست نخست)

اصلاح نظام آموزشی و کارآمد کردن آن برای تأمین منابع انسانی مورد نیاز کشور از ارکان اسناد بالادستی، از جمله سند چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران است. نظام‌های آموزش عالی همواره عامل بنیادی تکامل و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جوامع بوده‌اند. چگونگی توسعه کشورها در عرصه آفرینش دانش و روزآمدی با تحولات علمی جهان در گرو شناخت دقیق نظام آموزش عالی آنهاست. فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران، به‌عنوان مرجعی تأثیرگذار در عرصه سیاست‌گذاری هنر کشور، بر اساس وظایف اساسنامه‌ای و با اتکا به اسناد بالادستی، در صدد است با واکاوی چالش‌های موجود در نظام آموزش هنر کشور، ضمن ایجاد تصویری شفاف از وضعیت موجود، به مدد هم‌فکری با نخبگان و صاحب‌نظران عرصه آموزش هنر کشور، به وضعیت‌شناسی و آسیب‌شناسی کاستی‌های موجود بپردازد و با طرح سناریوهای ممکن در آینده، سیاست‌گذاران را در تصمیم‌سازی مبتنی بر آگاهی، به‌منظور ارتقای جایگاه نظام آموزش عالی هنر، یاری رساند. در گزارش حاضر، ضمن ارائه آسیب‌های شناسایی شده در نظام آموزش عالی هنر کشور، وضعیت متغیرهای مهم این نظام (شامل دانشجویان، اعضای هیئت‌علمی، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و رشته‌های تحصیلی)، تا پایان سال ۱۳۹۹، در قالب داده‌های آماری، توصیف شده است. شایان ذکر است آمار و ارقام بر اساس داده‌های تهیه‌شده از مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی ایران ارائه شده است.

آسیب‌های آموزش عالی هنر

راهبرد کلان ۶ سند نقشه جامع علمی کشور به‌وضوح بر موضوع تحول و نوسازی نظام تعلیم و تربیت در حوزه آموزش عالی تأکید کرده است. طبق آمار، دانشجویان گروه تحصیلی هنر ۷ درصد از کل دانشجویان کشور را تشکیل می‌دهند (نمودارهای ۱ و ۲). بررسی وضعیت نظام آموزش عالی هنر از فقدان توجه کافی به موضوع هنر، به‌عنوان یک گروه تحصیلی، با ویژگی‌های منحصر به فرد حکایت دارد و این امر سبب بروز چالش‌های جدی در این حوزه شده است که بازنگری در نظام آموزش عالی هنر را ضروری می‌سازد. در ادامه، چالش‌های شناسایی شده در این حوزه معرفی می‌شود:

● کم‌توجهی به بومی‌سازی الگوهای آموزش هنر در کشور

در راهبرد کلان ۱۰ سند نقشه جامع علمی کشور، بر مبحث «توسعه و بومی‌سازی هنر» تأکید شده است. از سوی دیگر، در بند ۲ ماده ۳ این سند، موضوع هنر بومی، به‌عنوان اولویت‌های حوزه هنر، در دو بند «الف» و «ب» مورد توجه قرار گرفته است.

- پایش انجام‌شده در خصوص جذب دانشجو در دو گروه هنرهای سنتی و صنایع دستی و گروه موسیقی بومی ایرانی، به‌عنوان اولویت‌های موضوع هنر در سند نقشه جامع علمی کشور، حاکی از کم‌توجهی به گسترش رشته‌های هنری بر اساس اصل بومی‌سازی و تقویت هنر بومی مندرج در این سند است.

- بر اساس پایش صورت گرفته در بازه زمانی ده‌ساله، میانگین جذب دانشجوی هنر در موسیقی بومی ایرانی ۱/۵ درصد و در هنرهای سنتی حدود ۳ درصد از کل سهم جذب دانشجویان هنر است.

● **عدم تناسب داده‌های آماری نظام آموزش عالی هنر با شاخص‌های قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه**

در ماده ۶۶ قانون برنامه ششم توسعه، به شاخص‌های آموزش عالی، از جمله دانشجوی و عضو هیئت‌علمی و نسبت بین آنها، اشاره شده است. پایش صورت‌گرفته روی داده‌های آماری حوزه هنر نشان می‌دهد که این شاخص‌ها با وضعیت حال حاضر نظام آموزش عالی هنر تناسب ندارد، در ادامه به برخی از این موارد اشاره می‌شود:

- شاخص نسبت دانشجوی به عضو هیئت‌علمی تمام‌وقت وابسته به وزارت علوم و دستگاه‌های اجرایی: میزان این نسبت برای گروه هنر، در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹، تقریباً برابر با ۳۶ نفر است؛ در حالی که در قانون ششم توسعه، میزان این شاخص، در همان سال، ۲۲ نفر ذکر شده است. این اختلاف نشان‌دهنده عدم تناسب میزان دانشجوی و تعداد اعضای هیئت‌علمی در حوزه هنر است که یکی از دلایل آن را می‌توان کمبود اعضای هیئت‌علمی هنر ارزیابی کرد.

- شاخص نسبت عضو هیئت‌علمی تمام‌وقت استادیار به بالا به کل اعضای هیئت‌علمی تمام‌وقت در دانشگاه‌های وابسته به وزارت علوم: در حالی که در برنامه ششم توسعه، برای سال ۱۳۹۹، میزان نسبت این شاخص ۹۰ درصد پیش‌بینی شده است، میزان این نسبت برای گروه هنر ۶۰ درصد است که این اختلاف حاکی از روند کُند تبدیل وضعیت اعضای هیئت‌علمی هنر است.

● **کم‌توجهی به توزیع متناسب رشته‌های هنر و مراکز آموزش عالی هنر در کشور بر مبنای اصل توسعه عدالت آموزشی**

موضوع عدالت‌محوری در حوزه علم و فناوری، و دستیابی همگان، به‌خصوص مستضعفان، به امکانات آموزشی، به‌عنوان یکی از مبنای و ارزش‌های بنیادین نقشه جامع علمی کشور، مندرج در بند ۱ ماده ۱ این سند، در نظر گرفته شده است.

- پایش‌های انجام‌شده مبتنی به اصل آمایش سرزمینی، مندرج در سند دانشگاه اسلامی، در خصوص پراکنش جمعیت دانشجویی هنر، نشان می‌دهد استان‌های تهران (با ۶۹۳۵۹ دانشجوی)، اصفهان (با ۲۰۷۹۷ دانشجوی) و خراسان‌رضوی (با ۱۶۳۵۵ دانشجوی) بیشترین جمعیت دانشجویی، و استان‌های خراسان‌شمالی (با ۱۵۵۳ دانشجوی)، ایلام (با ۱۰۰۲ دانشجوی) و کهگیلویه و بویراحمد (با ۶۵۰ دانشجوی) کمترین جمعیت دانشجویی را دارا هستند (نقشه ۱).

- بررسی پراکنش مراکز آموزش عالی هنر نشان می‌دهد استان‌های مازندران (با ۵۸ مرکز)، فارس (با ۴۹ مرکز) و اصفهان (با ۴۷ مرکز) دارای بیشترین، و استان‌های چهارمحال و بختیاری (با ۸ مرکز)، خراسان‌شمالی (با ۷ مرکز) و کهگیلویه و بویراحمد (با ۶ مرکز) دارای کمترین مراکز آموزشی‌اند (نقشه ۲).

● **عدم تدوین شاخص پذیرش دانشجوی هنر متناسب با بازار اشتغال، مهارت‌افزایی و کارآفرینی**

در سیاست‌های کلی ابلاغ‌شده از سوی مقام معظم رهبری، آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد، متناسب با نیازهای بازار کار، و توأم‌کردن آموزش و مهارت و جلب همکاری بنگاه‌های اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آنها سفارش شده است (ابلاغ سیاست‌های کلی اشتغال، تیر ۱۳۹۰).

- بر اساس نتایج آخرین پایش صورت‌گرفته توسط مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، در خصوص رصد اشتغال دانش‌آموختگان آموزش عالی ایران در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۶، گروه هنر (با ۳۱/۲۲ درصد) کمترین نسبت اشتغال دانش‌آموختگان را داشته است. آمار دانش‌آموختگان گروه تحصیلی هنر ۵۹۱۸۴ نفر بوده که از این تعداد، ۱۸۴۸۰ نفر شاغل و ۴۰۷۰۴ نفر غیرشاغل بوده‌اند. در این گروه، نسبت افراد غیرشاغل به کل دانش‌آموختگان این حوزه ۶۸/۷۸ درصد بوده است (جدول ۲).

- پایش انجام شده بر روی آمار پذیرش دانشجوی گروه تحصیلی هنر نشان می‌دهد دو گروه معماری و شهرسازی بیشترین سهم پذیرش دانشجوی هنر را دارا هستند این در حالی است که طبق اطلاعات مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۷، این دو گروه (با ۲۶/۱ درصد) بیشترین درصد بیکاری را دارا هستند.

● **نبود نظام تضمین کیفیت در دانشگاه‌های هنر و ضعف کیفیت آموزش**

نظارت بر ارتقای کیفیت آموزش بر اساس اسناد بالادستی یکی از ضرورت‌های نظام آموزش عالی کارآمد است. بحث نظارت، ارزیابی

و تضمین کیفیت نهادهای علمی در سند نقشه جامع علمی کشور، به عنوان یک اقدام ملی، در راهبرد کلان ۶ مورد توجه قرار گرفته است. «تضمین کیفیت» به مدیریت منظم و اسلوب‌های ارزیابی پذیرفته شده، جهت تضمین دست‌یابی به کیفیت تعیین شده یا بهبود یافته، و فراهم آوردن زمینه اعتماد ذی‌نفعان اصلی به مدیریت کیفیت و برون‌دادها تأکید می‌کند. به‌طور کلی، در ارزیابی گروه‌های آموزشی، متداول‌ترین رویکرد مورد استفاده الگوی اعتبارسنجی متشکل از ارزیابی کیفیت درونی و برونی است. فقدان نهاد متولی اعتبارسنجی کیفی و ناکارآمدی فرایندهای نظارتی سبب شده تا ارزیابی کیفیت در محورهای نیروی انسانی، فضای آموزشی، سرفصل‌ها و محتوای آموزشی گروه تحصیلی هنر مورد بی‌توجهی قرار گیرد.

● کم‌توجهی به گسترش رشته‌های هنر با توجه به آمایش سرزمینی

بر اساس راهبرد کلان ۷ سند نقشه جامع علمی کشور، جهت‌دهی آموزش، پژوهش و فناوری به سمت حل مشکلات و رفع نیازهای واقعی و اقتضات کشور، با توجه به آمایش سرزمین، از الزامات بنیادی در امر برنامه‌ریزی و توسعه مراکز دانشگاهی شمرده شده است.

- مطالعه پایش انجام‌شده در حوزه هنر نشان‌دهنده کم‌توجهی به آمایش سرزمین در مقاطع مختلف رشته هنر است. برای مثال، می‌توان کم‌توجهی به راه‌اندازی رشته‌ها با توجه به اقتضا و استعداد بومی و محلی را ذکر کرد. این مهم در عدم تناسب گسترش رشته‌های هنر در مقطع تحصیلات تکمیلی در تطبیق با نقشه جامع علمی کشور و سند دانشگاه اسلامی و فقدان برخی از رشته‌ها در مقطع دکتری در تطبیق با نیازهای کشور نیز مشاهده می‌شود.

- کم‌توجهی به مطالعات میان‌رشته‌ای هنر متناسب با نیازهای واقعی کشور و مرتبط با دیگر رشته‌های علوم انسانی و سایر علوم مندرج در نقشه جامع علمی کشور مندرج در اولویت‌های بند «ب» حوزه هنر (مانند هنردرمانی، روان‌شناسی هنر، جامعه‌شناسی هنر، حقوق هنر، اخلاق هنر و مجموعه‌ای از هنرهای وابسته به فناوری دیجیتال) یکی از موارد قابل ذکر در این حوزه است.

● عدم تناسب شیوه‌نامه ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی با ماهیت رشته هنر و مهارت‌های اعضای هیئت علمی هنر

یکی از چالش‌های اصلی حوزه آموزش عالی هنر نظام ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی است. یکسان‌بودن آیین‌نامه ارتقای مرتبه برای تمامی دانشگاه‌ها و گروه‌های تحصیلی یکی از علل ایجاد این چالش است. در واقع، این آیین‌نامه فعالیت‌های اعضای هیئت علمی همه گروه‌های تحصیلی را، با وجود ماهیت متفاوت آنها، به‌طور یکسان مورد ارزیابی و سنجش قرار می‌دهد.

- در آیین‌نامه ارتقا، به دلیل سیطره نگاه کمی و بی‌توجهی به شاخص‌های هنری، فعالیت‌های اعضای هیئت علمی هنر به‌طور مطلوب مورد ارزیابی قرار نمی‌گیرد. برای مثال نتایج پژوهش انجام شده در این حوزه نشان می‌دهد که آیین‌نامه ارتقا تنها ۲۷/۳ درصد از برون‌دادهای اعضای هیئت علمی رشته موسیقی را پوشش می‌دهد.

- اهمیت تولید محتوا در قالب مقاله علمی پژوهشی و کتاب نسبت به فعالیت‌های هنری در بندهای آیین‌نامه مشهود است.

- در بند ۱ ماده ۱ آیین‌نامه ارتقا به «تولید آثار بدیع و ارزنده هنری» اشاره شده است، اما علاوه بر ابهام موجود در ویژگی‌های یک اثر بدیع هنری، سهم آن نسبت به دیگر فعالیت‌ها، از قبیل نگارش مقاله و تدوین کتاب، با یک شاخص مناسب، مشخص نشده است.

- پایش انجام‌شده نشان می‌دهد بالغ بر ۴۵ درصد اعضای هیئت علمی هنر در مرتبه مربی‌اند (نمودار ۷).

با توجه به سرشت رشته هنر، بسیاری از دروس رشته‌های گروه هنر ماهیت کارگاهی دارد و به‌طور عمده، ارائه این دروس بر عهده اعضای هیئت علمی با مرتبه مربی است، در حالی که برای ارتقای این گروه از مربیان، سازوکار مناسبی در نظر گرفته نشده است.

- در حال حاضر، ارتقای مربی هنر مشروط به اخذ مدرک دکتری و نیل به مرحله استادیاری است. این در حالی است که با توجه به سرشت رشته هنر و ماهیت فعالیت‌های مربی هنر، داشتن مدرک در سطح دکتری امری ضروری نیست. از این رو روند کنونی ارتقا پیکره بنیادین رشته هنر را متزلزل کرده و در کیفیت آموزش در مراکز دانشگاهی به شدت اثر گذاشته است، به طوری که تولید کارشناس بر تولید هنرمند فائق آمده است.

● ناکارآمدی نظام سنجش و پذیرش دانشجوی هنر

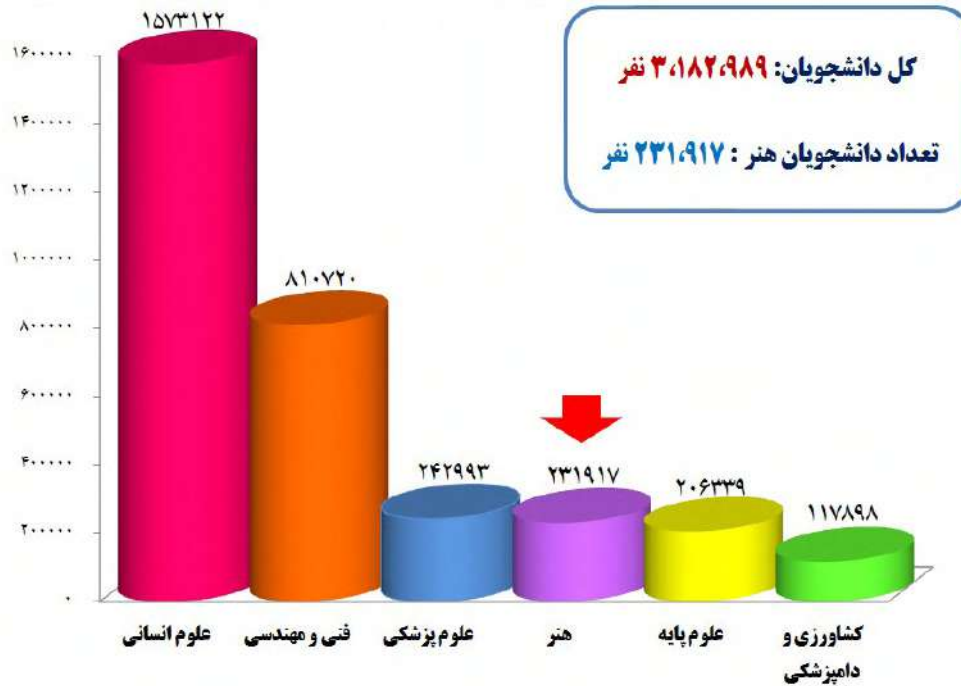
- اصلاح نظام پذیرش دانشجو و توجه ویژه به استعداد و علاقمندی دانشجویان در انتخاب رشته تحصیلی در بند ۲ ماده ۲ ابلاغیه سیاست‌های علم و فناوری مقام معظم رهبری مورد تاکید قرار گرفته است.
- رشته‌های هنری علاوه بر مباحث نظری شامل مفاهیمی همچون مهارت، خلاقیت و آفرینش هستند و انتظار می‌رود شیوه پذیرش و سنجش دانشجو در گروه هنر نسبت به گروه‌های تحصیلی دیگر متمایز باشد.
- پذیرش دانشجو در مقاطع تحصیلات تکمیلی، بی ضابطه و بدون نیازسنجی، از دیگر مشکلات موجود در نظام ناکارآمد سنجش و پذیرش دانشجوی هنر است. آمار نشان می‌دهد در سال تحصیلی ۱۳۹۰-۱۳۹۱، تعداد ثبت‌نام‌شدگان دوره دکتری هنر ۱۲۱ نفر بوده و در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۶، این رقم به ۱۰۴۱ نفر رسیده است؛ به عبارتی دیگر، این رقم حدود ۹ برابر میزان اولیه رشد داشته است (نمودار ۱۰). از سوی دیگر، آمار دانش‌آموختگان هنر در مقطع دکتری، در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸، برابر با ۹۷۶ نفر بوده است (نمودار ۹).
- حجم فزاینده دانشجوی تحصیلات تکمیلی در مقابل عدم ارتقای کیفی دیگر متغیرهای نظام آموزش عالی (از جمله برنامه درسی، محتوای آموزشی، فضا و تجهیزات دانشگاهی) می‌تواند مسبب مسائلی چون انجام پژوهش‌های ناکارآمد در قالب رساله‌های دکتری، عدم تناسب پژوهش‌ها با نیازهای بومی کشور، عدم ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب (به خصوص با وجود فرایند کند جذب اعضای هیئت‌علمی هنر)، بیکاری، و در نهایت، مهاجرت نخبگان هنری شود.

● کم توجهی به تقاضامحور بودن پایان‌نامه‌ها و رساله‌های هنری

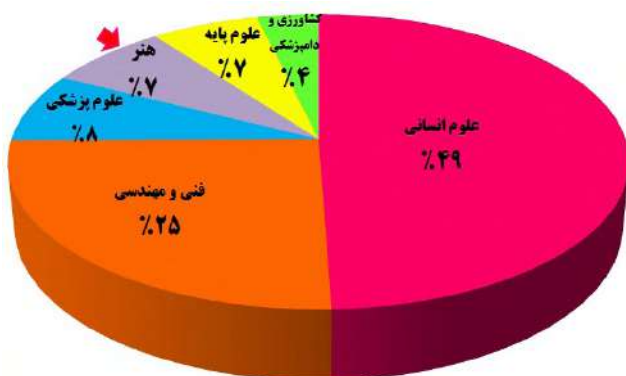
- اهمیت تقاضامحور بودن پژوهش‌ها در راستای رفع نیازهای کشور صریحاً در سخنان مقام معظم رهبری آمده است و در سند نقشه جامع علمی کشور نیز به آن اشاره شده است. در سال‌های اخیر، سامانه‌های تقاضامحور پژوهش، از جمله سامانه اجرایی تقاضا و عرضه پژوهش و فناوری (سانع) و سامانه ارتباط جامعه و صنعت با دانشگاه (ساجد)، راه‌اندازی شده است، ولی نتایج جست‌وجوی موضوعات هنری در فهرست عناوین نیازهای پژوهشی، در اغلب موارد، بدون نتیجه و یا بسیار محدود است. یکی از دلایل این موضوع می‌تواند ابهام در ساختار طرح ارتباط جامعه و صنعت در موضوعات هنری و روشن نبودن مسائل، نیازها و اولویت‌های موضوع هنر در کشور باشد.

جمع بندی

- گزارش حاضر با هدف بیان آسیب‌های موجود در آموزش هنر کشور در سطح آموزش عالی تدوین شده است. آسیب‌ها و چالش‌های شناسایی شده در بخش آموزش عالی عبارت‌اند از:
 - کم توجهی به بومی‌سازی الگوهای آموزش هنر در کشور؛
 - عدم تناسب داده‌های آماری نظام آموزش عالی هنر با شاخص‌های قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه؛
 - کم توجهی به توزیع متناسب رشته‌های هنر و مراکز آموزش عالی هنر در کشور بر مبنای اصل توسعه عدالت آموزشی؛
 - عدم تدوین شاخص پذیرش دانشجوی هنر متناسب با بازار اشتغال، مهارت‌افزایی و کارآفرینی؛
 - نبود نظام تضمین کیفیت در دانشگاه‌های هنر و ضعف کیفیت آموزش؛
 - کم توجهی به گسترش رشته‌های هنر با توجه به آمایش سرزمینی؛
 - عدم تناسب شیوه‌نامه ارتقای مرتبه اعضای هیئت‌علمی با ماهیت رشته هنر و مهارت‌های اعضای هیئت‌علمی هنر؛
 - ناکارآمدی نظام سنجش و پذیرش دانشجوی هنر؛
 - کم توجهی به تقاضامحور بودن پایان‌نامه‌ها و رساله‌های هنری.
- امید است با توجه به اهمیت و جایگاه آموزش هنر در اسناد بالادستی، زمینه‌های لازم برای رفع کاستی‌های موجود در نظام آموزشی فراهم شود و آموزش هنر در کشور به سطح مطلوب ارتقا یابد.

نمودار ۱. جمعیت دانشجویی کشور به تفکیک گروه تحصیلی تا پایان سال ۱۳۹۹

نمودار ۲. سهم جمعیت دانشجویان هنر از کل دانشجویان کشور تا پایان سال ۱۳۹۹

نمودار ۳. سهم جمعیت دانشجویان هنر به تفکیک جنسیت تا پایان سال ۱۳۹۹

گروه تحصیلی هنر یکی از ۶ گروه تحصیلی موجود در ساختار نظام آموزش عالی کشور است. آمار کل دانشجویان کشور، تا پایان سال ۱۳۹۹، برابر با ۳۱۸۲۹۸۹ نفر بوده است که از این تعداد، ۲۳۱۹۱۷ نفر در رشته‌های گروه تحصیلی هنر اشتغال به تحصیل دارند. ۷ درصد از دانشجویان کشور را دانشجویان گروه هنر تشکیل می‌دهند که از این تعداد، ۱۴۳۷۸۹ نفر (۶۲ درصد) زن و ۸۸۱۲۸ نفر (۳۸ درصد) مرد هستند.

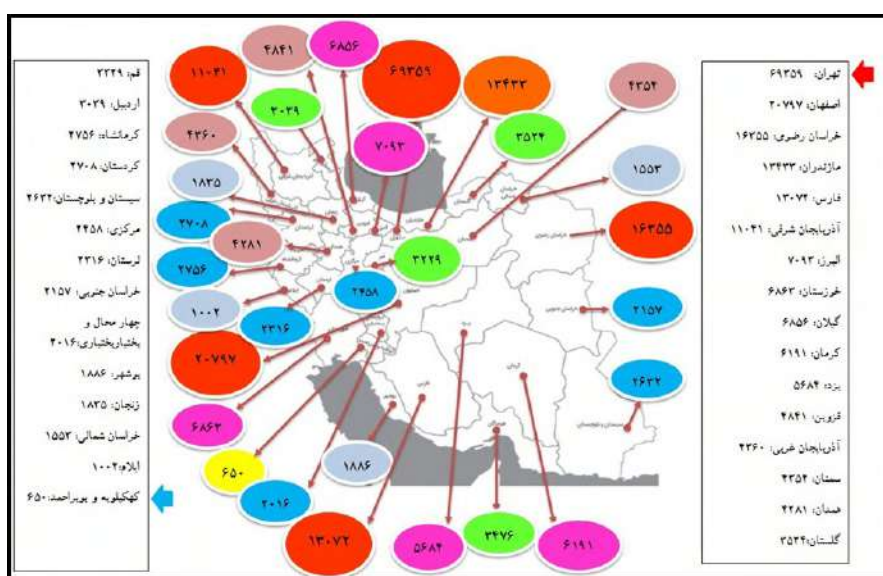

نمودار ۴. آمار دانشجویان هنر به تفکیک دوره تحصیلی تا پایان سال ۱۳۹۹

تعداد دانشجویان هنر تا پایان سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹، براساس دوره تحصیلی، عبارت است از ۶۴۹۹۹ نفر (۲۸ درصد) در دوره کاردانی، ۱۳۰۷۴۲ نفر (۵۶ درصد) در دوره کارشناسی، ۳۲۱۷۷ نفر (۱۴ درصد) در دوره کارشناسی ارشد و ۳۹۹۹ نفر (۲ درصد) در دوره دکتری.

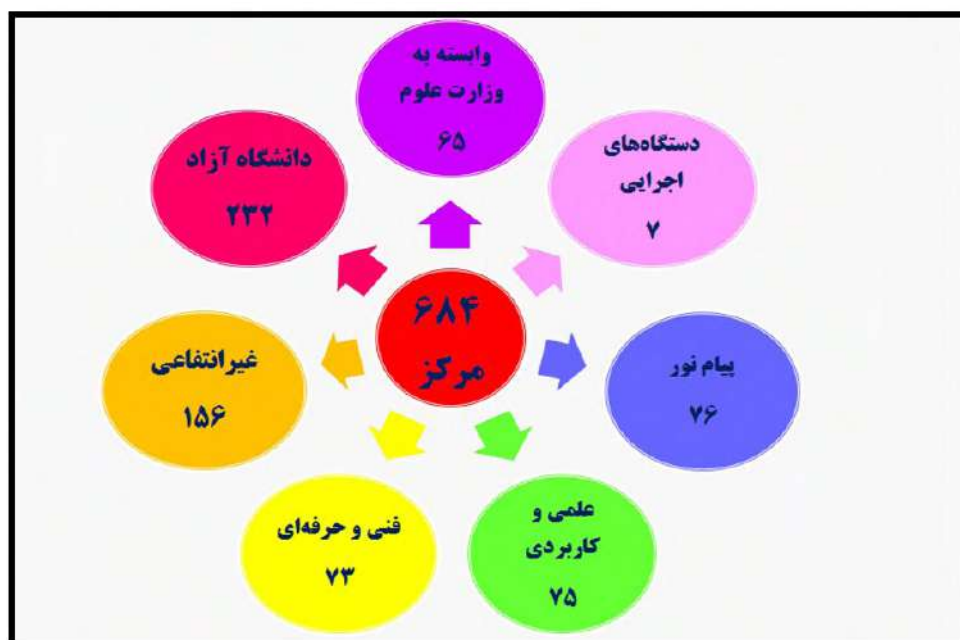
نمودار ۵. سهم دانشجویان هنر به تفکیک دوره تحصیلی تا پایان سال ۱۳۹۹

نقشه ۱. پراکنش جمعیت دانشجویی هنر بر اساس منطقه جغرافیایی تا پایان سال ۱۳۹۹

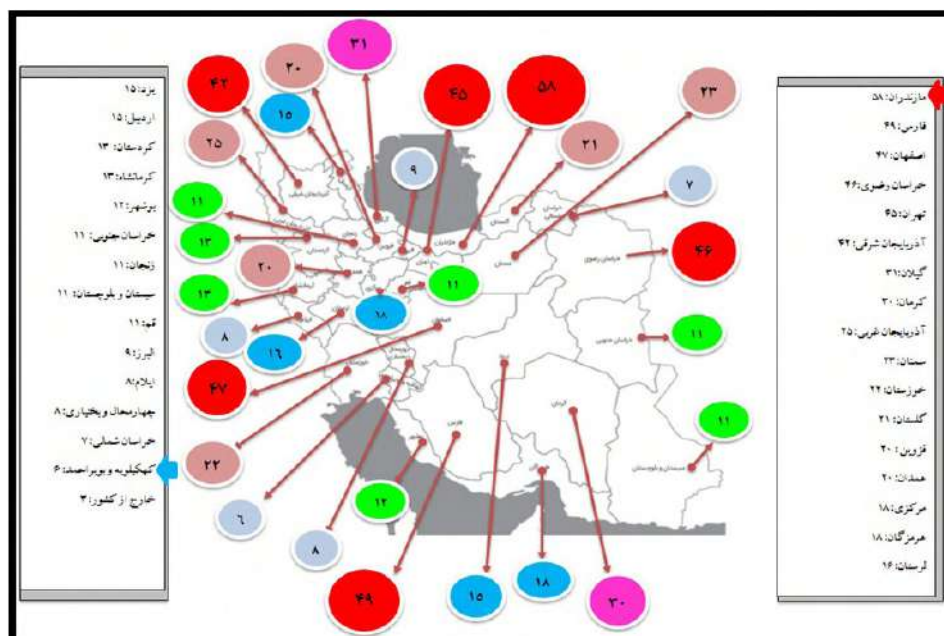
پراکنش جمعیت دانشجویی هنر تا پایان سال ۱۳۹۹ نشان می دهد استان های تهران (با ۶۹۳۵۹ دانشجو)، اصفهان (با ۲۰۷۹۷ دانشجو)، خراسان رضوی (با ۱۶۳۵۵ دانشجو) بیشترین جمعیت دانشجویی، و استان های خراسان شمالی (با ۱۵۵۳ دانشجو)، ایلام (با ۱۰۰۲ دانشجو) و کهگیلویه و بویراحمد (با ۶۵۰ دانشجو) کمترین جمعیت دانشجویی را دارا هستند.

۲. مراکز آموزش عالی

نمودار ۶. آمار دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی هنر به تفکیک زیرنظام آموزشی تا پایان سال ۱۳۹۹

تا پایان سال ۱۳۹۹، تعداد دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی هنر فعال ۶۸۴ مرکز است که شامل ۶۵ مرکز وابسته به وزارت علوم، ۷ مرکز وابسته به دستگاههای اجرایی، ۷۶ مرکز پیام نور، ۷۵ مرکز جامع علمی کاربردی، ۷۳ مرکز فنی و حرفه‌ای، ۱۵۶ مرکز غیرانتفاعی و ۲۳۲ مرکز دانشگاه آزاد اسلامی است.

نقشه ۲. پراکنش دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی هنر بر اساس منطقه جغرافیایی تا پایان سال ۱۳۹۹

پراکنش دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی هنر در ایران تا پایان سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد استان‌های مازندران (با ۵۸ مرکز)، فارس (با ۴۹ مرکز) و اصفهان (با ۴۷ مرکز) دارای بیشترین، و استان‌های چهارمحال و بختیاری (با ۸ مرکز)، خراسان شمالی (با ۷ مرکز) و کهگیلویه و بویراحمد (با ۶ مرکز) دارای کمترین مراکز آموزشی اند. سه مرکز خارج از کشور، مربوط به واحدهای دانشگاه پیام‌نور در خارج از کشور، شامل «ایروان» و «پکن» و «وین» است.

۳. اعضای هیئت علمی

جدول ۱. آمار اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی هنر به تفکیک زیرنظام و مرتبه علمی تا پایان سال ۱۳۹۹

ردیف	زیرنظام	استاد	دانشیار	استادیار	مربی	مربی آموزشیار	جمع
۱	وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۳۸	۱۳۱	۵۴۵	۴۷۵	۱	۱۱۹۰
۲	وابسته به دستگاههای اجرایی	۳	۶	۱۷	۲۲	۰	۴۸
۳	دانشگاه آزاد اسلامی	۳۴	۹۶	۸۳۰	۷۴۷	۶	۱۷۱۳
۴	مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی	۳	۳	۶۷	۲۰۶	۰	۲۷۹
جمع		۷۸	۲۳۶	۱۴۵۹	۱۴۵۰	۷	۳۲۳۰

نمودار ۷. سهم هیئت علمی تمام وقت هنر به تفکیک مرتبه علمی تا پایان سال ۱۳۹۹

تعداد اعضای هیئت علمی هنر تمام وقت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی هنر، تا پایان سال ۱۳۹۹، برابر با ۳۲۳۰ نفر است که از این تعداد، ۷۸ نفر (۲/۵ درصد) در مرتبه استاد، ۲۳۶ نفر (۷/۳ درصد) در مرتبه دانشیار، ۱۴۵۹ نفر (۴۵ درصد) در مرتبه استادیار، ۱۴۵۰ نفر (۴۵ درصد) در مرتبه مربی و ۷ نفر (۰/۲ درصد) در مرتبه مربی آموزشیار هستند.

نمودار ۸. سهم اعضای هیئت علمی هنر با مرتبه استاد به تفکیک گروه تحصیلی تا پایان سال ۱۳۹۹

تعداد اعضای هیئت علمی هنر تمام وقت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی هنر، تا پایان سال ۱۳۹۹، در مرتبه استاد برابر با ۷۸ نفر است که از این تعداد، ۴۴ درصد در گروه معماری، ۳۵ درصد در گروه شهرسازی، ۱۳ درصد در گروه هنرهای تجسمی و هنرهای کاربردی، ۴ درصد در گروه موسیقی، و ۴ درصد در گروه هنرهای نمایشی فعالیت دارند.

۴. دانش‌آموختگان

نمودار ۹. آمار دانش‌آموختگان هنر به تفکیک دوره تحصیلی در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹

تعداد دانش‌آموختگان هنر، در بازه زمانی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹، برابر با ۴۱۰۰۲۲ نفر است که از این تعداد، ۲۰۴۰۶۴ نفر مدرک کارشناسی، ۱۷۰۱۱۱ نفر مدرک کارشناسی ارشد، ۳۴۸۷۱ نفر مدرک کارشناسی ارشد، و ۹۷۶ نفر مدرک دکتری دارند.

۵. وضعیت اشتغال

آخرین پیمایش صورت گرفته در زمینه اشتغال دانش‌آموختگان کشور توسط مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی در کتابی با عنوان «رصد اشتغال دانش‌آموختگان سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۶ آموزش عالی ایران»، سال ۱۴۰۰ منتشر شد. این نوع پیمایش، ردیابی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان را به کمک داده‌های ثبتی انجام می‌دهد و در هر سال وضعیت دانش‌آموختگان ۴ سال قبل مورد ردیابی قرار می‌گیرد. منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی استفاده شده در این پیمایش شامل داده‌های ثبت شده در «پایگاه آمار آموزش عالی» مؤسسه و «پایگاه رفاه ایرانیان» شامل داده‌های تجمیع ۲۲ پایگاه ملی مانند تأمین اجتماعی، صندوق کارمندی، صندوق بازنشستگی، ثبت احوال و ... است.

جدول ۰۲. میزان اشتغال دانش‌آموختگان هنر بر اساس پایش سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۶

گروه تحصیلی	دانش‌آموختگان	شاغلان	نسبت شاغلان به دانش‌آموختگان	نسبت غیرشاغلان به دانش‌آموختگان
هنر	۵۹۱۸۴	۱۸۴۸۰	۳۱/۲۲	۶۸/۷۸
علوم انسانی	۳۸۴۵۶۷	۱۹۷۷۹۱	۵۱/۴۳	۴۸/۵۷
علوم پایه	۳۶۰۶۱	۱۵۴۸۸	۴۲/۹۵	۵۷/۰۵
علوم پزشکی	۳۷۱۶۱	۲۴۹۵۰	۶۷/۱۴	۳۲/۸۶
فنی و مهندسی	۲۲۹۲۱۵	۱۱۱۷۴۵	۴۸/۷۵	۵۱/۲۵
کشاورزی و دامپزشکی	۲۶۵۸۲	۱۰۶۶۹	۴۰/۱۴	۵۹/۸۶
مجموع	۷۷۲۷۷۰	۳۷۹۱۲۳	۴۹/۰۶	۵۰/۹۴

نتایج این پیمایش نشان می‌دهد که گروه تحصیلی هنر، کمترین نسبت شاغلان را دارد. آمار دانش‌آموختگان گروه تحصیلی هنر ۵۹۱۸۴ نفر بوده که از این تعداد، ۱۸۴۸۰ نفر شاغل و ۴۰۷۰۴ نفر غیرشاغل بوده‌اند. در این گروه، نسبت افراد غیرشاغل به کل دانش‌آموختگان این حوزه ۶۸/۷۸ درصد بوده است. هر چند پایش‌های انجام شده توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و مرکز آمار نیز حاکی از بیشترین نرخ بیکاری در رشته‌های هنر و معماری است، ولی با توجه به تمایز ماهیت اشتغال گروه تحصیلی هنر با دیگر گروه‌های تحصیلی، برآورد نرخ واقعی اشتغال دانش‌آموختگان هنر نیاز به پایش دقیق‌تری دارد.

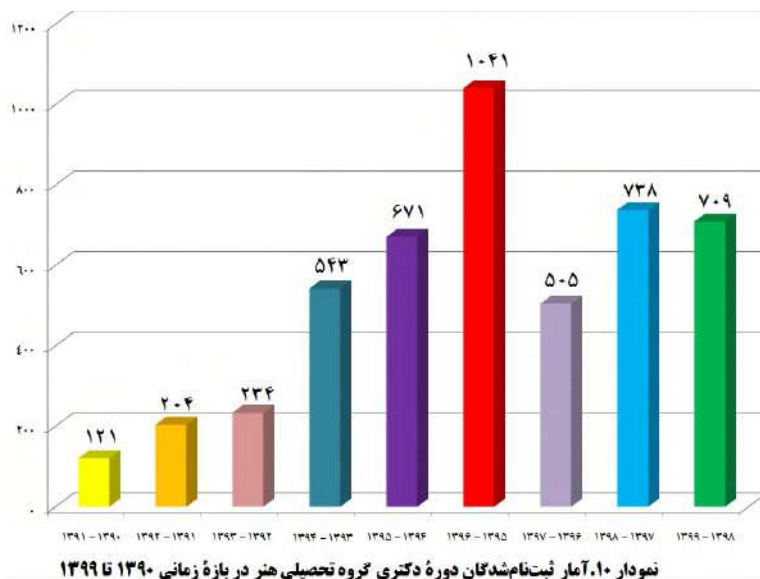
۶. رشته‌های تحصیلی دوره دکتری هنر

جدول ۳. رشته‌های مصوب دوره دکتری هنر بر مبنای زیرگروه تحصیلی

ردیف	رشته تحصیلی	زیرگروه
۱	تاریخ تطبیقی و تحلیلی هنر اسلامی	هنرهای کاربردی
۲	حکمت هنرهای دینی	هنرهای کاربردی
۳	فلسفه هنر	هنرهای کاربردی
۴	هنرهای اسلامی	هنرهای کاربردی
۵	پژوهش هنر	هنرهای کاربردی
۶	شهرسازی	شهرسازی
۷	شهرسازی اسلامی	شهرسازی
۸	طراحی شهری	شهرسازی
۹	طراحی صنعتی	معماری
۱۰	فناوری معماری	معماری
۱۱	مدیریت پروژه و ساخت	معماری
۱۲	مرمت و احیای بناها و بافت‌های تاریخی	معماری
۱۳	مرمت اشیای فرهنگی و تاریخی	معماری
۱۴	معماری	معماری
۱۵	معماری اسلامی	معماری
۱۶	معماری منظر	معماری
۱۷	هنرهای تجسمی	هنرهای تجسمی
۱۸	قناتر	هنرهای نمایشی

بر مبنای فهرست رشته‌های مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ۱۸ رشته تحصیلی در دوره دکتری در قالب ۵ زیرگروه تحصیلی برای دانشجویان هنر ارائه شده است. از این تعداد، ۵ رشته در زیرگروه هنرهای کاربردی، ۳ رشته در زیرگروه شهرسازی، ۸ رشته در زیرگروه معماری، ۱ رشته در زیرگروه هنرهای تجسمی، و ۱ رشته در زیرگروه هنرهای نمایشی ارائه شده است.

۷. آمار جذب دانشجوی دوره دکتری هنر

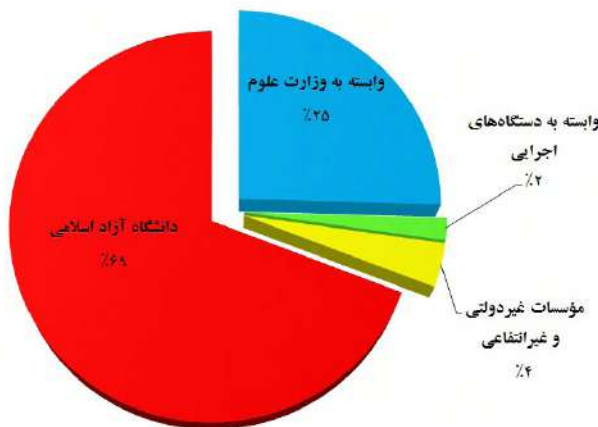

آمار ثبت‌نام‌شدگان دوره دکتری هنر، در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹، نشان می‌دهد که روند جذب دانشجوی دکتری رشدی فزاینده داشته است. رشد جمعیت دانشجویی دکتری، در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶، قابل ملاحظه است؛ به نحوی که در این بازه، تعداد دانشجویان دکتری جذب شده در گروه هنر از ۱۲۱ نفر به ۱۰۴۱ نفر می‌رسد. در واقع، تعداد دانشجویان دکتری در این بازه زمانی ۸/۶ برابر شده است.

جدول ۴. آمار ثبت‌نام‌شدگان دوره دکتری بر اساس زیرنظام‌های آموزش عالی سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹

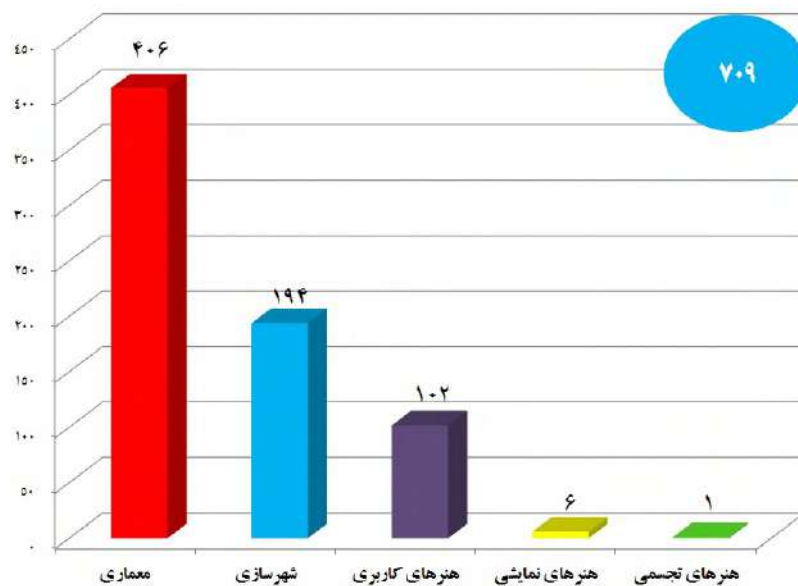
ردیف	زیرنظام آموزش عالی	تعداد مرکز	تعداد ثبت‌نام‌شدگان
۱	دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی هنر وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۱۴	۲۰۳
۲	دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به دستگاه‌های اجرایی دولتی	۱	۴
۳	دانشگاه‌ها و مؤسسات غیرانتفاعی	۲	۱۴
۴	دانشگاه آزاد اسلامی	۳۸	۴۸۸
جمع کل		۵۵	۷۰۹

تعداد ثبت‌نام‌شدگان دوره دکتری هنر در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹، در همه زیرنظام‌های آموزش عالی هنر، ۷۰۹ نفر است که از این تعداد، ۲۰۷ نفر در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی دولتی و ۵۰۲ نفر در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی غیردولتی ثبت‌نام شده‌اند. در دوره دکتری گروه تحصیلی هنر، ۵۵ مرکز آموزش عالی دانشجوی ثبت‌نام کرده‌اند که از این تعداد، ۱۵ مرکز دولتی و ۴۰ مرکز غیردولتی‌اند.

بر اساس نمودار ارائه‌شده، سهم زیرنظام‌های آموزش عالی در پذیرش دانشجویان مقطع دکتری هنر، در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹، از میان ۵۵ مرکز، بر اساس تعداد مراکز، از این قرار است: دانشگاه آزاد اسلامی ۶۹ درصد (۳۸ مرکز)، وابسته به وزارت علوم ۲۵ درصد (۱۴ مرکز)، مؤسسات غیردولتی و غیرانتفاعی ۴ درصد (۲ مرکز)، و وابسته به دستگاه‌های اجرایی ۲ درصد (۱ مرکز).

نمودار ۱۱. سهم زیرنظام‌های آموزش عالی از دانشجویان ثبت‌نام شده دکتری هنر در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹

نمودار ۱۲. تعداد ثبت‌نام‌شدگان دوره دکتری بر اساس زیرگروه‌های تحصیلی هنر در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹

نمودار ۱۳. سهم ثبت‌نام‌شدگان دوره دکتری بر اساس زیرگروه‌های تحصیلی هنر در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹

در نمودارهای ۱۲ و ۱۳، تعداد ثبت‌نام‌شدگان دوره دکتری بر اساس زیرگروه‌های تحصیلی هنر در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ ارائه شده است. سهم زیرگروه‌های تحصیلی از ۷۰۹ نفر دانشجوی دکتری ثبت‌نام‌شده از این قرار است: معماری ۵۷/۳ درصد، شهرسازی ۲۷/۳ درصد، هنرهای کاربردی ۱۴/۴ درصد، هنرهای نمایشی ۸/۵ درصد، و هنرهای تجسمی ۲/۵ درصد.

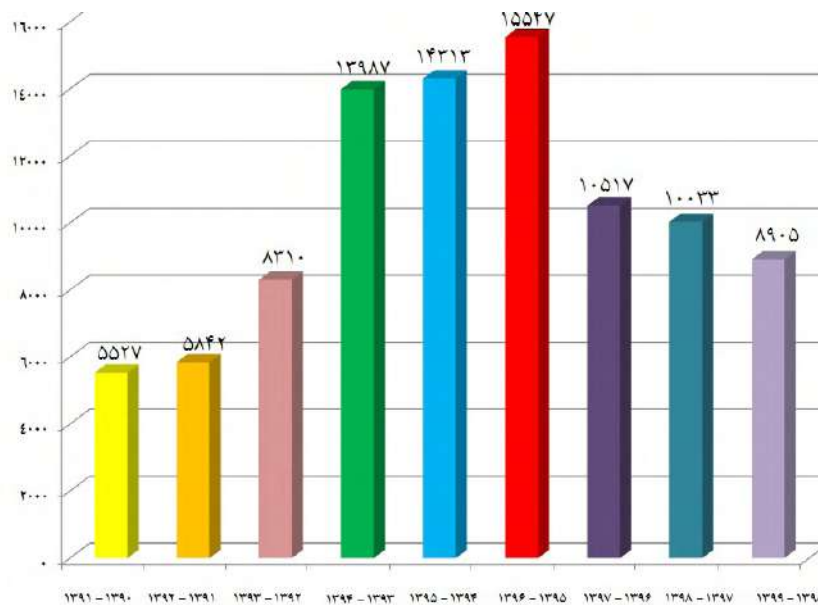
۸. رشته‌های تحصیلی دوره کارشناسی ارشد هنر

جدول ۵. رشته‌های مصوب دوره کارشناسی ارشد بر مبنای زیرگروه تحصیلی

رتبه	زیرگروه تحصیلی	رشته‌های تحصیلی
۱	موسیقی	آهنگسازی - موسیقی‌شناسی - نوازندگی موسیقی ایرانی - نوازندگی موسیقی جهانی.
۲	هنرهای تجسمی	تصویرسازی - تصویر متحرک - ارتباط تصویری - تهیه‌کنندگی پویانمایی - نقاشی - نقاشی ایرانی - عکاسی.
۳	هنرهای نمایشی	ادبیات نمایشی - بازیگری - تهیه‌کنندگی گرایش آموزشی - تهیه‌کنندگی گرایش مستند - تهیه‌کنندگی گرایش نمایشی - تولید سیما - جلوه‌های ویژه بصری - نمایش عروسکی - رادیو گرایش سردیبری و تهیه‌کنندگی - رادیو گرایش نویسندگی - سینما - کارگردانی نمایش.
۴	هنرهای کاربردی	صنایع دستی - باستان‌سنجی گرایش آثار و مواد آلی - باستان‌سنجی گرایش آثار و مواد معدنی - هنر اسلامی گرایش سفال و سرامیک - طراحی پارچه و لباس - علوم شناختی گرایش طراحی و خلاقیت - علوم شناختی گرایش مطالعات نظری هنر - هنر اسلامی گرایش مطالعات تاریخی هنر اسلامی - هنر اسلامی گرایش مطالعات نظری هنر اسلامی - هنر اسلامی گرایش مطالعات کتابت و نگارگری - تاریخ هنر ایران باستان - تاریخ هنر ایران اسلامی - تاریخ هنر جهان اسلام - هنر اسلامی گرایش هنر و صنایع فلزی - هنر اسلامی گرایش هنر و صنایع چوبی - فرش گرایش تولید - فرش گرایش طراحی - فرش گرایش مواد اولیه و رنگرزی - فرش گرایش پژوهش در فرش - فلسفه رسانه - فلسفه هنر - پژوهش هنر - هنرهای رایانه‌ای گرایش تولید بازی‌های رایانه‌ای - هنرهای رایانه‌ای گرایش هنرهای چندرسانه‌ای - طراحی صنعتی.
۵	معماری	تکنولوژی فناوری معماری گرایش استحکام‌بخشی بناهای تاریخی - طراحی فضاهای آموزشی - فناوری معماری گرایش معماری بیونیک - فناوری معماری گرایش معماری دیجیتال - مدیریت موزه - ایران‌شناسی گرایش اصول نسخه‌شناسی و مرمت نسخه‌های خطی و نسخه‌آرایی - بازسازی پس از سانحه - مطالعات موزه - مدیریت پروژه و ساخت - مرمت اشیاء فرهنگی و تاریخی - مرمت و احیای ابنیه و بافت‌های تاریخی گرایش مرمت و حفاظت میراث شهری - مرمت و احیای ابنیه و بافت‌های تاریخی گرایش میراث معماری - مدیریت ساخته‌ها - مطالعات معماری ایران - معماری داخلی - معماری و انرژی - معماری گرایش مهندسی علوم ساختمان - مهندسی طراحی محیط‌زیست - مهندسی معماری - مهندسی معماری اسلامی - مهندسی معماری منظر - مهندسی معماری گرایش مهندسی فناوری - مهندسی معماری گرایش آموزشی و فرهنگی - مهندسی معماری گرایش مسکن - مهندسی معماری گرایش فضاهای درمانی و بهداشتی - مهندسی معماری گرایش بیداری.
۶	شهرسازی	مدیریت شهری - برنامه‌ریزی شهری - برنامه‌ریزی منطقه‌ای - طراحی شهری.
۷	علوم حوزوی	حکمت هنر اسلامی.
۸	علوم اقتصادی	علوم اقتصادی گرایش کارشناسی اقتصاد و فرهنگ و هنر.
۹	علوم تربیتی	مدیریت آموزشی ویژه هنرستان‌ها.

بر مبنای فهرست رشته‌های مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ۸۲ رشته تحصیلی در دوره کارشناسی ارشد، در قالب ۹ زیرگروه تحصیلی، برای دانشجویان هنر ارائه شده است. از این تعداد، ۴ رشته تحصیلی در زیرگروه موسیقی، ۷ رشته در زیرگروه هنرهای تجسمی، ۱۲ رشته در زیرگروه هنرهای نمایشی، ۲۶ رشته در زیرگروه هنرهای کاربردی، ۲۵ رشته در زیرگروه معماری، ۵ رشته در زیرگروه شهرسازی، و در بخش میان‌رشته‌ای‌ها، ۱ رشته در گروه علوم حوزوی، ۱ رشته در گروه علوم اقتصادی و ۱ رشته در گروه علوم تربیتی ارائه شده است.

۹. آمار جذب دانشجوی دوره کارشناسی ارشد هنر

نمودار ۱۴. آمار ثبت‌نام‌شدگان دوره کارشناسی ارشد گروه تحصیلی هنر در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹

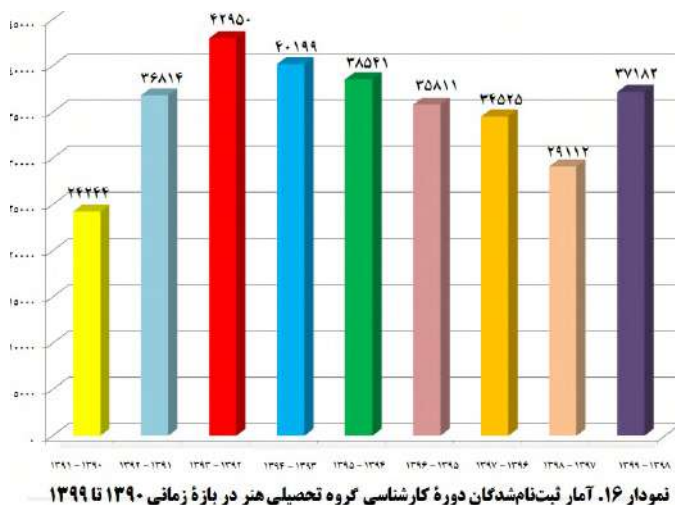
آمار ثبت‌نام‌شدگان دوره کارشناسی ارشد هنر، در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹، نشان می‌دهد که روند جذب دانشجوی کارشناسی ارشد هنر رشدی فزاینده داشته است. رشد جمعیت دانشجویی در این دوره، در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶، قابل ملاحظه است؛ به نحوی که در این بازه، تعداد دانشجویان کارشناسی ارشد جذب‌شده در گروه هنر از ۵۵۲۷ نفر به ۱۵۵۴۷ نفر می‌رسد. به عبارت دیگر، تعداد دانشجویان کارشناسی ارشد در این بازه زمانی ۳ برابر شده است.

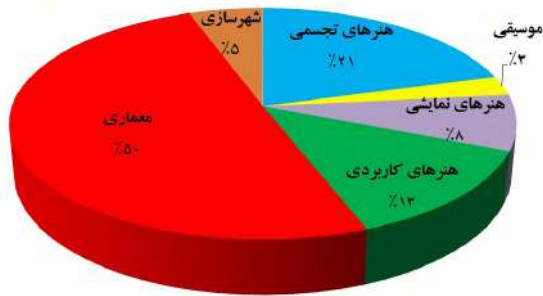
نمودار ۱۵. سهم ثبت‌نام‌شدگان دوره کارشناسی ارشد هنر بر اساس زیرگروه تحصیلی در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹

در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹، در دوره کارشناسی ارشد هنر، ۸۹۰۵ نفر ثبت‌نام کرده‌اند که از این تعداد، ۵۶ درصد در معماری، ۱۳/۵ درصد در هنرهای تجسمی، ۱۱/۵ درصد در هنرهای کاربردی، ۱۰/۱ درصد در شهرسازی، ۷ درصد در هنرهای نمایشی، ۱/۷ درصد در موسیقی، و ۰/۲ درصد در حکمت هنر اسلامی جذب دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی هنر کشور شده‌اند.

۱۰. آمار جذب دانشجوی دوره کارشناسی هنر

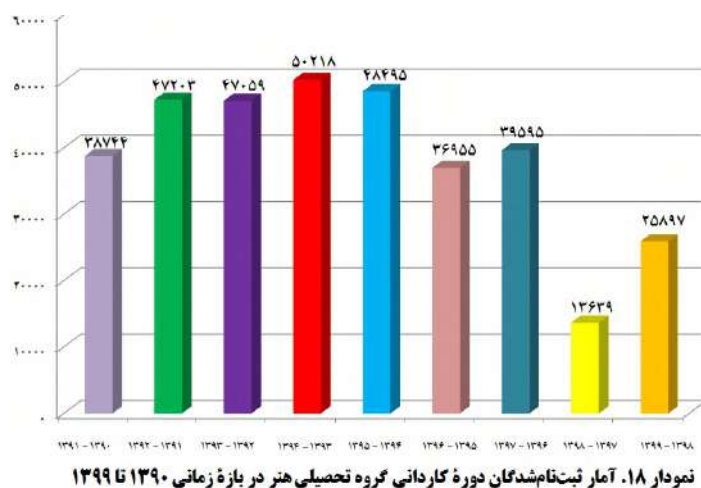
آمار ثبت‌نام‌شدگان دوره کارشناسی هنر، در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹، نشان می‌دهد که بیشترین میزان جذب دانشجوی هنر در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۱ (با ۴۲۹۵۰ دانشجو) و کمترین میزان در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۰ (با ۲۴۲۴۴ دانشجو) بوده است. رشد دانشجوی هنر در دوره کارشناسی در این بازه زمانی نسبت به سال اول روند افزایشی داشته و در فاصله سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۳، جذب دانشجو ۲ برابر شده است.

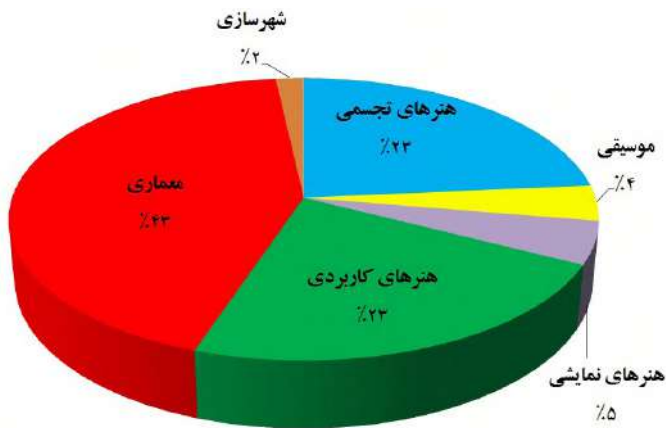
نمودار ۱۷. سهم ثبت‌نام‌شدگان دوره کارشناسی هنر بر اساس زیرگروه تحصیلی در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹

در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹، در دوره کارشناسی هنر، ۳۷۱۸۲ نفر ثبت‌نام کرده‌اند که از این تعداد، ۵۰ درصد در معماری، ۲۱ درصد در هنرهای تجسمی، ۱۳ درصد در هنرهای کاربردی، ۸ درصد در هنرهای نمایشی، ۵ درصد در شهرسازی، و ۳ درصد در موسیقی جذب دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی هنر کشور شده‌اند.

۱۱. آمار جذب دانشجوی دوره کاردانی هنر

آمار ثبت‌نام‌شدگان دوره کاردانی هنر، در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹، نشان می‌دهد که بیشترین میزان جذب دانشجوی هنر در این دوره، در سال تحصیلی ۱۳۹۳-۱۳۹۴ (با ۵۰۲۱۸ دانشجو) و کمترین میزان در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ (با ۱۳۶۳۹ دانشجو) بوده است. روند جذب دانشجوی کاردانی هنر در این بازه، تا سال تحصیلی ۱۳۹۴-۱۳۹۵، رشدی فزاینده داشته است و در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸، میزان کاهش جمعیت قابل توجه است.

نمودار ۱۹. سهم ثبت‌نام‌شدگان دوره کاردانی هنر بر اساس زیرگروه تحصیلی در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹

در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹، در دوره کاردانی هنر، ۲۵۸۹۷ نفر ثبت‌نام کرده‌اند که از این تعداد، ۴۳ درصد در معماری، ۲۳ درصد در هنرهای تجسمی، ۲۳ درصد در هنرهای کاربردی، ۵ درصد در هنرهای نمایشی، ۴ درصد در موسیقی، و ۲ درصد در شهرسازی جذب دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی هنر کشور شده‌اند.

منابع

- ابلاغ سیاست‌های کلی اشتغال (۱۳۹۰). پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، ۱۳۹۰/۰۴/۲۸.
- ابلاغ سیاست‌های کلی علم و فناوری (۱۳۹۳). پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، ۱۳۹۳/۰۶/۲۹.
- امیرارجمندی، زهرا و جهانگیری، مهدی (۱۳۹۹). *پایش وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور*. تهران: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، معاونت پژوهش و فناوری، دفتر ارتباط با جامعه و صنعت.
- انتظاری، یعقوب (۱۳۸۹). *شصت‌سال آموزش عالی، تحقیقات و فناوری در ایران*. تهران: موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی.
- حجازی، یوسف؛ بازرگان، عباس و اسحاقی، فاخته (۱۳۹۵). *راهنمای گام به گام ارزیابی درون کیفیت در نظام دانشگاهی*. تهران: دانشگاه تهران، موسسه انتشارات.
- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۸۹). *سند نقشه جامع علمی کشور*، مصوبه ۱۳۸۹/۱۰/۱۴، قابل دسترس در: *مصوبه-سند-نقشه-جامع-علمی-کشور* <https://sccr.ir/pro/1813/>
- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۲). *سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها*، مصوبه ۱۳۹۲/۰۴/۲۵، قابل دسترس در: *مصوبه-سند-دانشگاه-اسلامی* <https://sccr.ir/pro/1950/>
- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۴). *شیوه‌نامه اجرایی آیین‌نامه ارتقاء مرتبه اعضای هیات علمی، مربوط به آیین‌نامه ارتقاء مرتبه اعضای هیات علمی موسسه‌های آموزشی و پژوهشی*، مصوبه ۱۳۹۴/۱۲/۱۸، قابل دسترس در: <https://sccr.ir/pro/2093/>
- صمدی، لاله و دیگران (۱۳۹۸). *چالش‌های آیین‌نامه ارتقاء اعضای هیات علمی برای هم‌ترازی سنجش و ارزیابی بهره‌وری علمی پژوهشگران رشته موسیقی در ایران*. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۹ (۱)، ۵۹-۸۴.
- مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۶). *قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶)*، مصوبه ۱۳۹۶/۰۱/۱۶ قابل دسترس در: <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/1014547>
- موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی (۱۴۰۰). *وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان سال تحصیلی ۱۳۹۵-۹۶ دانشگاه‌های کل کشور*. تهران: موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی.
- نامورمطلق، بهمن (۱۳۹۹). *هیچ جایی برای شاخص‌های هنری و ادبی در آیین‌نامه ارتقای اساتید نیست*. منتشر شده در *خبرگزاری دانشجو*، ۱۳۹۹/۰۷/۲۲.
- یوسفی، هادی؛ نصیری، حسین؛ زراعت‌کیش، یوسف (۱۴۰۰). *اولویت‌های پیشنهادی نظام آموزش عالی و تحقیقات در برنامه هفتم توسعه*. گزارش‌های کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، معاونت پژوهش‌های فرهنگی - اجتماعی، دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ.

تأملی بر اهمیت نظام استاد-شاگردی در آموزش هنر

نظام آموزشی و تربیتی نظامی فرهنگی است؛ بدین معنا که نسبتی تنگاتنگ با فرهنگ برقرار می‌کند و بخشی از آن محسوب می‌شود. بنابراین، با توجه به گوناگونی فرهنگ‌ها، لازم است این نظام نیز دستخوش تغییراتی شود. به بیان دیگر، نظام آموزشی و تربیتی مانند صنعت نیست که با مهندسی معکوس در هر مکان و زمان یا جامعه‌ای مناسب باشد. نظام آموزشی و تربیتی را نمی‌توان با واردات به کار گرفت و انتظار داشت تا نتایج مطلوبی هم داشته باشد.

نظام آموزش و تربیت همچنین می‌تواند تابع متغیر «رشته» باشد؛ بدین معنا که از یک حوزه دانش به یک حوزه دیگر دانش می‌تواند متفاوت باشد. بی‌تردید، آموزش علوم تجربی با آموزش علوم انسانی یکسان نیست. به همین ترتیب، آموزش و تربیت در هنر نیز نظامی با ویژگی‌هایی خاص دارد تا بتواند نتیجه مطلوب به بار آورد. هنر، به دلیل طبیعت و جوهری که دارد و بر احساسات و عاطفه تکیه می‌کند، نیازمند نوع ویژه‌ای از شیوه‌های آموزشی است تا بتواند دستاوردی در پی داشته باشد.

یکی از وجوه مهم هر نظام آموزشی نوع نسبت میان آموزش‌دهنده و آموزش‌گیرنده، یعنی استاد و شاگرد است. رابطه میان استاد و شاگرد در همه فرهنگ‌ها و همه رشته‌ها یکسان نیست و فقط یک نسبت مناسب است که موجب دستاوردی مطلوب می‌شود. در نظام‌های سنتی و در رشته‌هایی مانند هنر، نسبتی ویژه و تجربه‌شده میان استاد و شاگرد پیشنهاد می‌شود که با نام شیوه «استاد-شاگردی» در فرهنگ ایرانی اسلامی شناخته می‌شود.

این شیوه در نظام آموزشی استادانی بزرگ (مانند کمال‌الدین بهزاد، سلطان محمد تبریزی، رضا عباسی، میرعماد حسنی، علی‌رضا عباسی) محمود فرشچیان را تربیت کرده است و توانایی و زایایی آن را دارد که باز هم استادانی بزرگ برای هنرهای سنتی و ملی این کشور تربیت کند. مناسب است که تعدادی از واحدها و مراکز هنری مستعد و مرتبط، با حمایت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، از همین شیوه بهره ببرند.

آموزش عالی در همه بخش‌ها، از جمله هنر، رشد کمی قابل توجهی داشته است، اما در رشد کیفی و تربیت هنرمندان بزرگ به آن اندازه موفق نبوده است. در میان علل گوناگونی که می‌توان برای این فاصله در نظر گرفت، یکی از علل بسیار مهم شیوه آموزشی و نسبت میان استاد و شاگرد است که بی‌تردید، با رفع آن می‌توان شاهد شکوفایی بخشی از استعدادها و پنهان‌های هنری در سرزمینی بود که هنر برایش مزیتی نسبی محسوب می‌شود.

وضعیت‌شناسی آموزش عالی هنر در ایران

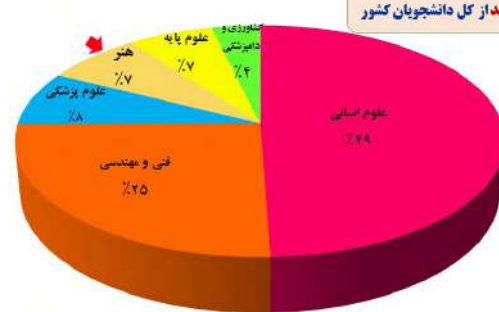
بخش اول گزارش حاضر در قالب داده‌های آماری-توصیفی وضعیت آموزش عالی هنر در ایران را براساس وضعیت متغیرهای مهم این نظام شامل دانشجویان، اعضای هیئت علمی، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی تا پایان سال ۱۳۹۹ نشان داده است. این اطلاعات شامل سهم جمعیت دانشجویی هنر از کل دانشجویان کشور به تفکیک جنسیت و مقطع تحصیلی، پراکنش جمعیت دانشجویی هنر براساس منطقه جغرافیایی، آمار اعضای هیئت علمی هنر تمام وقت کلیه دانشگاه‌های هنر به تفکیک زیرنظام‌های آموزش عالی و مرتبه علمی، آمار دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی هنر، پراکنش مراکز آموزش عالی هنر براساس منطقه جغرافیایی، آمار دانش‌آموختگان هنر و میزان اشتغال آنهاست. شایان ذکر است آمار و ارقام براساس داده‌های تهیه‌شده از مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی ایران ارائه شده است.

جمعیت دانشجویی کشور به تفکیک گروه تحصیلی تا پایان سال ۱۳۹۹

سهم جمعیت دانشجویان هنر به تفکیک جنسیت تا پایان سال ۱۳۹۹

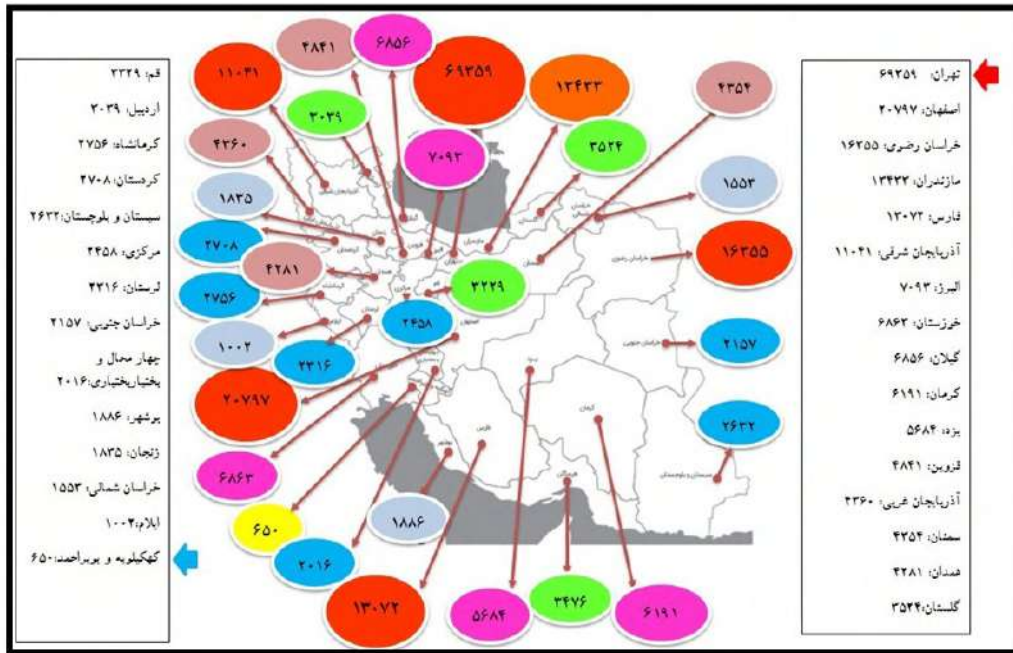
سهم جمعیت دانشجویان هنر از کل دانشجویان کشور تا پایان سال ۱۳۹۹

آمار دانشجویان هنر به تفکیک دوره تحصیلی تا پایان سال ۱۳۹۹

سهم دانشجویان هنر به تفکیک دوره تحصیلی تا پایان سال ۱۳۹۹

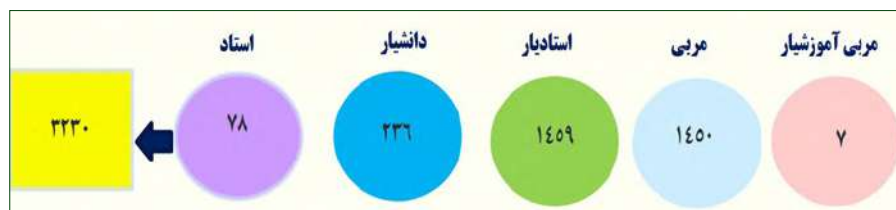

پراکنش جمعیت دانشجویی هنر بر اساس منطقه جغرافیایی تا پایان سال ۱۳۹۹

اعضای هیئت علمی

آمار اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی هنر به تفکیک زیر نظام و مرتبه علمی تا پایان سال ۱۳۹۹

ردیف	زیر نظام	استاد	دانشیار	استادیار	مریی	مریی آموزشیار	جمع
۱	وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۳۸	۱۳۱	۵۴۵	۴۷۵	۱	۱۱۹۰
۲	وابسته به دستگاههای اجرایی	۳	۶	۱۷	۲۲	۰	۴۸
۳	دانشگاه آزاد اسلامی	۳۴	۹۶	۸۳۰	۷۴۷	۶	۱۷۱۳
۴	مؤسسات آموزش عالی غیر دولتی و غیر انتفاعی	۳	۳	۶۷	۲۰۶	۰	۲۷۹
جمع		۷۸	۲۳۶	۱۴۵۹	۱۴۵۰	۷	۳۲۳۰

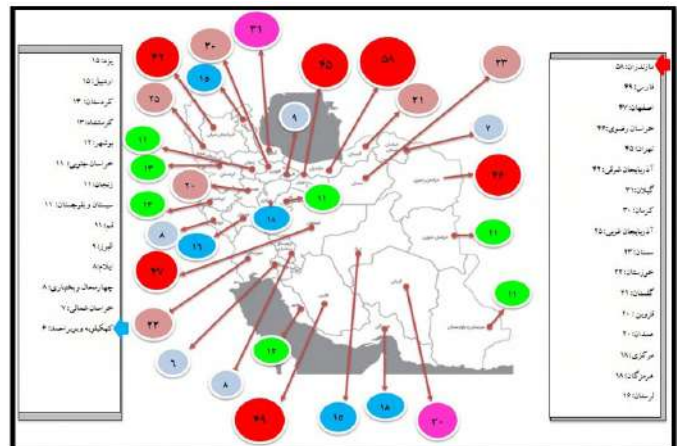

سهم هیئت علمی تمام وقت هنر به تفکیک مرتبه علمی تا پایان سال ۱۳۹۹

مراکز آموزش عالی

آمار دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی هنر به تفکیک زیرنظام آموزشی تا پایان سال ۱۳۹۹

پراکنش دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی هنر بر اساس منطقه جغرافیایی تا پایان سال ۱۳۹۹

دانش آموختگان

آمار دانش آموختگان هنر به تفکیک دوره تحصیلی در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹

میزان اشتغال دانش آموختگان هنر بر اساس پایه سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۶

گروه تحصیلی	دانش آموختگان	شاغلان	نسبت شاغلان به دانش آموختگان	نسبت غیرشاغلان به دانش آموختگان
هنر	۵۹۱۸۴	۱۸۴۸۰	۳۱/۲۲	۶۸/۷۸
علوم انسانی	۳۸۴۵۶۷	۱۹۷۷۹۱	۵۱/۴۳	۴۸/۵۷
علوم پایه	۳۶۰۶۱	۱۵۴۸۸	۴۲/۹۵	۵۷/۰۵
علوم پزشکی	۳۷۱۶۱	۲۴۹۵۰	۶۷/۱۴	۳۲/۸۶
فنی و مهندسی	۲۲۹۲۱۵	۱۱۱۷۴۵	۴۸/۷۵	۵۱/۲۵
کشاورزی و دامپرشی	۲۶۵۸۲	۱۰۶۶۹	۴۰/۱۴	۵۹/۸۶
مجموع	۷۷۲۷۷۰	۳۷۹۱۲۳	۴۹/۰۶	۵۰/۹۴

بیشترین میزان بیکاری مربوط به گروه تحصیلی هنر است.

مطالعه موردی

این بخش به مطالعه موردی در خصوص میزان ارتباط توفیق حرفه‌ای و مدرک تحصیلی کارگردانان و بازیگران موفق ایران و جهان اختصاص دارد؛ ملاک موفقیت نمونه مورد بررسی، برنده شدن در جشنواره‌های مطرح جهانی در حوزه سینما از جمله جشنواره فیلم فجر و جایزه آکادمی اسکار در نظر گرفته شده است. نتایج پیمایش صورت گرفته نشان می‌دهد در بازه زمانی چهل ساله (۱۳۶۱-۱۴۰۰)، در حوزه کارگردانی تنها ۲۶ درصد کارگردانان برتر جشنواره فیلم فجر و همچنین ۲۴ درصد کارگردانان برتر آکادمی اسکار دارای مدرک دانشگاهی مرتبط هستند. همچنین در همین بازه زمانی، ۱۰ درصد بازیگران برنده سیمرغ بلورین جشنواره فیلم فجر دارای مدرک دانشگاهی رشته بازیگری سینما هستند.

مدرک تحصیلی کارگردانان برتر جشنواره فیلم فجر

تحصیلات برندگان سیمرغ جشنواره فیلم فجر در حوزه کارگردانی

ردیف	نام کارگردان	تحصیلات	دوره جشنواره	سال
۱	رسول ملاقلی پور	زیردیپلم	۱۷	۱۳۷۷
۲	کیانوش عیاری	دیپلم	۶، ۴	۱۳۶۶، ۱۳۶۴
۳	محسن مخملباف	دیپلم	۷	۱۳۶۷
۴	سیروس الوند	دیپلم	۱۱	۱۳۷۱
۵	کیومرث پوراحمد	دیپلم	۱۴	۱۳۷۴
۶	مجید مجیدی	دیپلم	۲۶، ۲۳، ۱۹، ۱۵	۱۳۸۶، ۱۳۸۳، ۱۳۷۹، ۱۳۷۵
۷	عباس کیارستمی	کارشناسی نقاشی و طراحی گرافیک دانشگاه تهران	۵	۱۳۶۵
۸	ابراهیم حاتمی‌کیا	کارشناسی سینما (گرایش فیلمنامه‌نویسی) دانشگاه هنر	۳۶، ۲۸، ۱۶	۱۳۹۶، ۱۳۸۸، ۱۳۷۶
۹	داریوش مهرجویی	کارشناسی فلسفه دانشگاه کالیفرنیا	۱۳، ۸	۱۳۷۳، ۱۳۶۸
۱۰	احمد رضا درویش	کارشناسی معماری و گرافیک دانشگاه تهران	۳۲، ۲۲	۱۳۹۲، ۱۳۸۲
۱۱	رضا میرکریمی	کارشناسی رشته گرافیک پردیس هنرهای زیبای دانشگاه تهران	۴۰، ۲۱	۱۴۰۰، ۱۳۸۱
۱۲	اصغر فرهادی	کارشناسی ارشد رشته تئاتر (گرایش کارگردانی) دانشگاه تربیت مدرس	۲۹، ۲۷، ۲۴	۱۳۸۹، ۱۳۸۷، ۱۳۸۴

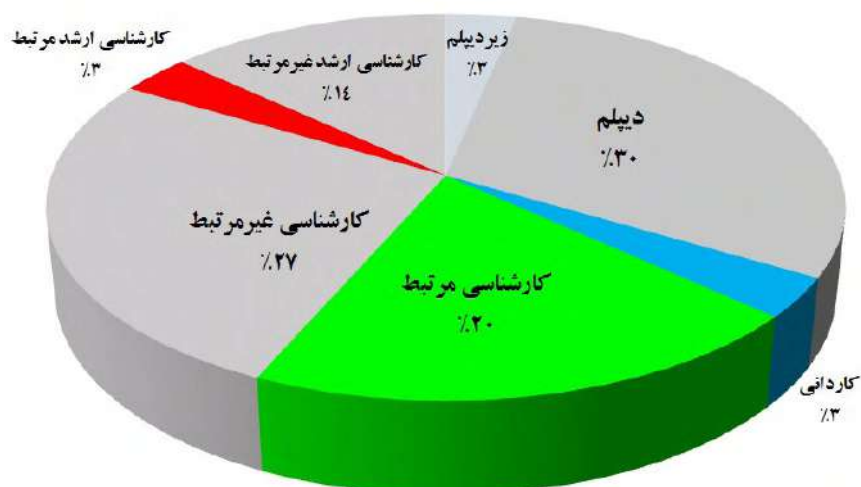
بررسی میزان تحصیلات ۱۲ کارگردان برنده سیمرغ بلورین جشنواره فیلم فجر که تاکنون بیشترین جایزه را در این حوزه دریافت کرده‌اند نشان می‌دهد تنها یک نفر از این افراد دارای تحصیلات دانشگاهی مرتبط با سینما است.

پیمایش میزان تحصیلات برندگان سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی چهل دوره جشنواره فیلم فجر

از ۳۰ کارگردان برگزیده:

- ۱ نفر زیردیپلم
- ۹ نفر دیپلم
- ۱ نفر کارگردانی (حوزه سینما)
- ۱۴ نفر کارشناسی (۶ نفر حوزه سینما)
- ۵ نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد (۱ نفر حوزه سینما)

۲۶ درصد کارگردانان دارای مدارک دانشگاهی رشته کارگردانی سینما هستند.

پیمایش میزان تحصیلات برندگان سیمرخ بلورین بهترین بازیگر چهل دوره جشنواره فیلم فجر

از ۵۸ بازیگر برگزیده:

- ۲۱ نفر دیپلم
- ۳ نفر کاردانی (غیر مرتبط)
- ۲۹ نفر کارشناسی (۴ نفر بازیگری)
- ۴ نفر کارشناسی ارشد (۲ نفر بازیگری)
- ۱ نفر دکتری غیر مرتبط

۱۰ درصد بازیگران دارای مدارک دانشگاهی رشته بازیگری سینما هستند.

مدرک تحصیلی کارگردانان برتر جایزه آکادمی اسکار

تحصیلات برندگان جایزه اسکار در حوزه کارگردانی

ردیف	نام کارگردان	تحصیلات	دوره	سال
۱	John Ford	جان فورد	۸۱:۱۴:۲۵	۱۹۳۵:۱۹۴۰:۱۹۴۱:۱۹۵۲
۲	William Wyler	ویلیام وایلر	۱۵:۱۹:۳۲	۱۹۴۲:۱۹۴۶:۱۹۵۹
۳	Frank Capra	فرانک کاپرا	۷:۹	۱۹۲۴:۱۳۳۶
۴	Ang Lee	انگ لی	۷۸:۸۵	۲۰۰۵:۲۰۱۲
۵	Frank Borzage	فرانک بورزیگی	۱:۵	۱۹۲۷:۱۹۳۱
۶	Alfonso Cuarón	آلفونسو کوآرون	۸۶:۹۱	۲۰۱۳:۲۰۱۸
۷	Clint Eastwood	کلینت ایستوود	۶۵:۷۷	۱۹۹۲:۲۰۰۴
۸	Miloš Forman	میلوش فورمن	۴۸:۵۷	۱۹۷۵:۱۹۸۴
۹	Alejandro González Iñárritu	الخاندرو گونسالس اینیاریتو	۸۷:۸۸	۲۰۱۴:۲۰۱۵
۱۰	Elia Kazan	ایلیا کازان	۲۰:۲۷	۱۹۴۷:۱۹۵۴
۱۱	David Lean	دیوید لین	۳۰:۳۵	۱۹۵۷:۱۹۶۲
۱۲	Frank Lloyd	فرانک لوید	۲:۶	۱۹۲۸:۱۹۳۲

بررسی میزان تحصیلات ۱۲ کارگردان برنده جایزه اسکار که تاکنون بیشترین جایزه را در این حوزه دریافت کرده‌اند نشان می‌دهد، که این افراد تحصیلات دانشگاهی مرتبط در حوزه کارگردانی سینما نداشته‌اند.

پیمایش میزان تحصیلات برندگان بهترین کارگردانی چهل دوره جایزه اسکار (۱۹۸۲-۲۰۲۱)

از ۳۴ کارگردان برگزیده:

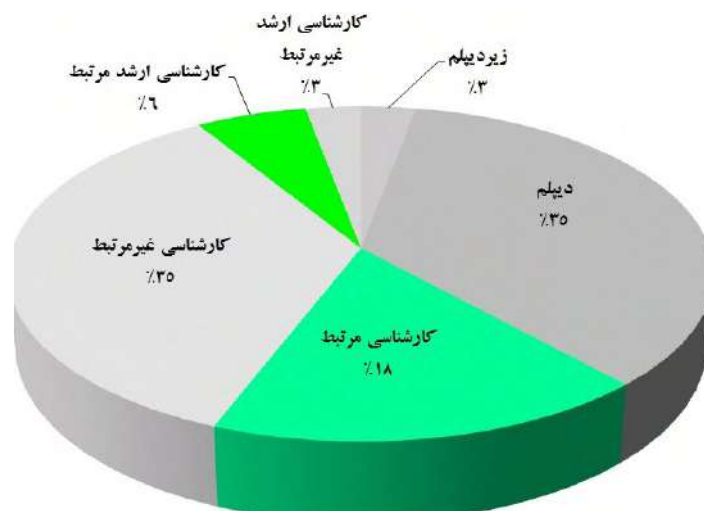
۱- نفر زیردیپلم

۱۲- نفر دیپلم

۱۸- نفر کارشناسی (۶ نفر حوزه سینما)

۳- نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد (۲ نفر حوزه سینما)

۲۴ درصد کارگردانان دارای مدارک دانشگاهی رشته‌های مرتبط به کارگردانی سینما (فیلم و فیلمسازی) هستند.

تأملی بر اهمیت نظام استاد - شاگردی در آموزش هنرها

● بیان مسئله

هنر همواره دو وجه کلی داشته است: فریحه و طبع هنری، و تربیت و پرورش آن. آنچه این فریحه هنری را هدفمند و جهت‌دار می‌کرده آموزش و تربیت آن بوده است (آزند، ۱۳۹۲). بشر از همان آغاز، آموزش را در کنار تولید اثر مد نظر داشته است.

آموزش و تعلیم هنر نخست وجه همگانی و عمومی نداشته و تقریباً در سرتاسر جهان، تا دوران رنسانس، فرایند تولید آثار هنری و آموزش هنر در جرگه فنون و حرف قرار داشته و از نظامی تبعیت می‌کرده که می‌توان آن را به نظام «استاد - شاگردی» تعبیر کرد. این نظام تا سده سیزدهم در ایران نیز برقرار بود و در آن شیوه، استادان شگردهای خود را به شاگردان خاص خود منتقل می‌کردند و باعث تداوم سنت‌های هنری می‌شدند. در این نوع آموزش، هنرآموز با عناصر و مجموعه‌ای از سوزها، نقش‌ها، طرح‌ها و سنت‌های هنری زمانه آشنا می‌شد و با اندوخته‌ای که از تجارب و سنت‌های گذشته به‌دست آورده بود به مرحله آفرینندگی دست می‌یافت و بدین ترتیب ناقل سنت پیشینیان به آیندگان می‌شد و نه تنها از موارث هنری نگهداری می‌کرد، بلکه خلاقیت هنری را نیز بسط می‌داد.

اما از دوره رنسانس و پس از آن، با تشکیل آکادمی و سپس مدارس هنری، آموزش هنرها همگانی شد و شیوه آموزش استاد - شاگردی به تدریج جای خود را به نظام مدرسه‌ای عمومی داد که مباحث نظری هنر در آن اهمیت داشت. هنرمند دیگر قابل مقایسه با پیشه‌ور و یا هنرورز نبود، بلکه انسانی با فرهنگ و فرهیخته محسوب می‌شد که نه فقط فنون هنری، بلکه سبک‌ها و شیوه‌ها و مکاتب آن حوزه را نیز می‌آموخت و به دیگران هم آموزش می‌داد. در ایران، نظام استاد - شاگردی اساس تعلیم هنر تا دوره قاجار بود. در این دوره، تحت شرایط خاص، نظام مدرسه‌ای جانشین نظام استاد - شاگردی شد. هنرآموزان با فراگیری دروس هندسه و تناسبات و... با رویکرد علمی سراغ کارهای عملی رفتند و تقلید از آثار اروپایی انجام پذیرفت.

آموزش هنرها دو هدف عمده را دربرمی‌گیرد: ۱. آموزش برای فراگیری فنون و حصول آن هنر؛ ۲. آموزش برای پیشبرد زمینه‌های فرهنگ عمومی که هر دو در نظریه و عمل جایگاهی ویژه دارد و همیشه مورد توجه بوده است (همان‌جا).

«آموزش عملی» برای یادگیری و تولید آثار هنری ضروری است و وسیله‌ای برای بیان هنری به شمار می‌رود. «آموزش نظری» نیز برای فهم و درک آثار هنری ضرورت دارد. البته در این میان، زیبایی‌شناسی و آرمان‌های فرهنگی که پایه‌ی زمان و مکان تغییر می‌یابد نقش آموزش هنر را در نهادها و برنامه‌ریزی‌های آموزشی مشخص می‌سازد.

مسئله مهم دیگر در آموزش هنرها سن شاگردان و دوره‌های آموزش و تداوم و پایداری آن در طول زندگی است. مسائل آموزش هنر برای کودکان ارتباطی نزدیک با مسائل تربیتی آنها دارد. در اینجا نیز، بین آموزش رسمی (که کودک را به تقلید وامی‌دارد) و آموزش خلاقه هنر (که خلاقیت کودک را به حرکت درمی‌آورد) تفاوت ماهوی وجود دارد. آموزش خلاقه هنر در کودک استعداد و قوه زیبایی‌شناسی او را همسان بزرگسالان شکوفا می‌کند و در مراحل بالاتر نیز بر ماهیت فنی و تکنیکی هنر تأکید می‌شود.

یادآوری می‌شود، امروزه، با اهمیت فناوری و توسعه صنعت، توجه به آموزش هنر باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ زیرا هنر فعالیتی همه‌جانبه در زمینه‌های مختلف است. نباید این مسئله را نادیده بگیریم که بخشی از فرایند تولید آثار هنری مستلزم فهم دانش فنی و شناخت و به‌کارگیری ابزارهای صنعتی است؛ از این‌رو، باید تلاش کرد که فناوری و صنعت در خدمت تعلیم هنر قرار گیرد.

در حال حاضر، در دانشگاه‌های ما، جریان عمده با آموزش هنر مطابق با نظام آموزشی غرب است؛ و رویکرد دیگری که اهمیت بسیاری داشته و مغفول مانده است، احیای هنرهای سنتی با یک نظام سنجیده آموزشی جدید و با بهره‌گیری از قالب‌های کهن است که در بطن خود واجد ارزش‌های آزموده و پویای آموزشی است، و نباید فراموش کنیم که این نوع آموزش در هر کجا که رواج یافته نتایجی درخشان در پی داشته است.

بر اساس پایش‌های انجام‌شده، در حال حاضر، آموزش عالی هنر با چالش‌های بسیاری مواجه است؛ از جمله عدم تنوع رشته‌ها، عدم تنوع شیوه‌های آموزشی، تمرکز و همگرایی بیش از حد در پذیرش و آموزش دانشجوی، بی‌توجهی به هنر بومی و سنتی، و نرخ

بالای بیکاری فارغ‌التحصیلان هنر که نشان می‌دهد نظام فعلی پاسخگوی نیازها و ضرورت‌های جامعه و منطبق با اسناد بالادستی نیست و باید راهکاری مؤثر اتخاذ کرد. از این رو نظام استاد - شاگردی به‌عنوان یکی از راهکارهای مؤثر قابل پیشنهاد است. از این رو، فرهنگستان هنر بر آن شد با برگزاری نشست‌های تخصصی بر محور آموزش استاد - شاگردی، در حوزه‌های مختلف هنر، دلایل موفقیت فرایند این نظام تربیتی و آموزشی را مورد مذاقه قرار دهد و با رویکرد آسیب‌شناسانه به آن بپردازد تا بتواند با استفاده از نتایج این پژوهش‌ها، به متولیان آموزشی، برنامه‌ریزان و سازمان‌های علمی و سیاست‌گذاران عرصه آموزش، راهکارهایی مؤثر برای بهبود فرایند آموزش مؤثر در نظام‌های روشمند ارائه کند تا ظرفیت‌های هنر ایران در عرصه‌های ملی و بین‌المللی بهتر و بیشتر مطرح شود.

● پیشنهاد

در تاریخ فرهنگ اسلامی ایرانی، سه اصطلاح درباره هنر وجود دارد: «هنر»، که اصالتاً اوستایی است، «فن» و «صناعت»، که هر دو ترجمه «تخنه» یونانی‌اند و البته پیش از ترجمه واژه تخنه، در قرون دوم و سوم هجری، در متن مقدس مسلمانان، یعنی قرآن کریم، و نیز لسان رایج عرب، اصطلاحی چون صنعت با معنای ساختن و درست کردن مورد استفاده بود. قرآن، به‌عنوان متن بنیادین فرهنگ جدید جزیره‌العرب و سپس بخش گسترده‌ای از جهان آن روزگار، از واژه صنعت و نیز آموزش آن استفاده کرده بود؛ از این رو، آیات قرآن، در آموزش صنعت و فنون، مبنای آموزش مقدس صناعات در تمدن اسلامی و شاید روح حاکم بر فتوت‌نامه‌های صناعات و فنون در فرهنگ اسلامی شد.

سنت استاد - شاگردی، همچون بسیاری از پدیده‌های فرهنگی هنری، در طی سده‌ها، سینه‌به‌سینه استمرار داشته است. با این حال، در متون کهن، که از کتابت و خوشنویسی و هنرهای وابسته سخن رفته است، ضمن معرفی شاگردان برخی از استادان برجسته، اشاراتی به این سنت و نظام‌های موجود در آن دیده می‌شود. گاه از آداب‌دانی هنرآموز و گاه از ناسپاسی‌هایش سخن رفته است. برخی از این متون بخشی از کتاب‌های معتبر و شناخته‌شده تاریخی‌اند؛ همچون فصلی از *قابوسنامه* از کیکاووس بن وشمگیر و *چهارمقاله* از نظامی عروضی سمرقندی و گروهی نیز رسالات کهن و فتوت‌نامه‌ها هستند که گاه به شکل کتابی مستقل تدوین شده‌اند؛ مانند *آیین دبیری* از محمد بن عبدالخالق میهنی، *دستورالکاتب فی تعیین المراتب از شمس منشی*، *تحفه‌المحبین* از یعقوب سراج شیرازی، *آداب المشق* از بابا شاه اصفهانی، و همچنین *صراط السطور* یا *آداب خط* از سلطان علی مشهدی. افزون بر اینها، تذکره‌های هنری نیز منابع درخور اعتنایی‌اند؛ تذکره‌هایی چون *گلستان هنر* از قاضی احمد قمی، و *احوال خطاطان* از بختاورخان. نویسندگان تذکره‌ها در لابه‌لای معرفی و توصیف کاتبان و اشاره به استادان و شاگردانشان، نکاتی جزئی ولی نغز و ارزشمند از آداب استادی و شاگردی بیان کرده‌اند.

کتاب‌ها و متون ارزشمندی همچون *منیه المرید* و *المستفید*، *آداب المتعلمین*، *رساله صناعیه* و نیز فتوت‌نامه‌ها جایگاه روابط استاد و شاگرد را بیان کرده‌اند. ولی این حوزه امروزه نیازمند فعالیت بیشتر است. کتاب‌هایی همچون از کارگاه تا دانشگاه نوشته دکتر یعقوب آژند که توسط فرهنگستان هنر منتشر شده است، و یا مقالاتی در این حوزه که در ادامه به برخی از آنها اشاره می‌کنیم از تلاش‌های انجام شده در این حوزه‌اند.

حمیدی‌زاده، در مقاله «تبیین الگوی توسعه رویکرد استاد - شاگردی در تسهیم دانش ضمنی»، به تبیین امکان‌سنجی رویکرد استاد - شاگردی برای انتقال و تسهیم دانش ضمنی در تربیت اعضای هیئت‌علمی دانشگاه شهید بهشتی پرداخته است. با توجه به مدل‌سازی پویا، نتایج پژوهش نشان داد امکان پیاده‌سازی رویکرد استاد - شاگردی فردبه‌فرد برای انتقال و تسهیم دانش در دانشگاه شهید بهشتی از دیدگاه اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان دکتری وجود دارد. مقاله‌ای دیگر، با عنوان «رویکرد آموزش استاد - شاگردی؛ حلقه مفقوده آموزش طراحی صنعتی و ارتباط دانشگاه با صنایع»، به اهمیت این شیوه آموزشی در آموزش طراحی صنعتی می‌پردازد. از نتایج پژوهش حاضر می‌توان به این نکته اشاره کرد که رویکرد استاد - شاگردی دارای ابعاد و مزایای فراوانی از جمله افزایش مهارت‌ورزی دانشجویان، بالارفتن انگیزه مدرس و دانشجو به صورت توأمان، و افزایش کارآفرینی دانشجویان است که قابلیت احیای آن در نظام فعلی میسر و ضروری به نظر می‌رسد. در پژوهشی دیگر، با عنوان «تأملی بر رابطه استاد و شاگردی در آموزش هنرها با تأکید بر نظام سنتی»، مهمترین شاخصه‌های آموزش استاد و شاگردی

استخراج شده است. این پژوهش قصد دارد نشان دهد این شاخصه‌ها در نظام آموزش معاصر هنر چه وضعیتی دارد. نتیجه پژوهش نشان می‌دهد که، به دلیل بروز تغییرات اساسی در ساختار آموزشی، شاخصه‌های سنتی روابط استاد و شاگردی تداوم چندانی در نظام معاصر ندارند که این خلأ می‌تواند لزوم توجه و بازگشت به ارزش‌های پیشین را یادآور شود.

از دیگر کارهای انجام‌شده در این حوزه می‌توان این موارد را برشمرد:

تصویب پیشنهاد فرهنگستان هنر و راه‌اندازی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد هنرهای اسلامی ایرانی استاد محمود فرشچیان (متأسفانه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اجرای نظام استاد - شاگردی را نپذیرفت)؛

برگزاری نشست‌ها و درس‌گفتارهای تخصصی در فرهنگستان هنر (سال ۱۴۰۰)؛

نخستین هم‌اندیشی آموزش عالی هنرهای سنتی در دانشگاه استاد فرشچیان (سال ۱۳۹۸)؛

همچنین توجه به نظام آموزشی استاد - شاگردی در مراکز معتبر جهانی، مانند مرکز هنر جمیل عربستان و امارات، مرکز طراحی استانبول (ترکیه)، و مراکز در هند، چین، ژاپن، اروپا و آمریکا؛

ترکیه جزء کشورهایی است که نگاه سنتی خود بر آموزش هنرها را حفظ کرده و علاوه بر این، همزمان بر «ارتقای هنرهای سنتی و ضرورت استفاده از روش‌های علمی»، در زنده نگاه‌داشتن «اشتغال، تولید و گسترش» در زیرشاخه‌های مختلف تأکید می‌کند. در ادامه، به مزایا و معایب این دو نظام آموزشی، در محورهای «استاد»، «شاگرد» و «فرایند آموزش»، به همراه پیشنهادهایی، اشاره می‌شود.

● مزایای نظام استاد - شاگردی

۱. استاد

- استاد مرجعیت ایجابی دارد و هم‌زمان الگو، راهنما، مراد و در مجموع قطب عالم آموزش است.

- آموزش اخلاق، منش، معنویت و کردار ضمن آموزش هنر.

- همراهی مستمر و مداوم استاد.

۲. شاگرد

- اهلیت دارد. اهلیت مفهومی فراتر از قابلیت (استعداد) و توانمندی است. در نظام آموزش استاد و شاگردی، شاگرد علاوه بر داشتن قابلیت و کسب توانمندی، باید بتواند «اهلیت» خود را، به معنای شایستگی لازم برای عضویت در صنف و حرفه، به اثبات رساند.

۳. فرایند آموزش

- از کودکی و به تدریج، در یک نظام سلسله‌مراتبی صورت می‌گیرد؛ به‌ویژه در هنرهای نمایشی و هنرهای سنتی. یعنی کودکان را همان استادی که در خانواده وجود داشت آموزش می‌داد و بزرگ‌تر خانواده، یا در حقیقت پدر خانواده، آنها را هدایت می‌کرد؛ در حالی که این شیوه آموزشی امروزه توسط استادان گوناگون تدریس می‌شود.

- آموزش تعاملی و مشارکتی بود؛ یعنی در دل اجرا و کنار اجرا اتفاق می‌افتاد؛ به‌عنوان مثال، کسی که می‌خواست تعزیه بیاموزد، به‌ویژه آن افرادی که عضو خاندان علاقه‌مند به تعزیه بودند، از دوران کودکی در کنار گروه قرار می‌گرفتند. ابتدا، نقش‌های بی‌کلام ایفا می‌کردند و حضور صحنه‌ای را می‌آموختند. سپس، در همان دوره کودکی، به آنها نقش‌های کوتاه‌تر، و با گذشت زمان، نقش‌های بزرگ‌تر به آنها داده می‌شد. به این ترتیب، به‌مرور کامل می‌شدند و به یک پختگی دست می‌یافتند. بعد، می‌توانستند به‌عنوان استاد در عرصه شبیه‌خوانی حضور پیدا کنند. این شیوه فقط مختص شبیه‌خوانی نبود و در نقالی هم به همین شکل انجام می‌شد. در نقالی، آموزش از نوجوانی آغاز می‌شد؛ از زمانی که فردی می‌توانست پای مجلس استاد بنشیند و بیاموزد. در مورد هنر نمایش تخت‌حوضی، آنهایی که به‌ویژه عضو خانواده نبودند، باید از دوره نوجوانی وارد این حلقه می‌شدند. به هر حال، روش آموزش این نمایش هم روش استاد و شاگردی بود و مهارت‌ها به‌مرور زمان منتقل می‌شدند. در

شبیبه خوانی، مهارت‌های موجود، مانند آداب مرثیه، نسخه خوانی، موسیقی، موسیقی آوازی، سوارکاری، کشتی باستانی و همه مهارت‌هایی که در اجرای نمایش شبیبه خوانی نیاز بود، به مرور، در کنار مجلس تعزیه آموخته می‌شد.

- تجربه محور است. در حین عمل و با محوریت تجربه شکل می‌گیرد؛ به عنوان مثال، آموزش معماری در نظام استاد - شاگردی «در حین عمل» و با محوریت تجربه شکل می‌گیرد. اتکای شاگرد در این نظام نه بر آموزه‌ها و محفوظات که بر تجربیات و مشاهدات است. شاگرد هر مرحله از کار را، از اولین مراحل آن چون ورز دادن گل و زنجابی کردن آجر تا آخرین مراحل آن چون خلق و نصب تزئینات پیچیده بناهای سنتی، باید خود تجربه کند و بیازماید و همین نیز به کشارشدن بی‌اندازه عامل زمان در این نظام آموزشی می‌انجامد؛ تا جایی که بازه زمانی بیست تا سی سال برای تبدیل شاگرد به استاد در این نظام آموزشی بازه‌ای معمول بوده است.

- پیوستگی با سنت‌های هنری و زیبایی شناسی دارد.

- دوری از مدرک‌گرایی و دریافت اجازه‌نامه استاد؛ یعنی مادامی که شاگرد به پختگی کافی نمی‌رسید از سوی استاد تأیید و معرفی به کار نمی‌شد.

- روش تدریس «کارگاهی» بود و فرایند «یاددهی - یادگیری» به صورت هم‌زمان اتفاق می‌افتاد.

- از نتایج درخشان این شیوه این بود که تماشاگران متخصص تربیت می‌شدند. به عبارتی دیگر، مخاطبان و اجراکنندگان هم‌زمان و در ارتباط با هم تربیت می‌شدند. این باعث می‌شد خطا در اجراها کمتر صورت گیرد؛ زیرا همیشه تماشاگر متخصص در صحنه حضور داشت تا ایراد بگیرد و نقد کند.

● کاستی‌های نظام استاد - شاگردی

همان‌طور که این نظام نکات مثبتی داشته است، اگر بخواهیم به این روش بسنده کنیم، خطرها و معایبی هم به همراه خواهد داشت؛ از مهم‌ترین معایب آن می‌توان به این موارد اشاره کرد:

- انحصارطلبی و خودخواهی استاد.

- استاد شاگرد را مقلد خود آموزش می‌دهد. در حالی که این امر با مسئله تعلیم و تربیت منافات دارد. البته در این نظام (استاد - شاگردی) این مسئله عیب به شمار نمی‌آمده است، بلکه عملیاتی در جهت حفظ حیات و استمرار سنت تلقی می‌شده است.

- طولانی مدت بودن دوران شاگردی تا رسیدن به استادی.

- مبتنی بودن بر آزمون و خطا به جای روشمندی در امر آموزش.

- مقاومت و بی‌توجهی برخی از استادان به فناوری و نیازهای معاصر.

- کسب مهارت در یک یا چند شیوه خاص و بازماندن از سایر مهارت‌های ضروری به‌ویژه در دوره معاصر.

● کاستی‌های نظام آموزش دانشگاهی

اغلب ویژگی‌های برشمرده در نظام استاد - شاگردی با نظام آموزشی کنونی، یعنی نظام آموزش دانشگاهی، در تباین، و گاه در تضاد، قرار دارد؛ به دلایل زیر:

۱. استاد

- نوعی «مرجعیت سلبی» دارد. این مرجعیت، در قالب کتاب‌های قوانین و استاندارد و راهنما، صرفاً معیارهایی را در اختیار قرار می‌دهد.

۲. شاگرد

- در شاگردان، دغدغه چندانانی برای اثبات «میزان قابلیت» و «اهلیت» وجود ندارد.

۳. فرایند آموزش

- آموزه‌های ذهنی بر آموزه‌های تجربی مقدم است و انتقال علم بیش از تجربه از طریق درس و مباحثه صورت می‌پذیرد.
- مدت‌زمان آموزش در این نظام «کوتاه» و با پیشرفت شیوه‌های آموزشی قابل «کوتاه‌تر» شدن است.
- مسئله «ارزشیابی»، که بر اساس نظام نمره‌دهی است، در این نظام مهم تلقی می‌شود.
- اهمیت دادن به «شرح درس»؛ یعنی گنجاندن طیف وسیعی از علوم در سرفصل‌های درسی.
- «تکنیک» فرع بر «مباحث نظری» است؛ دانشگاه بر مباحث نظری و مفاهیم تأکید دارد؛ به عبارتی دیگر، دانشگاه جای کارگاه‌های عملی را گرفته است، البته در گذشته این‌گونه نبوده است. ضعف دانشگاه‌ها در تکنیک باعث شکل‌گیری آموزگاه‌های خصوصی شده که تا حدودی ضعف آموزش عملی در دانشگاه‌ها را جبران می‌کنند.
- توجه زیاد به مباحث نظری باعث بی‌توجهی به نقش‌ها و طرح‌های هنرهای بومی شده است؛ به‌عنوان نمونه، دست‌بافت‌های گلیمی مجموعه‌ای از زیباترین محصولات منحصربه‌فرد ایلات و عشایر ایران، و حاصل اندوخته‌ای فنی و احساسی این مردمان بوده است که در طول تاریخ، زندگی‌شان تحت تأثیر طبیعت اطرافشان بوده و فارغ از سبک زندگی شهرنشینان شکل گرفته است. امروزه، این دست‌بافت‌ها به شکل دیگری تولید و استفاده می‌شوند که بیشتر مبتنی بر سلیقه شخصی افراد است؛ در حالی که در گذشته، تمام نقوش و طرح‌های این گلیم‌ها ذهنی بوده و نسل‌به‌نسل منتقل می‌شده است. خطری که این شیوه از آموزش برای چنین هنری دارد فراموش شدن بداهه‌سازی و ابتکار در طرح و نقش‌زنی و شیوه‌های تولیدی است؛ چراکه در این شیوه، دریافت‌ها منحصر به آموزش‌های کلاسی است و استادان یافته‌های خود را به شکلی کلی‌تر از شیوه سنتی، که مبتنی بر کسب تجربه بوده، به هنرجویان منتقل می‌کنند. این باعث شده نقش‌ها هیچ فرقی با نقش‌های ماشینی نداشته باشند.
- نبود تداوم در آموزش‌ها.
- تصمیم‌سازان و مدیران فرهنگی و هنری غالباً شناخت کامل و جامعی از هنر ندارند.
- عدم پی‌گیری روند رشد شاگرد در فرایند آموزش هنر.

● وضعیت فعلی

۱. عدم مشارکت و تعامل در آموزش: در نظام آموزش فعلی ما، چه در سطح پایه و عمومی و چه سطح در عالی، تعامل و مشارکت بین معلم و دانش‌آموز و استاد و دانشجو/شاگرد وجود ندارد؛ در حالی که در اسناد بالادستی آمده است که آموزش باید با محور مشارکتی و تعاملی باشد. در حال حاضر، شاگرد به درس صرفاً به‌عنوان یک پژوهش کلاسی زودگذر می‌نگرد و متقابلاً استاد هم سریع مطالب خود را ارائه می‌دهد؛ در حالی که در نظام استاد - شاگردی، آموزش مشارکتی و تعاملی است؛ زیرا حضور مستمر و مداوم استاد در فضای کارگاهی - کلاسی به دانشجو امکان می‌دهد تا نظرها و دیدگاه‌های استاد را هم‌زمان روی پروژه دریافت کند و الگوگیری مستقیم از استاد به‌صورت یک فرایند حل مسئله برای دانشجو به وقوع می‌پیوندد. همین امر سبب شده تا در نظام استاد - شاگردی، فرد به درس صرفاً به‌عنوان یک پروژه زودگذر ننگرد، بلکه آن را اشتغال یا پروژه‌ای فعال قلمداد کند.
۲. بی‌توجهی به تفکر خلاق: با توجه به تغییرات سریعی که در سبک زندگی در جوامع مدرن پیش آمده و وجوه مثبت و منفی متفاوتی که حاصل از نتایج و عوارض آن است، ارزش‌های زیست‌محیطی و فرهنگی هنرهای سنتی و صنایع دستی بار دیگر، قد علم کرده، خودنمایی می‌کنند. اما بررسی‌ها نشان می‌دهد که میزان استفاده از هنرهای سنتی در جامعه کاهش یافته و اقبال آنها در متن زندگی مدرن رو به افول است. البته مسئله اقتصاد را نمی‌توان در این زمینه نادیده گرفت. یکی از کارهای مهمی که می‌شود انجام داد پرورش روش‌های تفکر خلاق و تلفیق آن با صنایع دستی و هنرهای سنتی است که می‌تواند برای ارائه طرح در برنامه آموزش عالی هنرهای سنتی مفید باشد.
۳. بی‌توجهی به تربیت هنرمند.
۴. بی‌توجهی به تولید و خلق و تداوم هنرهای بومی و سنتی ایرانی اسلامی.

۵. بی‌توجهی به آموزش عملی: برای بهره‌گیری از نظام استاد - شاگردی، لازم است در کلاس‌های آکادمیک از هر دو روش استفاده شود و استادان دانشگاهی و سنتی را با همدیگر بیشتر آشنا و هماهنگ کرد؛ به گونه‌ای که هر دو مکمل هم باشند و نه در تقابل.

۶. غفلت از دانش خبرگان و پیش‌کسوتان هنری که فاقد مدرک تحصیلی دانشگاهی‌اند و بی‌توجهی به ایشان.

۷. بی‌توجهی به نقد و منطق پرسیدن: البته این مسئله هم در گذشته وجود داشته است و هم اکنون وجود دارد. و علتش این است که سلسله تفکر و تأمل قطع شده است. منطق پرسیدن از بین رفته است. رقابت جای نقد را گرفته است؛ در حالی که شاگرد برای اینکه به مرحله کمال برسد باید خود انتقادگر باشد و لازمه این تشخیص این است که خودش نقاد بی‌رحم خودش باشد. معیار این نقد تطبیق با یک کمال و نمونه دیگر است؛ یعنی شاگرد از یک الگوی بهتر و یا الهام خودش کمک بگیرد و ابهام خود را برطرف کند. این مسئله اهمیت بسیاری دارد که از آن غافلیم؛ به‌عنوان مثال، در آموزش نمایش‌های سنتی، چون مخاطب تربیت شده، همانند گذشته، وجود ندارد، یا کمتر از گذشته است، نقدی هم از این آثار صورت نمی‌پذیرد؛ در حالی که در اجرای بسیاری از نمایش‌های سنتی جهان غرب، همان‌طور که دانش آموزش داده می‌شود، به نظر می‌رسد که فعالان عرصه نمایش و تئاتر و مخاطب را هم پرورش می‌دهند. آنها سنت تئاتر و سنت نقد تئاتر دارند. در گذشته ایران، این امکان به شکلی دیگر وجود داشت. از طریق مخاطب تربیت شده، که عمدتاً از میان خواص هم بودند، این کار انجام می‌شد. ما در حال حاضر، در این حوزه هم دچار مشکلیم و در حوزه تئاتر هم سنت نقد پایه‌پای هنر تئاتر رشد نکرده است یا در آن انقطاع به وجود آمده است و این موضوع باعث شده تا با تکرار اشتباهات در همه عرصه‌ها روبه‌رو باشیم.

۸. بی‌توجهی به منابع دست‌اول و مدون‌کردن روش تدریس قدما و استادان: منابع مکتوب قدیم مثل رساله‌ها و تذکره‌ها و فتوت‌نامه منابع درجه‌یکی هستند که باید به دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی معرفی شوند و از آنها در بهبود نظام آموزشی بهره گرفته شود. پژوهشگران می‌توانند با بازخوانی بحث‌های آموزشی فتوت‌نامه‌ها برای بهره‌گیری در جامعه معاصر در جهت آموزش هنرهای سنتی استفاده کنند.

۹. بی‌توجهی به رابطه هنر با اقتصاد و کسب‌وکار و درآمدزایی، به موازات اهداف فرهنگی.

۱۰. بی‌توجهی به استفاده از یافته‌های نوین پژوهشی برای پژوهشگران و اهل نظر و عمل.

۱۱. بی‌توجهی به مستندسازی تجربیات استادان و هنرمندان این حوزه.

۱۲. بی‌توجهی به دوره‌های کارآموزی خارج از دانشگاه.

۱۳. بی‌توجهی به رابطه دانشگاه و نهادهای مرتبط.

۱۴. بی‌توجهی به صنایع فرهنگی خلاق.

۱۵. بی‌توجهی به رابطه صنعت و دانشگاه.

۱۶. بی‌توجهی به مؤلفه‌های فرهنگ بومی ملی در طراحی اشیای هنری و تداوم آن در توسعه حوزه‌های مختلف فرهنگ مادی و هنری.

۱۷. بی‌توجهی به زیبایی‌شناسی و روش‌های تولید هنر به روش سنتی.

پیشنهادها

۱. شیوه استاد - شاگردی در واحدهای دانشگاهی مستعد در هنرهای سنتی با تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اجرا شود.

۲. تفکیک مراکز تربیت هنرمند از مراکز تربیت هنرشناس در مراکز دانشگاهی و آموزشی.

۳. دگرگونی در سطوح مختلف، اعم از شرح درس‌ها و امکانات و فضاهای آموزشی، متناسب با زمان معاصر.

۴. امکان به‌کارگیری هنرمندان و خبرگان هنری فاقد مدرک تحصیلی.

۵. برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های دانش‌افزایی بر مبنای الگوی استاد - شاگردی مبتنی بر دستورالعمل‌ها.

منابع

- آژند، یعقوب. (۱۳۹۲) از کارگاه تا دانشگاه: پژوهشی در نظام آموزشی استاد - شاگردی و تبدیل آن به نظام دانشگاه در نقاشی ایران. تهران: انتشارات فرهنگستان هنر.
- ندیمی، حمید. (۱۳۸۹). «روش استاد و شاگردی، از نگاهی دیگر». نشریه هنرهای زیبا. معماری و شهرسازی. شماره ۴۴.
- سیفی، ندا، حسن بلخاری و مهدی محمدزاده. (۱۳۹۶). «تأملی بر رابطه استاد و شاگردی در آموزش هنرها با تأکید بر نظام سنتی». فصلنامه علمی پژوهشی نگره. شماره ۴۲
- چیت ساز، شقایق و حسن صادقی نایینی. (۱۴۰۰). «رویکرد آموزش استاد - شاگردی، حلقه مفقوده آموزش طراحی صنعتی و ارتباط دانشگاه با صنایع». نشریه رهپویه هنر/هنرهای تجسمی. دوره ۴. شماره ۳.
- حمیدی زاده، محمدرضا، اکبر گلدسته و الهه سلیمان زاده. (۱۴۰۰). «تبیین الگوی توسعه رویکرد استاد - شاگردی در تسهیم دانش ضمنی». مطالعات مدیریت راهبردی. شماره ۴۶.
- مجموعه سخنرانی‌های ارائه شده توسط اساتید این حوزه. (۱۴۰۰)
- مروری بر نخستین هم‌اندیشی آموزش عالی هنرهای سنتی در دانشگاه فرشچیان. (۱۳۹۸).
- فروغی نیا، مریم و (۱۳۹۸). «مطالعه تطبیقی نظام آموزش رسمی صنایع دستی ایران و ترکیه با رویکرد صنایع فرهنگی خلاق». دوفصلنامه علمی مطالعات تطبیقی هنر. سال نهم. شماره ۱۷. صفحات ۲۹-۴۲
- نوروزی قره قشلاق و (۱۴۰۰). «بررسی تطبیقی شایستگی‌های حرفه‌ای صنایع دستی در چند کشور و تبیین وجوه مغفول آن در برنامه درسی دوره کارشناسی ایران». نشریه علمی باغ نظر. شماره ۱۸. صفحات ۳۳-۴۴.
- کفیلی، نگار. (۱۳۹۴) مبانی آموزش سنتی و دانشگاهی سفال و سرامیک در ایران و ژاپن. پایان نامه دکتری، دانشکده هنرهای کاربردی، دانشگاه هنر، تهران.
- امین خندقی، مقصود و اکم، عبدالحمید. (۱۳۹۰) «بررسی تطبیقی برنامه درسی نظام تربیت معلم جمهوری اسلامی ایران و ترکیه». همایش برنامه درسی تربیت معلم.
- نورشاهی، نسرین. (۱۳۹۱) «مقایسه و پایش رفتارهای نظام علم و فناوری ترکیه و ایران». نامه آموزش عالی، سال پنجم (۱۸). ۱۱۵-۱۳۸.

برخی از مهمترین عناوین مقالات چاپ شده با کلیدواژه‌های «هنرهای سنتی» و «آموزش هنر»

- دستور، مجتبی. (۱۳۹۷). «شناسایی نشانگرهای ارتقاء کیفیت آموزش هنر در دانشگاه‌ها؛ مطالعه موردی رشته‌های هنری- رسانه‌ای دانشگاه صداوسیما». مجله علمی-پژوهشی رسانه و فرهنگ. شماره ۱۵. صفحات ۱ تا ۲۵
- سیفی، ندا، حسن بلخاری و مهدی محمدزاده. «تأملی در رابطه استاد و شاگردی در آموزش هنرها با تأکید بر نظام سنتی». مجله نگره. شماره ۴۲. ۳۲-۴۵.
- صدری، مینا. (۱۳۹۶). «چالش در کارکرد تربیتی هنرهای سنتی در مواجهه با نظام آموزشی معاصر غرب». مجله تربیت اسلامی. شماره ۲۵. ۱۴۳-۱۵۹.
- صیاد، علیرضا؛ گیل امیررود، ناهید. (۱۳۹۵). «تعلیم و تربیت تجسدیافته؛ بهره‌گیری از تئوری ادراک بدنی مرلوپوتی در آموزش هنر». مجله پژوهش هنر دانشگاه هنر اصفهان. ۱-۹.
- موسوی، ستاره؛ نیلی، محمدرضا؛ مسعود، محمد؛ نصر، احمدرضا. (۱۳۹۵). «رویکرد اسلامی به هنر و برنامه‌های درسی هنری در آموزش عالی». مجله پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی. شماره ۳۱. ۹-۲۸.
- سیفی، ندا؛ بلخاری قهی، حسن؛ محمدزاده، مهدی. (۱۳۹۵). «آموزش کل‌گرا، رویکردی نوین همسو با برخی مولفه‌های آموزش سنتی هنر ایرانی اسلامی». نشریه هنرهای زیبا - هنرهای تجسمی دوره ۲۱. شماره ۳.
- کیانمهر، قباد؛ آشوری، محمد تقی؛ قربانی، شعبانعلی. (۱۳۹۴). «تحلیلی بر وضعیت آموزش طراحی پایه در مقطع کارشناسی رشته صنایع دستی». مجله نگره. شماره ۳۴. ۵۴-۶۵.
- محمدزاده رئائی، صابر. (۱۳۹۳). «مقایسه جایگاه فناوری‌های نوین در زمینه آموزش هنر در کشورهای گوناگون (مالزی، نروژ، سنگاپور، انگلستان، ترکیه، استرالیا و چین)». مجله رشد آموزش هنر. شماره ۳۹. ۵۳-۵۷.
- طاهرخانی، زهرا. (۱۳۹۳). «هنر در آینه پژوهش: تأثیر آموزش هنر بر خلاقیت دانش آموزان». مجله رشد آموزش هنر. شماره ۳۷. ۶۰-۶۴.
- مریدی، محمد رضا؛ تقی زادگان، مریم. (۱۳۹۲). «آموزش همگانی هنر: مطالعه جامعه‌شناختی آموزش غیرحرفه‌ای هنر در میان هنرجویان مراکز آموزشی شهر تهران در سال ۱۳۹۱». مجله جامعه‌شناسی هنر و ادبیات. شماره ۱. ۱-۲۲.
- ملایی، اعظم؛ مظاهری، محمد مهدی؛ کافی، مجید. (۱۳۹۲). «طرح پیشنهادی برای پیشرفت هنرهای سنتی در چارچوب الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت». مجله مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی. شماره ۴. ۱۳۵-۱۵۵.
- رضایی، منیره. (۱۳۹۲). «تربیت هنری در نظام آموزشی ایران». مجله مطالعات فرهنگ - ارتباطات. شماره ۵۴. ۷-۲۹.
- حسینی راد، سیده مریم. (۱۳۹۱). «مشکلات تدریس هنر: تألیف درس نامه‌ها تا تدریس و تحقق اهداف برنامه». مجله رشد آموزش هنر. شماره ۳۰. ۵۴-۵۹.
- شرفی، حسن. (۱۳۹۰). «امکان کاربرد رویکرد تلفیق هنری و مفاهیم علوم تجربی در آموزش هنر». مجله نوآوری‌های آموزشی. شماره ۳۹. ۱۱۹-۱۵۰.
- مقنی پور، مجید رضا. (۱۳۹۰). «بررسی وضعیت آموزش هنرهای سنتی در سطح آموزش عالی کشور». مجله نامه آموزش عالی. شماره ۱۴. ۸۹-۱۰۴.
- کیالاشکی، علاءالدین. (۱۳۸۹). «آموزش هنر در آیین پژوهش». مجله رشد آموزش هنر. شماره ۲۴. ۶۱-۶۴.
- تمنایی فر، محمدرضا و محمد امینی زینب یزدانی کاشانی. (۱۳۸۸). «تأملی بر کارکردهای تربیت هنری در نظام آموزشی». جلوه هنر. شماره ۲.
- مهدیزاده، علی رضا. (۱۳۸۸). «نقش آموزش و پرورش در توسعه هنر». مجله رشد آموزش هنر. شماره ۱۹. ۶-۱۲.
- سلطانی آزاد، فرهاد. (۱۳۸۸). «تحول آموزش معماری در دانشکده هنرهای زیبا». مجله تندیس. شماره ۱۶۳. ۱۵.
- فیزایی، بهمن. (۱۳۸۷). «آموزش در هنرهای سنتی ایران: بررسی سنت‌های آموزشی هنروری در فتوت نامه‌ها». مجله آینه خیال. شماره ۱۲۸-۱۳۰.
- مصاحبه شونده: نادعلیان، احمد؛ مصاحبه کننده: راطبی، احسان؛ ابراهیمی، مریم. (۱۳۸۷). «پرونده آموزش در هنرهای سنتی

- ایران: الفبای قدیم، انشای جدید (درباره رویکرد آموزشی هنرهای سنتی در بستر هنر جدید)، «مجله آینه خیال» شماره ۱۱، ۱۲۷-۱۳۳.
- شریف‌زاده، سید عبدالمجید. (۱۳۸۷). «تربیت هنری و هنرهای سنتی». «مجله رشد آموزش هنر» شماره ۱۴، ۱۷-۱۴.
 - تراسبی، دیوید. (۱۳۸۷). «جنبه های اقتصادی آموزش هنر». مترجمان: چاوش باشی، فرزانه؛ رشیدپور، علیرجمه. «مجله پژوهشنامه» شماره ۲۵، ۱۳۱-۱۴۲.
 - مصاحبه‌کننده: شریف زاده، عبدالمجید؛ مصاحبه‌شونده: هراتی، محمد مهدی. (۱۳۸۷). «عمری تلاش در آموزش هنر». «مجله رشد آموزش هنر» شماره ۱۳، ۴-۹.
 - جبّاری‌راد، حمید. (۱۳۸۶). «نخستین مدارس آموزش هنر در ایران». «مجله رشد آموزش هنر» شماره ۱۲، ۴۰-۴۹.
 - رجبی، محمدعلی. (۱۳۸۶). «آموزش هنر از ابتدایی تا دانشگاه». «مجله رشد آموزش هنر» شماره ۱۱، ۱۷-۱۴.
 - گودرزی دیباج، مرتضی. (۱۳۸۲). «هنر آموزش هنر». «مجله بیناب سوره مهر» شماره ۳ و ۴، ۲۶-۳۵.
 - مبارکی، پیمان. (۱۳۸۲). «گرفت و گیرهای آموزش هنر در ایران: سخنی با چند تن از صاحب نظران هنر». «مجله بیناب سوره مهر» شماره ۳ و ۴، ۷۶-۸۵.
 - امراللهی، شیرین. (۱۳۸۲). «آشنایی با رشته‌های هنری دانشگاه‌ها». «مجله بیناب سوره مهر» شماره ۲۶، ۱۰-۱۱.
 - نقی زاده، محمد. (۱۳۸۲). «معنویت‌گرایی در هنر و آموزش هنر». «مجله هنر دینی» شماره ۱۷ و ۱۸، ۹۳-۱۱۴.
 - احمدی، آمنه. (۱۳۸۱). «آموزش: برنامه آموزش هنر در کشور کانادا». «مجله رشد آموزش هنر» شماره ۲، ۱۸-۲۵.
 - ذکرگو، امیر حسین. (۱۳۸۱). «آموزش هنر در کشور هند». «مجله رشد آموزش هنر» شماره ۲، ۴۰-۴۳.
 - هراتی، محمد مهدی. (۱۳۸۱). «آموزش هنرهای تجسمی در ایران». «مجله رشد آموزش هنر» شماره ۱، ۱۷-۱۲.
 - حلیمی، محمد حسین. (۱۳۸۰). «نگاهی به آموزش هنر در ایران». «مجله مطالعات هنرهای تجسمی» شماره ۱۳، ۲۴-۲۶.
 - هراتی، محمد مهدی. (۱۳۷۸). «آموزش هنرهای تجسمی در ایران». «کتاب ماه هنر» شماره ۱۳ و ۱۴، ۳-۵.
 - شریف زاده، سید عبدالمجید. (۱۳۷۸). «روش های سنتی در آموزش هنر». «کتاب ماه هنر» شماره ۱۳ و ۱۴، ۱۵-۱۷.
 - ندیمی، هادی. (۱۳۷۸). «نیم نظری به آموزش هنر در ایران». «جلوه هنر» شماره ۱۴ و ۱۵، ۴-۱۳.
 - جعفری خواه، علی اکبر. (۱۳۷۸). «پراکندگی در مدیریت و برنامه‌ریزی آموزش عالی هنر». «جلوه هنر» شماره ۱۴ و ۱۵، ۶۲-۷۱.
 - امیراینانلو، معصومه. (۱۳۷۸). «هنر آموزش هنر وضعیت آن در ایران». «جلوه هنر» شماره ۱۴ و ۱۵، ۷۴-۸۳.
 - هراتی، محمدمهدی. (۱۳۷۸). «پیشینه آموزش هنر در ایران». «جلوه هنر» شماره ۱۵.
 - محمودی، سید امیر سعید. (۱۳۷۷). «آموزش هنر بکارگیری استعدادهای نهفته دانشجویان». «جلوه هنر» شماره ۱۲ و ۱۳، ۸-۱۵.
 - رجبی، محمد. (۱۳۷۷). «نقش تحقیق در آموزش هنر». «جلوه هنر» شماره ۱۲ و ۱۳، ۳۴-۳۹.
 - مهر پویا، جمشید. (۱۳۷۵). «هنرهای سنتی ایران: درآمدی به شناخت هنرهای سنتی ایران». «مجله دانشگاه/انقلاب» شماره ۱۰۶ و ۱۰۷، ۱۲۳-۱۲۸.
 - حلیمی، محمد حسین. (۱۳۷۵). «ضرورت آموزش هنر در روند توسعه فرهنگی». «مجله دانشگاه/انقلاب» شماره ۱۰۶ و ۱۰۷، ۵۱-۶۲.
 - اسعدی، مینو؛ سپهری، مینو؛ محمص، ایراندخت؛ حاج سید جوادی، سید کمال؛ ادهم ضرغام، امیر؛ نوروزی طلب، علی رضا. (۱۳۷۳). «بررسی مشکلات و معضلات آموزش هنر در دانشگاه‌ها». «جلوه هنر» شماره ۳، ۹-۴.
 - صالحی پور، شهرزاد. (۱۳۷۳). «بیگانگی دانشگاه های هنری با واحدهای هنر سنتی ایران». «جلوه هنر» شماره ۳، ۴۱-۴۵.
 - ندیمی، هادی. (۱۳۷۳). «آموزش هنر بعد از انقلاب». «جلوه هنر» شماره ۳، ۱۲-۱۵.
 - حاج سید جوادی، سید کمال. (۱۳۷۳). «مبانی تاریخی آموزش در هنر ایران». «جلوه هنر» شماره ۳، ۱۸-۱۹.
 - رهنورد، زهرا. (۱۳۷۳). «سنت و نوآوری در آموزش دانشگاهی هنر». «جلوه هنر» شماره ۳، ۱-۱۶.
 - حاج سید جوادی، سید کمال. (۱۳۷۳). «مبانی تاریخی آموزش در هنر ایران». «جلوه هنر» شماره ۳، ۱۸-۱۹.
 - رجبی، محمدعلی. (۱۳۷۳). «نقدی بر وضعیت آموزش هنر در دانشگاه‌ها». «جلوه هنر» شماره ۳، ۲۰-۲۳.
 - اکرمی. (۱۳۷۳). «نگاهی به نقاط ضعف و قوت آموزش در دانشکده‌های هنری». «جلوه هنر» شماره ۳، ۲۴-۳۱.
 - آیت اللهی، حبیب الله. (۱۳۷۳). «آموزش هنر در دانشکده‌های هنر ایران». «جلوه هنر» شماره ۳، ۳۶-۴۰.

پیوست (۲)

دستاورد‌های فرهنگستان هنر در حوزه هنرهای سنتی در دو دهه (۱۳۹۲-۱۳۷۹)

سال ۸۱

- بررسی راه‌های جذب بودجه اشتغال‌زایی برای هنرمندان هنرهای سنتی، به پیشنهاد گروه تخصصی هنر سنتی.

سال ۸۴

- سخنرانی «تأملی در مبانی هنرهای سنتی».
- جلسه نقد و بررسی «دومین نمایشگاه آثار پیش‌کسوتان هنرهای سنتی».
- اولین هم‌اندیشی «مبانی هنرهای سنتی»
- اولین نمایشگاه «آثار جوانان هنرهای سنتی ایران»
- هم‌اندیشی «هنر فرش در کاشان».
- نشست تخصصی «صنایع دستی ایران».
- نشست نقد و بررسی «نمایشگاه هنرهای سنتی جوانان».
- مراسم تجلیل از «پیشکسوتان هنرهای سنتی ایران»

سال ۸۵

- دومین هم‌اندیشی هنر سنتی، با عنوان «آموزش هنرهای سنتی».

سال ۸۶

- همایش «گنجینه‌های هنر از یاد رفته»
- هم‌اندیشی «آموزش هنرهای سنتی (۱)»
- سخنرانی نیر طهوری «چیستی هنر سنتی».
- میزگرد «معنویت در هنرهای سنتی»
- میزگرد «راز ماندگاری هنرهای سنتی»
- میزگرد «بازیابی و احیای هنرهای فراموش شده»

سال ۹۱

- نشست «نویافته‌های معماری دوره اسلامی».
- کارگاه تخصصی «سفال و آبگینه».
- کارگاه تخصصی «کتاب و کتاب‌آرایی».
- کارگاه تخصصی «فلز».
- کارگاه تخصصی «چوب».
- کارگاه «هنرهای سنتی در کیش»
- اولین نمایشگاه «هنرهای ایرانی در جزیره کیش»

سال ۹۲

- هم‌اندیشی «فناوری‌های بومی در هنرهای سنتی ایران».

سال ۹۶

- هم‌اندیشی «مقرنس عصر قاجار و بزرگداشت استاد سید اکبر حلی»
- هم‌اندیشی «نقش و نقشبند»
- فرهنگستان هنر در راستای حفظ و احیاء هنرهای ملی و سنتی که عمدتاً در حال فراموشی هستند، کارگاه‌هایی را برای علاقمندان برگزار کرد. عناوین کارگاه‌ها:
- کارگاه «آموزش سفال و سرامیک».

- «چرخ کاری».
- «فنون لعاب ۱».
- «فنون لعاب ۲».
- «فرم‌دهی سرامیک».
- «نقش برجسته».
- «قالبگیری».
- «لعاب ۳».
- «شناخت بدنه».
- کارگاه آموزش «بافت گلیمه‌های عشایری».
- کارگاه آموزش «هنر گچبری ۲».

سال ۹۷

• هم‌اندیشی کنکاشی در آثار و احوال معماران ایران زمین: باعنوان «استاد سلطان محمد معمار یزدی»

دستاورد های انتشارات فرهنگستان هنر در حوزه هنرهای سنتی

- آژند، یعقوب (۱۳۹۴). مکتب نگارگری تبریز و «قزوین مشهد». تهران: فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران، مرکز تالیف، ترجمه و نشر آثار هنری.
- احمدی ملکی، رحمان (۱۳۸۸). تصویرگری و رنگ‌گزینی در هنرهای سنتی آذربایجان. تهران: فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران، مرکز تالیف، ترجمه و نشر آثار هنری.
- پزشکی، شهین (۱۳۹۶). ابریشم‌دوزی‌های ایرانی ۱. ویراستار سعید فرمانی. تهران: فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران، مرکز تالیف، ترجمه و نشر آثار هنری.
- خسروپناه، عبدالحسین و اشرفی، نسیم (۱۴۰۱). حکمت و معماری. تهران: فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران، مرکز تالیف، ترجمه و نشر آثار هنری.
- صباحی، سیدطاهر (۱۳۹۶). پنج قرن قالیبافی در کرمان. تهران: فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران، مرکز تالیف، ترجمه و نشر آثار هنری.
- عدل، شهریار (۱۳۹۶). هنرمندان معروف به دوست محمد در سده دهم/ شانزدهم: مصور (نقاش، نگارگر)، محرر، خطاط (خوشنویس)، مذهب (تذهیب‌کار)، قطاع (خطبر، کاغذبر)، صحاف (جلدساز)، و جدول‌کش. برگردان اصغر کریمی؛ ویراستار سحر بکائی. تهران: فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران، مرکز تالیف، ترجمه و نشر آثار هنری.
- لباف خانیکی، رجبعلی و تقی‌زاده، هادی (۱۳۹۵). یادنامه معماری و معماران سنتی خراسان. ویراستار سهیلا یوسفی. تهران: فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران، مرکز تالیف، ترجمه و نشر آثار هنری.
- مکی‌نژاد، مهدی (۱۳۹۵). آجرستان: چکیده مقالات همایش ملی آجر و آجرکاری در هنر و معماری ایران. تهران: فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران، مرکز تالیف، ترجمه و نشر آثار هنری.
- مکی‌نژاد، مهدی (۱۳۸۸). خلاصه مقالات گردهمایی گنجینه‌های از یاد رفته هنر ایران. تهران: فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران، مرکز تالیف، ترجمه و نشر آثار هنری.
- نامور مطلق، بهمن (۱۴۰۰). مرقع هند و ایرانی از گنجینه نسخ خطی کاخ گلستان. دبیر مجموعه علیرضا اسماعیلی؛ مدیر اجرایی نادر قربانی‌اشیانی؛ مترجم و ویراستار فرزاد جابراانصار. تهران: فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران، مرکز تالیف، ترجمه و نشر آثار هنری.
- هراتی، محمد مهدی (۱۳۸۸). گنجینه: کتاب تخصصی علمی- پژوهشی هنرهای سنتی- اسلامی. با همکاری گروه هنرهای سنتی فرهنگستان هنر. تهران: فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران، مرکز تالیف، ترجمه و نشر آثار هنری.
- نشریه پژوهشی گلستان هنر: زمینه تاریخ هنر و مطالعات تاریخی هنر و معماری حوزه تمدنی ایران بزرگ.

پیوست (۳)

سلسله نشست‌های تخصصی «تأملی در رابطه نظام استاد شاگردی در آموزش هنرها» سال ۱۴۰۰

ردیف	عنوان نشست	سخنرانان	تاریخ برگزاری
۱	هنرهای تجسمی	اصغر جوانی مهین سهرابی جلیل جوکار	۲۶ مهر
۲	معماری	جعفر طاهری حسنی صالحی روح الله مجتهدزاده	۲۴ آبان
۳	هنرهای نمایشی	قطب الدین صادقی داوود فتحعلی بیگی محمدحسین ناصر بخت	۲۲ آذر
۴	هنرهای سنتی	حسن بلخاری اردشیر تاکستانی	۲۹ آذر
۵	خوشنویسی	غلامحسین امیرخانی ولی الله کاوسی شهاب شهدانی	۹ اسفند

پیشنهادات فرهنگستان هنر برای اصلاح آیین نامه ارتقاء اعضای هیأت علمی گروه هنر

مقدمه

در تمامی نظام‌های آموزشی و پژوهشی آکادمیک در جهان، اعضای هیئت علمی از ارکان اساسی محسوب شده و توجه به جایگاه ایشان به عنوان امری مهم در تحقق اهداف آن مراکز در نظر گرفته می‌شود. به طوری که پیشرفت و ترقی دانشگاه‌ها و ارتقاء کیفیت آموزش به توسعه و ترقی این گروه پیوند خورده است. در واقع بهره‌مندی دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی و پژوهشی از اعضای هیئت علمی توانمند، خلاق و متبحر، هسته اصلی اثربخشی مؤسسات آموزش عالی است.

اولین آیین‌نامه استخدامی اعضای هیئت علمی در ایران به سال ۱۳۴۸ توسط دانشگاه تهران تهیه و به تصویب رسید. این آیین‌نامه براساس چهار جنبه فعالیت‌های «فرهنگی، آموزشی، پژوهشی و اجرایی» تنظیم شده بود. در طی زمان تغییرات گوناگونی بر آیین‌نامه اعمال شد تا جایی که در حال حاضر به قانونی پیچیده و فرادست در سازوکار نظام دانشگاهی تبدیل شده است و بر تمامی فرایندهای علمی، اجرایی و آموزشی و نیز حقوقی و قانونی مراکز آموزشی و پژوهشی کشور تأثیر گذاشته است.

آخرین نسخه آیین‌نامه در تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۸ توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب و از تاریخ ۱۳۹۵/۰۷/۰۱ به کلیه مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری دولتی و غیردولتی وابسته به وزارت علوم و سایر دستگاه‌های اجرایی و نهادهای عمومی کشور ابلاغ و لازم‌الاجرا شده است. تمامی قوانین استخدامی شامل تبدیل وضعیت‌ها، ترفیع‌های سالانه، ارزشیابی‌های آموزشی، ارزشیابی‌های پژوهشی و کلیه قوانین مربوط به هیئت علمی، مستند به این آیین‌نامه است. اجرای یکپارچه آیین‌نامه ارتقا برای تمامی دانشگاه‌ها و گروه‌های تحصیلی به یکی از چالش‌های اساسی حوزه آموزش عالی بدل شده است. در واقع این آیین‌نامه، فعالیت‌های اعضای هیئت علمی کلیه گروه‌های تحصیلی را به‌رغم تفاوت‌های ماهوی، مبتنی بر یک الگوی واحد مورد ارزیابی و سنجش قرار می‌دهد.

گروه تحصیلی هنر یکی از شش گروه تحصیلی موجود در نظام آموزش عالی ایران، با ۲۳۱۹۱۷ نفر دانشجو ۷ درصد از کل دانشجویان کشور را شامل می‌شود. از سوی دیگر این گروه دارای ۳۲۳۰ نفر عضو هیئت علمی تمام وقت است که ۳/۷ درصد از کل اعضای هیئت علمی تمام وقت وزارت علوم را در بر می‌گیرد.^۱ مرور منابع و پیشینه‌های تحقیقاتی نشان می‌دهد که تاکنون در ایران پایش علمی مستقل و دقیقی بر روی گروه تحصیلی هنر صورت نگرفته است. بدیهی است بدون در نظر گرفتن ماهیت یک گروه تحصیلی و فراهم آوردن اطلاعات کافی از متغیرهای آن نمی‌توان قوانین و ضوابط مؤثر و کاربردی در قالب آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های مرسوم را تدوین نمود.

فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران از سال ۱۴۰۰، بر اساس بند ۱۰ ماده ۲ اساسنامه مبنی بر «بررسی کاستی‌های نظام آموزشی کشور در زمینه هنر و پیشنهاد به مراجع ذی ربط» پایش‌های متعددی را در راستای شناسایی محدودیت‌ها و چالش‌های نظام آموزش عالی هنر به انجام رسانده است. براساس بررسی‌های به عمل آمده از روسا، معاونان آموزشی و اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های مرجع هنر ایران، یکی از مشکلات اصلی اعضای هیئت علمی شاغل در این حوزه، ناکارآمدی آیین‌نامه ارتقا در سنجش و ارزیابی فعالیت‌های اعضای هیئت علمی گروه هنر است. بر این اساس به برخی عوامل این ناکارآمدی اشاره شده است:

۱. آمار ارائه شده بر اساس آخرین آمار موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی است.

۱. پژوهش محور بودن آیین نامه ارتقاء و فقدان توجه به آفرینش هنری

آیین نامه ارتقاء پژوهش محور است در نتیجه به فعالیت های آن دسته از اعضای هیئت علمی که بر خلق و آفرینش هنری تمرکز دارند توجه کافی مبذول نشده است. اهمیت تولید محتوا در قالب مقاله علمی نسبت به فعالیت های هنری در بندهای این آیین نامه مشهود است و این امر سبب فقدان ارزشیابی مناسب آفرینش های هنری اعضای هیئت علمی شده است. برای مثال رشته موسیقی دارای پرونده هایی از جمله کنسرت های انفرادی، گروهی و خارجی، آهنگسازی، انتشار آلبوم، ساخت قطعه برای فیلم و سریال و رهبری ارکستر است. پژوهش اخیر نشان داده است که آیین نامه ارتقاء تنها ۲۷/۳ درصد فعالیت اعضای هیئت علمی رشته موسیقی را در بر می گیرد. این امر در مورد هنرهای نمایشی، سینما و دیگر رشته های گروه هنر مصداق دارد. بسیاری از اساتید پیشکسوت هنرمند با وجود آفرینش ها و خدمات ارزنده در عرصه هنر، به دلیل عدم تناسب آیین نامه ارتقاء با ماهیت فعالیت های هنری آنها در مرتبه مربی یا استادیاری متوقف شده اند که این امر را به عنوان یکی از نشانه های ناکارآمدی آیین نامه ارتقاء می توان در نظر گرفت.

۲. روند کند تبدیل وضعیت اعضای هیئت علمی هنر

در حال حاضر ۳۲۳۰ عضو هیئت علمی تمام وقت در گروه تحصیلی هنر در دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی اشتغال دارند.^۲ بررسی شاخص های آموزش برنامه ششم توسعه در گروه هنر و آمار اعضای هیئت علمی این گروه به تفکیک مرتبه حاکی از آن است که روند تبدیل وضعیت اعضای هیئت علمی هنر به کندی صورت می پذیرد. قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه نسبت هیئت علمی تمام وقت استادیار به بالا به کل هیئت علمی تمام وقت در دانشگاه های وابسته به وزارت علوم در سال ۱۳۹۹ را ۹۰ درصد ذکر کرده است. در حالی که پایش صورت گرفته نشان می دهد این شاخص در همان سال برای گروه هنر کمتر از ۶۰ درصد بوده است.^۳ همان طور که ملاحظه می شود بالغ بر ۹۰ درصد اعضای هیئت علمی هنر در مرتبه مربی و استادیاری هستند (جدول ۱). از سوی دیگر پایش انجام شده نشان می دهد که بالغ بر ۸۰ درصد از اعضای هیئت علمی شاغل در گروه هنر که به مرتبه استادی نائل شده اند از رشته های معماری و شهرسازی یا از رشته های نامرتبط به هنر هستند (نمودار ۱).

جدول ۱. آمار اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی هنر به تفکیک زیرنظام و مرتبه علمی تا پایان سال ۱۳۹۹

ردیف	زیرنظام	استاد	دانشیار	استادیار	مربی	مربی آموزشیار	جمع
۱	وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۳۸	۱۳۱	۵۴۵	۴۷۵	۱	۱۱۹۰
۲	وابسته به دستگاه های اجرایی	۳	۶	۱۷	۲۲	۰	۴۸
۳	دانشگاه آزاد اسلامی	۳۴	۹۶	۸۳۰	۷۴۷	۶	۱۷۱۳
۴	مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی	۳	۳	۶۷	۲۰۶	۰	۲۷۹
	جمع	۷۸	۲۳۶	۱۴۵۹	۱۴۵۰	۷	۳۲۳۰

نمودار ۱. سهم اعضای هیئت علمی هنر با مرتبه استاد به تفکیک گروه تحصیلی تا پایان سال ۱۳۹۹

یکسان‌نگری به اعضای هیئت علمی هنر با مرتبه مربی همانند مربیان سایر گروه‌های تحصیلی

پایش‌ها نشان‌دهنده این مهم است که بالغ بر ۴۵ درصد اعضای هیئت علمی هنر در مرتبه مربی هستند (نمودار ۲) و این گروه نسبت به سایر گروه‌های تحصیلی، بیشترین سهم مربی در نظام آموزش عالی ایران را دارا است (نمودار ۳). نکته قابل توجه اینکه بسیاری از دروس رشته‌های گروه هنر ماهیت کارگاهی داشته و بخش عمده این دروس توسط اعضاء هیئت علمی با مرتبه مربی ارائه می‌شود.

این در حالی است که ساز و کار مناسبی برای ارتقاء این گروه در نظر گرفته نشده است. در واقع یک مربی هنر تنها در صورت اخذ مدرک دکتری، امکان ورود به چرخه ارتقاء را خواهد داشت. با توجه به ماهیت فعالیت‌های اعضاء هیئت علمی در مرتبه مربی، نه تنها داشتن مدرک در سطح دکتری ضروری نیست بلکه در بسیاری از رشته‌های آفرینش محور هنر مقطع دکتری معمول نیست. از سوی دیگر آیین‌نامه جدید با حذف بند ارتقاء مربی به استادیار بدون مدرک دکتری بر این مشکلات افزوده است.

عوامل دیگری از جمله ابهام در مصادیق ارتباط جامعه و صنعت در گروه هنر، عدم توجه به میان رشته‌ای‌ها علی‌رغم تاکید

نمودار ۳. سهم هیئت علمی تمام‌وقت در سایر گروه‌های تحصیلی به تفکیک مرتبه علمی تا پایان سال ۱۳۹۹

نمودار ۲. سهم هیئت علمی تمام‌وقت هنر به تفکیک مرتبه علمی تا پایان سال ۱۳۹۹

به حوزه‌های میان رشته‌ای در نقشه جامع علمی کشور (بند ب حوزه هنر)، فقدان آمایش آموزش عالی هنر و عدم توجه به موضوع مأموریت‌گرایی دانشگاه‌های هنر، حاکی از آن است که آیین‌نامه ارتقاء در گروه تحصیلی هنر نیاز به بازنگری و تغییرات اساسی دارد.

پیشنهادات

برای رفع اشکالات موجود پیشنهادهای به شرح ذیل ارائه شده است:

۱. اعضای هیئت علمی به سه گروه «هنرمند»، «پژوهشگر»؛ «هنرمند- پژوهشگر» تقسیم شوند و تدوین و تنظیم ضوابط ارزشیابی بر اساس توانمندی هر گروه صورت گیرد. (این تقسیم‌بندی در تجربه‌های جهانی مشابه نیز مرسوم است).
 ۲. ارزشیابی اعضای هیئت علمی بر اساس نوع فعالیت‌ها «آفرینش»، «پژوهش»، «آفرینش- پژوهش» انجام پذیرد.
 ۳. به منظور انعکاس آثار بدیع اعضای هیئت علمی هنر، نشریه هنری- پژوهشی راه‌اندازی شود (طرح پیشنهادی این نشریه به پیوست آمده است).
 ۴. برای هر یک از بندهای جدول مربوط به ماده ۳ آیین‌نامه که شامل فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی است، بندهای مکمل در قالب «جدول فعالیت‌های آفرینش محور اعضای هیئت علمی هنر» پیشنهاد شده است. به منظور ارزیابی عملکرد آن دسته از اعضای هیئت علمی که آفرینش‌های هنری، تنها برونداد و یا سهم قابل توجهی از فعالیت‌های آنها است، بندهای پیشنهادی مکمل برای جدول ماده ۳ آیین‌نامه ارتقاء، با رویکرد انطباقی ارائه شده است.
- در ادامه به جزئیات انطباق فعالیت‌های پژوهش محور با فعالیت‌های آفرینش محور اعضای هیئت علمی پرداخته و در پایان الگوی چپ‌نویس پیشنهادی فعالیت‌های جدول آفرینش محور ارائه می‌شود.

جدول ۲- انطباق فعالیت‌های پژوهش محور با فعالیت‌های آفرینش محور اعضای هیئت علمی در ماده ۳ آیین‌نامه

بند	موضوع فعالیت‌های پژوهش محور	موضوع پیشنهادی فعالیت‌های آفرینش محور
۱	مقاله علمی- پژوهشی منتشر شده در نشریه‌های علمی- پژوهشی معتبر*	مقاله یا نقد آثار هنری منتشر شده در نشریه هنری- پژوهشی
۲	مقاله علمی- مروری منتشر شده در نشریه‌های معتبر	گزارش و معرفی اثر هنری توسط شخص هنرمند
۳	مقاله‌های علمی و تحشیه در نشریات علمی- ترویجی	بررسی و نقد اثر هنری توسط دیگر هنرپژوهان
۴	مدخل چاپ شده در دانشنامه‌ها یا دایره‌المعارف‌ها	آثار هنری چاپ شده در دانشنامه‌ها، دایره‌المعارف‌ها و مجموعه‌های معتبر
۵	مقاله علمی کامل ارائه شده در همایش‌های علمی معتبر ملی و بین‌المللی	آثار هنری پذیرفته و ارائه شده در رویدادهای هنری معتبر ملی و بین‌المللی
۶	خلاصه مقاله علمی ارائه شده در همایش‌های علمی معتبر ملی و بین‌المللی	آثار منتشر شده در کاتالوگ رویدادهای هنری معتبر ملی و بین‌المللی

مقاله علمی - پژوهشی مستخرج از رساله متقاضی*	مقاله علمی مستخرج از رساله متقاضی	۷
تولید دانش فنی / اختراع / اکتشاف منجر به تولید و تجاری‌سازی محصول	طراحی و برگزاری نمایشگاه‌های هنری (نمایشگاه گردانی)	۸
	ابداع و تولید محصولات هنری - پژوهشی؛ طراحی و ساخت وسیله و ابزاری که در تولید آثار هنری نقش آفرینی کند.	
	ثبت مالکیت اثر هنری	
گزارش علمی طرح‌های پژوهشی و فناوری با طرف قرارداد خارج از موسسه	گزارش فرآیند آفرینش آثار هنری در سطح استانی، منطقه‌ای، ملی یا بین‌المللی در نشریه هنری	۹
اثر بدیع و ارزنده هنری یا ادبی و فلسفی چاپ شده	اثر بدیع و ارزنده هنری مطابق با شاخص‌های مصوب	۱۰
ایجاد ظرفیت فعال در جذب اعتبار پژوهشی (گرنِت) داخلی یا بین‌المللی	ایجاد ظرفیت فعال در جذب اعتبار آفرینش هنری (داخلی و خارجی)	۱۱
تصنیف، تالیف، تصحیح انتقادی، ترجمه کتاب، دانشنامه	انتشار کتاب از مجموعه آثار هنرمند، نقد و بررسی مستقل آثار هنرمندان برجسته در انتشارات معتبر	۱۲
راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه کارشناسی ارشد و یا رساله دکتری*	راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه کارشناسی ارشد و یا رساله دکتری	۱۳
کرسی‌های نظریه‌پردازی*	کرسی‌های نظریه‌پردازی	۱۴
کسب رتبه در جشنواره‌های داخلی و خارجی	کسب رتبه در رویدادهای معتبر هنری داخلی و خارجی	۱۵
داوری و نظارت بر فعالیت‌های پژوهشی	داوری و نظارت بر رویدادهای هنری	۱۶

جدول ۳- چینه پیشنهادی جدول فعالیت‌های آفرینش محور اعضای هیئت علمی هنر

بند	موضوع
۱	آفرینش اثر بدیع و ارزنده هنری
۲	مقاله هنری- پژوهشی
۳	گزارش یا نقد اثر هنری توسط شخص یا سایرین در نشریات حوزه هنر
۴	مقالات درباره متقاضی و استنادات مهم اخذ شده در نشریات تخصصی
۵	آثار هنری چاپ شده در دانشنامه‌ها، دایره‌المعارف‌ها و مجموعه‌های معتبر
۶	آثار پذیرفته و ارائه شده در رویدادهای هنری معتبر ملی و بین‌المللی
۷	آثار منتشر شده در کاتالوگ رویدادهای هنری معتبر ملی و بین‌المللی
۸	کسب رتبه در رویدادهای معتبر هنری داخلی و خارجی
۹	ابداع و تولید محصولات هنری
۱۰	گزارش فرآیند آفرینش آثار هنری
۱۱	انتشار کتاب از مجموعه آثار هنرمند؛ نقد و بررسی مستقل آثار هنرمندان برجسته در انتشارات معتبر
۱۲	ایجاد ظرفیت فعال در جذب اعتبار آفرینش هنری (داخلی و خارجی)
۱۳	داوری و نظارت بر رویدادهای هنری
۱۴	مقاله علمی- پژوهشی یا هنری- پژوهشی مستخرج از رساله متقاضی*
۱۵	راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه کارشناسی ارشد و یا رساله دکتری*
۱۶	کرسی‌های نظریه‌پردازی*

طرح پیشنهادی نشریه هنری - پژوهشی فرهنگستان هنر

● بیان مساله

پژوهش محوری یکی از مهمترین آسیب‌های آیین‌نامه ارتقاء مرتبه برای اعضای هیئت علمی گروه هنر است. تدابیر اندیشیده شده در این آیین‌نامه برای فعالیت‌های آن دسته از اعضای هیئت علمی که بر آفرینش هنری تمرکز دارند برای اخذ امتیازات لازم، ناکافی و نامتناسب است. اهمیت تولید محتوا در قالب مقاله علمی - پژوهشی نسبت به آفرینش هنری در بندهای این آیین‌نامه سبب فقدان ارزشیابی مناسب آفرینش‌های هنری اعضای هیئت علمی شده است. یکی از پیشنهادات فرهنگستان هنر برای حل این چالش راه‌اندازی نشریه هنری - پژوهشی است.

● تعاریف:

نشریه هنری - پژوهشی:

نشریه آفرینش محور با درجه اعتبار هنری - پژوهشی (هم امتیاز با علمی - پژوهشی) برای بازتاب «آثار بدیع هنری» اعضای هیئت علمی هنرمند که با انتشار اطلاعات این آثار در این نشریه می‌توانند امتیاز مربوط به مقالات علمی - پژوهشی در جدول شماره ۱-۳ آیین‌نامه را کسب کنند.

در دانشگاه‌های معتبر جهان برای اطلاع‌رسانی در حوزه معرفی آثار بدیع اعضای هیئت علمی هنر نشریه‌ها و پایگاه‌های مختلفی طراحی شده که می‌توان به مواردی از قبیل پایگاه دانشگاه چپمن Chapman University Digital Commons و نشریه دانشگاه تگزاس Faculty Creative works (the university of Texas at Arlington) اشاره کرد.

اثر بدیع هنری:

در آیین‌نامه‌های دانشگاه‌های هنر داخل و خارج کشور اثر بدیع به اشکال مختلفی تعریف شده است، از آن جمله به موارد زیر می‌توان اشاره کرد:

دانشگاه هنر اسلامی تبریز: اثر بدیع هنری، اثری است که نه لزوماً شاهکار، بلکه ضرورتاً واجد بداعت می‌باشد. بداعت هنری شامل وجوه مختلف یک اثر یعنی بداعت در بیان، سبک، زیبایی‌شناسی، مواد، ساختار و تکنیک است.

دانشکده‌گان هنرهای زیبای دانشگاه تهران: اثر بدیع هنری اثری است که دارای اصالت، بدعت و نوآوری هنری باشد؛ دارای مبانی نظری باشد و در سطح جامعه از نظر فرهنگی و اجتماعی اثرگذار و در جامعه هنری دارای معروفیت باشد و جایزه بین‌المللی یا ملی معروفی را از آن خود کرده باشد.

دانشگاه کالیفرنیا، دانشکده هنرهای تجسمی: اثر بدیع از نظر اصالت، کیفیت، اهمیت و تأثیر آن بر رشته خاص اعضای هیئت علمی مورد بررسی قرار می‌گیرد و استفاده از معیارهای کمی برای سنجش آن بسیار دشوار است. این معیارها به ویژگی‌های رشته تحصیلی، موانع و مشکلات پژوهش، موضوع و فناوری‌های مرتبط بستگی دارد.

دانشگاه برکلی: اثر بدیع در پرتو شاخص‌هایی همچون خلاقیت هنری، اصالت، گستره تأثیرگذاری، غنا و عمق بیان مورد بررسی قرار می‌گیرد.

مرور تعاریف نشان می‌دهد که شاخص‌های «اصالت، زیبایی‌شناسی، اهمیت و تأثیرگذاری» در ارزیابی اثر بدیع هنری عمومیت داشته و در دیدگاه‌های مختلف مشترک است. از طرفی مطالعات انجام شده نشان می‌دهد چهار ویژگی مهم و

ساختاری مفهوم خلاقیت که شاخص‌های نامبرده در بالا در ذیل آن قرار می‌گیرند عبارتست از: اصالت؛^۴ تازگی؛^۵ زیبایی‌شناسی و سودمندی^۶ (خارخورین^۷، ۲۰۱۴)؛ از این رو بسنده است با تبیین هر یک از این چهار ویژگی برای آفرینش‌های هنری گروه‌های تحصیلی هنر از جمله هنرهای کاربردی، تجسمی، نمایشی و موسیقی، اثر بدیع در هر حوزه را مشخص شود.

● ساختار پیشنهادی نشریه

مشخصات نشریه

- چشم‌انداز: نشریه معتبر و مرجع در حوزه معرفی و نقد آفرینش‌های هنری در ایران
- هدف: ایجاد زیرساخت لازم برای ارزیابی آکادمیک اعضای هیئت علمی آفرینش محور برای ارتقاء مرتبه علمی
- جامعه استفاده‌کننده: کلیه اعضای هیئت علمی که دارای آفرینش هنری هستند.
- صاحب امتیاز: فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران
- هیئت تحریریه: اعضای منتخب از گروه‌های تخصصی فرهنگستان هنر و نمایندگان دانشگاه هنر
- دامنه موضوعی: هنرهای تجسمی، هنرهای سنتی و صنایع دستی، موسیقی، سینما، نمایش و ادبیات نمایشی، معماری و شهرسازی، چندرسانه‌ای
- دوره انتشار: دو فصلنامه (شش ماه یکبار)

ساختار مقاله

- اطلاعات توصیفی اثر (عنوان، پدیدآور، تاریخ (تولید/برگزاری) و مکان (تولید/برگزاری/نگهداری)
- اطلاعات تحلیلی اثر: (سیر تکوین، تبیین (اصالت، تازگی، زیبایی‌شناسی، سودمندی/هدفمندی))
- مستندات: (فایل پیوست دیداری و شنیداری، نت موسیقی، کاتالوگ، تصویر)

4. Originality
5. Novelty
6. Utility
7. Kharkhurin

منابع و ماخذ

- آرین نژاد، مسعود (۱۳۹۴). آیین نامه ارتقا و چالش های علوم ریاضی. *خبرنامه انجمن ریاضی ایران*، سرمقاله. آیین نامه ارتقا مرتبه اعضای هیئت علمی موسسه های آموزشی و پژوهشی، تصویب شده در جلسه شماره ۷۷۶، مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی.
- صمدی، لاله و دیگران (۱۳۹۸). چالش های آیین نامه ارتقاء اعضای هیئت علمی برای همترازسازی سنجش و ارزیابی بهره وری علمی پژوهشگران رشته موسیقی در ایران. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع رسانی*، ۹ (۱)، ۵۹-۸۴.
- عصاره، فریده؛ عفیفیان، فرزانه (۱۳۹۶). نقدی بر آیین نامه ارتقاء اعضای هیئت علمی دانشگاه ها و موسسات آموزشی کشور: آسیب-شناسی و ارائه راهکارها. *فصلنامه نقد کتاب اطلاع رسانی و ارتباطات*، ۴ (۱۵)، ۲۱۳-۲۲۳.
- قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰)، مصوبه ۱۳۹۶/۰۱/۱۶؛ قابل دسترس در <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/1014547>
- معروفی، یحیی و فردوس علی مرادی (۱۳۹۴). نقش توسعه حرفه ای اعضای هیئت علمی در کیفیت آموزش عالی. اولین همایش ملی مطالعات و تحقیقات نوین در حوزه علوم تربیتی و روان شناسی ایران.
- نامورمطلق، بهمن (۱۳۹۹). هیچ جایی برای شاخص های هنری و ادبی در آیین نامه ارتقای اساتید نیست. منتشر شده در خبرگزاری دانشجو، ۱۳۹۹/۰۷/۲۲.
- یوسفی، هادی؛ نصیری، حسین؛ زراعت کیش (۱۴۰۰). اولویت های پیشنهادی نظام آموزش عالی و تحقیقات در برنامه هفتم توسعه. مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی.
- Chapman University Digital Commons. Retrieved from https://digitalcommons.chapman.edu/art_video .
- Evaluation Criteria for Faculty in the Department of Visual Arts (2016). The University of California, San Diego.
- Faculty Creative works (the university of Texas at Arlington). Retrieved from <https://libraries.uta.edu/news-events/annual/faculty-creative-works>.
- Kharkhurin, Anatoliy V. (2014). Creativity.4in1: Four-Criterion Construct of Creativity. *Creativity Research Journal*, 26(3), 338-352,
- University of California's Academic Personnel Manual Section II. Appointment and Promotion (2019). University of California, Berkeley.

ہنگامہ

